

גליזון
הג מוגדל

לחיפוש נצחיות רוח קדשו של אור האורות הנחל נובע מקוד חכמה

אזבקה

ירחון חסידי ברסלב

בכ"ד | גליזון 9 | ראש השנה תשע"ח

מחיר: 10 ש"ח

השלהבת
שלא נבתה

יריעה נרחבת על חייו של החסיד
ר' מוטל יגלניק וחסידי ברסלב בוורשא,
וקורות נסיעתו מא"י לאומן בתשמ"ז

גם נתחזקתי תכף
שאנחנו צריכים להתקבץ יחד
על ראש השנה באומין
כמו בחיים חיותו

"הדרכים תאבין שיסע
עוד אחד עליהם להצדיק
האמת" (חיי"ם שטון)

אחלי
שאזכה לראות אור
בהירות נדיר שאמנם
נוסעים עליו אל

חברת דרך צדיקים מקדמת בברכה את אלפי לקוחותיה
ואת רבבות העולים אומנה לקיים את ציווי רבינו הקדוש
ולקחת חלק בקיבוץ הקדוש.
ומאחלת לכל באי עולם

שנתה טובה

שנה של שמחה • שנה של הרווחה
שנה של קרבת אלוקים • שנה של
ישועה וגאולה שלימה שנה שיזרח בה
אורו של משיח על כני תבל

דרך צדיקים
חוויה עם נשמה

5
שנות ומעלה
עם נשמה

לשירותך תמיד
02-54-10-100
www.zadikimtours.com

- 101 שירותי קדיק ומסע
- רכב השכרת
- קבוצות חוויה עם נשמה
- טיסות לכל העולם
- קבוצות צדיקים בארץ ישראל

הכי בבית באומן

דירה באומן בהישג ידך!

הלואה בנקאית
מלאה

מחירים
ללא מתחרים!

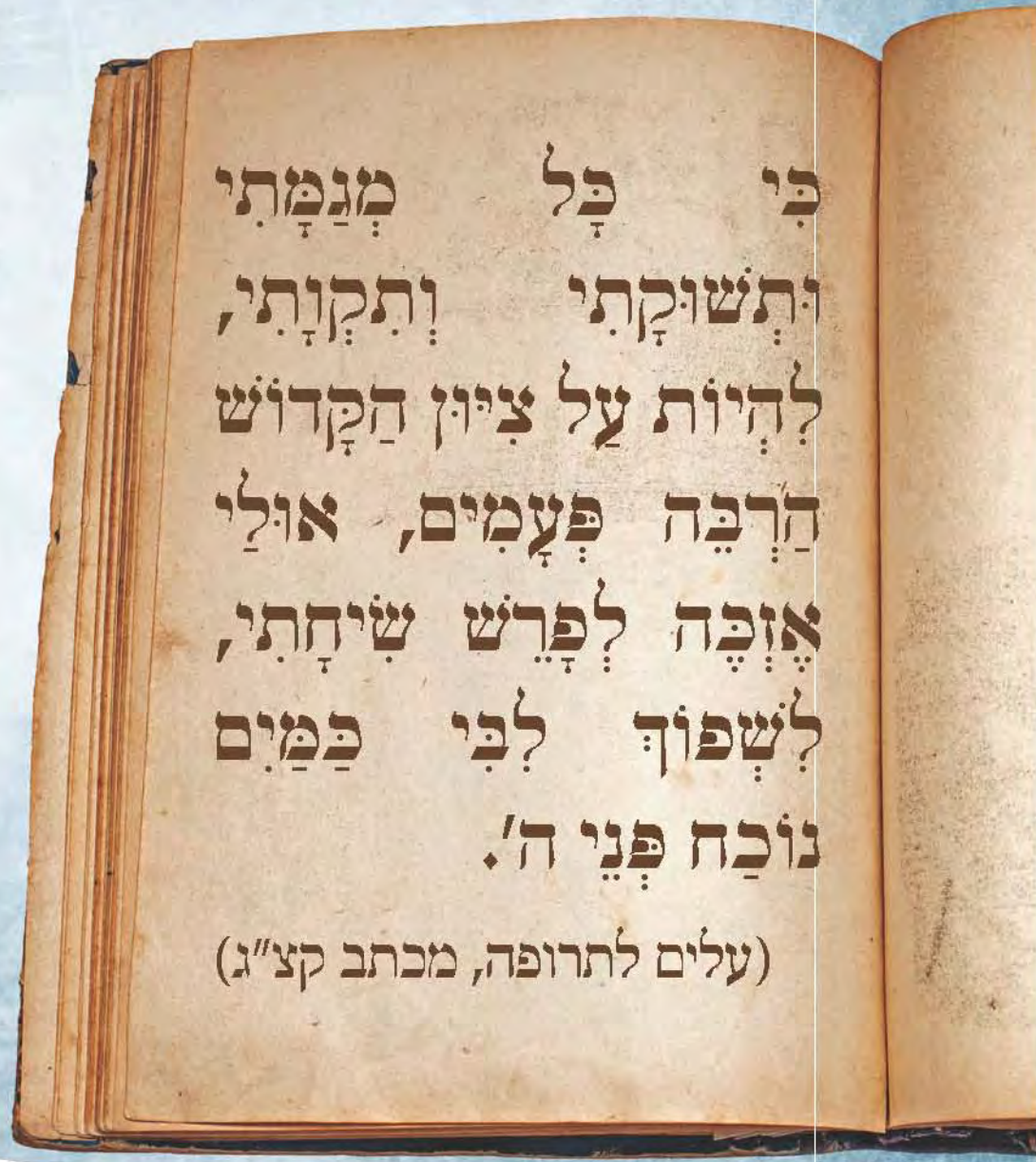
בטחונות
מלאים

דקה
מ'שיינר'

תפיסת עולמך

כִּי כָּל מְנַמְתִּי
וְתִשׁוּקָתִי וְתִקְוָתִי,
לְהִיזוֹת עַל צִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ
הַרְבֵּה פְּעָמִים, אֱלֹהֵי
אֲזָכָה לְפָרֵשׁ שִׁיחָתִי,
לְשִׁפּוֹךְ לִבִּי כַּמִּים
נֹכַח פְּנֵי ה'.

(עלים לתרופה, מכתב קצ"ג)

קרית
ברסלב עילית
הכי בבית באומן

ירושלים
נחמן הלפרין

איזור הצפון
נחמן משה מירב

מרכז הארץ
יונתן רחובלים

אומן
ישראל פוקס

בית שמש
אברהם אייזנבאך

טלפון (רב קווי) 077-222-3935

בגליון:

8

דבריו חיים וקיימים

דיבורים בוערים כנחלי אש מהחסיד רבי אברהם שטרנהארץ זצ"ל על נצחיות רבינו הק' והראש השנה שלו

14

שלא נרע

התיקון הגדול של הנסיעה לראש השנה לאומן נמשך ונשפע מתכלית הידיעה שלא נרע

18

ראש הפסגה

מאמר שופע גילויים מופלאים בסוד רוממות הראש השנה של רבינו הקדוש מתוך שיעורו השבועי של הגה"ח ר' יוסף צבי חשיך שליט"א על פי תורה צ"ה בליקוטי מוהר"ן קמא

26

ממעמקים קראתיך

צעקת הלב ועוז השמחה - פלאות עצתו ותיקוניו של האיש תבונות בראשית השנה - על פי עומק התורה "תקעו אמינה" ליקוטי תנינא סימן ה'

30

המתנה של ההמתנה

מאמר התחזקות נפלא בסוד דרכי התשובה המתגלים בנפלאות התורה הזמנית "קרא את יהושע" ליקוטי מוהר"ן סימן ו'

84

עולה על הכל

שכיבי אור מרוממות הראש השנה של רבינו הק' - מתוך שיחת תכרים שנדבר בהכורת 'אור הצדיק'

116

צאי לך בעקבי הצאן

דברי מבוא למדור העוסק בבירורים בעניני השעה העומרים על הפרק ושמירת על מסורת והנהגת הדורות

118

השמיעו זעקה

קריאת זקני אב"ש שליט"א לרבבות העולים לציון הקדוש לזעיק ולהריע על ביטול נזירות השמד מעל דרי ארץ הקודש

עד לב השמים

תיאור חי משלהבת תפילתו של רבי אברהם שטרנהארץ זצ"ל ב'קלויז' הקדוש בליל זכור ברית

ואסע למקום שאסע...

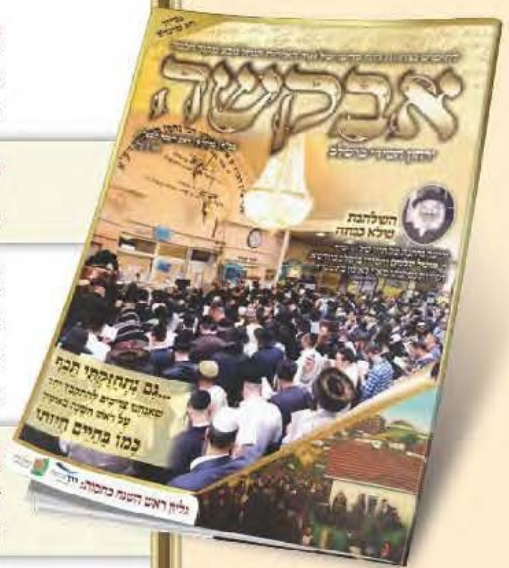
הגיגי לב רוזיים רגשי אש קודש ממסע לאומן ראש השנה מפי עטו המלכב של הסופר הר"ר ברוך לב הי"ו

34

ניסופים שלא שבו ריקם

סיפורים, עדויות מתולדות חייו של החסיד הנלכב ר' מרדכי יגלניק ז"ל וקורות נסיעתו לציון הק' במלאות 30 שנה לנסיעה: תשמ"ז-תשע"ז

תמונת שער:
צילום דוד דונרג

יו"ל ע"י
מערכת אבקשה
טל': 0747-800-141
פקס: 0747-800-142

מופץ ע"י
מערכת ברסלב גלובל
info@breslevglobal.com

עיצוב ועימוד:
שוקי קנר

© כל הזכויות שמורות.
העתקת קטעי מאמרים,
או תמונות, אך ורק
באישור בכתב מהמערכת.

ישאו ברכה מאת ה'

לידידנו היקרים והנלבבים
בוני הבית מייסדי ההיכל
השותפים הנאמנים
יוצקי האבנים
בבנין הקדושה
"אבקשה"

אשר אש נצחיות
אור האורות יוקדת בלבם
ואודות לכיסופם והשתוקקותם
ונדבת לבם הגענו עד הלום
יהי רצון שנוכח כולנו יחד
באור פניו יתברך
לשנה טובה ומבורכת
ולכתובה וחתימה טובה
בספרן של צדיקים אמתיים
המאחלים בהודיה והערכה

מערכת
אבקשה

התודה והברכה

לידידנו היקרים והאהובים
העומדים לימינו
להפיץ את מעיינות אור האורות
הנחל נובע מקור חכמה בעולם
הנהלת "דרך צדיקים"
והנהלת
"קרית ברסלב עלית"
אשר פרסו חסותם לגליון המורחב
לקראת ראש השנה תשע"ח
ישאו ברכה מאת ה'
ויזכו לראות ברכה והצלחה
מופלגת בכל מעשי ידיהם
ולכתובה וחתימה טובה
בספרן של צדיקים גמורים
בברכה נאמנה

מערכת
אבקשה

הבעל תוקע

הרה"ג ר' זלמן כהן שליט"א בזכרונות על אביו
החסיד המופלא ר' יוסף כהן זצ"ל הבעל תוקע הנודע,
על נסיעתו לציון רבינו הק', העליה לארץ הקודש
והסתופפותו בצל החבריא בירושלים

66

אהבת קדומים

72

הרה"ח ר' נתן ליברמנש שליט"א אבשיחה נדירה
וראשונה ל"אבקשה" מספר בערגה על אביו החסיד
ר' זאב ז"ל, ועל התמימות והפשיטות, האמת והאמונה
ברבינו הק' של זקני החסידים שבדור הקודם

נפלאותיך אשיחה

סיפורי נפלאות וישועות שהתחוללו
בעקבות ההשתתחות על הציון הקדוש באומן
- עדות אישית מכלי ראשון

80

פרי הארץ לגאון ותפארת

86

הרה"ח ר' מאיר רביבו שליט"א מעיה"ק ירושלים
ת"ו, משוחח לראשונה עם צאתו לאור של ספרו
החדש "פרי הארץ", על חבלי ההתקרבות ואתגרי
הזמן, וההכנה הדרושה לקראת הנסיעה הקדושה

שומרים הפקר לעירך

העוסקים למען שמירת קדושת הקיבוץ
באומן משמיעים את קול זעקת הקדושה, ואת
חובת השעה המוטלת על חסיד ונוסע נאמן

94

זבאו האזבדים בארץ אשור

100

הר"ר יצחק שטרנברג הי"ז מביתר עילית,
בסיפור התקרבות אישי מפעים, חוצה גבולות
וימים, רצוף בגלגולי השגחה עליונה ושזור
בניצוצות מתורת רבינו הק'

התרחקות שכולה התקרבות

סיפור חיים מעורר השראה, בלול בתוכנות
וציוני דרך מאירים בתורת התשובה, בעקבות
רמזי מאמרו של אור האורות "קרא את יהושע"

110

גַּם נִתְחַזְקוּתִי תִּכְרַךְ שְׁאַנְחֵנוּ צְרִיכִים לְהִתְקַבֵּץ יַחַד עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּאוֹמֵין כְּמוֹ בְּחַיִּים חַיּוּתוֹ”

נצחיות אורו של הנחל נובע מקור חכמה והדעת וההשארה שלו, הנמשכת כבחיים חיותו ממש, הוא חידוש שלא היה כמותו. דבר שאין לו אח ורע.

האור החדש הוה שמעצם עצמות התהווה ושורש קיומו הוא נצחי חי וקיים לעד. וכאור נוגה הוא הולך ואור עד נכון היום. כי בשם קדשו נשבע שלא יכבה נרו ואורו לעולם.

זה יחודו ועליונותו הנשגבת של אור האורות עליון למלכי ארץ, אותו הועיד והכין יוצר בראשית לתקן ולחדש ולהחיות נפש כל חי, לרפא כל פגם וחולי ולהעלות ארוכה לכל מכשול ומכאוב, ואשר על ידו יתוקן עולם במלכות שדי.

וזה גם סוד המשכיות ונצחיות הראש השנה הקדוש של הרועה הגדול, אשר ניתנה לו במתנת עולמים. כי אין זאת ירושה לו מאבותיו מצוקי ארץ, אלא מתנה מחביון עוזו יתברך שזכה הוא לבדו לידע ולהשיג אותה, ובה תלוי חיות ותיקון כל העולם כולו.

מי שזכה להשיג את סוד הנצחיות הזאת בתכלית השלימות, מי שזכה לגלות רז זה לכל באי עולם, הוא התלמיד הנבחר כירח כוכן עולם, המאור הנסתר דלית ליה מגרמיה כלום, וכל עסקו היא אחת ויחידה, להאיר ולהפיץ את אור שמשו ונצחיותו של רבו הקדוש בעולם.

עוד הוא עומד שומם ומשתומם אחר השבר הגדול והחורבן הנורא בחיי תשרי תקע"א, אחרי סערת ההסתלקות וחשכות ההעלמה של אור הצחצחות בה היה נוכח, תיכף ומיד קם והתנער מעפר וברוח פי

שניים שנשפע עליו אז, התחזק בעוזו רוחו כבר בראשית השנה, להנציח לדורי דורות את ההתקבצות אליו על ראש השנה במקום גניזתו כ'בחיים חיותו': "גַּם נִתְחַזְקוּתִי תִכְרַךְ שְׁאַנְחֵנוּ צְרִיכִים לְהִתְקַבֵּץ יַחַד עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּאוֹמֵין כְּמוֹ בְּחַיִּים חַיּוּתוֹ" (ימי מוהרנ"ת).

ומאותה התחזקות ורוח עליונה החלה להתנוצץ ולהפציע אמיתת נצחיותו, וממנה יסוד וממנה פינה להמשך התגלות והתפשטות אורו הנצחי ומעיינות תורתו וישועותיו הנובעים כמים חיים שאינם פוסקים בכל הארץ.

וזריחת האור הגדול הזה, הנצחת הראש השנה הקדוש של ראש בני ישראל לדורות עולם, נסך מאז בלב התלמיד הנאמן, את העוז והאמונה ואת האומץ והגבורה להנחיל לכל הנלווים אליו את אמתת האמת הסמוגה וחצובה בלבו, כי לא עזב הרועה את צאן מרעיתו מעולם, וכל דבריו חיים וקיימים נאמנים ונצחיים לעד ונצח נצחים:

... "אֲבָל דְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים הֵם חַיִּים וְקַיִמִים לְעַד, וְהֵם מֵיִם נוֹבְעִים מֵיִם עֲמֻקִּים עֲצֵה בְּלֵב אִישׁ. וְהֵם טְמוּנִים בְּלֵבִי, וּבְכָל פְּעֵם הֵם נוֹבְעִים מֵיִם חַיִּים וּמְקַמְדִים אוֹתָנוּ וּמְזַכְרִים אוֹתָנוּ אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּכָל הָעֲנִינִים" ... (שם).

ועל ההתקבצות ואסיפת הנפשות אל המנהיג הרחמן על ראש השנה מסר התלמיד הנאמן את נפשו כל ימיו, זאת היתה כל מגמתו ונחמתו ומשאלת לבו, לנטוע לנצח בקרב שומעי לקחו את רוממות ועליונות של הנסיעה את בית גניזתו על ראש השנה לעולמי עד:

אלפי רבבות ישראל, הנשמות השוקקות של הדור, הנוסעים וממריאים מכל קצוות תבל אל חלקת מחוקק ספון, להשתטח על ציונו הקדוש ולהתקבץ אצלו ולהסתופף בצילו בראש השנה, הם העדות הברורה והנאמנה על כך, שאשו ומציאותו יוקדת ותוקד לעד ללא שינוי ותמורה, כבימי חיים חיותו ממש ויותר ויותר

הנסיעה הגדולה לאומן ראש השנה אל כלליות הרועים, האמונה הזכה והברה בדבריו הנצחיים לבוא אליו 'איש לא יעדר', כבימי חיים חיותו גם לאחר גניזת הארון, היא תיקון התיקונים לשורש כלל הקלקולים והפגמים המשתלשלים כולם מהמרת כבודו והעלמת והסתרת פניו וחיותו של רעיא מהימנא הנמשכת לעולמים, ובכל נסיעה ונסיעה אליו של כל אחד ואחד הולכת ונצמחת קרן הישועה ואורה של הגאולה: "שְׁכַל נְסִיעָה וְנְסִיעָה שָׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה יִהְיֶה לָּהּ חֵלֶק בְּקֶץ הַגְּאוּלָּה"

צִיּוֹן קְבֵרֵיהֶם הַקְּדוּשִׁים וְלִהְשֵׁטֶטֶט שָׁם וְלִפְרֹשׁ שִׁיחֵתִי לְפָנֵיהֶם בְּאַמֶּת. כָּאֵלוּ הָיוּ בְּחַיִּים חַיּוּתָם וְיֹתֵר וְיֹתֵר...

אכן, מי ימלל גבורת ה', מי יפאר את גודל אותם שעות נאצלות של ערב וימי ראש השנה במחיצת עצמותיו הק', שלא נמצא ונראה כדוגמתם באף אתר בעולם; מי ישער את התיקונים הנשגבים הנעשים מהבל הקדוש של התפילה והתחינה הצעקה והשאגה הערגה וההמיה הכיסופים והגעגועים עד כלות הנפש המתחולל נוכח פני הציון הקדוש; מי יעריך את השעשועים הנפלאים העולים מההתעוררות זעקת הלב העצומה והתחדשות הנשמה וקרבת אלקים הבוקעת רקיעים בשער השמים הזה.

אין מי שיכול לחולל מראה פלאי שכזה, להעתיק רבבות רבבות בני אל חי מארצות מגוריהם להתקבץ אליו מדי שנה בשנה בראשיתה, להצית בלבם אש קודש לשוב אל בוראם ואל כור מחצבתם בכל לבם ונפשם, רק מי שרוחו חיה וקיימת ומאירה לנצח.

הנסיעה הגדולה לאומן ראש השנה אל כלליות הרועים, האמונה הזכה והברה בדבריו הנצחיים לבוא אליו 'איש לא יעדר', כבימי חיים חיותו גם לאחר גניזת הארון, אשר מים רבים והסתות ומניעות לא יוכלו לה, היא תיקון התיקונים לשורש כלל הקלקולים והפגמים המשתלשלים כולם מהמרת כבודו והעלמת והסתרת פניו וחיותו של רעיא מהימנא הנמשכת לעולמים, ובכל נסיעה ונסיעה אליו של כל אחד ואחד הולכת ונצמחת קרן הישועה ואורה של הגאולה: "שְׁכַל נְסִיעָה וְנְסִיעָה שָׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה יִהְיֶה לָּהּ חֵלֶק בְּקֶץ הַגְּאוּלָּה" (כוכבי אור).

יְעִתָּה יְזַבּוּ מְדוּר לְדוּר אֲלֵפִים נְפֹשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לְהִתְקַשֵּׁר לְעִצְמוֹתָיו עַל יְדֵי הַהִשְׁתַּטְּחוֹת עַל קְבוּרַת עִצְמוֹתָיו. וְשָׁזָה מֵה שְׁהִבְטִיחַ רַבְּנֵנוּ ז"ל בְּהִבְטָחָה גְּדוּלָּה לְכָל הַבָּאִים עַל קְבֹרוֹ הַקְּדוֹשׁ, כִּי גַם זֶה מֵעֲקָרֵי אֲתַחְלָתָא דְּגְּאוּלָּה" (שם).

"אֲחֵלִי שְׂאֲזַכָּה לְרֹאוֹת אוֹר בְּהִירוֹת הַדְּרָךְ שְׂאֲתָם נוֹסְעִים עָלָיו אֵלַי" (חיי מוהר"ן).

"כִּי עִתָּה זֶה כָּל נְחֻמְתִּי, וְכָל מְגֻמְתִּי - לְזַכּוֹת אֶת כָּל הַשּׁוֹמְעִים לְדַבְּרִי, שִׁיְהִיו כָּלָם עַל רֹאשׁ־הַשָּׁנָה, הֵינּוּ בְּמִקּוֹם גְּנִיזַתוֹ הַקְּדוֹשׁ שֶׁל אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵנוּ זְכָרוֹנוּ לְבְרָכָה, כָּל יְמֵיהֶם לְעוֹלָם" (עלים לתרופה רס).

וכך לאורך כל ימיו ושנותיו לא נס ליחו ולא כהתה וקולמוסו מלעורר ולהזהיר לחזק ולזרז את כל המסתופפים בצילו, לבל יחשו וישגחו על שום דבר נסיון ומניעה, רק יעלו ויבואו ציון בגילה ורינה עד ביאת ינון ועד בכלל:

"הִזְהַר וְהִזְהַר, בְּנֵי וְתִלְמִידֵי חִבִּיבִי, לְכָל יַעֲלֶה עָלֶיךָ רַעִיוֹן, חֶס וְשֵׁלוֹם, שְׁלֹא כְּרָצוֹן הָאֶמֶת, רַק בּוֹא תְּבוֹא כְּרָנָה עִם אֲנָשֵׁי־שְׁלוֹמֵנוּ לְפָנֶיךָ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה, וְכֵן כָּל יְמֵיךָ, עַד יְבוֹא מוֹרָה צָדֵק" (שם).

"אומן ראש השנה" הוא הכרוז המהדהד מסוף העולם ועד סופו וההכרזה הגדולה המרעישה ארץ ומחרידה ממלכות, על אמיתת נצחיותו של אביר הרועים. שמעו הגדול ההולך בכל המדינות מעורר את רוחו החיה להתקבץ אצלו בימי הרת עולם.

אלפי רבבות ישראל, הנשמות השוקקות של הדור, הנוסעים וממריאים מכל קצוות תבל אל חלקת מחוקק ספון, להשתטח על ציונו הקדוש ולהתקבץ אצלו ולהסתופף בצילו בראש השנה, הם העדות הברורה והנאמנה על כך, שאשו ומציאותו יוקדת ותוקד לעד ללא שינוי ותמורה, כבימי חיים חיותו ממש ויותר ויותר.

שם בחצר והיכל בית ציונו הקדוש, במקום המוכן לו מששת ימי בראשית לעסוק בתיקון העולם לדורות, עוד יכול כל איש נלבב לחוש ולמשש, ובפרט בימי הקיבוץ הקדוש, איך עדיין בעל השדה העליונה חי עמנו, צופה ומביט ומשגיח כל הזמן על כל הנשמות הגדלים בגן, ועוסק בדרכיו הנעלמים בתיקונם לטהרם ולזככם ולדבק לבם בבוראם, ואין הסתלקותו כי אם "כמי שעובר מחדר לחדר".

והלוא כך היא תפילתו של התלמיד הקדוש נאמן ביתו וציון קודשו: "וְיִתְפַּנְנֵי לְהִיּוֹת רְגִיל בְּיֹתֵר לְבוֹא עַל

שכל הדיבורים והאזה השנה אצלו לאומן היו

מזקנים אתבונן

משיירי כנסת הגדולה

ועיניהם לא שבעו מהמראה המרהיב הזה. איך שהיה חורו בלבת אש את התורה ואת השיחות וההלכות שעליה בעל פה עד שהדברים היו מאירים ושמחים ומעוררים כל לב.

ומי ימלל ויספר את עוזו כוחו בתפילתו ובעת שפרכת לבו, לעת ניגש לעמוד כשליח לפני הציבור במקהלות עם ב'קלויז' הקדוש באומן בימי ראשית השנה, אז נמסו הלבבות כמים.

"כל מי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין", וביותר מי שזכה להכיל ברוחו ונפשו את אוצרות האוצר של יראת שמים, שמו ושמעו של רבי אברהם ז"ל הדיף למרחקים ובכל מקום שדבר רבינו הק' הגיע השתוקקו נפשות המקורבים לביאתו ולשמיעת מוצא פיו שיפיה בהם את רוח אפינו משיח ה': "הלא אין בכל אנ"ש מי שידע כמוהו וכי תהילה לקל בשאר לנו נר אחד אשר יכול להאיר עיני כל הגולה" (נחלי אמונה מכתב כ"ג).

זכה רבי אברהם ז"ל להותיר אחריו ספריו ומכתביו הקדושים, בהם גנוזות אמרי שפר מופלאים מגדולת רבינו הקדוש ותלמידו הקדוש, ומהשתלשלות אמירת תורתו הקדושים, בלולים בסיפורי מופת אשר שמע, ראה וקיבל מהתלמידים הבאים אחריהם, כל אלה חקק עלי גליון וספר בלשון לימודים מופלאה, מלהיבה לב ומשובבת נפש, אשר טעמם לא פג ולא נס ליחס מהם.

לקראת הקיבוץ הקדוש לאומן ראש השנה, ולרגל יום השנה להסתלקותו בכ' אלול, ירדנו לגנו ללקוט שושנים דיבורי אמת ואמונה ברוממות קדושת הראש השנה הקדוש של רבינו הקדוש וההתקבצות הנצחית על ציון הקדוש באומן.

אור זך ובהיר הותיר השם יתברך לפליטה לגדולה. אותו נצר ומילט מגיא צלמוות כדי להחיות עם רב ונפשות שוקקות. למען יידעו דור אחרון בנים יוולדו מהאור חדש אשר הכין והזריח השם יתברך באחרית הימים הללו.

משיירי כנסת הגדולה היה החסיד המופלג רבי אברהם שטרנהארץ זצ"ל. ניין ונכד להמאור הגדול כירח יכון עולם מוהרנ"ת זי"ע, ולעוד גדולי תלמידי רבינו הק' אשר אורם נגה עליו וחפף על פניו כל הימים.

בצילם הגדול של בחירי תלמידי זקנו הקדוש מוהרנ"ת זי"ע כרבי נחמן טולטשינער, רבי אפרים ב"ר נפתלי ורבי משה ברסלבר זצ"ל ועוד, הסתופף רבי אברהם ז"ל משחר נעוריו ואת מימיהם שתה בשקיקה.

וביותר זכה לקבל תורה וחסידות מפי זקנו הרב מטשהרין זצ"ל אשר הדריכו על צעד ושעל, ואת כל אשר כתב והעלה וכתב בספריו הקדושים חידושים וביאורים שמועות וסיפורי קודש שמע מפיו הקדוש. הם אשר הציתו והלהיטו בקרבו את אמיתת האש הגדולה של רבינו הק' ותלמידו הק' שבער והבעיר במ עד אחרית ימיו המופלגת.

הדבקות של רבי אברהם ז"ל ברוממות קדושת רבינו הנחל נובע מקור חכמה ובנצחיותו היתה ללא שיור ועד כלות הנפש ממש. כשהיה מדבר מהם היתה נפשו יוצאת ונכספת אליהם. כל התורות השיחות המאמרים הדרושים וההלכות של הרב האמת אור האורות ותלמידו הקדוש היו חקוקים וחרוטים על לוח לבו כנתניתם.

יושב היה ודורש שעות ארוכות ומעיניו גואה ועולה על גדותיו, וכל השומעים והמסתופפים בצלו אזניהם היו כרויות כאפרכסת למוצא פיו,

רות של אדמו"ר ז"ל לבוא על ראש על אחר הסתלקותו עד ביאת הגואל

אמרות טהורות שיחות קודש בוערות כלפידים מגדולת ורוממות
אור האורות הנחל נובע מקור חכמה והראש השנה הקדוש שלו
ונצחיותם ויקרת מעלת תלמידו הקדוש כירח יכון עולם
מתוך כתביו ואגרותיו של החסיד המופלא ומופלא

רבי אברהם שטרנהארץ זצ"ל

נצר נטע נאמן לגאון עוזנו מוהרנ"ת זי"ע

מוגשים לקראת הנסיעה וההתקבצות על ימי ראש השנה הקדושים באומן
ולרגל ב"ן שנים להסתלקותו כ' אלול תשט"ו-תשע"ז ■ דבריהם הם הזכרונם

קולו בזה הלשון: "הלא דער רבי איז זעך דא
בא אונזער דאווינין, דארפין מיר זעך שיימן
פאר אים" - הלא הרבי נמצא אתנו פה בתפלה
שלנו, צריכין אנו להתבייש מפניו], ונעשה
אימה ופחד גדול אז, וכמעט שרוב העולם זלגו
עיניהם דמעות מזה. (טובות זכרונות)

קישר את עצמו עם כל תפילתו להקיבוץ שלנו

כי כבר כתבתי לכם שכך שמעתי מרבי
אפרים ב"ר נפתלי ז"ל, שלעת זקנתו היה
דר בארץ הקודש בירושלים עיה"ק תובב"א,
והיה תמיד נוסע משם על ראש השנה לאומין,
אך פעם אחת היה סיבה מאת ה' שנשאר על
ראש השנה בביתו בירושלים, מחמת שלא היה
באפשרות בשום אופן ליסע, ולבו דווה מאוד
על זה בכלל.

אך העיקר בעת שהגיע לזמן תפלת מנחה

גודל יקרת הקיבוץ הק' שלנו בראש השנה

הרבי מתפלל, אתה רק שופר

מובא בווהר הקדוש, ומוהרנ"ת מביא
ב'ליקוטי תפלות' (תפילה כ"ב) 'שנוכה שהצדיקים
יתפללו אתנו בראש השנה', וכמו שאמרו לי
רבי אברהם דב ז"ל וזקני הרב מטשערין ז"ל
בוה הלשון: "דוא מיינסט דוא דאווינסט, דער
רבי דאוונט, דיא ביסט א שופר" - אתה חושב
שאתה מתפלל, הרבי מתפלל, אתה כמו שופר].

דער רבי איז זעך דא - - -

וכן פעם אחד היה הר' פסח ז"ל, שהיה גם
כן מאנשים שהיו מכירים ומקורבים למוהרנ"ת

ישבו סמוכים קרובים אצל רבינו ז"ל יותר משאר המון העם, ואז אמר רבינו ז"ל מה שכבר נדפס ביחיי מוהר"ן: "אצלי העיקר הוא ראש השנה" וכו'.

ואחר כך הרים אדמו"ר ז"ל את עצמו מכסאו שישב עליה, וענה בקול רם ואמר בזה הלשון: "איך וואלט גיוואלט, אז ייעדיר פון מיינע מענטשין, פון א וואסיר שטאט ער איז, אז ער וועט קומען אהיים, זאל ער מאכן א כרוז, אז ווער סיע גלייבט אין השם יתברך זאל פארן אויף ראש השנה צוא הצדיק הקדוש מוהר"ן" [- הייתי רוצה, שכל אחד מאנשי מאיזה עיר שהוא, כשיבוא לביתו יעשה כרוז, שכל מי שמאמין בהשם יתברך, שיסע על ראש השנה לצדיק הקדוש מוהר"ן], וסיים לבסוף "אין איך אליין, האב בדעה זעך אויף הייבין, אין אוועק למרחקים" [- ואני בעצמי, יש בדעתי להתרומם ולהסתלק למרחקים], כך שמע זקני אבי אמי מפי מוהר"ן ז"ל.

וכך היו עוד כמה וכמה דיבורים מאדמו"ר ז"ל בערב ראש השנה האחרון באומן, אשר יקצרו המון יריעות מלהיכתב מה שדיבר מגדולת הראש השנה שלו, וקצת נדפס בחיי מוהר"ן מעט דמעט ממה ששמעתי מפי זקני א"א ז"ל מענין זה.

וכולם הבינו אחר הסתלקות רבינו ז"ל שאדמו"ר ז"ל כוון בדיבוריו הקדושים בערב ראש השנה העבר, שנצרך שיסעו אפילו כעת על ראש השנה לאומן על ציונו הקדוש כמו בחיי הקדושים. (טובות זכרונות)

להתקשר בקשר אמיץ וחזק כל ימי חיינו על הירושה טובה שנשאר לנו

"...כפי שהיית על הראש השנה העבר בחיי רבינו ז"ל עם הקיבוץ הקדוש, ושמענו כמה מתלמידיו הקדושים מפי רבינו ז"ל בערב ראש השנה הזה, שרוצה שכל אחד ממקורביו מאיזה מקום שדר שם בקביעות, יכריז שכל מי שרוצה שיהיה איש כשר באמת שקורין 'א' ערליכער יוד', יבוא על ראש השנה אצלו לאומן.

וגם בהתורה 'תקעו תוכחה' (תורה ח' תנינא) שנאמרה בראש השנה האחרון סמוך להסתלקותו, כתוב שם בזה הלשון: "וצריך לבקש מאד מהשם יתברך שיזכה להתקרב למנהיג אמתי כדי שיזכה לאמונה אמיתית בשלימות". וכיוצא בהתורה ע"ח (ליקוטי מוהר"ן תנינא) מענין פראסטיק כתוב שם גם כן בזה

כי ראש השנה באומין ולא בשום מקום - כך אמר מוהר"ן ז"ל

אנ"ש ביינקען לאומין [- אבל בשביל התיקון של ראש השנה צריכים כל אנ"ש לכסוף לאומן-], כי ראש השנה שם ולא בשום מקום. כך אמר מוהר"ן ז"ל.

(נעימות נצח - מכתב מרבי שמשון בארסקי)

...דיברתי עם רבי אברהם סופר (רבי אברהם שטרנהרץ) ונתברר הדבר, אז די אסיפה פון [-שהאסיפה של-] אנ"ש בפולין כמו בשנה העבר, איז נאר א טובה [-הוא רק תועלת-] להתפלל במתינות ובהתעוררות, אבער וועגן תיקון פון ראש השנה דארפין כל

ידידי! יש לנו עצות נפלאות שיכולין לרפאות את עצמינו ממכות המופלאות שיש לנו מכל צד בגשמיות ורוחניות, אך אנו צריכין לחתור ולגלות אותם... והעיקר אעפ"י שהולכין בזה העולם על גשר צר, הזהירנו אדמו"ר נחל נובע מקור חכמה זלה"ה שלא יפחדו, הנה קל ישועתי אבטח ולא אפחד, ובפרט בכוחו שאמר: "דופיט אויף מיין כח"

בערב ראש השנה אצל כותל המערבי, נזכר את עצמו בתפילת מנחה של אנ"ש באומין בהקיבוץ הקדוש, וכאב לבו כל כך עד שכמעט יצא מחיותו מחמת שברון לבו שאינו נמנה עם הקיבוץ באומן עם התפלה, עד שצעק "רבוש"ע! אני מקשר עצמי עם כל התפלות שלי מעכשיו על כל ראש השנה להתפילות שמתפללים בהקיבוץ הק' באומין", ואז נתקררה דעתו קצת. (נעימות נצח מכתב ה)

נצחיות הראש השנה של רבינו הק'

שכל אחד מאנשי יעשה כרוז, שכל מי שמאמין בהשם יתברך יסע על ראש השנה

פה מבואר איך שמוהר"ן ז"ל החזיק למוחלט דברי רבינו ז"ל, כל מה שדיבר אדמו"ר ז"ל בערב ראש השנה האחרון באומן על להבא מענין גודל ראש השנה שלו, לא דיבר והזהיר - רק על אחר הסתלקותו.

כי ידוע שרבינו ז"ל היה אז חולה מסוכן ל"ע, והבין בעצמו היטב שקרוב לסופו, וממילא כל מה שיצא מפיו הקדוש והטהור היו כמו צוואה.

וכן שמעתי מזקני הרב מטשערין ז"ל שבערב ראש השנה האחרון היו מסובים על שולחן אדמו"ר ז"ל כמה וכמה אנשים מכמה עיירות ומקומות רחוקים, אך מוהר"ן ז"ל והרב ר' יודיל ז"ל ועוד אנשים חשובים מגדולי מקורביו

רבינו הק' והנורא הוא הצדיק האמת עד סוף כל הדורות שהולך לפנינו

ובוודאי שעתה, כוחו וזכותו הקדוש גדול ביותר ויותר, כי גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם, ולכן אין לנו להתירא ולהתפחד וליפול משום דבר שבעולם, הן בגשמיות והן ברוחניות כלל וכלל, רק להתחזק ולהתאמץ לעמוד על עמדינו, בכח וזכות רבינו הקדוש והנורא הנחל נובע מקור חכמה וזכותו יגן עלינו אמן, ועל ידו יש לנו תקוה טובה שנוכה לאחרית טוב ולחיים נצחיים, אמן כן יהי רצון.

(טובות זכרונות)

...וענין זה מצאנו גם כן אצל אדמו"ר הקדוש והנורא ז"ל שאמר בפירוש בזה הלשון: "וואס האט איר מורא צוא האבין, אז איך גיאי פאר אייך" [- מה יש לכם לפחד, כשאני הולך לפניכם], היינו שרבינו הק' והנורא שהוא הוא הצדיק האמת עד סוף כל הדורות, הזהירנו והבטיחנו, שהוא הולך לפנינו, אפילו לפני פחותים כמונו בדורות האלה. והוא מתהלך לפנינו תמיד להורות לנו הדרך בה נלך, ומיישר לפנינו את הדרך מכל מיני פחותים וקוצים ונחשים ועקרבים, כי ככוחו או בחייו הקדושים כן כוחו עתה.

הלשון: "על כן צריכין לבקש מאד מהשי"ת לזכות להתקרב להצדיק האמת". וזה היה בשבת נחמו שהיה אז גם כן חולה מסוכן וידע רבינו ז"ל שיסתלק בקרוב, ואך על פי כן הזהיר כל כך על ראש השנה.

מובן מזה שכל אלו הדברים והאזהרות של אדמו"ר ז"ל היו על אחר הסתלקותו עד ביאת הגואל, כי כך אמר רבינו ז"ל שהערים הבעל דבר את עצמו והקים מפורסמים של שקר, עד שאין אחד יודע היכן משה שרוי היכן אהרן שרוי שהם אמיתיים, לזאת תדע ידידי חברי, שעבור זה באנו לפה, שנתקשר יחד בקשר אמיץ וחזק כל ימי חייו על זה הירושה טובה שנשאר לנו.

(שם, דברי מוהר"ת ז"ל לאחד מאנשי שהתאכסן בביתו בדרך לנסיעתו המפורסמת לאומן על ער"ה שבט תקע"א).

נצחיות רבינו הק' ומעלת תורתו הק'

דברי אדמו"ר המה חיים וקיימים לעד ולנצח נצחים בפשוטן

כי באמת דברי אדמו"ר המה חיים וקיימים לעד ולנצח נצחים, ובפירוש צריכין להאמין העיקר בפשוטן של דבריו ז"ל, כי בכל התורה כולה בין בתורה שבכתב בין בתורה שבעל פה מחוייבין אנחנו במקודם להאמין בפשוטן כמו שכתוב. אמת שהתורה הקדושה נחלקת לפרד"ס, אך היסוד והעיקר הוא בפשוטן של דברים, בפרט דברי אדמו"ר ז"ל שהזהיר אותנו על זה לילך בתמימות ובפשיטות בעבודת השי"ת, ומאן דשביק פשוטן של דברים של רבינו ז"ל נרגן מפריד אלון ממש כופר בפשיטות בדברי אדמו"ר ז"ל.

וכן בכל הדברים והבנינים של תלמידו הקדוש הוא אי"א זקני מוהר"ת ז"ל ב'ליקוטי הלכות' המה על דברי אדמו"ר רק בפשיטות גמור, וכל מה ששמע מפיו הק' צריכין אנו לקיים כמו שאמר וכמו שנדפס בספריו הקדושים, לא ללמוד לעצמו פירושים מכח המדמה שאינו מבורר, וכפי שנמצאים כעת בעוה"ר אנשים הנקראים בשם חסידי ברסלב שמפרשים כמה ענינים שאדמו"ר ז"ל למד רק ענינו על בעת חייו, זה באמת חסרון אמונה בהשי"ת ובצדיקים הק', ויש לי ב"ה

אך כולם יכולים להיות צדיקים גמורים על ידם, לבד מ'ליקוטי הלכות', ולא על חנם אמר אדמו"ר ז"ל "איר דערפט אים זייער דאנקען", ואבקש מכ"ת שיעשה חבורות ללמוד בכל יום ויום ספרי אדמו"ר ותלמידיו ז"ל, כמו שצריכים לנגלה קביעת עיתים, כן צריכים לקבוע עיתים לספרי אדמו"ר ז"ל, כי על ידם יקיימו מה שילמדו בנגלה.

(נעימות נצח)

מאבני הלב יבנה בנינים

ידידיו יש לנו עצות נפלאות שיכולין לרפאות את עצמינו ממכות המופלאות שיש לנו מכל צד בגשמיות ורוחניות, אך אנו צריכין לחתור ולגלות אותם... והעיקר אעפ"י שהולכין בזה העולם על גשר צר, הזהירנו אדמו"ר נחל נובע מקור חכמה ולה"ה שלא יפחדו, הנה קל ישועתי אבטח ולא אפחד, ובפרט בכוחו שאמר: "דופיט אויף מיין כח" [- סימכו על כוחי].

אך אנחנו צריכים ליתן לו אבנים שזה לבבינו האבן, עם 'וואפניע' שקורין 'קאלך' [-סיד] שהוא בוער, שזה התלהבות הלב בחי' חם לבי, ונקשר אליו, והוא יבנה מזה בנינים נפלאים.

■

על זה כמה ראיות גמורות מש"ס ופוסקים, לזאת כל מי שחש על נפשו יהיה נזהר מלפרש כפי דעתו. (שארית ישראל מכתב צט)

לעשות חבורות ללמוד בכל יום ויום ספרי אדמו"ר ותלמידיו ז"ל

מה נאמר אם לא נדע מאתו (מוהר"ת) רק על ידי פשיטותו של ה'עלים לתרופה' ו'התפלות' שהם לפי הנראה פשיטות גמור,

וכולם הבינו אחר
הסתלקות רבינו ז"ל
שאדמו"ר ז"ל כוון
בדיבוריו הקדושים
בערב ראש השנה העבר,
שנצרך שיסעו אפילו
כעת על ראש השנה
לאומן על ציונו הקדוש
כמו בחייו הקדושים

... וכשרק התחיל בקול שאגתו הנעימה את הפסוק "אשרי יושבי ביתך" מיד חיל ורעדה עבר בקהל הקדוש - - -

תיאור מפעים ומרטיט לבבות מנפלאות עוצם עבודתו הקדושה של החסיד הישיש רבי אברהם שטרנהארץ זצ"ל

נכד מוהרנ"ת זי"ע

בעוברו כשליח ציבור בימי ראש השנה בקיבוץ הקדוש ב'קלויז' באומן מפרי עטו המלבב של החסיד רבי נחמן בורשטיין זצ"ל כפי ששמעה מפי החסיד רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל

מיחם), וכל הקלויז כמדורה אחת, ובלהט קודש כזה עומדים רובו ככולו של הקהל למעלה משלש שעות עד גמר אמירת הסליחות.

וסיפר רבי לוי יצחק ז"ל שבפעם הראשונה שבא לאומן בחודש אלול שנת תרע"ד ושמע מרבי אברהם ז"ל את ה"זכור ברית", "האט מיר דיא סליחות געקלינגען אין דיא אויערן אגאנצן ערב ראש השנה, איך האב ניט געוויסט אויף וועלכע איך בין, אזעלכעס הערט מען נישט אין מען זייט נישט אין דער גאנצער וועלט, אין דא האט מען אנגעטאפט וואס דער רבי האט געזעאגט: 'אנדערע וואלטן זיך געוויגנטשן אזא ראש השנה וויא בייא מיר ערב ראש השנה'.

עס האט גיברענט אפייער, דיא קולות פין קלויז האבן האפ גיהילעכט אויף דעם גאנצן געגינט, די פענימער האבן גיפלאמט, די הערצער האבן גיברענט, א קלויז מיט פלאמען פייער, עס איז נישט אויסצימאלן וואספארא הערצער מ'האט יעמאלט גיהאט צום אויבערשטיין, ממש א ביטול צום אור אין סוף, מ'איז גיוועהן אין א בחינה פין התפשטות הגשמיות, ווארים עס איז נישט געמאלט מ'זאל קענען שטיין מיט אזא ברען מיט אזעלכע קולות כמעט עד כלות הנפש כמה שעות".

[הסליחות החדירו בי רטט ופירכוס, הם צילצלו באזני כל היום של ערב ראש השנה, לא ידעתי באיזה עולם אני נמצא, סליחות כאלה לא שומעים ולא רואים בכל העולם, וכאן מיששו וחשו מה שאמר רבינו: 'אחרים היו

אל הקלויז להתכונן לאמירת הסליחות. ואז כשהתחיל רבי אברהם ז"ל בקולו הנעים והנפלא את הפסוק "אשרי יושבי ביתך" בשאגה ובנעימה מיוחדת, מיד חיל ורעדה עבר בקהל הק' "עס איז שוין גיווארן א שטיק ראש השנה" -] כבר התחיל ראש השנה).

וציבור גדול של אנ"ש שעדיין השתחוו אז על הציון הק' גם הם נחרדו למשמע אזנם את קול השאגה של רבי אברהם ז"ל כקול שופר חזק מאד, כאילו זה קול קריאה אליהם לבוא, ומיד נחפזו ומיהרו לרוץ אל הקלויז בנשימה אחת.

וקולו של רבי אברהם ז"ל החל להדהד בחלל הקלויז ולהתפשט על כל הסביבה בכל סיום קטע וקטע מהסליחות, וביחוד הסיום של "אל הורית לנו לומר שלש עשרה" ששם היה קולו הולך וחזק מאד בנעימות ובמתקנות ובקול בכיות ותחנונים ודמעות זולגות מעיניו ולבו נשפך כמים. והפליא רבי לוי יצחק ז"ל לשוח שבזה היה רבי אברהם ז"ל חידוש גדול, שהבכי שלו לא הפריע להגבהת קולו, אשר בדרך הטבע הבכי מנמיך ומפסיק הקול כידוע.

וכל הציבור הקדוש שנמצא בהקלויז עומדים צפופים, וכולם כאיש אחד בלב אחד מתעוררים בהתלהבות עצומה מתפללים ושואגים בבכי ובתחנונים, ומלבותיהם הבוערים מתפרצות אנחות וגניחות שוברות לב, זעקות אדירות בלב קרוע ומורתח בוקעות שחקים, "ממש עס האט געקאכט א קעסל" -] ממש רתח כמו

שמעתי כמה פעמים מהחסיד הוטיק רבי לוי יצחק בנדר ז"ל תיאור עוצם כוחו האדיר של רבי אברהם סופר שטרנהרץ ז"ל בימי ראש השנה הקדושים באומן, שהיה אז דמות המרכזית של אנשי שלומינו, הן בהתפילות הן באמירת התורה הן בשאר ענינים שנחתכו על פיו.

ותיאר רבי לוי יצחק בפנינו איוה כח וגבורה היה לרבי אברהם ז"ל, שהיה אז למעלה מגיל שבעים, וכי נסע מאומן לארץ ישראל בשנת תרצ"ו - "ותרין", כשהיה בגיל ע"ד ונתן סימן על זה בפסוק "בטחו בה' עדי עד", ואף על פי כן כוחו עמד בו, ולא נס ליחו, עד ימי האחרונים בן צ"ג שנים ויותר (כמנין מגין אברהם), ושירת את אחיו אנשי שלומינו בין בתורה בין בתפילה ובשאר עניני רבינו ז"ל כאשר אמר לו וקיננו הרב הגאון מטשרהין ז"ל: אברהם! תדע שאתה משרת אצל רבינו ז"ל לכל אנשי שלומינו הן בתורה וכו' כנזכר לעיל.

וזה החל מחצות לילה האחרון של ערב ראש השנה ליל "זכור ברית" שהוא חצות לילה האחרון של השנה, שאז הרבו אנשי שלומינו שהתקבצו מכל הפוזרות להשתטח על ציונו הק' של רבינו ז"ל ורבי אברהם שטרנהרץ ז"ל בתוכם.

ואחרי כשעה מעדיכת התיקון חצות שלו בתפילותיו ובקשותיו כיות לבעל תפילה כמוהו, הודרו מאוד להופיע בקלויז להתכונן כשליח ציבור באמירת הסליחות של "זכור ברית", וגם אנשי שלומינו מיהרו בחפזה

הסליחות
 החדירו בי
 רטט ופירכוס,
 הם צילצלו
 באזני כל היום
 של ערב ראש
 השנה, לא
 ידעתי באיזה
 עולם אני נמצא,
 סליחות כאלה
 לא שומעים
 ולא רואים
 בכל העולם,
 היה בוער אש,
 פניהם היו
 להבים, הלבבות
 בערו, הקולות
 הדהדו על
 פני כל האזור
 סביב סביב, בל
 יתואר איזה
 לכבות היה אז
 להשם יתברך,
 ממש ביטול
 לאין סוף, היו
 אז בבחינת
 התפשטות,
 הגשמיות,
 כי לא יתכן
 במציאות
 שיוכלו לעמוד
 עם התלהבות
 כזאת, עם
 קולות כאלו,
 הנפש כמה
 שעות

הקלוז העתיק באומן

שהכינו והסכו מפיחם משך כל השנה. היה זה מחנה נהדר ונדיר לראות רוח נדיבה נדיבות הלב של אנ"ש באופן נפלא כזה, מיוחד במינו שלא רואים כזאת באף מקום, ומוכח בסדר המידות לתת צדקה בשתי ידיים ועל ידי זה תפילתו נשמטט. מלבד מתן כסף הפדיונות לחשובי אנ"ש כנהוג לקיים מאמר רבינו ז"ל בשיחות הר"ן: בערב ראש השנה צריך ליתן על פדיון.

ובתנית הצדקה על ציונו הק' לפני אמירת העשרה קפסיל תהלים היתה עבודה מיוחדת, כי צדקה זאת היא לכבוד נשמת אור חיינו רבינו ז"ל, כי כן אמר: 'ויתנו פרוטה לצדקה בעבורי' בשעה שגילה סוד התיקון הנורא של התיקון הכללי העשרה מזמורים המיוחדים לתיקון הכללי וכו'. וכל אותו היום עד תפילת המנחה המה הציון הק' מאות אנשים נכנסים ויוצאים באהל הציון הק' אשר היה מועט מחזיק את המרובה, כי האהל היה קטן מהכיל אפילו מנין אנשים ובערב ראש השנה נכנסו אל הקודש פנימה עשרות אנשים באופן נפלא שאין להביץ זאת, ומה שנעשה שם בעת הזאת אי אפשר לתאר בעט אנוש מגודל ההתעוררות והשתפכות הנפש והתפילות והבקשות והידיים והבכיות והצעקות והקולות והאנחות והנגיחות עד לב השמים, וממש משמשו בידיים התשובה והחרטה והקבלה בלב של כל אחד ואחד.

■

זאת לא ידעתי את נפשי היכן אני, כי היה נדמה לי שבת קול יורדת מן השמים ומרחפת בחלל האולם וחודר בתוך הלבבות ומלהיבם, כי ראיתי את הקהל כולם כאחד עומדים באימה וביראה ומתלהבים ומתגעעעים ומתנדנדים ומסים ראשם לכאן ולכאן מרוב הדביקות וההתעוררות, וקלטו אזני אנתות ונגיחות ונהימות שפרצו מכל פינה ועבר בקלוז מהתעוררות הקול של רבי אברהם ז"ל.

ואמר לי שעדיין תצילנה אזני מנעימות שאגת הבת קול ששמע לראשונה או. ולבסוף הפטיר לי כדברים האלה: 'נחמן, אזא תפילה, אזא גישמאקן קול, אזא שאגת ארי, אזא הארץ, אזא ויסקייט וואס מיר האבין גיהערט אין אומן, וועט מען שוין מערנישט הערין עד ביאת המשיח בבי"א. [נחמן, תפילה כזו, קול נעים כזה, שאגת ארי כזאת, לב כזה, נעימות כזאת ששמענו באומן כבר לא נשמע עד ביאת המשיח].

◆◆◆

וממילא מובן שההתלהבות וההתעוררות הזאת כבר השפיעה על כל עבודת היום של ערב ראש השנה, ובעיקר ההשתטחות והתבערת הלב וההשתפכות הנפש באמירת העשרה מזמורים שהם התיקון הכללי על ציונו הק' של רבינו ז"ל.

וגם פתיחת הלב של אנ"ש בנתינת הצדקה היה למעלה מן המשוער, כי לא ספרו סך הכסף הנתון אלא חילקו הצדקה במלוא חפניים ובשלהובין דרחימותא מתוך כיס צדקה המיוחד

מאחלים לעצמם ראש השנה כזה כמו ערב ראש השנה אצלי.

היה בוער אש, פניהם היו להבים, הלבבות בערו, הקלוז עם לפידי אש, הקולות הדהדו על פני כל האזור סביב סביב, כל יתואר איזה לכבות היה אז להשם יתברך, ממש ביטול לאין סוף, היו אז בבחינת התפשטות הגשמיות, כי לא יתכן במציאות שיוכלו לעמוד עם התלהבות כזאת, עם קולות כאלו, כמעט עד כלות הנפש כמה שעות.

◆◆◆

וכן סיפר לי החסיד הנלבב רבי בן ציון אפרט ז"ל, בעת שיחתו עמי מתפילות ראש השנה של רבי אברהם ז"ל, שנסיעתו הראשונה מפולין לאומן על ראש השנה היתה בטלסולים רבים, והגיע לשם אחרי הרפתקאות גדולות אחרי חצות לילה של ערב ראש השנה, ובדרך הילוכו לקלוז כבר רעשו ורעמו משם הקולות למרחוק כי כבר התחילו הסליחות, והתחיל למחר צעדי, וכשנכנס להפאליש [פרוהור] רעש הקולות גבר והלך ואז הגיח בפנינה את תרמילו ומסלטליו ונדחף לתוך היכל הקלוזי המלא מפה לפה והתחיל לומר סליחות. כעבור מספר דקות ויחללו הקולות והזעקות מהקהל ודממה שדרה, והנה פתאום בוקע קול נורא ואדיר אבל בנעימות נפלא מרעיש ומרעיד לבבות פותח במילים: 'אל הורית לנו לומר שלוש עשרה...'

וסיפר רבי בן ציון ז"ל שבשמעו

בברסלב בוערת אש

דיבורי אמת מלב אל לב

ללא שמץ של הבנה והשגה!

רבינו הקדוש אינו רוצה לגלות את סוד הראש השנה שלו, ומעדיף להשאיר אותה בגדר של "קושיא". ומהראש השנה אנו שואבים את הכח להאמין שאין לנו שמץ של השגה באף אחת מעצותיו והנהגותיו, ולקיימם בביטול גמור

הצדיקים" (שם).

את ה"ראש השנה שלו" העדיף רבינו להשאיר בצורה של "קושיא". בבחינת "חוקה חקקתי ואין להרהר אחריה"...

רק ה"יודע תעלומות" יודע את גודל הסוד, "כי ראש השנה שלנו גדול מאד מאד בעיני השם יתברך שאין למעלה ממנו" (עלים לתרופה, מכתב מיום כ"ה אלול תק"צ). השם יתברך בעצמו יודע סוד הראש השנה, והוא זה אשר העניק בטובו את ה"ראש השנה" לרבינו הקדוש. וכאשר העיד רבינו ואמר: "הראש השנה שלי הוא חידוש גדול, והשם יתברך יודע שאין הדבר הזה בירושה מאבותי, רק השם יתברך נתן לי זאת במתנה שאני יודע מהו ראש השנה" (חיי מוהר"ן, תת).

הן על כך נאה להמליץ: "דייך שאני ובוראך מכירין כוחך" (תלמוד ירושלמי, סנהדרין פרק א הלכה ב).

האמונה היא זו שנותנת את הכח לשבר את כל המניעות

ואכן, אנשי שלומנו בכל הדורות, נסעו לרבינו על ראש השנה, מתוך אמונה וידיעה זו - שאין לנו שום השגה ותפיסה בסוד הגדול והנשגב של ה"ראש השנה של רבינו".

את סוד הראש השנה מיאן רבינו לגלות

מי כמו רבינו יודע ומסוגל להוריד דברים עליונים ולהסבירם לכל אחד ואחד...

הרי כל תורותיו בליקוטי מוהר"ן, הם 'הלבשות' להשגות גבוהות ונוראות. "וכאשר שמענו מפיו הקדוש, זכרנו לברכה, שפעם אחת אמר שהתורה שהוא מגלה, היא נמוכה אלפים ורבות מדרגות מכפי מה שהשיגה במקומה העליון. והן הן גבורותיו, הן הן נוראותיו, אשר השיגה יד שכלו הקדוש הרם ונישא, להלביש ולהוריד דברים גבוהים ונוראים כאלה. דברים קדושים ודקים ורוחניים מאד, להלבישם בלבושים רבים וצמצומים, עד אשר יהיו דברים השווים לכל נפש" (ליקוטי מוהר"ן, הקדמה).

אך דווקא, בהגיעו אל ה"ראש השנה שלו" - בחר רבינו להודיעו לנו באופן סתום ועילאי, באמרו: "מה אומר לכם? אין דבר גדול מזהו" (חיי מוהר"ן, קכו). ואף הגדיל ואמר: "ואם אצל הצדיקים אחרים אינו כל כך חיוב להיות אצלם דייקא על ראש השנה, יקשה עלי עוד קושיא אחת איז נאך א קושיא. כלומר שאינו רוצה לתרץ ולומר הטעם, רק כאומר שבלא זה יש כמה קושיות עליו, ויהיה עוד קושיא זו גם כן, מה שהוא מקפיד מאד להיות אצלו על ראש השנה יותר משאר כל

וכפי שמתבטא מוהרנ"ת במכתבו, מיום ראש חודש אלול תקצ"ט: "והי יעזור לי בחסדו ליסע למקום שאסע, להשתטח במקום שאשתטח. אשר באמת איני יודע כלל עור, עד היכן הדבר מגיע! אבל זה אני יודע בכירור בעזרת השם יתברך, שאני צריך ליסע לשם בכל עת, ובפרט על ראש השנה הקדוש והנורא והאיום מאד מאד. וגם אני צריך לעורר ולחזק אתכם בכל כוחי, בכל מיני דיבורי אמת שבעולם, שתזכו גם כן להיות שם, כי הוא חייכם" (עלים לתרופה).

אנחנו נוסעים לרבינו מתוך ידיעה ברורה "אשר באמת איני יודע כלל עור, עד היכן הדבר מגיע"...

ידיעה זו, היא זו שנתנה ונותנת לנו את כל תעצומות הנפש לדלג ולשבר את כל המניעות. וכפי שמשורר רבי יצחק ברייסער הי"ד בשר ידירות: "שומרים זאת תלמידיו, מדי שנה בשנה להתראות לפניו. שוברים על זה מניעות עצומות, כי זה תיקונם המיוחד לפני יודע תעלומות" (שר ידירות מרבי יצחק ברייסער הי"ד).

מידעה ואמונה זו שאנו יודעים ומאמינים שהנסיעה לרבינו על ראש השנה הוא "תיקוננו המיוחד לפני יודע תעלומות", ורק יודע תעלומות יודע עד כמה גדול תיקון זה ואין לנו בו שום השגה - אנו שואבים את הכוח לשבור על זה מניעות עצומות, ולשמור על קיומו של ציווי זה מדי שנה בשנה, יהיה מה שיהיה.

רק האמונה הברורה ש"אין גדול מזה", נותנת לנו את הכח לא להתפעל משום קושי בלבול ומניעה, ולמסור את הנפש על הנסיעה, עד כדי רחישת על סכינים... וכפי שמוהרנ"ת "אמר פעם אחת אודות הנסיעה לאומן על ראש השנה, שאם היה הדרך לשם מחוסה בסכינים - הייתי רוחש על ידי ורגליי כדי לבוא לשם על ראש השנה" (כוכבי אור, אנשי מוהר"ן, ג).

עד כדי כך גדולה אמונתנו שאין אנו יודעים כלל בגדולת ה"ה של רבינו, "עד שאפילו אם הוא ז"ל בעצמו מצווה ומסכים לבלי להיות אצלו על ראש השנה, חלילה להסתכל על זה, וצריכין ליהרר מאד לבלי לשאול אותו שום שאלה על זה, כי הוא ישיב בוודאי לבלי להיות, ואף על פי כן בנקודת האמת לאמתו צריכין להיות דייקא, וכן הוא נוהג לדורות!" (ת"י מוהר"ן, תו).

כי "כל מה שהצדיק מצווה לעשות, צריך לקיים. רק כשמצווה שלא ליסע על ראש השנה אצלו, זה אין צריך לקיים" (שיחות הר"ן, ריד).

בכל פעם ופעם, ובכל פעם נעשים צירופים וחיידושים יקרים ונפלאים ביותר, והאריך מאד והפליג בצחות לשונו דברים נוראים כאלו" (ת"י מוהר"ן, רה) - מה נאמר אנן...

"כי היה נעלם בתכלית ההעלם משכל אנשי, ואפילו צדיקים גדולים אי אפשר להם להשיג מקצת מעלתו. ואין לנו שום השגה ותפיסה בו כלל" (ת"י מוהר"ן, פג), ומעתה, מי יעמוד בסוד קדושים לחוות דעה בענין הראש השנה שלו, לסוד ימין ושמאל מדבריו אשר ציוה להתקבץ על ציונו הקדוש אומנה.

וכל כך חרד מוהרנ"ת על ה"ראש השנה של רבינו", עד אשר לא נתן לבנו לנסוע לארץ ישראל, למען לא יעכבונו מצות יישוב ארץ ישראל מלבוא אומנה.

ויאמר פעם אחת לבנו ר' יצחק ז"ל מטולטשין שלא יסע לארץ ישראל לדור שם בקביעות עד שיהיה בן שישים שנה. והמובן היה מדבריו הקדושים, שאף על פי ששיבת ארץ ישראל גדולה מעלתה מאד וכמובא בספרי אדמיר זצ"ל, אבל כבר אמר אדמיר זצ"ל על הראש השנה שלו שאין דבר גדול מזה כמובא בחיי מוהר"ן. וגם כל קדושת ארץ ישראל נמשך ממנו, כמובן בליקוטי תניינא סימן מ' ... ומכל שכן שגדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם, וכל אשר גדלה ושגבה רוממותו והתעלותו של אדמיר זצ"ל, כן גדלו ושגבו גם התיקונים אשר יעשה בימי ראש השנה הקדושים" (כוכבי אור, אנשי מוהר"ן, א).

וגם באותם שנים בהם נבצר מאנשי שלומנו שבפולין לבוא לאומן, והתקבצו יחד ברננה בעיר לובלין, שיגר רבי שמשון ברסקי זצ"ל, נכד רבינו, מכתב לאנ"ש ובו כתב: "דיברתי עם ר' אברהם סופר ונתברר הדבר, אז די אסיפה פון אנ"ש בפולין כמו בשנה העבר, איז נאר א טובה להתפלל במתינות ובהתעוררות, אבער וועגען תיקון פון ראש השנה דארפן כל אנשי שלומנו ביינקען לאומן [= שהאסיפה של אנ"ש בפולין כמו בשנה שעברה, זה רק טוב כדי להתפלל במתינות ובהתעוררות, אבל בשביל התיקון של ראש השנה, צריכים כל אנ"ש לכסוף לאומן] כי ראש השנה שם ולא בשום מקום! כן אמר מוהרנ"ת ז"ל" (שארית ישראל, מכתב סב).

הראש השנה של רבינו הוא אך ורק באומן, ולא בשום מקום אחר!

כך אמר מוהרנ"ת ז"ל, וזוהי האמת היחידה ואין בלתה

אמונת חכמים וקול התקיעות - חד הם!

ואכן, לא לחינם ניתן לנו ה"ראש השנה של רבינו" באופן של "עוד קושיא"...

שכן, מדברי רבינו בליקוטי מוהר"ן תורה מ"ב אנו למדים, שהאמונה התמימה בגודל הרזין של דיבורי הצדיק, קשור בתד קסירא עם סוד התקיעות של ראש השנה.

וזה לשון רבינו שם:

"על ידי אמונת חכמים, שמאמין שכל דבריהם ומעשיהם אינו פשוט ויש בהם רזין, על ידי כן מלביש את הקשת בלבושין דנהירין, אזי

רק האמונה
הברורה ש"אין
גדול מזה",
נותנת לנו
את הכח לא
להתפעל משום
קושי בלבול
ומניעה, ולשמור
על קיומו של
ציווי זה מדי
שנה בשנה,
יהיה מה שיהיה

במופלא ממך אל תדרוש

כמו כן, מכח אמונה ברורה זו - שאין אנו יודעים כלל סוד גדולת ה"ה של רבינו - מעולם לא הרהיבו אנ"ש עוז בנפשם להתערב ולחוות דעה בענין נשגב זה, בידועם נאמנה שהדבר גבוה מעל השגתם עד אין סוף, ומי הוא זה ואיתו אשר יתיימר לדרוש ולחקור במופלא ומכוסה ממנו.

ואם על צדיקי זמנו התבטא רבינו ואמר: "המנהיגים המפורסמים של עכשיו הקטנים במעלה. אינם משיגים ויודעים כלל מה אני עושה באומן. אילו היו יודעים גדול יקר תפארת החידושין והצירופים והשעשועים הנעשים בכל עת ובכל שעה ובכל רגע, והתפילות העולים

שכן, לא רק היראה השנה של רבינו יש בו רזין עילאין, אלא כל צנה והנהגה, אף הפשוטה ביותר, אשר נתן לנו רבינו, יש בה רזין עילאין עד אין קץ.

וכל ההנהגות שציוות, אפילו ההנהגות שהיו נראים כחריגים פשוטים, לא היוהו שום הנהגה על פי פשוט, כי היה לו דיל בזה כמה וכמה סודות נסתרות ונוראות מאד. אבל לנו לא בילה שום דבר, רק ציוה לעשות הדבר בפשיטות, והוא עשה בזה מה שעשה: ישירות הדין, שפוט.

גם ההנהגות הנראות כבינינו בפשוטות, יש בהם פנימיות עד אין סוף, וכתום ומגולגלם הוא עד אין לשער. זאמר בפירוש בה הלשון: כל ההנהגה הננהגה שאני מצוה לעשות, הוא סמלה הדיקון ומרעיל על מה שעבר, ועל העתיד, ולאחר ההסתלקות של האדם, ולימות הנפשית, ולהחיות המתים, ולעמוד לבואי ושם.

ולכן גם התעוררות היצר למגרף את האדם מלקיים את ההנהגות של רבינו, היא נחלה מאד - לא רק כשמחזר על גטיפיה לאסוף, אלא - גם כשמחזר בהנהגה קלה ופשוטה ביותר.

וכל מה שציוה לעשות, אפילו היה נראה רבר קל ופשוט מאד, היה כבר מאד על האדם לעשות, היה מונח עליו כל מיני כבידות, והיו עליו כמה וכמה מניעות. אף על פי שהדבר היה דבר פשוט, ואילו לא היה מצוה רבינו דל לעשות אותו הדבר, רק האדם היה רוצה לעשות את מצוותו, היה קל עליו מאד לעשות, אבל כשציוה רבינו דל לעשות היה כבר מאד ושם.

שכן, כשמחזר בהנהגה שציוה אותה רבינו, יש לו משמעות אחרת לבשרי...

הנהגה של רבינו, היא סגולה רחיקת המקלות בטובת רזין עילאין עד אין שיפור. ולכן גם, המלחמה שעליה היא נחלה ביותר.

אבל אף על פי כן היו אנשים שלו מקיימים דבריו תמיד, כי ידעו מהו, שהדבר שהוא מצוה כבר מאד לעשותו, והיו מסרבים עצמם מאד מאד לקיים דבריו וייקא, והיו מתענגים ומבקשים מאד מהשם יתברך על זה שיסוד אותם לקיים דברי ההנהגות הקדושים, והשם יתברך עדם על זה ושם.

"דעו כי דבריי אינם פשוטים והם מלאים רזין עמוקין"

כשהצדיק האמת - משה משיח - מדבר אלינו, הוא נתון לנו להבין שהדבר אינם פשוטים כלל, והצננה אותנו להסוות אותן לדמיון ולאמץ שיש בהם כח אדיר.

יהו שהתודל האדוני השמים והארץ, לומר דעו כי דבריי אינם פשוטים, כי הם עמוקים מאד מאד והם מלאים רזין עמוקין, עד אשר אני קרא את השמים שהם כלליות הדרי מעלה שאינם מה שארם, מכל שכן זתשמוע הארץ אמרי פי, שצדיקין

והאמתיה לומר ברית עולם, כי הצדיק הוא מודת קשת, כמו שאמר רבי שמעון בן יוחאי לרבי יהושע בן לוי: הנהא קשת בימין. האמתיה בזהר הקדוש: מי שצוהו לאמרוס בהון מסתניגא, ולמפשט מינה לברישן וקדוניתא דפשוטין, ולקשטא בלבושין דבונן גהירין ודדן דאורייתא, מה כתיב בה, והאמתיה לומר ברית עולם, וארד דו אתקרי. ובהוא זימנא סליק מיניה רבנא דבריה, חמת המלך שכבה. גם זה בודעת תקיפות, כי תקיפה שברים תודעת, הם האבות אברהם יצחק יעקב, והימך קשית היינו תקיפה וברי' מיקוש מהירין, מנ.

האמונה במחל הרזין שבכל דיבור ומעשה של הצדיק, וכן גם הנקיפות הקדושות - מלבישים את השכינה בלבושים מאירים, וכשרואה מלכו של עולם את המסתניגא לבושה בטובים מאירים, שוכבת ומתו ונמתקים כל הדינים.

וכן כותב מהרזית על אחרת אמונה חכמים זו:

"הצדיק הוא אמונה חכמים אמתיים שהם צדיק אמת, ששברו את גופם למצרי עד שבו להשיג רוי עולם, עד שכל מעשיהם היבוריים יש בהם רזין נפלאים אינו פשוט כלל, כי הם יודעים מה שעושים ומדברים, לא כמו הנון עם שעושים ומדברים אינם יודעים כלל פנימיות מעשיהם היבוריים עד היכן הדברים מגיעים. על כן על ידי שמאמינים בהם שכל דיבוריהם ומעשיהם אינו פשוט אלא יש בהם רזין, על ידי זה עיקר יודע קדושא בריך הוא ושכינתיה שיה עיקר חיקון כל העולמות, ומבטל כל הדינים, כי בזה תלוי קיום כל העוה, כי על ידי זה מאמץ שבכל הדברים שבעולם יש בהם רזין, רק שאין אנו מבינים אותם מחמת גשמות גופינו, כי הלא זה הצדיק ששיבר את גופו יודע באמת מה שעושה ומדבר, כי בטולם יש רזין" ולקיש הלכות, וחקו מלמלין ה. ג.

אי לכן, בבואנו לרבינו הקדוש על ראש השנה, מתוך אמונה פשוטה שיש בכל דבריו - ובפרט בציווי לבוא אליו על ראש השנה - רזין דדן עילאין ומסידן, ושומעים אצלו את קול הנקיפות הקדושות, אנו מלבישים את השכינה בלבושים מאירים, ומתקנים ומתבטלים כל הדינים.

לא לדגם אמר רבינו ישאיע רוצה לתרן ולגלות הסעדי והצדיק להשאיר את הראש השנה בסוד יאך א קושיא" - שכן, זה נפא היא והמתקן המזולה של ראש השנה; להאמץ שיש בכל דברי החכמים רזין עילאין שאין לנו בהם שום תפיסה השנה...

כל הנהגותיו ועצותיו של רבינו, יש בהם רזין עד אין סוף

ותוד הראש השנה, לא ללמד על עצמו יא, אלא ללמד על הכלל כולו יא - שכל רבינו, עצותיו והנהגותיו של רבינו, יש בכלם רזין עילאין עד אין סוף, ועלינו לגשת אליהם בחילוק ורדוף, באמונה פשוטה, ולקיימם כצוהתם וכלשונם כפי אשר יאור מפיו והקדוש, ולא למוד דו כלשהו ימך ושמאל.

בבואנו לרבינו הקדוש על ראש השנה, מתוך אמונה פשוטה שיש בכל דבריו - ובפרט בציווי לבוא אליו על ראש השנה - רזין דדן עילאין וטמירין, אנו מלבישים את השכינה בלבושים מאירים, ומתבטלים כל הדינים

כל באי עולם שבארץ הזאת לשמוע ולהבין היטב אמרי פי. כי י'ערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי', היינו שדבריי אינם פשוטים, רק הם כמטר וכטל שנראים שהם מים ולהלוחית פשוט, אבל באמת יש בהם כוחות נפלאים ונוראים כי הם מגדלים כל מיני צמחים ועשבים שונים לאין מספר. וכמו שאמר שם 'כשעירים עלי דשא וכרביבים עלי עשב', כמו כן הם דבריי, כי אף על פי שנראים כפשוטים אבל הם עמוקים מאד ומלאים רזין, ויש בהם כח לגדל ולחזק את כל אחד ואחד ולהצמיח אותו, עד שיתפאר וישתעשע השם יתברך עם כל אחד ואחד בהתפארות ושעשועים נפלאים" (ליקוטי הלכות, חוקת מטלטלין ה, ד).

רבינו הקדוש גותן לנו להבין שוב ושוב, שהנסתר שבדבריו רב על הנגלה, ועלינו לגשת לדבריו ועצותיו בחרדת הקודש, בביטול גמור, כתינוק בבית הספר הלומד קמ"ץ אל"ף ואינו מדמה בנפשו שיוורד הוא לעומק דעת רבו.

"וכל מה שמקבל מרבו צריך לידע שעדיין אינו יודע כלל, כי כפליים לתושיה, כי מאד עמקו מחשבותיו, כי דבריו הם כמעין הנובע והם בחינת מים עמוקים עצה בלב איש, וצריכין בכל פעם לעיין היטב בדבריו הקדושים ולחתור ולשאוב מהם עצות נפלאות באופן שיוכל להציל את עצמו משטף מים רבים של זה העולם. וכל מה שידע ויוציא מדבריו, צריך לידע ולהבין ולהאמין

שעדיין אינו יודע כלל עד היכן מגיעים עמקות דבריו העמוקים מני ים. רק כמה שהורשה יכול להתבונן מהם עצות לעבודתו יתברך כפי מדרגתו, אבל עצם תורתו ואפילו שיחותיו הקדושות אי אפשר להשיג בשום אופן" (ליקוטי הלכות, שבועות ב, כא).

כך ניגשו אנ"ש תמיד לתורתיו של רבינו, ולעצותיו הקדושות. ולכן גם לא העיוו להתחכם לנטות ימין ושמאל, ומסרו נפשם על כל תג וקוץ מעצותיו והנהגותיו הקדושות, מתוך ביטול גמור.

גם את סוד ה"התבודדות" אין אנו משיגים...

וכך שח אחד מזקני אנ"ש, תחת אחד השיחים:

כשנתבונן נבחין שעל ה"ראש השנה של רבינו" רבים מאנ"ש מוסרים את נפשם וממונם, בטרחות ויגיעות עצומות, ואין עולה על דעתם להתרשל ח"ו מלבוא לרבינו על ראש השנה, גם כשהדבר עולה להם ביגיעה עצומה.

מדוע אם כן, בהגיעם לעצת ההתבודדות היומיומית, אשר גם עליה הזהיר רבינו בכמה וכמה אזהרות, אפשר למצוא כמה וכמה שכשהדבר עולה להם בקושי ויגיעה מתרשלים מלהתמיד בה ואין עוסקים בה בכל לבם ונפשם כראוי? מאי שנא האי מהאי, הרי שניהם מרועה אחד ניתנו?!

רבינו הקדוש נותן לנו להבין שוב ושוב, שהנסתר שבדבריו רב על הנגלה, ועלינו לגשת לדבריו ועצותיו בחרדת הקודש, בביטול גמור, כתינוק בבית הספר הלומד קמ"ץ אל"ף ואינו מדמה בנפשו שיוורד הוא לעומק דעת רבו

אלא מאי, החילוק הוא פשוט:

את ה"ראש השנה שלו" הודיע לנו רבינו באופן נעלם ונסתר, ולא סיפק לנו שום מידע על הסוד שבדבר, ולכן אנו ניגשים לכך מתוך ביטול גמור, ואין אנו מעיזים להתרשל מלקיימו יהיה מה שיהיה, ביודענו שהדבר הוא למעלה מהשגתנו.

אך את ה"התבודדות" נדמה לנו שאנו מבינים קצת...

אנו מבינים מה התועלת שבה ואיך היא עובדת, ולכן אנו מרשים לעצמנו להתרשל בה... וכשאינ לנו דיבורים, וההתבודדות לא 'זורמת', אנו מרשים לעצמנו להפסיק אותה...

אך לאמתו של דבר, הרי גישה זו היא טעות גמורה. שכן, כשם שאין לנו שמץ של השגה בגדולת הראש השנה של רבינו, כך גם אין לנו שמץ של השגה בשאר עצותיו והנהגותיו הקדושות. ואנו מאמינים באמונה שלימה, שבכל דבריו יש רזין עילאין עד אין סוף.

ולכן, כשם שעל הראש השנה של רבינו אין אנו מוותרים בשום מחיר, כך גם על עצת ההתבודדות, אין אנו יכולים להרשות לעצמנו לוותר עליה או להתרשל בה, יהיה מה שיהיה. כי גם היא, גבוהה ונשגבה מהשגתנו, וגם אותה השיג רבינו במקום שהשיג, לעילא ולעילא מכל

מה שהושג אי פעם...

"כי רבינו השיג במקום שהשיג שעל ידי התבודדות יכולין להכניע כל הרע מאתנו ולפעול בכל טוב, יותר מכל התעניתים והסיגופים. ואנו צריכין להאמין בדבריו הקדושים, לעסוק בהם בכל יום חוק ולא יעבור על כל פנים איזה שעה, ואפילו אם אין יכולין לדבר, על כל פנים לומר דיבורנו של עולם רחם וקדבנו לעבודתך" שעה רצופה בעקשנות גדולה" (נתיב צדיק, מכתב טו).

"ואדמו"ר מורנו הרב נתן זצוק"ל שזכה למה שזכה, וגילה חידושים כאלה ועשה תפילות כאלה, היה רק מחמת שסילק וביטל דעתו הקדושה לרבינו ז"ל ועשה בתמימות כל מה שצוה רבינו ז"ל, ועסק בהתבודדות בין בדיבורים מעטים בין בדיבורים הרבה ולא הניח יום אחד בלי התבודדות" (שם, מכתב מא).

סוף דבר הכל נשמע:

מה"ראש השנה של רבינו" ניקח אתנו הביתה את האמונה הפשוטה שאין לנו שום השגה ותפיסה ברבינו הקדוש, תורתו ועצותיו. ונקיים דבריו על כל אשר יאמר כי הוא זה, דבר קטן ודבר גדול, מתוך אמונה פשוטה וביטול גמור, כיראה ואהבה, עדי תימלא כל הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים.

"עלה ראש הפסגה..."

הראש השנה שלי עולה על הכל

גילויים נפלאים בשגב רוממות הראש השנה של רבינו הק' העולה למעלה למעלה, בסוד התיקון השלם, והוצאה לפועל בתכלית השלימות את כוונת השי"ת בבריאת האדם, לחזור ולכלול את רוח אפיו ונשמת חייו שנופח בו בהוא יומא, עד מקורו העליון אצלו ית' בעתיקא סתימאה, ואז יעלו ויבואו שעשועים כאלו שלא עלו עדיין מימות עולם

קטעים נבחרים מתוך שיעורו השבועי בליקוטי מוהר"ן של הגה"ח ר' יוסף צבי חשין שליט"א
תורה צ"ה - אלול תשע"ה

[הדברים הובאו רק בהקשרם לראש השנה ולא בהקשרם הרחב והעמוק לתורה צ"ה, קרוב לנוסח וצורת מסירתם בשעת השיעור, בעריכה קלה - באחריות המעתיקים בלבד]

רק השי"ת נתן לי זאת במתנה שאני יודע מהו ראש השנה". נתבונן בשרשי הדברים, מה קורה בראש השנה, יום בריאת אדם הראשון, שהוא תכלית הבריאה, והוא זה שצריך להוציא לפועל את כוונת השי"ת בבריאת העולם, ומדוע אכן זהו כלל עניינו וגילוייו של רבינו הק'.

הנה, תכלית כוונת בריאת העולם מבוארת בדברי חז"ל (סנהדרין צח:) 'אמר רב לא איברי עלמא אלא לדוד, ושמואל

הדעה והדיבור לחי עולמים

ידועה ומפורסמת שיחתו של רבינו הק': "כל הענין שלי הוא ראש השנה", עוד אמר רבינו הק': "הראש השנה שלי הוא חידוש גדול, והשי"ת יודע שאין הדבר בירושה מאבותי,

אמר למשה, ורבי יוחנן אמר למשיח, לאמיתם של דברים אין כאן מחלוקת, מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי, אלא שהדברים מתקרמים לתכלית, השלב הראשון זה התורה, 'בראשית ברא אלקים - בשביל התורה', וזה הבחי' של משה, 'תורה צוה לנו משה', אבל כרי שהתורה תצא לפועל בראוי, מוכרחים 'תפילה', וזה הבחי' של דוד, 'כיון שבא דוד בא תפילה' (מגילה י"ג). והחיבור של תורה ותפילה ביחד זה אורו של משיח, שהוא כולל ומחבר את משה ודוד, 'משה דוד' גימטריא 'משיח' עם הכולל.

ביסודות איתנים אלו מאריך ר' נתן בהלכות ראש חדש הלכה ה', ומבאר בהם את הענין של ראש השנה, נקדים את דבריו הנפלאים: 'על פי התורה 'תהלים מסוגל לתשובה' בסימן ע"ג, ועל פי ההנהגה הכללית שהזהיר רבינו ז"ל לכל אחד ואחד כמה וכמה פעמים להרבות בהתבודדות בכל יום ויום, דהיינו לפרש שיחתו לפני ה' יתברך בלשון לעז, לבקש מלפניו יתברך שיקרבו לעבודתו, ויחזירו בתשובה שלימה לפניו יתברך, והזהיר לעשות מהתורות תפילות,

דהיינו כל הדברים הקדושים שגילה בכל תורה ותורה שלו, לעשות מזה תפילה, לבקש ולהתחנן מה' יתברך שיזכה לבא לכל זה, כפי סדר חידושי התורה שגילה, כפי בנין הנורא שבנה בכל תורה ותורה שגילה בדרכו הנפלא, ואמר שנעשה מזה שעשועים גדולים למעלה, ואמר שנעשה מזה שעשועים שלא עלו עדיין שעשועים כאלה לפניו יתברך מעולם.

וזה בחז' ראש השנה וכו', כי כל עבודתינו בימים האלו (מראש השנה עד שמיני עצרת), לנסר את המלכות מזעיר אנפין (כלומר, מאדם, ממה) ולבנותה פרצוף שלם, וליחדה עם זעיר אנפין כמבואר כל זה בכוננות האר"י ז"ל."

בהמשך הוא כותב: "אם אמנם אין לנו עסק בנסתרות, אך אף על פי כן כל מה שאנו יכולים להבין מהם רמזים לעבודת ה' יתברך, מה טוב ומה נעים, בפרט על פי ההקדמות של רבינו, שבכלל דבריו כל דברי קבלת האר"י ז"ל והזהר הקדוש וכו', כאשר נשמע מפיו הקדוש. על כן, כל מה שנפרש דברי הכוננות על פי הקדמתו הכל אמת וצדק, כי דבריו ז"ל הם כלליות גדול, ואין כאן מקומו להאריך בזה."

נחזור לדבריו באות א': "היינו שכל כוונתינו בימים האלה לבנות את התפילה, להקים את התפילה מנפילתה, להקימה ולגדלה ולבנותה בשלימות, כי התפילה היא בחינת 'מלכות' בחינת 'מלכות דוד', בחינת 'אני תפילה', כמו שכתב רבינו ז"ל בסימן פ"ד, וזה כל עבודתינו בראש השנה להקים ולבנות את התפילה שהיא בחינת מלכות כנ"ל.

כי חכמת ה'תורה' הקדושה וה'תפילה', הם בחינת 'משה' ו'דוד', תורה היא בחינת משה, כמו שכתוב 'זכרו תורת משה' וכתוב 'תורה צוה לנו משה', כי משה נתן לנו התורה והוא בעצמו התורה כידוע, ותפילה היא בחינת מלכות דוד, בחינת 'אני תפילה' שאמר דוד המלך עליו השלום.

ובעונותינו הרבים נפלה בחינת מלכות הקדושה מאד, וישראל בגלות, ונפל המלכות אליהם, ועיקר נפילת המלכות היא מחמת נפילת התפילה שנפלה מאד, כי התפילה היא בחינת 'מלכות', ובעונותינו הרבים נפלה התפילה מאד, כמו שאמרו רבותינו ז"ל על הפסוק 'כרום זולות לבני אדם' - אלו דברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלים בה, ומאי ניהו תפילה ורשיי שם, וזה עיקר עבודתינו בראש השנה ובכל הימים הנוראים האלו להקים את התפילה שהיא בחינת מלכות, עכ"ל.

הנה, אדם הראשון נברא באופן של 'אחור וקדם צרתני', שזה הסוד של 'אדם וחוה', כמו שהרבי מאריך בתורה פ"ב, היינו שבפרצופים העליונים, יש את הבחי' שנקרא 'אדם', שהוא דעת, מחשבה, חשב-מה, [אדם גי' מיה], ויש את הבחי' שנקראת 'חוה', שהיא 'מלכות - פה', דיבור, כמו שכתוב: 'זלילה ללילה יתוה דעת', שהיא מוציאה לפועל את הדעת. והם מהויות רותניות, איך שהקדוש ברוך הוא שלשל את הספירות, כדי שמלכותו תוכל לצאת ולהתגלות בעולם, ושיוכל להיות עולם מתוקן באמת, של יחוד אדם וחוה וקודם תחטא, היינו, שהתורה היא בשלימותה, והתפילה היא בשלימותה, שמכניסים את התורה בתוך התפילה, ואז באמת השעשועים הם לאין ערוך.

והנה, ביצירת האדם כתוב 'ויפת באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה' (בראשית ב), שואל רש"י, 'הרי נפש חיה יש לכל הבעלי חיים, אפילו לשרצים, כמש"כ: 'ישרצו המים שרץ נפש חיה', ומפרש רש"י: 'זו של אדם חיה שבכולם, שנתוסף בו דעה ודיבור' - אצל אדם יש דבר חדש, מה שאין אצל אף אחד מהבעלי חיים: 'דעה ודיבור', וזה צורת 'אדם', ר"ת א'דם ד'עת מ'דבר. כשהמטרה היא ש'הדעה והדיבור' יתוודו 'לחיי עולמים'. [מלבד המיובן המשמש שהדעה והדיבור הם אצל 'חיי עולמים' וגמשיכים ממנו, יש כאן משמעות נוספת ש'הדעה והדיבור' חוזרים אליו, אל 'חיי עולמים', וכפי שיתבאר].

והנה, במשמעותם הפנימית, כשאומרים 'דעה' בכללות, הכוונה ל'תורה', אין דעת אחרת חוץ מדעת תורה, כל דעת אחרת זה הכל ורעות רות, את זה יש גם לגויים, וגם לבעלי חיים למחצה לשליש ולרביע. הדעת האמיתית היא רק לדעת את ה', 'דע את אלהי אביך' -

באיזה נוסח
הוא היה
מתפלל? הרי
לא היה עדיין
שום נוסח
קבוע? הוי
אומר: בנוסח
אדם הראשון!
בינו לבין קונו,
'התבודדות'!
זה מה שהרבי
רוצה, להוציא
לפועל את
בריאת האדם
כמדבר, איך
שהוא היה עוד
קודם החטא

תורה, 'ועבדתו' - תפילה, 'עבודה זו תפילה'. זה מה שנברא, 'אדם' שיש בו גם חכמה, כת מ"ה, ויש לו גם כח הדיבור שהוא 'מתפלל'.

כי הגה, האדם נברא כ'מְדַבֵּר' (אחרי הידומם צומח חי), למי הוא ידבר? ועל מה הוא ידבר? מוכח הרי מכאן שכל כח ה'מדבר' שלו זה 'מדבר אל הקדוש ברוך הוא', תפילה. ולכאורה, מה הוא יבקש מה? מה היה חסר לו? הרי 'מלאכי השרת צולים לו בשר ומוגים לו יין', הוא נמצא בגן עדן, במקום שכל הצדיקים מגיעים אחרי כל העבודות שלהם. על כרחך, שהוא היה צריך להתפלל על 'תורה', 'רבנו של עולם, תעזור לי שאני יוציא לפועל את מה שאתה רוצה ממני, שאני יהיה שמור וגדור מהחטא של עץ הדעת שהוהרת אותי עליו'. ידוע הרי בכתבי

האריי ז"ל שעד היום הזה, כל מה שאנחנו עוסקים הוא לתקן את הפגם של אדם הראשון, אם הוא היה זוכה באותה השעה לדעת שקיום כל העולמות תלוי עכשיו בדבר אחד ויחיד, אם הוא יעמוד בנסיון של עץ הדעת או לא, הוא לא היה מפסיק להתפלל שעה שלימה, אין לך 'אדם' שאין לו שעה, 'רבנו של עולם תעזור לי שאני יוכל להוציא לפועל את תכלית כל הבריאה כולה'.

וידוע שהפנימיות של המילה 'אדם', המילוי של התיבה: 'א-לף ד-לת מ-ם', זה האותיות 'מתפלל'. כלומר, הטילו עליו להוריד את כל השפע ואת כל מה שהוא צריך דרך התפילה שלו. 'וכל שיח השדה טרם יצמח ואדם אין', אומר רש"י: 'לא היה אדם שיכיר בטובת הגשמים ויתפלל', הגשמים אכן יורדים באופן זה, כידוע, 'ואד יעלה מן הארץ' - מלמטה, ואחר כך 'והשקה' מלמעלה, האדם צריך להיות 'אד יעלה', מתפלל, וכך להוריד שפע, והכל היה נחשב שלו, בבחירתו שלו, זהו תכלית הבריאה.

נתבונן, באיזה נוסח הוא היה מתפלל? הרי לא היה עדיין שום נוסח קבוע? הרי אומר: בנוסח אדם הראשון בינו לבין קונו, ובשפה שלנו: 'התבודדות! זה מה שהרבי רוצה, להוציא לפועל את בריאת האדם כ'מדבר' באופן שהוא היה קודם החטא.

אדם הראשון הרי היה 'בר דעת', וההשגה והחכמה שלו היתה גבוהה מאד, האריי הקדוש כותב על משה שהוא עצמו מתגלגל במשיח, שעליו נאמר 'הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד', אומר האריי הק' ש'מאד' זה 'אדם', שהוא יחזור להיות כמו אדם קודם החטא, שמבואר בוהר הק' בכמה מקומות נוראות דרגת ההשגה שלו שהשיג קודם החטא.

היכן א"כ היה הפגם? נתן מביא מהאריי הק' שהפגם היה שהוא לא התפלל. הפרצוף הזה של תפילה היה צריך לצאת בתיקונו על ידי התפילה של אדם הראשון, ואז היה נשלם תיקון כל העולמות, אך זה לא נעשה, וכל שנה עוסקים מחדש לתקן את הפרצוף הזה של התפילה, כדי שהיא תהיה מתוקנת.

מתי היא תהיה מתוקנת בשלימות? אומר ר' נתן כן: 'כי 'מלכות' הוא בחינת ה'תפילה' שהיא בחינת מלכות דוד, שכל עסקינו לנסרה ולבנותה קומה שלימה בפני עצמה וליחודה עם זעיר אנפין. כי בחינת זעיר אנפין היא ה'תורה הקדושה', והתפילה היא בחינת 'מלכות דוד' שדבוקה עם זעיר אנפין אחור באחור. ועיקר דבוקתה אחור באחור, בעת שיש שליטת החיצונים, שאז מתיראים שלא יתדבקו באחוריה וכו', וזה עבודתינו בראש השנה להמתיק הדינים ולבטל אחיות החיצונים וכו', כדי לנסר את המלכות שתהיה פרצוף שלם בפועל ותתיחד בבחינת פנים בפנים.

היינו כי יש שני בחינות תפילה, יש תפילה שהיא למטה מהתורה והיא טפילה להתורה, ויש תפילה שהיא בחינה אחת עם התורה ממש, וגם היא גבוהה מהתורה, וכמבואר בזהר הק' סוד 'אשת חיל עשרת בעלה', כי יש תפילה שמתפללים על צרכיו דהיינו פרנסה ובנים וחיים ורפואה, וזאת התפילה נקראת 'חיי שעה', והיא למטה מהתורה וטפילה להתורה". כאן הוא מאריך לשלול בתוקף תפילה שכל כולה היא אך רק לצרכי גשמיות, בלי שום חיבור ושייכות וכוונה לצורך הגשמה, וכך הוא מסיים: 'נמצא שהתפילה שהיא לצורך הגוף לבד בלי כוונת קיום התורה היא בודאי אינו טובה כלל, ועל תפלות כאלו קורא תיגר בזוה"ק: 'צווחין ככלבין הב הב' וכו'.

ואין להשי"ת נחת מתפילה כזאת שהיא לצרכי הגוף כי אם כשמתכוון בתפילתו בשביל קיום התורה, דהיינו שמתפלל על בני חיי ומזונא, וכל כוונתו כדי שיזכה לעשות רצונו יתברך ולקיים תורתו ומצותיו באמת, ואם כוונתו באמת בשביל זה, בוודאי יש להשם יתברך נחת רוח מתפילה כזאת. אבל אף על פי כן תפילה כזאת היא בוודאי למטה מהתורה וטפילה להתורה, כי מאחר שהתפילה בשביל צורכי הגוף, נמצא שהתפילה זאת בפני עצמה אינה כלום, כי למה לו הגוף וצרכיו, והיום כאן ומחר בקבר וכו', ואין להתפילה הזאת שום חיות וקיום כי אם על ידי התורה, דהיינו מה שמתכוין בתפלתו על צורכי הגוף בשביל קיום התורה. נמצא שתפילה כזאת בוודאי טפילה להתורה ולמטה מהתורה, כי העיקר הוא התורה, רק

כשאדם מתכוון אך ורק לה', ולוקח את כל כח ה'דעה והדיבור' שלו, ועושה את זה ל'חי עולמים', בשביל 'חיי עולם', ולא בשביל 'חיי שעה', אי אפשר לתאר את התענוג של הקדוש ברוך הוא מזה, עבור שעשועים אלו הוא ברא את כל העולמות

הוא מתפלל על צורכי גוף כדי שיוכל לקיים את התורה. ועל תפילה כזאת הקפידו רז"ל שלא להאריך בה ביותר, כמו שאמרו 'מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה', כי העיקר הוא 'חיי עולם' שהוא התורה, אבל התפילה כזאת בשביל צרכי הגוף היא 'חיי שעה', רק שצריכין אותה בשביל חיי עולם בשביל התורה, ועל כן בוודאי אין להניח העיקר שהוא 'חיי עולם' ולהאריך בהטפל שהוא 'חיי שעה'.

אבל עיקר התפילה השלימה היא כשאדם מתפלל רק על צרכי נשמתו בעצמו, דהיינו שכל תפילותיו לזכות ליראת ה' ועבודתו יתברך, כמו שאמר דוד המלך 'אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש' וכו'. ותפילה כזאת אינה טפילה לתורה, אדרבה, תפילה כזאת היא עיקר קיום התורה, מאחר שמבקש רק לקיים את התורה שזה עיקר שלימות התורה, כי 'לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה', וזאת התפילה היא שוה עם התורה וגבוה ממנה, בבחי' 'אשת חיל עטרת בעלה...', 'עב"ל וראה שם עוד באריכות.

היינו, יהודי שישב ולמד הלכות שבת, הלכות לשון הרע, למד תורה בליקוסי מותרין על המעלה של שמירת הברית, או על מעלת התפילה, על מעלת הענוה, ואז הוא הולך ושוֹפך את הלב לה', רבוגו של עולם תעזור לי שאני באמת יהיה עניו, שאני באמת יזכה ל'מאן דאיהו ועיד איהו רבי בקדושה, שאני יוכל להוציא את כל הכוחות שלי אל הפועל אך ורק בשבילך, זה פרצוף שהתורה זקוקה לו, היא צריכה את התפילה הזאת, מהתורה לבדה זה עדיין לא ייצא, הרי לומדים ולומדים ועדיין לא מקיימים, צריך לבקש 'לשמור ולעשות ולקיים', להכניס את זה

ב'מלכות', אז הדברים מגיעים לתכלית שלימות תיקונם, לזה ר' נתן קורא שהתפילה עומדת בפרצוף אחד עם התורה.

את זה הרבי בא לחדש, על זה הוא אמר 'שעשועים כאלה עדיין לא עלו מימות עולם'. כשאדם מתכוון אך ורק לה', ולוקח את כל כח האדם שלו, את כל כח ה'דעה והדיבור' שלו, ועושה את זה ליחי עולמים, בשביל 'חיי עולם', ולא בשביל 'חיי שעה', בשביל זה באמת הרי ניתן לו דעה ודיבור, אי אפשר לתאר את התענוג של הקדוש ברוך הוא מזה, עבור שעשועים אלו הוא ברא את כל העולמות.

אמרנו שפנימיות 'אדם' זה 'מתפללי', והנה, 'אדם' במילוי, כלומר, עם הפנימיות, [אלף דלת מס / אדם מתפלל] - גימטריא 'הכתרי', כלומר, שהוא מגיע עד לרצון, עד לתענוג שיש להקדוש ברוך הוא מהאדם דווקא, כי הוא היחידי שיכול לתת לו את זה. בכל שאר הנבראים הקדוש ברוך הוא עושה הכל בעצמו, הרי אין להם בחירה, אפילו פעולות המלאכים נחשבים

אצל ה'אדם',
החיות המיוחדת
לו באופן הנבדל
מכל החי אשר
פני האדמה, אינו
בתורת יצירת
ועשיית דבר,
אלא בתורת
'העתקה', הקדוש
ברוך הוא כביכול
'העתיק' חיותו
אל האדם, 'וצור
יעתק ממקומו',
זה עמוק מוני
עמוק, משהו
שמתוכו ומדיליה
נפח, נמצא אצל
כל אדם

הכל לפעולות השי"ת בעצמו, אבל האדם הוא 'צלם אלהים', יש לו בחירה, הוא יכול לקחת את כל כח הדעה שניתן לו ולהשתמש עמו לכל הבלי העולם חוץ מתורה, ולקחת את כל כח הדיבור שניתן לו ולהניחו בכל הדברים הבטלים חוץ מתפילה. וכפי שראינו בדברי ר' נתן, גם בתפילה עצמה ישנם דרגות למעלה מדרגות, מהתפילה הנמוכה הנחשבת ליחי שעה, והעיקר הוא התפילה המכוונת ליחי עולם. ואעפ"י שגם בדרגת תפילה זו ישנם מדרגות לאין מספר ואין שני בני אדם שווים, אבל כאשר בכל זאת המגמה היא 'חיי עולם', אז התפילה עולה עד הכתר, עד עתיקא.

המילוי לבד של 'אדם' גמטריא 'עתיק', לזה ר' נתן חותר שם להגיע, ר' נתן מראה שם שהכל בא מ'עתיקא', מהייג תיקוני דיקנא של עתיקא. ועומק הביאור בזה, שהנה, באדם יש משהו שאין אצל אף אחד משאר הברואים, 'אדם' זה הרי 'ישראל', 'אתם קרוים אדם' (וימות סא), אותו אחד שנהיה 'חיה שבכולם' 'שנתוסף בו דעה ודיבור', ממה זה נתוסף? מהיכן באים ה'דעה והדיבור'? הרי זה ממה שהקדוש ברוך הוא נפח בו 'נשמת חיים', זיפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה, ה'נשמת חיים' ירד והתרגם ל'נפש חיה', שזה 'דעה ודיבור' כדברי רש"י, אי"כ זה בא מהנשמת חיים שהקדוש ברוך הוא נפח בו מדיליה כביכול.

ובשונה מכל הנבראים, שאצלם כתוב: ויאמר... ויעש... הרי אצל ה'אדם' כתוב זיפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה, הקביה בעצמו נפח בו נשמת חיים, כי בכל הנבראים, הקדוש ברוך הוא לא העתיק את עצמו למקום אחר, אבל אצל האדם, החיות המיוחדת לו באופן הנבדל מכל החי אשר פני האדמה, אינו בתורת יצירת ועשיית דבר, אלא בתורת 'העתקה', הקדוש ברוך הוא כביכול 'העתיק' חיותו אל האדם, 'וצור יעתק ממקומו' (איוב יז), זה עמוק מני עמוק, משהו שמתוכו ומדיליה נפח, נמצא אצל כל אדם ואדם.

ה'חלק אלוה ממעל' הזה ילך לאיבוד חלילה בשביל 'חיי שעה'? מה זה ה'אדם'? או 'אדם', שמבקש רק על גשמיות, או 'אדם' לעליון, שאני רוצה שכל מה שאתה רוצה זה מה שאני רוצה. זה לא קל, אבל זה אפשרי, כיון שיש לך את הנשמת חיים מהקדוש ברוך הוא אצלך, זה 'דעה ודיבור' כתיקונם, תורה ותפילה' בשלימותם.

ויפח באפיו נשמת חיים

הנה, 'תורה' הוא בחי' השם מ'ה [השם של ספירת תפארת], ו'תפילה' היא בחי' השם ב'ן [השם של ספירת המלכות], כידוע, וזה אכן מה שהקדוש ברוך הוא נפח ב'אפיו' - 'אפיו' [97] גימטריא מ'ה ב'ן, תורה ותפילה, משה ודוד.

בחזנות אלו הם גם 'שמש וירח', כידוע, שמש זה משה, 'פני משה כפני חמה' (כ"ב עה), ירח זה דוד, 'זיל לעין טב וקדש לי ירחא, ויהב ליה סימנא דוד מלך ישראל חי וקיים' ו"ה מהג. הרבי בתחילת הגילוי של התורה שלו, בתורה א' של ליקוטי מוהר"ן, מדבר תיכף על החיבור של ח' ונ', לחבר את השמש והירח, השכל הוא אור גדול, וצריך להכניס אותו לצמצום של הג', של התפילה, שזה דוד. הג' הרי נפלה, כידוע בחז"ל (ברכות ד:) שלכן לא נמצא נ' ב'אשרי', כי כתוב 'נפלה ולא תוסיף', כמו שהבאנו מר' נתן ענין נפילת התפילה, אבל למעשה, כל התיקון של תורת משה, נמצא באותה נ' של דוד, 'הרחמן הוא יקים לנו את סוכת דוד הנופלת', 'אף על פי כן סמכה דוד ברוח הקודש דכתיב 'סופך ה' לכל הגופלים' (סו).

ר' נתן אומר שדוד המלך חיבר חמשה ספרי תהלים כנגד החמשה חומשי תורה של משה, 'היכן שמשו סיים התחיל דוד', משה השלים את הפרצוף של תורה, ודוד בא להשלים את פרצוף התפילה. ומשיח שהוא משה בעצמו והוא דוד בעצמו (כמו שכתב האור החיים הקדוש), הוא זה שיחבר 'שמש וירח', 'זוהי אור הלבנה כאור החמה', להוציא לפועל את התורה והתפילה

בתכלית השלימות. והנה, 'נשמת חיים' [858] גימטריא 'שמש ירח', ואת זה נפח הקב"ה ב'אפיו', שזה עצמו גימטריא מ'ה ב'ן, שהם תורה ותפילה כנ"ל. זהו מאמר דוד המלך 'תחי נפשי' [858], 'תחי זה תורה, כי הם חיינו', 'נפשי זה תפילה, כי זהו הנפש חיה' של דעה ודיבור, [ד'ידי' עצמו זה ד'עת ודיבור]. כיון ששלימות זו נמצאת בתהלים, ראה זה פלא כי 'תורה תהלים' [1096] יחידו, גימטריא 'אפיו' [אָלף - פיו].

ר' נתן מוכיח בכל הדרוש, שכל זה נמשך מ"ג תיקוני דיקנא של עתיקא, שהם משתלשלים ל"ג מדות הרחמים - 'תפילה', ולי"ג מדות שהתורה נדרשת בהם - 'תורה'. הרי שהכל נמשך מ'עתיקא סתימאה', ולכן 'עתיקא סתימאה' גמטריא 'תורה תהלים' (עם הכלליות), כי 'התורה' וה'תהלים' שורשם בעתיקא סתימאה, וכל הגילויים של הרבי זה מאורייתא דעתיקא סתימאה דעתיקא לאתגליא על ידי מלך המשיח, שהוא עצמו משה דוד,

התכלית היא שהתורה כן תיכנס לארץ ישראל. זה התחיל עם המלכות של יהושע, המשיך אצל דוד ושלמה, והשיא יהיה משיח. הרבי אמר 'ממני ועד משיח לא יהיה חדשות', כי הוא עשה את אותו תיקון, להכניס את משה לארץ ישראל

הוא יעשה את היחוד השלם של מ'ה וב'ן, שזה גם גימטריא 'אומך'.

גם 'אפיו' עצמו מתחלק באופן זה: 'א' - 'פיו', ה'א' הוא חכמה, 'ואלפך חכמה', דעה', כידוע, 'פיו זה דיבור'. והיינו, בא' 'פיו', שזה דעה ודיבור, שם הקדוש ברוך הוא נפח את ה'נשמת חיים', שזה נעתק, ונהיה נפש חיה, חיה שבכולם, שנתוסף דעה ודיבור. וכאמור המכוון הוא שהדעה והדיבור יחזור לחי עולמים', שזה יהיה עבור 'חיי עולם' ולא בשביל חיי שעה, שהתורה תיכנס בתפילה, שאו 'משה' ו'דוד' מתאחדים, זהו 'אדם', ר"ת א'חד ד'וד מ'שה, לחבר את משה ודוד כאחד, זה היה הרצון של הרבי.

ר' נתן אמר 'המשיח שלי כבר הגיע', מפני שהוא שמע וציית לרבי, כך מסבירים אנ"ש, כי הגילוי הזה של החיבור של 'שמש וירח', שזה 'נשמת חיים', מ'ה - וב'ן שזה 'אפיו', שכל זה יוצר את האדם האמיתי, שיש לו דעה ודיבור, שזה תורה ותפילה, 'תורה תהלים' שזה 'עתיקא סתימאה', כל הדבר הזה נובע מאורייתא דעתיקא סתימאה דעתיקא לאתגליא על ידי משיח. וזה הפנימיות של 'אדם', 'מתפלל', גימטריא 'עתיק', כיון שה'מתפלל' זה אותו חלק אלקי שנעתק אצלו, והקב"ה נפחו והכניסו בקרב האדם כדי שזה יחזור לשעשועים הכי גבוהים.

כל זה היה הרי בראש השנה, אז היה 'ויפח באפיו נשמת חיים', הקדוש ברוך הוא ברא אז את צורת האדם בשלימות שלו, שיהיה לו דעה ודיבור, כדי לגלות מלכותו. כי כדי להמליך את הקדוש ברוך צריך להיות 'נשמת חיים', צריך להיות 'צלם אלהים', הקדוש ברוך הוא הרי לא מלך על בהמות, כי מלכות שייכת הרי

רק על מי שדומה לו, ומי שדומה לו זה רק בעל בחירה, שיש לו כח ב'דעה ודיבור', זהו 'צלם אלהים' [גימטריא 'מדבר'], ואז הוא יכול לבוא ולהתבסל ולהמליך את הקדוש ברוך הוא עליו, שה'תורה' תצא לאור באמצעות ה'תפילה' שלו, הביטול שלו, העבודה שלו.

מה שמעכב את כל זה הוא 'גאווה', כי ה'גאווה' מסלקת את שני הדברים דעה ודיבור, כמאמר חז"ל: 'כל המתגאה חכמתו מסתלקת', ממילא אין לו דעה, ובתורה י"א הרבי אומר שע"י גאווה הדיבור מסתלק, 'ספת רוחיה עליה ולא אניבון', השופר שלו 'כתותי מכתת שיצוריה' (ע"י"ש). בחיצוניות, הבעלי גאווה הכי מדברים, 'תדברו גבוהה' אבל הרבי מתכוון לדיבור אמת, להיות מדבר אמיתי, לדבר את הקדוש ברוך הוא, וזה רק בענוה ובשפלות, רק אז יש לו דעה ויש לו דיבור, ויכול לצאת לגילוי מלכותו ית'.

הדבר הזה קורה בראש השנה, בתקיעת שופר. כמו שכתוב בזוה"ק שבראש השנה אנחנו באים בקול שופר ואומרים להקב"ה אין לנו אפילו דיבור, אנחנו תוקעים בשופר כבהמה, והנה גם תיבות אלו 'אדם' [מ"ה] ו'בהמה' [ב"ן] הם גימטריא 'אפיו'. על זה נאמר 'אדם ובהמה תושיע ה', או מתגלה הכתר עליון, 'תושיע' גמטריא 'כתר עליון', אלו הם השעשועים העליונים שלא עלו עדיין מעולם, ומי שמעלה את השעשועים האלה מגלה את הישועה, 'אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון' - 'זאר פניך וניושעה'.

עלה ראש הפסגה

הנה, הסוד של הכניסה לארץ ישראל שייך לידיעת הסוד של ארבע רוחות של ארץ ישראל, כמבואר בסיפור הגורא שמואב בשבחי הר"ן באות ל"א, וז"ל: 'פעם אחת בא אליו אחד מהגדולים שהיה חשוב מאד בארץ ישראל ובחוק לארץ, וקלטוהו שהוא בקי בכל השי"ס כמעט בעל פה ושהוא גם כן

ממארי קבלה, ובא אל רבינו ז"ל וכו' ואמר לרבנו ז"ל: ידענו שכבוד תורתו לא בא לארץ-ישראל כשאר התמון וכו', רק בודאי כבוד תורתו בא לכאן במוחין דגדלות, ולפעול השנה גדולה בעבודת הבורא יתברך, על כן רצוננו לידע באיזה נקודה מנקודת ארץ ישראל נכנס כבוד תורתו, ומה הוא רוצה לפעול כאן בעבודת הבורא, ואני מוכן לשרתו בגופי ובנפש רוח נשמה שלי וכו'. והשיב לו רבנו: ידיד נפשי, אל תצערו אותי בדבר זה, כי לא דבר קל הוא לגלות לכם וכו', והתחיל שוב הרב הגדול הנ"ל להפציר אותו מאד וכו'. מיד התחיל רבינו ז"ל להתלהב מאד ברשפי רשפי שלהבת קה, ופניו נבערו ונתלהבו כלפידים ממש, ומחמת ההתלהבות תסמר שערות ראשו והשליך הכובע עליון מעל ראשו, והתחיל לרבר בלשון זה: הידעתם סוד כוונות התפליין? השיב לו הנ"ל קצת כוונות, אמר לו: לא, לא זו הדרך של כוונת תפלין, וכיון שאינכם יודעים סוד כוונות תפלין, אינכם יודעים סוד ארבע רוחות של ארץ ישראל, ועכשו אתחיל לגלות לכם איזה רמז מזה, ויהי כאשר התחיל לדבר התחיל לצאת דם מגרונו, ואמר להחכם הנ"ל: עתה ראו בעיניכם כי אין מסכימים מן השמים לגלות לכם דבר... עכ"ל.

מבואר שסוד הכניסה לארץ ישראל

שייכת לידיעת סוד ארבע רוחותיה, וזה עצמו מתקשר לסוד של תפליין, כמו שמבואר בתורה מ' תנינא, שכל הענין של ראש השנה זה ההתפארות והתפליין דמארי עלמא, שבוקעים ויוצאים דרך העיניים ויוצרים את אורא דארץ ישראל ציי"ש.

והנה, כשמשנה רבינו רוצה להיכנס לארץ ישראל, אומר לו הקדוש ברוך הוא 'רב לך', אתה לא תוכל להיכנס, אבל 'עלה ראש הפסגה ושא עיניך ימה וצפונה ותימנה ומזרחה וראה בעיניך' (דברים ד), תסתכל על הארבע רוחות, והיינו ממש דברי רבינו שכדי להבין את הסוד של ארץ ישראל צריך לדעת את הארבע רוחות של ארץ ישראל.

והנה כידוע, הכל מתחלק בבחי' 'עולם שנה נפש', ואצל מי נמצא דבר זה בבחינת 'נפש' יש הרי חמשה צדיקים שעל כל אחד הרבי אמר שהיה 'חידוש', העולם היה שקט עד שהוא בא והתחיל דבר חדש וראה חיי מותרין רעש וכוכבי אור שויט ל"ה, הראשון הוא משה רבינו, 'מי לנו גדול ממשה', והיה העולם שקט עד שבא ר' שמעון בר יוחאי שהיה 'חידוש', הוא הביא את הוזה"ק, אחר כך היה העולם שקט עד שבא האר"י הקדוש, ולימד איך ללמוד וזה"ק, לפני כן זה היה כמו ספר חתום, ואחרי זה היה העולם שקט עד שבא הבעל שם טוב, שעשה מכל כוונות האר"י הק' 'עבודה', איך ללמוד את זה בתור עבודה, הוא הוציא את זה לנמשל האמיתי, והביא את הגילויים של חסידות, והיה העולם שקט 'עד שבאתי אנכי, ועתה אני מתחיל לגלות נפלאות חדשות לגמרי... (שם).

הרבי אמר 'חידוש' כמוני לא היה בענין הזה של התחדשות, לעולם ועד להתחיל מהתחלה, 'תתחדש כנשר', אחרי כל מה שהוא ידע, הוא אמר 'אני לא יודע כלום', הוא נשבע 'איך ווייס גאר נישט', אחרי שהוא גילה דברים שגם אם נלמד אלף אלפי שנים, לא נתחיל להשיג התחלת קצה של דיבור אחד שלו, הוא עוד פעם מסתובב ומבקש 'איך זוכים להיות יהודי', 'שפיל ואזיל בר אווא וציינוהי מטייפ' (ביק צבנ), 'בר אווא', 'תחם הגדול הזה (הרואה אוו בחלים יצפה לחכמה, דאה בתורה ו), נחל נובע מקור חכמה, הוא אויל ושואל איך זוכים להיות יהודי [ר"ת אזיל], 'שפיל ואזיל', הוא משפיל עצמו ומתחיל מהתחלה, 'יבוגו של עולם זכני להיות יהודי', זה מה שהוא ביקש, זה מה שהוא רצה, להגיע לפשיטות ותמימות של עצם היהודי, כל זה בא מ'חידוש'.

בדרך מליצה אפשר לומר, כשמשנה רבינו ראה את הסנה, הוא רואה 'זהנה הסנה בוצר באש והסנה איננו אכלי' (שמות ג), האש בוערת ולוהטת אך לא משביעה, לא מְסַפֶּקֶת, 'והסנה איננו אכלי' גימטריא 'נחמן בן פיגא', הוא לא מסתפק אף פעם, הוא לא נהיה שבע: 'השגתי כבר', הוא תמיד מתחיל מתחדש לגמרי. 'זי'אמר אסורה נא ואראה את המראה הגדול הזה 'מדוע

האש בוערת
ולוהטת אך
לא משביעה,
לא מְסַפֶּקֶת,
'והסנה איננו
אכלי' גימטריא
'נחמן בן
פיגא', הוא לא
הסתפק אף
פעם, הוא לא
נהיה שבע:
'השגתי כבר',
הוא תמיד
מתחיל מחדש
לגמרי

לא יבער הסנה' גימטריא 'נחמן בן שמחה'. ולכן כל הענין שלו זה ראש השנה, יאל תקרב הלום... כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא, 'אדמת קדש הוא' גימטריא 'ראש השנה', 'כל הענין שלי זה ראש השנה' - כל הענין שלי זה התחלה, עוד פעם ועוד פעם, אחרי כל ההשגות הכי גבוהות, אחרי ספר המדות בגיל בר מצוה, אחרי ליקוטי מוה"ר"ן, אחרי סיפורי מעשיות, אחרי ספר הנשרף, אחרי ספר תגנון, מסתובב בן אדם ואומר 'איך זוכים להיות יהודי? היש ענה גדולה מזו? זה בא רק מענה.

הרבי אמר שהבעל שם טוב לא זכה להגיע לארץ ישראל, כי הוא לא יכל לרדת לקטנות הזאת, הרי אי אפשר לתאר את השפלות שהרבי עבר בנסיעה לארץ ישראל, הוא היה צריך כל הזמן לשנות זהות, ושאלו אותו אתה כהן? כן, אתה לוי? כן, אתה ישראל? כן, אחרי זה שאלו אותו איך אתה משקר? הוא ענה, לא, אני כלול מכל הבחינות, אני באמת כך וכך וכך, כמו שהאר"י אומר על המלכות, שכשמאיר בה הו"א היא זעיר, וכשמאיר בה כתר היא כתר וכי, אין זה הכל, 'זעיר' כזה ו'דב' כזה שאין לנו בכך שום השגה.

וכשמשה רצה להיכנס לארץ ישראל, לארץ של ישראל, למלכות, הקדוש ברוך הוא אומר לו 'עלה ראש הפסגה', הנה, 'פסגה' גימטריא 'נחמן', כי הוא זה שיכניס את תורת משה בתוך ארץ ישראל, בתוך התפילה של דוד, כדי שיהיה קיום התורה. כמו שר' נתן אמר 'משה רבינו הביא לנו את התורה והרבי הביא לנו את קיום התורה', איך עושים שיקיימו? מהסוד של לעשות מתורות תפילות.

ולכן, כשמשה עומד על ראש הפסגה, הקדוש ברוך הוא אומר לו תסתכל על הרוחות, 'מה צפונה תימנה ומזרחת'. וראה זה פלא! יש 'צפון' תימן' מזרח', סופי תיבות 'נחמן'. הרמז הוא דווקא בסופי תיבות שהוא ענין סוף וקצוות הרוחות. [יש הרבה פעמים שר' הרוחות נמצאים בתורה, וכל פעם הם כתובים באופן אחר, אולם ציורן כזה כמו שיש כאן אין בשום מקום].

משה רבינו לא נכנס לארץ ישראל, כי הוא היה עדיין שייך לדור דעה, כמו שאומר האר"י הקדוש, הוא לא היה שייך ל'ארץ' של ישראל, הוא היה שייך ל'ישראל', אבל התכלית היא שהתורה כן תיכנס לארץ ישראל. זה התחיל עם המלכות של יהושע, המשיך אצל דוד ושלמה, והשיא יהיה משיח. הרבי אמר 'ממני ועד משיח לא יהיה חדשות', כי הוא עשה את אותו תיקון, להכניס את משה לארץ ישראל.

הרבי בתורה ע"ח כותב שהדיבור זה 'אם הבנים', שהולך

**'ומדבר מתנה'
- 'ממדבר', מי
שהוא מגלה את
סוד הדיבור,
המדבר, בתכלית
הענוה והשפלות,
הוא כל הזמן חוזר
לאחוריו ומתחיל
מהתחלה, ומשם
הדיבור והפה
המתוקן שכל כולו
רק לגלות מלכותו
ית', הוא קיבל את
ה'מתנה', את הסוד
של ראש השנה**

עם האדם אפילו במקום הסינופת, כמו האמא שהולכת עם הבן בכל מקום, 'השוכן אתם בתוך סומאותם', עיי"ש, [כמו שנתבאר בארוכה בתחילת השיעור ששורש הדיבור של המלכות הוא מבינה, אמא]. והנה, 'אם הבנים' כבר אומר ר' אברהם בר"ן ז"ל שזה גימטריא 'נחמן', הרבי הרי גילה את הסוד של הדיבור, אין צדיק בעולם שריבר כל כך הרבה על הדיבור' כמו הרבי, הוא ה'פסגה', [גימטריא 'נחמן' אם הבנים], ה'פה' של ה'סג', - [אותיות 'פסגה'] - 'סג' זה הרי השם של 'בינה' שהיא 'אם הבנים', והיא השורש של ה'פה' של המלכות.

והנה, הרי מדברים כאן על האמא שהיא זאת שהולכת תמיד עם בניה ואינה שוכחת אותם, 'התשכח אשה עולה מרחם בן בטנה', כמה גפלא הדבר למצוא כאן רמזים נפלאים אודות שם אמו של רבינו 'פיגא' - ציפור בלשון אידיש, היינו דיבור, כמו שכתוב בתורה י"א שציפרתא זה הדיבור עיי"ש. הנה, 'פסגה' במילוי החין [המילוי של המלכות], 'פא סמך גימל הה' [האר"י אומר שהמילוי זה האסא, גימטריא 'נחמן בן פיגא', והאותיות שנמצאות בתוך המילוי של 'פסגה', 'בפ' יש 'א', 'בס' יש 'מך', זה 'אמך', 'בג' יש 'מל', 'בה' יש 'זה', ביחד זה 'מילה', גימטריא 'פה', - 'אמך פה', היינו, 'אם הבנים' שהולכת אתך עם הפה, עם הדיבור.

והנה, ב' פעמים מופיעים התיבות 'ראש הפסגה' בתורה, בפסוק שבדרשנו לו זה עתה, בפרשת ואתחנן, ובפסוק נוסף בפרשת חוקת. ונקדים מה שהזכרנו לעיל, שהרבי אמר שרק עם 'פראסיק', עם שפלות, קטנות דקטנות, הוא יכל להיכנס לארץ ישראל, אחרת הוא לא יכל להיכנס בשום פנים ואופן. והנה, בפרשת חוקת כתוב: 'וממדבר מתנה וממתנה נחליאל ומנחליאל במות הגיא אשר בשדה מאב ראש הפסגה', ודורשים חז"ל (נדרים נה) מי שמשים עצמו כמדבר, שהוא הפקר כמו מדבר, שהוא נדוש כמו מדבר, התורה ניתנת לו במתנה. 'וממתנה נחליאל', הקדוש ברוך הוא מנחילו, הוא נוהל את ה'נחלי שמן' שכתוב בתורה ו', 'ונגדי נחלא דמשנא', שזה בא אחרי ה'המתן' - 'מתנה' עיי"ש בתורה ו'. 'ומבמות', אם הוא מתגאה, 'הגיא' הקב"ה משפילו. והגמ' ממשיכה, 'זאם חזר בו, הקדוש ברוך הוא מגביהו שנאמר 'כל גיא ינשא', הרין והמפרשים שם מסבירים, שזה כבר תורה שבעל פה שלא כתוב בפסוק, חז"ל המשיכו כאן תורה שבעל פה: 'כל גיא ינשא'.

והנה, הרבי אמר על הראש השנה שלו, 'הקדוש ברוך הוא יודע שלא קבלתי את זה בירושה מאבותי אלא הקב"ה נתן לי זאת מתנה. ובוה יתפרש באופן נפלא: 'וממדבר מתנה' - 'ממדבר', מי שהוא מגלה את סוד הדיבור, המדבר, בתכלית הענוה והשפלות, שיש לו את האתוויים דמ"ה, שזה גימטריא פ"ה, [כמבואר בארוכה בתחילת השיעור] שהוא כל הזמן חוזר

לאחוריו ומתחיל מהתחלה, ומשם הדיבור והפה המתוקן שכל כולו רק לגלות מלכותו ית', הוא קיבל את ה'מתנה', את הסוד של ראש השנה.

ומבמות הגיא, יש כאן תורה שבעל פה, שמי שהוא גיא, אזי 'כל גיא ינשא', זה הרבי אומר בתורה ד' ויקבור אותו בגיא בארץ מואב, היינו שהקדוש ברוך הוא קבר את משה בגיא ב'אין' שנמצאת במלכות של דוד שבא ממואב עיי"ש. וכתוב בדעת זקנים מבעלי התוס' ש'גיא' גמטריא 'דוד', ומי מוציא אותם לתחייה? את משה ודוד ביחד? - 'ראש הפסגה אשר בשדה מואב', 'שדה מואב' גמטריא 'משיח' [הרמ"ם שקלאווער], כי הוא בא ממואב, כל הסיפור של רות מתחיל עם 'שדה מואב' ומזה בא משיח, ולכן הוא נמצא בשיא השפלות, 'נבזה וחל אישים וגו' חליבו הוא נשא' [ישעיה נג], זה הרי היקופה של שרצים שתלויה מאחוריו [ראה יומא כ"ב: וברשי"י שם], ודווקא לכן 'הגה ישכיל עבדי ירום ונישא וגבה מאד', הוא יגיע לאדם קודם החטא, לכתר. דווקא מ'שדה מואב' הוא יעלה עד 'ראש הפסגה'. וראה נפלאות: 'בשדה מואב' גימטריא 'רבי נחמן', 'אשר בשדה מואב' [או 'בשדה מואב ראש'] גימטריא 'ראש השנה'. 'ראש

הפסגה' - זה ה'ראש' של 'הפסגה', של פ"ה ס"ג, שזה כל הסוד של גילוי 'מלכות פה' שנעשה בראש השנה, כמו שר' נתן כותב כאן שבשעת הדורמיטא והשינה אז מנסרים את המלכות, והיא מקבלת מוחין מהבינה, מהאמא, או יש 'פיה', כי יש את הכ"ב [22] אותיות של המלכות, ויש את הסי"ג [63] של האמא, וביחד זה פ"ה [85] כמו שאומר האר"י הק'.

ונשקפה על פני השימין - כאן רמזים החמשה צדיקים בשמותם: מ'שה, ש'מעון, י'צחק, י'שראל, נ'חמן ר"ת 'ישימין'.

טו ד טו נשמת חיים

כתוב זייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה' - 'ה' אלקים', 'הויה' זה 'תורה', כידוע, ו'אלקים' זה תפילה. 'הויה' זה דעת, 'אלקים' זה דיבור, ועם זה הקב"ה יצר את ה'עפר מן האדמה'. והנה, 'עפר מן האדמה' גימטריא 'מתנה'. 'וממדבר' - מתנה, מה'עפר מן האדמה' שחכל דשים עליו, כל הבעלי חיים שהיו קודם כבר דשו עליו, משם זוכים ל'מתנה'.

והנה, הקדוש ברוך הוא צבר את עפרו מכל העולם, ה'עפר מן האדמה' היה הרי מקובץ מכל העולם, זה שייך לסוד של ה'קייבון'. גם ה'ויפח' זה קייבון, כשאדם

נופה, הוא מקבץ את כל הכוחות של המה, של הלב, של הגוף, היה פה אם כן תקיעת שופר של הקדוש ברוך הוא בתוך האדם, כדי שיחזירו את זה עם הידעה והדיבור לחי עולמים.

זה הסוד של תקיעת שופר, מחזירים את ה'ויפח', קח אותי לגמרי עם כל מה שנמצא אצלי, את כל ה'מתוכו נפח' קח בחזרה, ובאופן של ענוה, של ביטול, אני עכשיו כבהמה, תוקע בשופר ומחזיר לקדוש ברוך הוא את המלכות, ומבקש רק עליו, כידוע שבראש השנה אין גשמיות, לא מבקשים כלום, רק מלון, אימה, יראה, פחד, שכל הדברים האלה יצאו לאור, זה כל מה שרוצים.

על ידי השופר, כפי המתבאר בדברי ר' נתן, הו"א מקבל את המוחין, ואז הוא משפיע למלכות, ועומדת אתו פרוץ בפרצוף, פנים בפנים. כלומר, יוצא ציור של תפילה, שכל התפילה שלו זה תורה, דעה ודיבור, משה ודוד, הויה ואלקים. כל הפרצוף הזה, זה השלימות שהיה ביום הראשון לפני החטא, ולשלימות הזה הרבי רוצה להחזיר אותנו בקיבוץ אצלו בראש השנה, וסימנך: 'אפיו' גמטריא 'אומן', יש הרי 'עולם שנה נפש', ב'נפש', הקדוש ברוך הוא נפח ב'אפיו'. ב'שנה', זה היה בראש השנה. ב'מקום', יש כאן רמז נפלא, 'אפיו' גמטריא 'מה בן' - 'אומן'.

הרבי הרי נקרא 'נחמן', ובמילוי: 'נון חית מם נוך' [710]. גימטריא 'החכמה מאין תמצא', גימטריא 'תיש', 'בראשית' - 'ברא תיש' (תיקוני זוהר), והנה, (נ'ש'מ'מ'ת) חו"א'ם' בדילוג אות אחת, זה 'נ' מ' ח' ים' שזה אותיות 'נחמן', ובפנים אותיות 'תיש'. יוצא שיש פה גם הגלוי וגם הנסתר, הנגלה של 'נחמן' [148] גימטריא 'הלכה נגלה', כמו שהרבי ביקש שנלמד הלכה, 'נכספתי להמשיך העולם אל העשיה', כי גם זה נקרא לחבר את משה עם דוד, הלכה למעשה, לא המדרש עיקר אלא המעשה. והנסתר של הרבי דהיינו 'נון חית מם נוך' גימטריא 'נסתר', והגלוי והנסתר ביחד יוצא 'נשמת חיים'.

בא הרבי ואומר 'כל הענין השלי זה ראש השנה, כי ה'נשמת חיים' שהקדוש ברוך הוא נפח באדם ב'אפיו' היה ביום הזה, אז יצא לאור ה'נשמת חיים' בציור של 'דעה ודיבור'. והרבי הרי אמר: יש כאלה שאצלים העיקר זה תורה, ויש כאלה שאצלים רק תפילה, ואצלי 'דאווינען לערבען און דאווינען', שזה יהיה תפילה ותורה ביחד. זה מה שמתגלה ביום הזה של ראש השנה, השלמת כל כוונת הבריאה בתכלית השלימות - 'כל העולם כולו תלוי בראש השנה שלי'.

כל הענין שלי זה
התחלה, אחרי
כל ההשגות הכי
גבוהות, אחרי
ספר המדות בגיל
בר מצוה, אחרי
ליקוטי מוהר"ן,
אחרי סיפורי
מעשיות, אחרי
ספר הנשרף,
אחרי ספר הגנוז,
מסתובב בן אדם
ואומר 'איך זוכים
להיות יהודי?'
היש ענוה גדולה
מזו? זה בא רק
מענוה

תבואי תשורי

נסתרות ה' אשר הפליא לחזות ולהודיע ה' איש
תבונות' את ירידת הפלאים והחלאים אשר יקרא
אותנו באחרית הימים הללו

ואת נפלאות ה' עצתו אמונה 'עצה בלב איש',
הלוא היא 'צעקת הלב' אשר השליך נפשו מנגד
וגילה ודלה מה'מים עמוקים'

כל אלה נעשים ונפעלים מתעוררים ומתחדשים
בשמחה וחדוות ה' ביום הכסא על ידי ה'איש פלא'
אור הצחצחות ועל ידי תלמידיו הנלווים ונקבצים
אליו אל בית ציונו והסתלקותו בראשית השנה

**מאמר מעמיק ומלבב בנפלאות העצות של
רבינו הק' והראש השנה שלו העולה על הכל**

מועטים נגד כל העולם' ושיחות הרין
רכ.

כי 'הנה ידוע שרבינו ד'ל עסק כל
ימיו להכניס אמונה בישראל, בפרט
בסוף ימיו עסק הרבה לדבר בזה,
והיה מתאנח וצועק מאד בקולות
משונות ואנחות וזעקות גדולות,
על הכפירות והאפיקורסות שעתיד
להתפשט בעולם רחמנא ליצלן"
(פרפראות לחכמה ח"ב סי' ח'),
ו'אחר שבא מלעמברג שחי אחר
כך שתי שנים היה בכל פעם מדבר
הרבה מאמונה, והבנו מדבריו שכל
דיבוריו שהיה מדבר, כל כוונתו
היה הכל בשביל להכניס אמונתנו
האמיתית בלב כל אחד ואחד
מישראל" (שיחות הרין ריש).

"והנה סמוך מאד אחר הסתלקותו

הקדוש של ראש בני ישראל, בראש
השנה תק"צ, בעת אמירת התורה
הק' 'תקצו - אמונה, מגלות שפת
ומכסות שבעתיים... דיבורים קדושים
אלו חושפים אפס קצה מתעלומות
הפעולות והתיקונים הסמירים ברום
גבתי מדומים בהם עסק רועה ישראל
בסוף ימיו, להקדים תרופה למכה,
ולהכין מרפא ותעלה לשבר הגדול
העומד לפקוד את עם ישראל באחרית
הימים.

עיניו הקדושות צופיות את התושך
הכפול והמכופל העומד לכסות
ארץ ומלואה, עם המטרת מבול של
אפיקורסות מן השמים, והתפרצות
גלי כפירה איומים אשר ישטפו את כל
העולם, ויתגברו ויתיוזו אף בלבבות
הכשרים, 'והיה מתאנח מאד על זה
ואמר: אוי, איך יוכלו לעמוד אנשים

בעת הסמוך נכנס
בלבי בעומק מאד
מאד, אלו הדיבורים
הקדושים ששמעתי מפיו הקדוש
כשגילה התורה הגוראה הזאת
ליקוסי מוהרין תנינא סימן ה' מאמר
'תקצו-אמונה': 'אז מע מוז דעביווין
דאס וואסער וואס פון דארט
וואקסט אמונה" [-שמוכרחים לחתור
אחי המים שמשם גדלה האמונה] וכו', מה
אומר לך בני חביבי מה שמתנוצץ
בלבי בענין זה, ואי אפשר לבאר
בכתב ובעל פה... גדולים מעשי ה',
גדולים חסדי ה', מה שהפליא עמנו
בדורותינו, לולא ה' שהיה לנו ששלח
לנו מושיע ורב כזה, כבר אבדנו
בענינו"... (ועלים לתרופה יום ב' תקת
ת"כ).

תיבות נשגבות אלו שיצאו מפיו

מראש אמונה

צילום: ד. דונברג

עיניו הקדושות צופיות את החושך הכפול והמכופל העומד לכסות ארץ ומלואה, עם המטרת מבול של אפיקורסות מן השמים, והתפרצות גלי כפירה איזמים אשר ישטפו את כל העולם, ויתגברו ויתיזו אף בלבבות הכשרים, 'והיה מתאנח מאד על זה ואמר: אוי, איך יוכלו לעמוד אנשים מועטים נגד כל העולם'

ז"ל ראינו בעינינו זאת, שתיכף התחיל להתפשט אפיקורסות גדול בעולם מה שלא היה כזאת מימי קדם וכו' ועדיין הולכים ומתפשטים בכל עת, אוי, מי יודע מה יהיה בימים הבאים"..." (שם רב).

ועל כך מוסר רועה ישראל את גפשו, ומשליך עצמו לתהומות, לחתור אחר שרשי השרשים, לגלות ולדלות מעומקא דבריאה מים עמוקים עצות מרחוק, אשר יעלו ויקימו את האמונה הקדושה מנפילתה העמוקה וירידתה מלאים.

וכך, תיכף בשובו מלעמברג הרחוקה שם עסק להכניע את הכופרים והאפיקורסים האומרים לית דין ולית דיין ח"ו (חיי מוהר"ן קטא), הוא חושף את זרוע קדשו, ומגלה בפני תלמידו הנאמן את השורש העליון ממנו משתלשלת ההעלמה וההסתרה הגוראה ביותר על כבוד ה', ואת מקור קיומם של

הצער והדרישה 'איה מקום כבודו', שעל ידם יעלה מתכלית הירידה לתכלית העליה, עד הכבוד העליון והסתום שורש הבריאה (ליקוטי מוהר"ן תנינא סי' יב, ראה ימי מוהר"גית כסא).

וכך גם בתורה עמוקה ורחבה פני ים זו (תקעו-אמונה), מגבא רבינו הקדוש על

כל הסמיקות והבלבולים המתרפים ושואלים כל היום: 'היכן אלקיך', הלא הוא המאמר הסתום - 'בראשית', סוד 'כתר עליון' עליו תמהים ושואלים מלאכי עליון 'איה מקום כבודו'...

ואשר על כן, עיקר העצה לגופלים באותה ההעלמה וההסתרה, היא הבקשה והחיסוש,

נפילה גוראה של האמונה הקדושה, שגוררת בעקבותיה שרשרת של קלקולים עמוקים ביסודות הבריאה, כשהתוצאה האימה היא חלאים קשים ומכות מופלאות שאין מועיל להם לא רפואות ולא תפילה ולא זכות אבות... עד שאין מועיל אפילו קול צעקה... (שם ח"ו).

אך הנה הולכים ומתגלים חדשות נפלאות לגמרי, השו אונכם ושמצו, כי יש מים חיים, מים עמוקים, שאשר יתרו אחר מוצאם, וידלום ויפצום חוצה, אוי ישקו הם וירו את האמונה הקדושה, ובסגולתם היא תצמח ותעלה גם מהעמוקה שבנפילות, עד לזריחת אורה בשלימות, שתעלה ארוכה ומרפא לכל המכות המופלאות ויתוקנו כל הקלקולים העמוקים.

ואלו המים הם בחי' עצות שמשם גדלה האמונה בבחי' אודה שמך כי עשית פלא עצות מרחוק אמונה אומן, שעל ידי עצות גדלה האמונה, ועצות הם בחי' עומק הלב, בבחי' מים עמוקים עצה בלב איש" ושם.

כאשר יתגלו עצות עמוקות ונפלאות אלו המחלחלים אל שרשי האמונה ומצמיחים ומגדלים אותה, או אז היא תתמלא ותושלם בתכלית השלימות, ויבקע כשחר אורה בהתחדשות נפלאה.

אך כיצד נתתור את אותם אפיקי מים עמוקים, ואיך נגלה את אותם עצות מרחוק, על כך מפליא רבינו הקדוש את עצתו, שורש העצות, "היינו כשנתקלקל ונופל האמונה עד שאין מועיל אפילו קול צעקה וכו', אוי צריכין לצעוק מן הלב לבד, בבחי' צעק לבם אל ה", שהוא צעקת הלב לבד, בלי קול, בבחי' ממעמקים קראתיך ה", מעומקא דליבא, ועומק הלב זה בחי' עצות וכו', ועל ידי זה נתגלית העצות שהם בחי' מים עמוקים עצה בלב איש, ועל ידי העצות שנתגלית בעולם, גדלה האמונה, בבחי' עצות מרחוק אמונה אומן" ושם.

צעקה עמוקה זו תתתור ותגלה את מוצא המים, ומקור נביעת העצות, הלא הוא מעמקי לבו של כל איש ישראל, שם, בתלך אלוה ממעל השוכן בקרב לבו, מפכים אותם מים זכים, ועצות נפלאות המיוחדים רק לו, המרוויים ומגדלים את חלקי האמונה הקדושה הסמונים בו, ומצפים ויכולים להתגלות רק על

זוהי אפוא עבודתינו בערב ראש השנה, להתקבץ יחדיו באהבה וכללות במקום קבורתו הקדוש, ושם, מתוך התקשרות עצומה לפלא יועץ ראש בני ישראל, לצעוק ולחתור ממעמקים אחר שורש האמונה והתגלות העצות הקדושות המוכרחים לנו בכל עת, ועל ידי זה הוא ירום ויתנשא בראש השנה בתיקונו הנוראים, לבנות מהם בנינים נפלאים, לגלות מלכותו ואמונתו יתברך לכל יושבי תבל

ידו, כי כל אחד מבני ישראל, כפי אחיזתו בקדושה העליונה כן מתנוצץ לו אלוקותו יתברך בלבו, וכן צריך לקבל עליו אמונתו ויחודו, כי אין אחד דומה לחבירו" וליקושי הלכות קריאת שמע ה"ה.

אולם רבינו הקדוש ממשיך ומגלה, כי אמנם מים עמוקים עצה בלב איש, אך רק איש תבונית ידלנה - לא מספיק לחתור ולבקוע את המציין, עדיין צריך איש תבונית שיצליח לדלות ממעמקיו את העצות המופלאות הנובעות משם, כי לבאר עמוק ונפלא כזה, עדיין מוכרחים לאיש תבונית, שהוא הצדיק האוכל לשובע גפשו בצחצחות התבונית, ועל ידו לבד יהיה עיקר התקוה לכל אדם

שבעולם גם אחר צעקת לבו ממעמקים" (ביאור הליקושים על תורה זו).

נמצא אפוא, כי התגלות העצות העמוקות המיוחדות לכל אחד, בהם תלוי ועומד תיקון וגיידול האמונה הקדושה בכל חלקיה, נעשית מלתתא ומלעילא, בסוד שיחו: "אתה בלעדי אינך יכול לעשות, אבל אני בלעדיך גם כן איני יכול לעשות כלל" (חיי מוהר"ן של), כי העבודה אשר לנו הוא, להתעורר ממעמקי חשכת נפילת האמונה והתעדר העצה, לדרוש ולבקש משם את ה' אלקינו בכל לבבנו, וכך, עם הלב הנשבר והחתור, עלינו לגשת בחיל ורצה אל איש התבונית צה הצחצחות, אשר דלה ידלה ממעמקי התלך האלוקי שבו עצות חדשות ונפלאות.

עצות חדשות אלו שנדרו עבורנו על ידו זה עתה, מתנוצצים ומאירים אל עבר פנינו מדי עסקינו בספריו הק' המתחדשים בכל עת, כאשר נגנה בהם באמת, נמצא אותם ונחיה בהם חיי עולם, כי כל דבריו ז"ל עמוקים מגי ים ומתחדשים בכל עת, ומלאים עצות לכל אדם בכל דרגא ודרגא ובכל עת ועת"..." ועלים לתרופת רפא, ש", וכל מה שנעשה בכל יום ויום אצל כל אחד ואחד, הכל יכולין למצוא בתורתו הקדושה בדרכים נפלאים"..." ושם קמח, "עד אשר אין שום דבר מצוה וקדושה ועצה טובה הנצרך לכל אדם שבעולם בכל דרגא ודרגא, שלא נזכר בספר הקדוש הזה, כי מאד עמקו מחשבותי" והקדמת ליקושי מוהר"ן.

רבי אברהם בר"ן ז"ל בצלילתו למעמקי התורה וקשריה לארכה ולרחבה, מעלה משם עוד ביאור נפלא ונחוץ מאין כמוהו (ביאור הליקושים על התורה מאמר ז), והוא, כי ההכרח להתקרב לאיש התבונית ולדליית עצותיו אחר צעקת הלב ממעמקים, הוא מהכרח וחיוב השמחה והיציאה למרחב התהילה, דווקא אחר שבירת הלב והקריאה מן המיצר ושחות הרין מא, מה ועד.

כי אכן זוהי פנימיות העצה שדולה איש האלקים ממעמקי לבינו השבור ומרעיף אותה עלינו, הלא היא אהדתו ומצוותו הגדולה לרנן ולשמחות כל ימינו, ולהשביע גם אנו את נפשינו בשובע השמחות אשר בימינו נצח, והן הצעקה העמוקה והן השמחה והתהילה שאחריה, שניהם בצרכים ומוכרחים לתיקון

האמונה הקדושה (ראה ביאור הליקושים שם סוף מאמר מג).

אולם התחלת ההתחלות, שורש וראש האמונה, הלא הוא ראש השנה וההתאספות והקיבוץ אצל הרבי הגדול, כפי שממשיך שם רבינו הקדוש בתורה דידן: "זה בחי' ראש השנה וכו', כי אז נתקבצין כל הקהלות הקדושות, ועל ידי זה נתקבצין ונתלקטין כל ליקוטי האמונה, בבחי' אף אמונתך בקהל קדושים"... כי על ידי קיבוץ התלמידים אצל הרב, על ידי זה נתקבץ ונתלקט חלקי האמונה וכו', ועיקר זמן הקיבוץ הוא בראש השנה..."

כי כאשר יתקבצו יתדיו אצל הרבי הגדול, כלל התלמידים ההולכים בדרך זו, לתת במעמקי הלב את שרשי העצות וחלקי האמונה, ולשאת את לבם אל פלא היועץ, אשר ידלם בתבונה, יתלקטו ויתקבצו ויאירו זה לזה כלליות העצות, ותושלם ותתמלא האמונה הקדושה בשלימות נפלאה.

וכדבריו הנפלאים של רבי אברהם ברין ז"ל: "כי בכל הנ"ל תבין מרחוק, שבמה שכתב לקמן מענין הרבי עם התלמידים, הוא הביאור למה שכתב תחלה, כי כל אחד מהרוחקים כפי צעקת לבו מעומק חלק אלוקותו שנשאר בקרבו, כן זוכה בהעלם נפלא לחלק ונקודה מהאמונה [העצות שצומחת מהם], וכשמתאספים ובאים לרבם האיש תבונות, מאסף ומקבץ להם חלקי האמונה, במה שמדלה ומגלה להם העצות שנחתרו ונמצאו על ידם בעצמם" (ביאור הליקושים שם).

זוהי אפוא עבודתנו בערב ראש השנה, להתקבץ יחדיו באהבה וכללות במקום קבורתו הקדוש, ושם, מתוך התקשרות עצומה לפלא יועץ ראש בני ישראל, להעלות אבנים וסיד אמרי פינו והגיון לבינו, בצעקה ותתירה ממעמקים אחר שורש האמונה והתגלות העצות הקדושות המוכרחים לנו בכל עת, ועל ידי זה הוא ירום ויתנשא בראש השנה בתיקונו הנוראים, לבנות מהם בנינים

נפלאים, לגלות מלכותו ואמונתו יתברך לכל יושבי תבל, ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה.

ומשם מושפעת עלינו אז השמחה והתדווה הגדולה והעצומה מאד מאד, כמאמרו ואזהרתו: "אכלו מעדנים ושתו ממתקים כי חדות ה' היא מעוזכם"... ומי שזוכה להיות אצלו על ראש השנה ראוי לו לשמוח מאד מאד..." (חיי פוהרין תג).

והמשכיל יבין כי בפליים לתושיה, ובאמת גם כל ההתעוררות מסטרא דילן לדרוש ולבקש את ה' בצעקת הלב ממעמקים, הוא רק בכוח הגדול של

**זוהי פנימיות
העצה שדולה איש
האלקים ממעמקי
לבינו הנשבר
ומרעיף אותה עלינו,
הלא היא אזהרתו
ומצוותו הגדולה
לרנן ולשמוח כל
ימינו, ולהשביע
גם אנו את נפשינו
בשובע השמחות
אשר בימינו נצח,
והן הצעקה העמוקה
והן השמחה
והתהילה שאחריה,
שניהם נצרכים
ומוכרחים לתיקון
האמונה הקדושה**

האיש תבונות בעצמו, המשליך עצמו ברפש וסיט ועמקי תהומות, וביתר שאת ועו אחר הסתלקותו, והוא אשר כורה ותופר בכל עת את עומק השיטין המתוללין ויורדין עד התהום דא ליבא דכל עמך ישראל, להנביע מים עמוקים ממקום שלא לקח אדם מעולם [עיין הישב בסוף התורה ואכמ"ל], וצעקה עמוקה זו, היא היא עיקר פלא עצתו שדלה והמשיך לנו מרחוק מאד, מאתר דלית מחשבה תפיסא תמן.

וכדבריו הקדושים של מוהר"ת ז"ל:

'זה שאנו רואין בחוש שבראש השנה ועשרת ימי תשובה מגיע על כל אחד מישראל איזה הרהור תשובה, והכל צועקין לה' יתברך מעומק הלב, ומאין בא זאת, כל זה נמשך רק מהצדיקים האמיתיים שיכולין לעשות ראש השנה, על ידי שהם יודעים מקום כל אחד ואחד, שעל ידי זה דנים הכל לכף זכות, ומכניסים את הכל באמת לכף זכות, ומכניסים בהם הרהורי תשובה, ומאירים להם ומודיעים להם בדעתם שורש העצה והראש וההתחלה לכנוס בדרכי התשובה, שהעיקר הוא לצעוק אל ה' תמיד מעומק הלב, שזה עיקר בחי' ראש השנה ועשרת ימי תשובה.

"והעיקר הוא ראש השנה, שהוא הראש וההתחלה, שאז מתחילין הכל בהתחלה האמיתית שהוא לצעוק אל ה' מעומק הלב, בחי' ממעמקים קראתיך ה', מעמקי עמקים, וכל זה נמשך על כל אחד מישראל מגדולי הצדיקים..." (ליקוטי הלכות ע"ה דא).

ועצה עמוקה ונוראה זו המתאחדת עם עצת הששון והשמחה, וכלליות שאר דרכיו ועצותיו הק', יהיו יחדיו למעייני הישועה אשר יגדלו ויעלו את האמונה הקדושה בעליה אחר עליה בתכלית השלימות, עדי תתנשא לראש פינה, והיה ה' למלך על כל הארץ במהרה בימינו.

'ה' אלקי אתה ארוממך אודה שמך כי עשית פלא עצות מרחוק אמונה אומן

פתר לי זעיר ואחזק

כשאנו באים לחזור בתשובה, אומרים לנו להמתין. והמתנה זו היא המתנה הגדולה ביותר, היא זו שמוזכבת אותנו מהדמים העכורים של רדיפת הכבוד, ומשרשת מאתנו את סיבת ההתרחקות - החיפזון והבהלה, גסות הרוח ורום הלבב

**מאמר התחזקות נפלא ומשיב נפש בסוד דרכי התשובה
המתגלים בתורה "קרא את יהושע" - ליקוטי מוהר"ן סימן ו'**

"המתן לי עד שאמדוד לך". כשהמטרה היא, לא עונש ולא קנס, אלא: "כדי שנתבסס אני ואתה".

גם הקב"ה וגם אתה מתבסמים ומרוויחים מהמתנתו

שכן, ההמתנה אינה 'גזירה' או צרה, אלא הזדככות נפלאה, המבשמת את האדם בריה הנפלא של שמן האפרסמון.

ההמתנה יש לה מטרה ותועלת בפני עצמה, ואם עוברים אותה בצורה נכונה, רק מרוויחים!

וכבר המליצו אנשי ואמרו: "המתן" = אותיות "מתנה". שכן, כגודל ההמתנה, כך גודל הפתנה שמקבלים. וכך היה שח רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל:

"ענין זה שממתין האדם לישועתו ואינו

מוכר נפש ואפרסמון, בא למדוד נפש, אומר לו: מדוד אתה לעצמך (מפני שריחו רע, אומר לו המוכר: מדוד לעצמך - רש"י). בא למדוד אפרסמון, אומר לו: המתן לי עד שאמדוד עמך, כדי שנתבסס אני ואתה" (יומא לח:).

כך הוא הדרך בעבודת ה'; כל הרוצה למדוד אפרסמון / להיטהר ולהתקדש ולשוב בתשובה, "אומרים לו: המתן".

ההמתנה זו, אינה מכוול או מחסום, אלא סיוע! "מסייעין לו"...

"המתן, כדי שנתבסס אני ואתה"

את ה"המתן" לא אומרים כוחות הרע חס ושלום. אלא הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו אומר לנו - בבואנו להיטהר ולהתקרב אליו -

**הבא ליטהר מסייעין לו,
אומרים לו 'המתן'**

"בני יקירי" - אומר לנו הקדוש ברוך הוא - "פתר לי זעיר, המתן לי מעט, ואז אֶחַזְקְךָ", אֶרְאֶה לך את האור המתוק"...

אם התעסקת עד היום ברכישת נפש, היית רגיל לרכישות מהירות ללא צורך בהמתנה. אך אם התלסת בתודש אלול הנה להתחיל לרכוש שמן אפרסמון יקר וריחני, עליך להתחיל להתרגל להמתין!

"אמר ריש לקיש: מאי דכתיב 'אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן'. בא ליטמא, פותחין לו פתח הטומאה ליכנס בו, מספיקין בירו, ואין מונעין ממנו מן השמים לעכבו - רש"י. בא ליטהר, מסייעין אותו. תנא דבי רבי ישמעאל: משל לאדם שהיה

הנאות, והם אלו שדוחפים את האדם לרדוף אחר הבלי העוה"ז, הממון האכילה הכבוד ושאר ההבלים.

וכשנמשכים אחר הדחפים של אותם דמים

**את ה"המתן" לא
אומרים כוחות הרע
חס ושלוש. אלא
הקדוש ברוך הוא
בכבודו ובעצמו
אומר לנו – בבואנו
להיטהר ולהתקרב
אליו – "המתן
לו עד שאמדוד
לך". כשהמטרה
היא, לא עונש ולא
קנס, אלא: "כדי
שנתבסס אני ואתה"**

עכורים, טובלים שפיכות דמים ובזיונות. כי עדיין הדם שבחלל השמאלי שלב, ששם מדור היצר הרע, כמו שכתוב 'ולב כסיל לשמאלו', עדיין הוא בתוקף ועז, ובשביל זה באין עליו בזיונות ושפיכות דמים" (ליקוטי מוהר"ן, ו).

כשהאדם שקוע כרדיפה אחר כבודו והנאותו, "אינו זוכה לכבוד אלקים, אלא לכבוד של מלכים, שנאמר בו 'כבוד מלכים חקור דבר', והכל תוקרים אחריו ושואלים: מי הוא זה ואיזהו, שחולקים לו כבוד הוזה? וחולקים עליו, שאומרים שאינו ראוי לכבוד הזה" (שם), וכדי להיפטר מאותם דמים עכורים ומבוזים, אין עצה רק: לסבול את בזיון ההמתנה

היטב על כל מעשיו אשר הוא עושה בעולם אם כך הוא ראוי לו לבלות ימיו במעשים כאלו. ומחמת שאין האדם מיישב עצמו ואין לו דעת, ואפילו אם יש לו לפעמים איזה ישוב הדעת, אין הדעת המיושב מאריך זמן אצלו ותיקף ומיר חולף ועובר הדעת ממנו, וגם אותו המעט הדעת שיש לו אינו חזק ותיקף אצלו. מחמת זה אין מבינים שטות העולם הזה, אבל אם היה להאדם שכל מיושב חזק ותיקף, היה מבין שהכל שטות והבל" (שיחות הר"ן, מז).

ולכן, בבואנו לשוב להשם יתברך - לא די שנתבנה מהחטא, אלא אנו חייבים גם להתנקות משורש כל החטאים - החיפזון והבהלה. ולשם כך ניתנה לנו המְתָנָה של ה"המתנה"!

ההמתנה משרשת מאתנו את החיפזון והבהלה, ומלמדת אותנו להמתין ולייחל, לדום ולשתוק, ולסבול את צער ההמתנה בדומיה. "דום לה' והתחולל לו"...

וכך כותב מוהר"ן:

"כל העברות והפגמים חס ושלוש, באים על ידי בחינת בהלה, כמו שנאמר: ואץ ברגלים חוטא, ועל כן נקרא החוטא משוגע ומבוהל, כי אינו ממתין ליישב דעתו היטב מה יהיה התכלית מכל זה, ועל כן עיקר תיקון החטאים שהוא על ידי תשובה, הוא בחינת מתינות והמתנה, כמאמר רבותינו ז"ל 'הבא ליטהר מסייעין לו אומרים לו המתן'. כי בבחינת התשובה בעצמה צריך גם כן להיות מתון ומיושב בדעתו, ולא יהיה נחפו ומבוהל" (אוצר היראה, תשובה כ, ע"פ ליקוטי הלכות, שבת ז, ל).

נמצאנו למדים:

ההמתנה אינה רק חלק נטפל לעבודת התשובה, אלא עיקר מהותה!

ההמתנה זוכהת ושופכת את הדמים העכורים והכבוד העצמי

כשנעמיק מעט במהות החיפזון והבהלה, נגלה את מה שעומד מתחתם:

הדמים העכורים!

ובמילים מדויקות יותר:

הכבוד העצמי!

החלל השמאלי שלב מלא בדמים העכורים, ומה שמעניין אותם זה רק: להשיג כמה שיותר

מפסיק מלהתפלל ולהפציר בתפילה, זהו הדבר המורה על רצונו האמתי שחפץ באמת בהדבר, וכפי הדחיה שדוחין אותו ואומרים לו 'המתן', ושוב פעם 'המתן', והוא אינו מניח את מקומו ואכן ממתין עוד ועוד, כן ניכר רצונו באמת. ואז כשפותחין לו ונכנס לקבל ישועתו, אזי כל מה שהמתין יותר, מתנתו מרובה יותר, ונותנין לו אז בנתינה גדולה, נתינה אחר נתינה, ובשפע רב, כי אין שום המתנה הולכת לריק חס ושלוש" (שי"ש"ק, ו, תצ).

שורש החטאים = החיפזון והבהלה, ולכן שלימות התשובה היא ההמתנה

כשאנו באים לחזור בתשובה, אין די בכך שנתחרט על העבר ונקבל קבלות טובות על העתיד, אלא אנו צריכים לשרש אחר השרוש פורה ראש ולענה אשר גרם לנו לחטוא. וכל זמן שלא נשרש אחריו, מי ערב לנו שלא נתחורר לאיוולתנו.

ומהו אותו שורש פורה ראש ולענה?

הבהלה והחיפזון, וחוסר יישוב הדעת!

שכן, "מה שהעולם רחוקים מהשם יתברך ואינם מתקרבים אליו יתברך, הוא רק מחמת שאין להם ישוב הדעת, ואינם מיישבים עצמן. והעיקר להשתדל ליישב עצמו היטב, מה התכלית מכל התאוות ומכל ענייני העולם הזה, הן תאוות הנכנסות לגוף, הן תאוות שחוץ לגוף, כגון כבוד, ואז בוודאי ישוב אל ה" (ליקוטי מוהר"ן תנינא, י).

כל ההתרחקות מהשם יתברך, וההתדרדרות לחטאים ופשעים, נובעת מהעובדה שאנו חיים את חיינו בסירוף של חיפזון ובהלה, ולא עוצרים אפילו רגע ליישב דעתנו מה התכלית. עוברים ימים שבועות וחדשים, וקשה לנו לעצור אפילו לשעה אחת ביום לחשוב לאן פנינו מועדות...

וכפי שמתואר הדבר בשיחות הר"ן:

"צריך לזה זכיה גדולה שיזכה ליישב עצמו שעה אחת ביום ושיהיה לו חרטה על מה שצריכין להתחרט, כי לאו כל אחד זוכה ליישב הדעת איזה שעה ביום, כי היום הולך וחולף ועובר אצלו ואין לו פנאי ליישב עצמו אפילו פעם אחת כל ימי חייו. על כן צריכין להתגבר לראות לייחד לו פנאי ליישב עצמו

רק מי שמוכן לסבול בדומיה את העמידה הארוכה והמביישת על פתח הקדושה - זוכה לזכות את יצרו, ולשפוך ארצה את הדמים העכורים.

התיקון היחיד לאותו רביעיית דם עכור, הוא: "שיהפוך דם לדם, שיהיה מן השומעים חרפתם ואינם משיבים, ולא ירדק על בזיון כבודו. וכשמקיים דם לה, או הקדוש ברוך הוא מפיל לו חללים חללים, כמו שכתוב 'דום לה' והתחולל לו', והוא יפיל לך חללים (כמו שדרשו רבותינו ז"ל), היינו זלבי חלל בקרבי, היינו על ידי זה נתמעט הדם שבחלל השמאלי. וזה בחינת זביחת היצר הרע, ועל ידי זה זוכה לכבוד אלקי, כמו שכתוב 'זובח תודה יכבדני', ודרשו חכמינו ז"ל על זביחת היצר הרע" (שם).

עלינו להתוודות להשם יתברך מתוך בושה, "כי כל פירוש הוידוי הוא, שהאדם יבוה ויחרף את עצמו, ויבוש ויתבייש לפני השם יתברך בהתוודותו חסאתי עויתי וכו', עד שבאמת יהיה נשפך דמו בקרב" (ביאור הליקוטים, תורה ו. ולהיות מוכנים לסבול בדומיה את ההמתנה, גם אם היא תהיה ארוכה ומתישה...).

מלבד הביזיון של ה"חרטה על העבר" המתבטא בוידוי ובושה, עלינו לקבל על עצמנו גם את הביזיון של ה"קבלה על העתיד", ולקבל על עצמנו שגם אם יתנו לנו להמתין עד בוש, לא נעזוב ולא נוותר; נמשיך לדפוק על הפתח, להתעקש ולייחל, עד אשר יכניסונו לפנים...

ורק מי שמוותר על כבודו העצמי, על דמיו העכורים, וממשיך להמתין ולהמתין - זוכה לתשובה אמיתית, ל"כבוד אלקים"!

"ותמצית הענין מרומז בפסוק 'והוא יושב פתח האוהל כחום היום'. 'יושב' לשון המתנה ועכבה זמן רב. היינו, שאין האדם זוכה להתגלות אלקות בחינת וירא אליו ה', כי אם על ידי שיושב וממתין ומתעכב אצל פתח אוהל הקדושה זמן רב. ואף על פי שבתוך כך עובר עליו מה שעובר, ותמימות היום שהם כלל התאוות בוער אותו הרבה, אף על פי כן הוא אינו מניח את מקומו חס ושלוש, רק הוא יושב וממתין ומתעכב אצל הפתח ימים וזמנים רבים, בחינת 'והוא יושב פתח

האוהל כחום היום', והבן היטב.

כי איתא בדבריו זכרונו לברכה (ליקוטי מוהר"ן ח"ב, מהו שלפעמים האדם אצל הפתח והוא שב לאחור, או שמשתטח ומתפשט או כנגדו הבעל דבר. אבל מי שחושב על תכליתו הנצחי באמת, וחס על חייו באמת, אינו שב לאחור ואינו זו ממקומו חס ושלוש בשום אופן, רק הוא יושב וממתין אצל פתח אוהל הקדושה, שהוא אוהל בית המדרש ואוהל הצדיקים והכשרים, אף על פי שתום היום בוער חס ושלוש, ועל ידי זה וירא אליו ה'.

ואף על פי שהכיליון עיניים קשה מאד, אף על פי כן צריכין להתיות את עצמו ולהזק את עצמו בשמחה בכל עת על פי הדרכים שהזהירונו אדוננו מורנו ורבנו זכרונו לברכה, ובפרט שבתוך כך עוסקים קצת בתורה ותפילה ומצוות, אשר הם חיינו ושמתנו" (עלים לתרופה, מכתב מיום ד' חיי שרה תקצ"א).

כי "מי שבורח מן הכבוד, שממעט בכבוד עצמו" - הנובע מהדמים העכורים שבחלל השמאלי שלב, וסובל את בזיון הוידוי וההמתנה - "ומרבה בכבוד המקום, אזי הוא זוכה לכבוד אלקים, ואז אין בני אדם חוקרים על כבודו אם הוא ראוי אם לאו, ועליו נאמר 'כבוד אלקים הסתר דבר', כי אסור לחקור על הכבוד הזה.

ואי אפשר לזכות לכבוד הזה, אלא על ידי תשובה, ועיקר התשובה - כשישמע בזיונו, ידום וישתוק ... וזה בחינת כתר, כי כתר לשון המתנה, בחינת תשובה, כמו שאמרו חכמינו ז"ל: 'הבא ליטהר מסייעין לו, משל לאחד שבא לקנות אפרסמון, אומרים לו המתן'. וזה בחינת כתר, כמו שכתוב 'פתר לי זעיר וְאַסְתָּוֶן' (ליקוטי מוהר"ן, ו).

הרצון להצליח מיד, נובע מהדמים העכורים של כבוד עצמו

כשאנו באים לקנות שמן אפרסמון ולחזור בתשובה, אנו רוצים תמיד לראות את עצמנו כבר לפני ולפנים.

אך רצון זה מעורב עם הרבה דמים עכורים של "כבוד עצמו" ... אנו רוצים להתכבד, ולהצליח בעבודת ה'.

ולכן, כשהישועה מתמהמהת ואנו מוצאים את עצמנו 'תקועים' בהמתנה ארוכה שלא רואים את קיצה, אנו נתקפים בעצבות ומוותרים גם על המעט שבידינו לחטוף.

ועצבות זו, וייאוש זה, אינו אלא גסות הרוח ואהבת הכבוד. "כי מחמת הגאות שבלבבו, אינו רוצה לעבוד את ה' יתברך כי אם כשיזכה לעבוד את ה' יתברך כעבודה גבוהה מאד. כי באמת, אף על פי שבוודאי ראוי להאדם לעבוד את ה' יתברך בכל מיני עבודות ולסלק עצמו מהעולם הזה לגמרי, כי לכך נוצר, אף על פי כן יקר בעיני ה' יתברך כל תנועה ותנועה שעושים בשבילו יתברך. על כן, כל אשר תמצא ידך לעשות בכותך עשה, ואם אין אתה זוכה להתגבר לעשות כראוי לך, על כל פנים עשה מה שתוכל, הן מעט הן הרבה, ועל כל פנים לא תאבד עולמך לגמרי חס ושלוש" (ליקוטי הלכות, תרומות ומעשרות ג, ג).

ה"כבוד עצמו" של האדם, ודמיו העכורים, לא גוברים לו לעבוד את ה' גם במצב של קטנות, ולסבול את ביזיון ההמתנה הארוכה. "וזה בחינת עושה מעשה זמרי ומבקש שכר כפינתם, דהיינו שהוא עושה מה שעושה, וכשמזכירין אותו לשוב לה' יתברך הוא רוצה רק שיהיה נעשה תיכף ומיד צדיק גמור כפנתם, ואם לאו אינו רוצה כלל" (שם).

הרצון הגאוותני להצליח, מדדדד את האדם לשאול תחתיות

ותוצאות של גאוה סרוחה זו, מי ישורנה. הנמשך אחריה, יכול להתדרדר מטה מטה, עד למדרגות נמוכות ומתועבות מאד. כאשר אירע לאבותינו בדור של בית המקדש הראשון.

וכפי שהיו מזכירים בבית המקדש השני, בעת שמתח בית השואבה. "שהזכירו בגנות הראשונים, ואמרו: אבותינו שהיו במקום הזה, אחזריהם אל היכל ה' ופניהם קדמה והמה משתחיים קדמה לשמש (משניות סוכה, פרק ה משנה ד). שהיו עושים דברים מגונים ומתועבים הרבה להכעיס, רחמנא ליצלן, כמו שפירשו

רק מי שמוכן לסבול בדומיה את העמידה הארוכה והמביישת על פתח הקדושה - זוכה לזכות את יצרו, ולשפוך ארצה את הדמים העכורים

רבותינו זכרונם לברכה שם, והדבר תמוה לכאורה מה להם להזכיר בשמחתם גודל גנות אבותיהם?

אך כל זה היה בשביל לבוא לשמחה והתחזקות בה' יתברך ותורתו הקדושה, כי הזכירו גנות הראשונים שנפלו לתיעובים וטינופים כאלה, רחמנא ליצלן, והכל היה מחמת גאות ורום לבב שמביא את האדם לכל הרעות והצרות, רחמנא ליצלן, ומשם עיקר כל הנפילות עד שיכולין ליפול מאד מאד לצאת מעולמו לגמרי, כמו אלו שהזכירו, שעשו דברי שטות ותיעובים כאלו שהפכו אחוריהם אל ההיכל והתריזו וכו', הנשמע כזאת! וזאת צריכים לידע, שגם הם בוודאי לא היו שוטים וכסילים, כי בוודאי היו חכמים נפלאים להרע, כי זה ידוע שדורות הראשונים היו חכמים יותר. אך כל נפילתם שבאו לידי רעות כאלה היה על ידי גאות ורום לבב.

כי היה להם כל טוב, והיצר הרע ותמימות התאוות מתגבר בכל דור, עד שהפיל אותם בכל פעם. ובכל עת שנפלו, לא היו יכולים להתחזק לקרב עצמן לה' יתברך גם ממקום רחוק כזה, כי לא היו יכולים לסבול הקטנות והשפלות בעיני עצמן. כי בוודאי הרחוקים מחמת תאוותיהם, כשרוצים אף על פי כן לתתור חתירות ולהתקרב לה' יתברך, צריכים על כל פנים להרגיש שפלותם וריחוקם ולבטוח בעצמם חסדיו יתברך המתחדשים בכל עת שגם הם יכולים להתקרב. אבל הם היו בעלי גסות הרוח, ולא היו יכולים להשפיל עצמן ולהקטין עצמן כל כך, עד שנפלו בכל פעם נפילה אחר נפילה, עד שהתגבר עליהם הרוח שטות עד שנפלו לרברים תיעובים כאלה" (ליקוטי הלכות, שילוח הקן ה, יב).

גם עם ירבעם בן נבט היה אותו סיפור; הוא לא היה מוכן לסבול את הביזיון של קטנות עצמו, והיה מוכן לשוב בתשובה רק אם יזכה לרום המעלה.

"כי ה' יתברך תפסו בבגדו ואמר לו: תזור בך, ואני ואתה ובן ישי נטייל בגן

אחור.

"כי עיקר התשובה הוא לב נשבר, ומאחר שאדם יודע שפגם כל כך, הוא מחויב להיות מרוצה שיעשה מה שיעשה בשביל

עדן, ושאל: מי בראש? השיב ה' יתברך: בן ישי בראשו ומחמת זה לא רצה לשוב, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה. ולכאורה הדבר תמוה, כי הלא ירבעם היה חכם גדול, ואיך יעלה על דעתו לשאול את ה' יתברך 'מי בראש', וכי יהיה חוטא נשכר? היעלה על הרעת שאחר שהרשיע כל כך יהיה גדול יותר מדוד המלך עליו השלום, שעבד את ה' יתברך ביגיעה גדולה מאד מאד כל ימיו?

אך על פי הנ"ל מבואר הענין היטב, כי תיכף כשהזכירו ה' יתברך לשוב, תיכף נתלהב ירבעם מאד מאד לה' יתברך בהתלהבות גדול ועצום מאד, עד שלפי עוצם ההתלהבות אז, היה יכול לעלות למדרגה עד שיהיה גדול מאד אפילו יותר מדוד המלך עליו השלום, והיה רוצה לשוב רק באופן שיבטיחו ה' יתברך שיזכה לתשובה גדולה כל כך, עד שיעלה למדרגה גבוהה יותר מדוד המלך עליו השלום.

נמצא, שלא דיבר שטות גמור. כי לא עלה על דעתו שיהיה בחינם גבוה מדוד, רק ששאלתו היה שהיה רוצה לעבוד את ה' יתברך כל כך עד שיעלה במדרגה יותר מדוד, וזהו בוודאי אפשר ואפשר, כי כל אדם אפילו פושעי ישראל יכול לעלות למדרגות גבוהות מאד, כי במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד. אבל אף על פי כן הסכיל מאד במה שתלה תשובתו בזה דייקא, היינו שהשיב לה' יתברך שאינו רוצה לשוב כי אם בזה האופן שיהיה גדול מדוד, ועל כן השיב לו ה' יתברך להיפך שבן ישי בראש, כי הוא מחויב להיות מרוצה לשוב אפילו אם לא יזכה רק למדרגה קטנה מאד" (ליקוטי הלכות, תרומות ומעשרות ג, ג).

נמצאנו למדים מכל הנ"ל:

הרוצה לשוב בתשובה, חייב לוותר על כבודו, ולהיות מוכן לסבול ביזיונות ושפיכות דמים, שגם אם לא יכניסו אותו לתוך פתח הקדושה ויעבור עליו מה שיעבור, ימשיך הלאה לעשות מה שבכוחו לעשות, ולא יסוג

הרוצה לשוב
בתשובה, חייב
לוותר על כבודו,
ולהיות מוכן לסבול
ביזיונות ושפיכות
דמים, שגם אם לא
יכניסו אותו לתוך
פתח הקדושה
ויעבור עליו מה
שיעבור, ימשיך
הלאה לעשות מה
שבכוחו לעשות,
ולא יסוג אחוז

ה' יתברך, ואף על פי כן לא יזכה כי אם למדרגה הפחותה מאד. ואם לא יזכה על ידי כל עבודתו כי אם למעט ענשו בגיהנום קצת, גם כן כדאי לבלות כל ימיו בעבודת ה' בשביל זה לבד, כי צער אחד בגיהנום רגע אחת עולה יותר מכל העולם הזה כל ימי חייו. ואם יהיה מרוצה לכך, בוודאי ה' יתברך ירחם עליו, כי תפץ חסד הוא ורוצה בתשובתן של רשעים, והבא ליסתר מסייעין לו. וברבות הימים, אם יהיה חזק בדעתו לבל יניח את מקומו אפילו אם יעבור עליו מה, יוכל לזכות לעלות מדרגה לדרגה ולקנות חיי עולם, ויזכה למה שיזכה. אשרי לו" (שם).

עם אלפים ורבבות בהיכל רבינו הקדוש

הדים חיוורים מימי ראש השנה
ב'אומן' - בקרב רבבות יהודים מכל
העולם - על ציון קדשו של רבינו
הקדוש ♦ דיבורים מפי חסידים,
משולבים בסיפורים ובחוויות
קודש, מאירי הכנה והתעוררות,
להסתכלות מעמיקה ומתיישבת על
הלב בענין הנשגב דרבינו הקדוש
הנסיעה והאמונה ♦ התמימות והענוה ♦ ערב ראש
השנה על הציון ♦ החיזוק והעידוד, התום והשמחה
♦ מליבא לפומא לא גליא ♦ מה זה "תיקון הנפש"
מציאת נקודת הטוב בר"ה ♦ "מודה אני" של ראש
השנה ♦ העוז והמבטח בר"ה דרבינו הקדוש ♦ נטיעות
עידוד ואור לחיים על גדות נהר ה"תשליך" ♦ "ווי,
איך היינו נראים בלי הרבי" ♦ "הרי נתתי לכם את דרך
ההתבודדות" ♦ מסכתא קטנה ו'כבוד שמים' שמה
חינוך ילדים להתבודדות ♦ בשמחה ובטוב לבב

ברוך לב

צילומים: דוד דנברג | יוסי גאלדברגר

פרק ראשון

שם יחוד קוביה ושכינתיה, הבה נאיר ונעורר את האהבה הגדולה עד שתחפץ - הלא היא זאת שהגנו זוכים לה בקרב רבבות-רבבות מאחינו בית ישראל, בימי ראש-השנה בעיר 'אומן' - על ציון קדשו של רבינו הקדוש.

מה יקרה ושגבה המהומה הגדולה והקדושה הנעשית ב'קייב' הגדול המתרחש שם, אפשר לפרט את הנעשה שם, את הנראה לעין והנשמע לאוזן - אך לא את הנקודה הפנימית של מה שעובר על כל אחד ואחד מחמת ביאתו שמה. את זאת אין ביכולת לתאר באוני אודים. 'דברים המסורים ללבי' המה, בהם יש לכל אחד את הדרגש המיוחד לו. לעתים גם לא יוכל אדם להסביר זאת לעצמו, בבחי' 'מליבא לפומא לא גליא', והרי היא היא נקודת העיקר.

הדברים אשר ייכתבו להלן, הינם עובדות שהיו בפועל ונגלו גם כלפי חוץ - אך למעשה הינם כלי בלבד אל האור הפנימי אשר גומל השייט בחסדו וברחמי לכל יחיד ויחיד. 'א-ל ה' ויאר לנו'. ואת האור עצמו הרי אי אפשר לתאר למי שלא חש אותו בפועל. גם אלו שהיו והרגישו - אין האחד שוה בה לתברו. 'נודע בשערים בעלה' כדברי הוזה"ק 'כל חד כפום שיעורא דמשער בליבא'

הנסיעה והאמונה

כאשר יוצאים אל המסע הקדוש הזה, אשר רבינו הקדוש הבטיח עליו גדולות ונצורות, לגמול בעה"ב ובעוה"ז עם נשמות הבאים לפניו ולתקן בסיועם את כל העולם כולו ואת כל העולמות כולם - הנה נכנסים ובאים

אל תוך גילויים רוחניים גדולים ויקרים הנפתחים על האדם כהיכלות אדירים, ואולי זו ההזדמנות היחידה בעולם שיש בה את הגילויים הללו כאחת, ובאופן כה מאיר. שורות אלה, אשר נכתבו לפני עשר שנים כאגרת לחבר, ינסו לתת מעט אותיות ותיבות לששה גילויים המבטיחים בעזו במהלך הנסיעה הקדושה:

- א) אמונת צדיקים והתקשרות עזה בכוחם.
- ב) ידיעה והכרה ואמונה ביקרת גשמת ישראל לפני השייט, למעלה מטעם ודעת.
- ג) תקווה גדולה ועצומה וקבלת כוחות גדולים להמשך מסע ומשא החיים. (ד) פשטות ותמימות בכל ענינים והליכות, בין אדם לעצמו, בינו לחברו ובינו לקונו. (ה) אחדות ואהבת ישראל בכללות ובפרטות. (ו) שמתה והתרוממות הנפש.

האמת שכל הששה - הינם אחד ממש, בא זה ולימד על זה, ויש צד שוה בכלן: 'התעלות למעלה מן השכל'. התעלות אל אטמוספירה שיש בה גבהות לעילא ולעילא מרמת ההשגה המצויה של האדם.

ענינים אלו קיימים ביותר, גם כאשר אדם נוסע לאומן לבדו במהלך אחד מימות השנה - כאשר המקום אינו שוקק המונים - מאחר שאלו הם שרשים ויסודות מרכזיים ביותר בתורתו ובאורו של אור האורות. אך בעת ה'קייב' הגדול בראש השנה, הענינים הללו נעשים גלויים באתגליא לעיני רבבות נפשות מישראל המצויים יחדיו - והופכים להיות להם מציאות יחידה בעולם, כאילו אין שני לה עלי אדמות.

ראשית לכל היא אמונת הצדיקים, אשר מכוחה קם יורדי ונוסע, בהאמינו בפשטות וללא התחכמות בתיקון הנורא שהוא ז"ל הבטיח למי שיעלה ויבוא על קברו, ומתוך רצון למלא את משאלתו הקדומה והנסתרת שיתקבצו אליו ב'ראש השנה שלי' אשר

אמר עליו כי קיבלו במתנה משמים ושהוא עולה על הכל פשוטו כמשמעו.

אמונה זו מאירה על כל נפש וקושרת כל יחיד ויחיד - מבין הרבבות המגיעים שמה - אל אורו הבהיר של רבינו. אפשר להכיר זאת כאשר רואים איך יהודים ניגשים אל הציון, בשיחה תמה ובקשה כדבר חסיד אל רבו, מתוך אמונה פשוטה שיש שם אוזן שומעת, ממש כאילו חי - כמו שאמר רבינו לבתו קודם הסתלקותו שלאחר פטירתו הרי הוא כמצוי בחדר סמוך ושומע את כל הנעשה.

וכבר עלי דרך, מתגלה בלבבות אמונה עזה, שאם יצאנו לדרך - הרי ברור שהוא ז"ל יודע מכך, הוא זה שגם 'הומין' את הנוסע באופן אישי, וכבר מתחיל 'לספלי' ולזכך ולטהר את אותו אחד שיצא מביתו להגיע אליו. בעצמו התבטא על כך 'שהוא מתגעגע מאד אחר הדרכים... ואמר שנברא מלאך בכל פסיעה ופסיעה שלהם כשנסעו אליו'. ובעד"ה קודם פטירתו אמר: 'אחלי שאזכה לראות אור בתירות הדרך' ('דאס לעכטיקייס פון די וועגין') שאתם נוסעים עליו אליו.

בדורנו הפכה המלה 'תיקונים' לביטוי שגור ושחוק מדי - אך מילה זו הופכת להיות מושג חי וקיים. אנשים רבים מתעכבים בדרכים עמוסות, בעיכובים וטרדות של שעות ע"ג שעות, ותחת זאת שיפצו רוגזה וטרוניה על תברות התעושה והעסקנים וכיו"ב - שמה כל אחד שרבינו 'מתקן' אותו, הרי הכל תיקונים וזיכוך, מבחן עלי ד"ר.

כך גם כאשר מרוב משא של אלפי אנשים, מתרחשות לפתים אבודות של דברים יקרים, הנעלמים ואינם עוד - והעובדה המצערת מתקבלת באמונה ובשלוות נפש, עד כדי שהאחר יכול לומר לחברו את המלים

כיונה: יאל תראוני שאני שחרזורת... שתורה אני ונאחה.

כאן הכל שוים, לא ניכרת עליונות כלשהי ליהודי אחד על פני האחר. כך כפשוטו ממש. כמו כל ישראל שווים כאחת. היכן עוד מרגיש חובש מגבעת שתורה ומעיל ארוך, שמבחינת טוהר נקודת היהדות אשר בו ותביבותה לפני ה' שווה הוא שוויון מלא וגמור לאחיו שעגיל לאזנו ולבושו כאחד הריקים והפוחים. אחד המה, בנקודת היהדות התביבה לפניו ית', ועל שניהם קודא הוא ית' - ישראל אשר בך אתפאר.

איש אינו מביט על הרע, הכל מביטים רק על נקודת הטוב שבכל אחד - והיא כ"כ גדולה ומאירה, נקודת הטוב הזאת. (וכמו שראינו בעינינו בחור אומלל אשר נידה התרחק מדרך הישר ל"ע, ישיבו ה' בתשובה שלימה במהרה, אשר ניצב על הספסל בליל ב' דר"ה - במקום שסעדו שם רבים מישראל - ועמד ושד בבכיות נוראות את המלים המקובלות עוד ממנהגות ותלמידיו: "וואס איז גיוועקן איז גיוועקן, איך הייב נאך א מאהל אק" (מה שהיה - היה, אני מתחיל שוב מהתחלה, וכולם מסביב תורידו דמעות רותחות לשמע נשמה מיוסרת, מושלכת מדחקים, הוועקת ומשוועת לשוב לבוראה.

לחישה נשמעת, שגם בשנה שעברה הוא עמד כאן ושד כך, רוצה לשוב ואינו יכול, אבל מה טבעי למקום הקדוש הזה - שאינו מתייאש. כולם מצטרפים אל שירתו הבוכת וכך יחדיו שרו הרבים משך שעה ארוכה את השוועה הזאת המתחננת בלשונה "אל תשליכני מלפניך". כאומרים: גם אנו בכלל השבים המתחילים מחדש. כאומרים לו: הבה ונשובה, אחא. הבה נחיה כולנו אחים לשיבת הלב לאבא שבשמים ית"ש. תן ירך עמנו, עם

מסודרים ושיסות בהירות ותכניות סלולות - נעבעק - בעת שאנו מתרככים ונעשים רכים כחמאה כלפי אור האלוקות הנוגה על כל נשמה מכללות ישראל. אדמתנו הקשה והחרבה, נעשית רכה ובעלת קליטה, עד כי יש תקווה שיהיה אפשר לתרוש ולחפור בה, לנודע ולקוות שעוד תעלה פרי אי פעם.

הדיעה שכל בר ישראל יקר וחביב לפניו ית' - יהיה אשר יהיה, וגם אני בכלל - מתקבלת בתמימות על הלבבות כדבר פשוט שאין לו פירכה. כאילו לא ניטשת מלחמה כה עזה כל ימות השנה, בה עושה היצה"ר כל מאמץ למחות מן הלב את זאת האמת לאמיתה. היחיד מוצא פיסת מקום בעולמו. בא להתפלל לפני השי"ת ולעבדו בתמימות ובשמחה, מתוך ידיעה ברורה שחביב הוא - למרות הכל. לבו נמלא שמחה ויקר לראות את חברו, שגם הוא חביב ויקר כמותו. אלו פירות הפשטות והתמימות, אשר טועמיה חיים זכו ומלאים עונג וגם שמחה.

כמו דבר טבעי הוא, לראות יהודים מדע ישראל, בני אברהם יצחק ויעקב, אשר נדחו לקצה השמים ונתרחקו כמטחוי קשת מצלם יהודי ואולי גם מצלם אנוש, והנה באו גם הם לאומן, ששים ושמים ומאמינים. יחדיו כאחד יושבים המה בדרכים, עם חסידים וכשרי ישראל. למרות שאלו עטורים במלבושים מתוקנים כמנהג קהילות הקודש - ואלו רחוקים מכך עד מאד, ושערם גדל פרא ומראיתם נשתנה לא-עלינו, ובכל זאת: כמו בת קול מנהמת שם

האמיתיות: "אשריך שזכית... לקבל תיקון כזה מכוח הרבי...". ואין זאת מן השפה ולחוץ, כפי שיודע ומרגיש כל מי שהזדמן לו להיות שותף או עד למאורע שכה.

אמונת צדיקים זו, היא שעבודה אנשים משלמים במיטב הונם - אף כי רובם ככולם אינם בעלי יכולת - אך מתאמצים בכל צורה ודרך לשלם טבין ותקילין בכדי לזכות לעלות ולבוא, מתוך אמונה עמוקה וברורה שיש ויש על מי לסמוך.

מכותה של אמונה זו, מתעוררת תקוה גדולה בלב כל אחד - שלמרות מצביו ומעבריו הקשים, תחיה לו בוודאי ובוודאי אחרית טובה וישועה גדולה, כי יש על מי להישען, "צדיק יסוד עולם". כאשר היהודי מוצא תקוה כזאת בתוך כל הקשיים הסבוכים העוברים עליו, לבו מתחיל להכיר את סוד הגלים והמשברים העוברים עליו - שהכל לטובה ואין יאוש בעולם כלל. אכן כבדה נגולה אז מנפשו, ולבו נושא בריקוד שמה שמעולם לא רקד כמוהו קודם לכן, בחיי "וישא יעקב רגליו, לבו נשא את רגליו...".

התמימות והענוה

ומה יקר לראות ולהרגיש את אור התמימות והפשטות, איך מתמוגג "השכל האנושי", מוקש החיים, המקשן תרצן פלפלן, המעכב הגדול לכל טוהר האמונה והיהדות. והנה מכה הצדיק, נמוג מעל האדם, מניח לו ומרפה ממנו, מואיל לפנות דרכו לאור התמימות והפשטות, כמאמר המשורר (תהלים ע"ג) "ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך, ואני תמיד עמך אחות ביד ימיני".

מה טוב לכולנו, בעלי שכלים, שכלתנים הסבוכים ברעיונות

כבר עלי דרך, מתגלה בלבבות אמונה עזה, שאם יצאנו לדרך - הרי ברור שהוא ז"ל יודע מכך, הוא זה שגם "הזמין" את הנוסע באופן אישי, וכבר מתחיל 'לטפל' ולזכך ולטהר את אותו אחד שיצא מביתו להגיע אליו

מכוחה של אמונה זו, מתעוררת תקוה גדולה בלב כל אחד - שלמרות מצביו ומעבריו הקשים, תהיה לו בוודאי ובוודאי אחרית טובה וישועה גדולה, כי יש על מי להישען, "צדיק יסוד עולם"

רבינו קדישא, ונשובה. שירה בוכיה גדולה עלתה שם לשמים: "ואם איז גיוועקן איז גיוועקן, מיר הייבן נאך א מאהל אהן". (מה שהיה - היה, אבחנו מתחילים שוב מהתחלת).

הנהגה דבר זה הוא למעלה מן השכל, למעלה מטעם ודעת - כי הרי ע"פ כללי השכל, כל אדם

בא במעשיו ובשקו ותרמילו שבהם מעלותיו הטובים אשר זכה בהם בעמלו, ומאי סלקא דעתך שיהא שוות במעמד אחד ליהודי אחר הנפול ולכוד במצודת יצריו ומדותיו חסאיו ר"ל. אולם השי"ת "אוהב עמו ישראל", ומעידים אנו לפניו מידי תפילת ערבית (ע"פ גירסת חלק מתלמידי הבעש"ט זי"ע) "ואהבתך לא תסיר ממנו לעולמים", שאהבתו לנשמת ישראל לא תכבה לעולמים, מים רבים לא יוכלו לכבותה ונהרות לא ישטפוה. ואמנם בכל ימות השנה יודעים זאת, אך באומן - רואים זאת בעליל. נזיר בעולם שהאמת הזאת כל כך גלויה.

ערב ראש השנה על הציון

מי יוכל לתאר ולשער מעמד איום ונורא, המזכיר את יום הדין הגדול דלעתיד לבוא, המתקיים על הציון בשער ראש השנה בשעות המתקרבות לחצות היום - כאשר עומדים אלפי יהודים כאחת ושואגים לתשובה בקולות ובכיות שלא מעלמא הדין.

רבינו ציוה שיתאספו אליו אז, לשפוך את הלב בווידוי דברים ולגולל אצלו בפה מלא את כל הזכור מיום היוולדו של אדם. כמו הד נשמעת שם נבואתו של ירמיה נביא ה' (פרק לא) "הנני מביא אותם מארץ צפון וקבצתים מירכתי ארץ, במ עיוור ופיסח הרה וילדת יתדיו קהל גדול ישובו הנה, בבכי יבאו ובתחנונים אובילים".

איך עוד מגוס ומפלס.

באותה עת נצבת הנשמה לפני קונה בחוסר כל, ומייללת לפניו על מר גורלה ועל העובר עליה - בבכי ובסערה גדולה. כמו יצאה זה עתה מן הגוף שכאילו כבר נטמן בעפר, ועלתה לדין ומשפט לפני כסא הכבוד - ואיך בידה מאומה, כי אם נהמה הנשמעת מסוף העולם ועד סופו לזעוק לצדיק האמת המיוחד שבמיוחדים שיופיעו להיות בסעדה

לעת כואת. אינה בושה מן העומדים סביב לה. וזעקת מרה, כמאמר הנביא "כיולדה אסעה", בשבעים קולות רמים הבוקעות מסכי לב מרובי שנים, תחת הררי אבק חיים.

מי יוכל להבין זאת, הרי כח צדיק נגלה בעליל - כיצד נהר דיבור הוא, המשתהר כל הכתמים, כפי שאמר על עצמו. זמן אליו נשמות נידתות מכל קצווי תבל וכפי שמקובל שאין המגיע אל המקום הזה אלא אם כן נקראה נשמתו לבוא ע"י הצדיק) ובתוך זמן מועט מביאם כך להשתטח לפני המלך. היצלה על הדעת שזה מכוח האדם עצמו, מי ומה הוא. וכי עוד צריך ל"אמונת צדיקים" במקום שרואים את הפלא הנה לעיני בשר?

שם, במקום הקדוש והנורא הזה, מתקיימת המשך נבואת ירמיה: "שמוע שמעתי אפרים מתנווד, יסרתני ואוטר כעגל לא לומר, השיבני ואשובה כי אתה ה' אלוקי, כי אחרי שובי נחמתי, ואחרי הוודעי טפקתי על ירך, בושתי וגם נכלמתי כי בשאתי חרפת נעוריי". אלו הזעקות הגדולות שם הבוקעות ממצולות נפשות, המתחננות בנהי בכי תמרורים לתיקון הכללי. מרוב צעקות, אין שומעים מאומה - ואיך לך כי אם להיות בלול בתוך הבקשה הרוטטת הזאת.

והשי"ת מה אומר: "הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד על כן המו מעי לו רחם ארתמנו נאם ה"י. מכאן פורצת אהר התפילה - התקוה הגדולה,

שמענו איש שואל את חברו: מה מתרחש שם? מה פשר הקולות הללו? ונענה הלה בעיניים אדומות: "לך, לך נא אתה אל הציון הגועש וראה לנגד עיניך, התקיימות דברי משה רבנו ע"ה (דברים י"ג) מלה במלה: "בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושבת עד ה' אלקיך ושמעת בקולו. כי איל רחום ה' אלקיך לא ירפך ולא ישחיתך ולא ישכה את ברית אבותיך אשר נשבע להם".

על גבי המקום הזה, אשר בו נטבחו על קידוש שמו ית' עשרות אלפי יהודים - וזו אחת מהסיבות העיקריות בגיבון בחר לו רבינו את המקום הזה להיות לו חלקת מחוקק סגון - ניצבים רבבות יהודים ומישהרים במקוה ישראל ה', בים דמעות וחרטה ותשובה.

ואם כי בעת שכל אחד בא בגפו לפני הציון, בשעה ובאופן שמצא לנכון לעשות זאת, יש לו את הדרך והאופן שלו כיצד יואיל לפשוט מעליו את בגדיו הנכבדים, להניח לנפשו הבהמית והשכלית גם יחד ולהתייצב עם נקודת עצם עצמיות הנפש האלוקית שבו לפני כסא הכבוד בכת הצדיק. כי לא כל אחד זוכה מיד לתמימות וששטות, ורבים עוד עומדים קרובים בגופם, אך לבם עוד רחוק מכפיפת קומה; בועה של אדישות עוד אופפתם. גם זה חלק ממצאות המקום הקדוש, זה ליד זה עומדים שניים, האחד כבר בתדר ניתוח, משוסע ומדמם ומתרפא - והשני עדיין ב"מיון", הגיע ועוד מחכה. אך באותה שעה של כח הרבים, כתפילת הכלל בערב ר"ה, אוי הגיעה שעת האמת לכל.

היכן עוד מרגיש חובש מגבעת שחורה ומעיל ארוך, שמבחינת טוהר נקודת היהדות אשר בו וחביבותה לפני ה' שווה הוא שוויון מלא וגמור לאחיו שעגיל לאזנו ולבושו כאחד הריקים והפוחזים. אחד המה, בנקודת היהדות החביבה לפניו ית'

האמונה הפשוטה, השמחה העצומה.

שמיל עתה לסיפיה דקרא בנבואת ירמיה: "כי פדה ה' את יעקב וגאלו מיד חזק ממנו. ובאו ורגנו במרום ציון ונהרו אל טוב ה' והיתה נפשם כגן רווה ולא יוסיפו לראבה עוד. אז תשמח בתולה במחול ובחורים וזקנים יחרו והפכתי אבלם לששון ונחמתים ושמחתים

מיגונם". הפסוקים האלה, הנאמרים בהפסדה של ר"ה, הם תמצית הנעשה שם, מעין חזיונות שייראו בעולם לעתיד לבוא.

השמחה והחזרה העצומה לאחר מכן, היא חזיון מפליא - איך נהפך גיא בכי תמרורים לגיא צהלה. איך סמוכים הכל ובטוחים בכוחו של צדיק. עולים ושבים משם בנפש מלאה תקווה. הלב שהיה עמוס וגדוש מכאובות ומדורות, נקי והוקל לו. נקי והתמלא צעצועים וערגה, שבים לסיים את ההכנות לקראת יו"ט, בנשמה שטרם יבשו הימנה הדמעות. וכה מסיים שם הנביא: "כה אמר ה', מגעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר לפעולתך נאם ה' ושבו מארץ אויב, ויש תקוה לאחריך נאם ה' ושבו בנים לגבולם".

החיזוק והעידוד, התום והשמחה

האור הכביר הזה, ש"אין יאוש בעולם כללי", מחלחל אל הלב. אדם מרגיש לפתע שאי שם, במרחקי מרחקים, ברום רום גבוה מרומים - יש פשר אחר לכל העובר עליו בחייו. כל מה שבא עליו מכח ה"בחירה" שחזק ה' בעולמו, מובן למפרע מכח ה"ידיעה" שבעצם לא בסלה גם בשעת הבחירה, ועתה מאירה עד מאד. בבת אחת מרגיש עצמו חלק מהשתלשלות הדורות, והשי"ת צופה ומביט עליו - ולעולם אינו תועה

- המרתפים שם באוויר יותר ממה שמצויים עליה. אם אמרו ש'אדם' נקרא כך ע"ש היותו מן האדמה וע"ש היותו בבחי' אדמה לעליון - הרי כאן ב'אומן' יש בו יותר אדמה לעליון ומתרחק מן האדמה גם בפועל ממש, ברגליו המתנשאות גבוה כלפי מעלה. הרקידה בכל קרן זוית, היא דבר שבשגרה - ולא רחוק

לראות בקרנות הרחובות, איש לופת ידי רעהו בידידות וכמאליהם יוצאים בריקוד תחת השמש: "אשרינו מה טוב חלקנו" באהבה רבה. באמצע הכנת מאכלי יו"ט במטבחים, הציבורים והפרטיים, נשקפים מן החלונות יהודים ששים ושמים ורוקדים וצוהלים - ללא פשר וללא הקדמות - על כי זכו להיות יהודים ועל כי זיכה ה' אותם להיות מוארים באור צדיק הדורות.

מה המקום שואבים תקווה לכל ימות השנה, לשוב אל מהלך החיים - על קשייהם ומרוריהם ונסיגותיהם אשר גור ה' - מתוך עור רוח ועזות דקדושה, לבלי היכנע לכל הקשיים הנערמים על דרכו של יהודי; בהרגשה ברורה שאינך לבד, כי יש עזרה וסיוע מכח הצדיקים.

מליבא לפומא לא גליא

הנה, למרות כל האמור לעיל - אשר בא על הכתב מה שנגלה ונראה כלפי חוץ - אך מ"מ כל אלה הם רק כלי חיצוני אל נקודת האור הפנימית, אותה נושא כל יחיד בלבבו. כאשר אדם מגיע לשם באמצע השנה, לא בעת ה"קיבוץ" הגדול, יש לו בעיקר את נקודתו האישית הפנימית. ועתה, בעת ה"קיבוץ", היא חבויה וגנוזה בתוך הכלים המאירים הללו - ועליה אין מדובר ולא דיבור.

מי יוכל לספרה ולתארה, מניין מלים לגולל

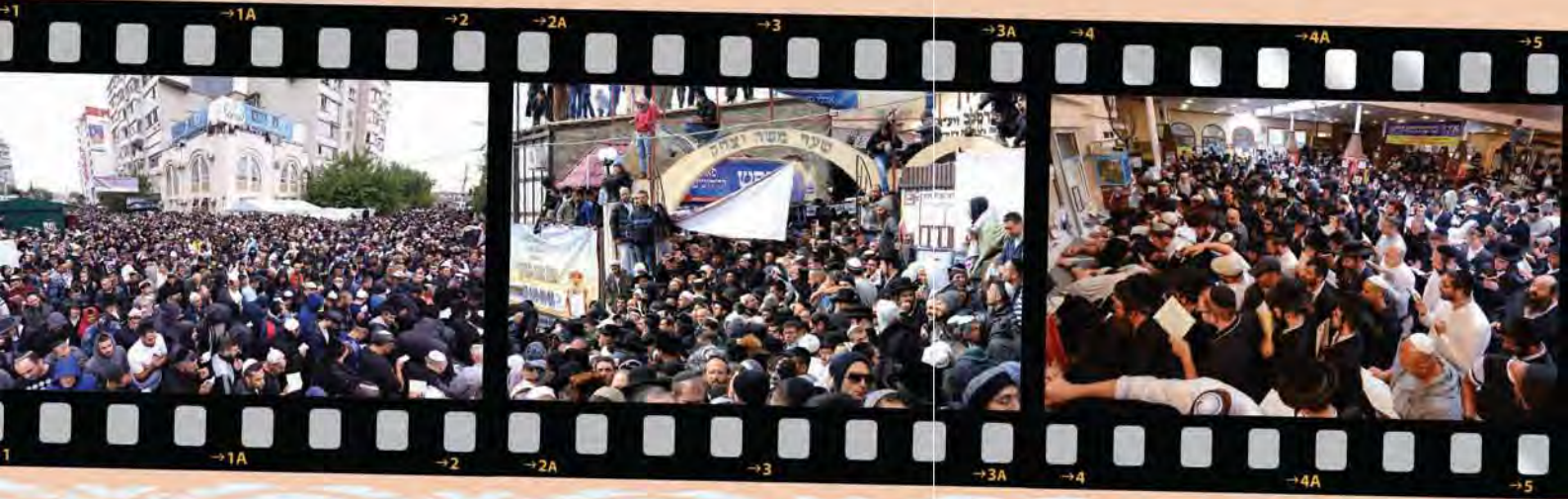
עוד כשה אוכד ולא נשכח כמת מלב.

ובאורה פלא: לא רק שהנחמה הזאת לא גודרת אחריה שום רפיון חלילה אלא שאחריה ואחריה: דווקא עכשיו מתעוררים הרצונות הכי חזקים והכי טהורים להתקדש מכאן ואילך בקדושה של מעלה ומעתה לא למרוד יותר כהוא זה נגד רצון הבורא והמנהיג לכל הברואים ה"יצורים".

וכמה שמחה מושפעת שם מגודל שלל האורות של האמונה וההישענות בכח הצדיק; של האחדות ואהבת כל יחיד מישראל; של יקרת נשמת ישראל והמבט הגבוה על שורש עצמך וסובביך וכלל ישראל; של התמימות הפשוטה ללא התחכמויות ושכללים.

והרי זה ממש כאותו "תם" המסופר בספ"ק "סיפורי מעשיות" לרבינו הקדוש - שמאחר שהיה תם והכל היה טוב לו, ע"כ היה מלא שמחה תמיד. כאן נעשים נקיים ומטהרים מחמתו הבויה של ה"תכם" שבמעשה ההוא, שהיה מלא יסורים מחמת חכמתו. כמו שאנו מכירים זאת מבשרנו ממהלך כל ימות השנה, כיצד כל החכמות וההבנות והמסקנות והדעות, מביאות אותנו לכאב לב - וכמה מדוכדכים ואומללים הם כל אותם חכמים משכילים, בלתי מאמינים, ה"קוקים תמיד להוכחות ונותרים כבויים ב"הכמתם".

השמחה הזאת פורצת בכל פעם מחדש. האדמה שם כמו פולסת חוצה את רגלי האנשים

ומקום, ולא דווקא בעולם זה.

אך מובטח לו לרבינו הקדוש שיקיים את שהבטיח וינתח וירפא את כל מי שהתדפק על דלתותיו - וגם את מי שלא ידע שנקלע למקום כזה, בו מנתחים נשמות ישראל ומשיבים אותם אל כור מתצבתם, עם או בלי ידיעתם.

פרק שני

חר הרקע האמור לעיל, בנותן טעם להביא פה חוויות נעלות - הלא הן התוכן הניצוק אל כלי הנשמה. מתוך ים מלא, נאספו כאן טיפות אחדות, מאירים כפנינים, מלאים יזו ומועילים לכל המצוי שם בשעת רדת אגלי טל תרמון, במקום אשר ציוה שם ה' את הברכה.

יש להלץ דיבורים חודרים ומעוררים, אשר נאמרו ודוברו בכל מיני פינות וקצוות, בכמה וכמה שעות נשגבות של ימי ר"ה ב"קייבוץ" דשם, מה טוב לחלוק את הדברים עם עוד יהודים - שיקבלו אף הם תועלת והתעוררות.

מה זה "תיקון הנפש"

מתקרבות השעות לסליחות ד"ג מידות, העין קולטת פינה ב"קלו"י הגדול - ה"בית מדרש" הענק המשמש לתפילת אלפי חסידים - שם ניצב חסיד ואיש מעשה, מנקה דעת, מסובב בעשרות אברכים שומעי לקח, ופיו מדבר אליהם בהירות מאירה ויסודית:

"הבה ונחשוב, מה הוא "תיקון הנפש" אשר לשמו הגענו עד הנה. הרי אין זה כמו החושבים שתיקון זה הוא רק ענין כפרה ותיקון חטא. מדובר על מושג הרבה יותר גבוה. עיקר תיקון הנפש הוא

לאחר מכן כבר אפשר להמשיך ללכת, גם לאחר היעלמו של הברק, מכח מה שנגלה באותו רגע בודד של הארה - מכח מי שבוכותו גילה השי"ת את הרגע החוא.

הרגע הבודד הזה, הוא סודו הפנימי והעיקרי של כל יחיד אשר בא לרבינו!

וכאמור - לפעמים גם האדם עצמו עדיין אינו מכיר שהיה לו בכלל רגע כזה. אבל ימים ידברו, כי הכניסה להיכל רבינו, היא מסירת עצמית לידי האמונות של הצדיק, כמו חולה המוסר עצמו לידי הרופא - ומוכן להיכנס לתרדמה על שולחן הניתוח, למרות הידיעה שהרופא יעשה בו מכאן ואילך כראות עיניו, בלא לשאול את פיו כלל וכלל, אמנם הניתוח של רבינו מייסר לעתים וכואב קשות, אבל כדאי המנתח ד"ל לסמוך עליו.

כאשר שמענו על הקולות והברקים וההר העשן, השמחה והבכיה, הגיל והרעדה - לא שמענו ולא נשמע את הקולות האמיתיים של הנסירה והחבישה בתוך כל נפש מן הרבבות. לא שמענו ולא נשמע על האנחה הפנימית - וגם זו שצויה בכח וטרם בקעה.

לא שמענו ולא נשמע - כי קולות אלה נותרים בין הנברא לקונו, ולעתים גם אל אוזן הנברא עצמו טרם באו. לא שמענו ולא נשמע - כי לעתים הם נעשים במרחקים אדירים של זמן

תהפוכות נפש פנימיים, נקודות נפש בינה לקונו, אשר מקבלים שינוי ותמורה עצומה וטלטול עז - וזה גלוי וירוע אך ורק לאדם עצמו. לעתים זה מתחולל בפעם הראשונה שמגיעים לשם, ויש שבפעם השניה או השלישית, ויש שרק בעשירית. בעמדו לפני הציון, בהיותו זוכה להתייחדות עם הצדיק - ואין איש אתו - או אז יודע אדם מרת נפשו והארת נפשו ומרגיש איך בא לכאן אדם אחד ויוצא אדם אחר. והשינוי שמודגש הוא שינוי של חוס שיערה. שינוי של נקודה קטנה בלב, ומכאן ואילך משהו זע ונשתנה בו. לעתים התחלפה בקרבו נקודה אחת, סולקה ממחשבתו אך ורק טעות אחת, וכל השאר מואר כבר ממילא.

ויש, אשר טרם זוכה לכך בשעת מעשה - אבל המשך החיים מלמד אותו, שארוכות עד מאד והרועות הקדושות שהבטיחו למשות נפשות ישראל מנהיגום. ארוכות מאד - עד למרתק מקום ומרחק זמן. עוד יבוא יום שתתחולל בגופו מהפכה למעליותא - וההשפעה של כח הצדיק תיתן בו אותותיה.

וזאת נקודת הנקודות. בתוך כל ההמולה והשמחה, האחדות והאהבה, הבכיות והריקדות, האמונה והחדרה, האלפים והרבבות, הרעש והתפילות. בתוך כל אלה יש במעמקי הנפש את האדם עצמו, את בתי "יחידה לייחודך", תוך תוכיות הנשמה, "כח היל"י שלה. זאת הנקודה השרשית, יסוד כל האדם, המקבלת בכח הצדיק את ההתהפכות ואת ההיטהרות, את ההתבהרות ואת החיבור להשי"ת.

ולא מיירי בדמיונות שוא ידברון על חיים אחרים שנכוננו מכאן ואילך, ללא נסיונות וקשיים - כפי שמדובר הרבה בספתיק לבשל את אלה הדמיונות והטעויות - אלא הכוונה להבוק של הארה, כמו ברק אור שהתנוצץ לרגע בתוך החושך וגילה את הכל.

שמענו איש שואל את חברו: מה מתרחש שם? מה פשר הקולות הללו? בעיניים אדומות נענה הלה ואמר לו: "לך, לך נא אל הציון הגועש וראה לנגד עיניך, התקיימות דברי משה רבנו ע"ה מלה במלה: "בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושבת עד ה' אלקיך"

הקשר להשיית, כאשר אדם קולט שהשיית הוא כל החיים וכל המציאות, אין עוד. וככל שאדם מתעסק בואת הנקודה - מתעסק בתיקון נפשו. לזה זוכים בכח הצדיק.

להשגה זו יש להגיע לא רק כאשר מצוררים משמים את האדם להתקרב להשיית, כגון בעת שמחה או הוייף חזי - אלא שהאדם יעורר עצמו לגשת לזה ולומר תהלים סתם ככה באמצע היום, באמצע העבודה במשרד) ולגלות את השיית גם בשעה שהאדם בעביותו אינו מרגיש שהוא זקוק לו ית'.

כי כאשר האדם עסוק עם עצמו ועם העבר והעתידי שלו - ומחשבתו שקועה רק בענייני תיקוני חטא וכיו"ב - הרי רחוק הוא ער מאד מתיקונו ועיקר עניו, כי גידה להצטמצם בדי אמות של ישותו ומצבו וכו' ואין לך קטנות גדולה מזו.

ברם כאשר היהודי חי עם השיית ומכיר בחביבותו ותפארתו לפני המלך ה', וחפץ לגלותו תמיד, בואת מיתקן ועולה לשרשו. צדיקים לימדו שעיקר הנקודה בריה היא ענין ישראל אשר בך אתפאר, היינו עצם זה שאני יהודי והוא ית' בחור בנו. זה עיקר מה שמעלה חן לפני השיית, לשוב ולחדש את הבריאה - וזה מתגלה מאד על הציון כאן, כאשר רואים בגילוי את נקודת ישראל שבלב כל חד מודע אברהם יצחק ויעקב.

למצוא את נקודת הטוב בר"ה

ליל ראשון של ר"ה פורש כנפיו. בכל פינה ניצבים ומתפללים במנינים השונים את תפילת ה'מנחה' האחרונה של השנה. עם סיומה, והיום הקדוש הולך ומתקדש - מומן השיית את האוזן לקלוט שיח חסידים שדברו אהודי. בברסלב נהוג שאין

מדברים כמעט ביום ראשון של ר"ה, ובפרט בלילה הראשון - שרבינו הקדוש אמר שהוא פועל למקושריו הכל כבר בלילה הוה. אך טרם יינטר צללי יום, החסידים עוד מדברים יחדיו איש אל רעהו, ישובים על ספסל בחצר שבקדמת ה'קלויז' - המשקיפה אל ההרים שממול.

אחד מהם פותח ואומר שמרגיש עתה מעט מתה, מין רצון מבלבל לא מוגדר - ונענה לו הנכבד ביניהם בדיבורים יקרים, כמה יש לראות עתה את נקודת הטוב - וסביב סביב קבוצה קטנה המבחינה ומטה אוזנה כאפרכסת:

"יש להודות להשיית על כל הטוב שעבר עלינו בכל השנה שעברה. כמה "לעכטיגע מינוטיק" (דקות מאירות) זכינו במהלך השנה, כמה פעמים ישבנו יחדיו והאיר לנו השיית, חן חלף עלינו יום הפורים ו"ליל הסדר" ועל כל זאת יש להודות עכשיו בפה מלא. הרי זכינו במהלך השנה האחרונה, ללבוש ציצית - ובכל יום ויום היתה לנו הזכות הגדולה הזאת, השקולה כנגד כל התורה כולה. וכמה יש לו לאדם להביט על ההטבה העצומה הזאת, שזכה בציצית ותפילין ושבתי, וגם מעט תורה ותפילה, שהוא יקר יותר מכל הון דעלמא".

והנה פעלו הדברים הללו פעולה ורשימה, אולי מכה השעה הרוממה, ודמעות החלו נוצצות בעיני הסובבים. אחד החל, והכל הצטרפו אליו, לפזם חרישית את הניגון הנודע "עד הנה עזרונו רחמיך, ולא עזבונו חסדיך ה' אלוקנו, ואל תשחנו ה' אלוקנו לבצח", ולא חסידים הם

**זה ליד זה עומדים שניים, האחד כבר בחדר
ניתוח, משוסע ומדמם ומתרפא - והשני
עדיין ב"מיון", הגיע ועוד מחכה. אך באותה
שעה של כח הרבים, כתפילת הכלל בערב
ר"ה, אזי הגיעה שעת האמת לכל. אין עוד
מנוס ומפלט**

משנות קדם, אלא אברכים שמימיני ומשמאלך תמיד. מכל מקום שבעולם אל נקודה אחת בלב. "לך אמר לבי".

"מודה אני" של ראש השנה

הנה כמה אברכים פוסעים יחדיו לעבר אחת הדירות הסמוכות אל הציון - שם שוכן אחד החסידים אשר ניאות לדבר להם עתה מעט, אחר חצות הלילה. הרגליים מוליכות אחריהם.

מה טוב ונעים היה לשמוע את הגיגי לכו בוקצים מפיו ומנפשו המאירה, באמרו שבכל יום ויום יש את ה"מודה אני" של אותו יום - ור"ה הוא ה"מודה אני" של כל השנה.

אדם מתעורר בבוקר הראשון של השנה ומודה להשיית שהביאו אל עוד שנה. וכה אמר אז: "בבוקר של ראש השנה מתעורר כל יהודי לכעין בת קול חרישית העולה מעומק הלב. זה קול ה' המתדפק על נפשנו ואומר לכל אחד ואחד באופן אישי, בהתעוררו מן השינה: "קומה בני, רוצה אני בך. כביכול צריך אני לך".

בהאריכו בדיבורים על אודות קבלת עול מלכות שמים, אמר שההרגשה בלב שכבר נעשתה ההמלכה, וכבר נענינו לבקשת השיית "שתמליכוני עליכם". הרי כמה פעמים כבר זכינו, מאז תחילת היו"ט, לומר "מלך העולם" בברכות נהנין וברכות המזון וכו'. מלך העולם, מלך העולם, מלך העולם. כבר אמרנו "אמן" על ברכות, וכל "אמן" היא הסכמה ורצון למלכות השיית להיות לו לעבדים, "מלכותו ברצון קבלו עליהם". אמנם יש לקיים את ההמלכה גם במעשה - בשופר ובאמירת פסוקי המלכויות - אבל בלב, כבר הושלמה ההמלכה.

**העוז והמבטח
בר"ה דרבינו
הקדוש**

השמחה והחדווה העצומה לאחר מכן, היא חזיון מפליא - איך נהפך גיא בכי תמרורים לגיא צהלה. איך סמוכים הכל ובטוחים בכוחו של צדיק. עולים ושבים משם בנפש מלאה תקוה. הלב שהיה עמוס וגדוש מכאובות ומרורות, נקי והוקל לו. נקי והתמלא געגועים וערגה

אדם אין סופי, הולך וצועד בסך, לסובב את הגהר הענק סחור-סחור ולקרא י"ג מידות של רחמים. הקיבוץ היהודי הגדול ביותר בעולם, הנה משתקף במלוא יופיו - בשעת בין ערביים של ראש השנה, לפני מאתיים וחמישים שנה, חי

פה צדיק אשר כותו פועל פה על כולם.

בסימונו של המעמד, תחת עבי העצים הסמוכים אל הגהר, ניבט אחד החסידים ופיו שופך את נהר לבו אל קהל גדול מאד הנקבץ אליו בהתרגשות.

בשיחתו הביא מדברי האר"י הק' וספרי החסידות אשר יש נשמות ששורשם בבחי' "משיח בן יוסף" ומסבצים יש להם מציאות והצלחה וכו', אך יש נשמות החצובות מ"משיח בן דוד", והם העוברים גלים ומשברים שונים בחייהם, אין להם יציבות וכן עמידה, רוב ימיהם עליה וירידה ורצון להגיע אל מקום שאינם באים אליו, והאמת שנה דייקא תיקונם המיועד להם. שברתם זו טהרתם, ואל להם להתפעל מן הקשיים - אלא לעבוד השי"ת בשמחה, כפי יכולתם, ולידע שדייקא מתוך תחשכה הזאת יודת אורם.

לעומת עולם ומלואו, המוצאים חיים בהצלחות גדולות וקיימות - מצויים אלה שאינם מוצאים מקום בעולם. אבל אצלם שמור וגנוז טעם החיים האמיתי, ההישענות התמידית על אור השי"ת. עליהם נסוך החן של השכינה הק' אשר אין מנוח לה. הם אלה אשר ליבם ועינים תמיד עמה, ומרגישים ביותר את היות עזה"ו לירת עראי.

כי השאר המרגישים בהצלחותיהם הגדולות, עלולים לשכוח בכלל משכינתא בגלותא. ברם

הגדולה לאלוקים אשר לא פסקה עד שחלפה שעה ארוכה. היה זה מחזה.

נטיעות עידוד ואור לחיים על גדות נהר ה"תשליך"

כל אחד מקרב המון העם למחנותיו משתייך ל"מניין" מסוים ולסביבה ששם מוצא מקומו להתפלל. כל מקום והגוון שלו, השואב מריבנו את אורו ונקודת חיותו. אורו הקדוש 'סובב' על כל, ויש לכל נפש את בחי' המלא' שלה. דבר פלאי הוא, לראות כי"כ הרבה גוונים השואבים ממקום אחד. הא גופא, לימוד עצום - מה רב אורו של המקור.

בלכתך באומן בראש השנה, הנה מניין יהודים בקרן זוית של הרחוב. מנין יהודי? מארגנטינה. ושם עוד מנין, שופר וספר תורה, מנין? מקנדה. והרשימה לא נגמרת. כמעט ואין נקודה על פני הגלובוס שלא שלחה לכאן נציג או מניין נציגים, יהודים שאיך מביין מה מביא אותם להנה, מה גרם להם להיות פה, והם כאן - כל אחד והסיפור שלו. מנין של יהודים מבנגקוק, ומנין של צעירים מ...הודו. לשם עומדים לחזור אחרי יו"ם. לך תדע בתהפוכות העוברות על נשמות.

והנה - ביו"ט א' לאחר תפילת המנחה - יוצאים האלפים יחדיו אל אמירת ה"תשליך" על גדותיו של הגהר הגדול המפכה שם. נהר

עם אור השחר דיום א' דר"ה, בדרך אל מקוה הסהרה, נעצרים ההולכים לשמע שירה אדירה הבוקעת מכיוון הציון. תדהמה לרגע. שירה זו אינה תואמת כלל וכלל את אוירת יום הדין השורדת כאן בכל פינה, ומה אדירה היא -

כבוקעת מפייהם של כמה אלפים בבת אחת. השירה היתה שירת "אתה בחרתנו מכל העמים" בניגון הנודע - בעגה העממית.

מתקרבים לשם, והנה המנין הענק של בני עדות המזרח המתקיים בתצר האחורית של הציון. עומדים הם עתה בהזדהות השי"צ של תפילת שחרית - וכמאליה פורצת שירה מלבם: "אתה בחרתנו... אהבת אותנו, רצית בנו, רוממתנו מכל הלשונות, קדשתנו במצוותיך, ושמן הגדול והקדוש עלינו קראת". שעה ארוכה שרו בהתלהבות עצומה, סמוכים ובטוחים בכוחו הגדול של הצדיק השוכן פה שמעתה אכן יוכו גם הם לאהוב ולרצות ולהתקדש ולהיות ראויים שיהיה השם הגדול והקדוש עליהם נקרא.

שליח הציבור, הניצב על הבימה כמנהג אותה עדה אהובה וקדושה, מבקש להמשיך בתפילה - משמיע קולו כמנסה להמשיך את התורה - אך הקהל נענה לו בפרץ שירה אדירה כים, חוזרת שוב ושוב על מילות הפיוס המתרצים לפני המלך ה'. כאומרים - הרי אתה בחרתנו ואהבת אותנו, ואיככה לא נתאמן בכל כוחנו להתזיר לך אהבה כמים הפנים אל הפנים, כי אנו עמך ונחלתך. אין לך אחרים וולתנו, רבש"ע.

עומדים הם ושרים בעוז ובתמימות - תחת צינת השתר העולה - וסביב להם ניצבים ועומדים חסידים רבים, אשר אינם עומדים עדיין בתפילה, אולם נמשכו ונרתקו לעמוד ולעורר לבם לעבודתו ית' אל מול השירה

מובטח לו לרבינו הקדוש שיקיים את שהבטיח וינתח וירפא את כל מי שהתדפק על דלתותיו - וגם את מי שלא ידע שנקלע למקום כזה, בו מנתחים נשמות ישראל ומשיבים אותם אל כור מחצבתם, עם או בלי ידיעתם

למעלה מן הכל.

"וי, איך היינו נראים בלי הרבי"

הקהל הקדוש מתמודד לאישו, שב מן ה'תשל"ך ועולה לאיזור הציון - אך כאן על הגור, עוד ניצב קהל גדול ומטה אוזן לדיבורי לב הנשמעים ועיר הכא זעיר התם, בקבוצות הסובבים וקנים וחסידיים, עוד קול מדבר:

"כמה עלינו לשבח שזכינו להתקרב לצדיק, כי הנה בלעדיו, היכן עלולים היינו להיות כיום. הרי גם אילו זכינו לחיות כיהודים, עלולים היינו לחיות במוחין וקטנות ובעבודה עצמית, לשמוח בהישגים משלנו ולהסתפק בה - בלא להכניס את השי"ת לכל פינה בחיים ולחוש את חיפושנו אותו בכל עת ובכל שעה ובלא לחיות את ענין כבוד שמים וענין "כלל ישראל" באופן שזה הדבר הכי נעלה שיש בעולם ובחיים. כמה הגדיל השי"ת חסדו עלינו שהאיר בעולם את אור הצדיק אשר ממש הציל את חיינו.

כמה כח העניק רבינו לבני ישראל, בחושך המכסה ארץ, להעמידם ולאמץ כוחם מול כל המכשולים והרפיונות. כמה אור וכות העניק בדרך, ללמד לבני יהודה קשת בעבדת השי"ת. מלבד כח החיווק, אורו של משיח, האיר אור בהיר בספרו העמוק מיני עומק, להאיר כל פרט בתורה ובבריאה בשורש שורשם הנשגב והנעלם ולקשר ביניהם בקשרים חדשים ומופלאים שלא

בני מלכים שאינם מרגישים מלוכה, חשים ביותר את הגלות ומצויים תמיד על מפתן שערי תפילה - כדוד המלך, את הסוד הזה, האיר רבינו בעולם וגילה את שורש החיווק והעידוד לכל בר ישראל.

והרי נודע שלאחר שהיה רבינו אומר את דברי תורתו הנוראה, היה מוהר"ג מתהלך בסערת נפש סביבות גדות נהר, בלב פוקע מכיסופין - בידעו שבוערת פה אש גדולה שעוד תאיר לדורות בשמות ישראל, וכמה נצבט נפשו שהעולם אינו יודע איזה מזור ומרפא יש בגילוי הזה.

היה מתנחן להשי"ת שיבעיר אותה בלב ובלב העם, בלשון תחינתו: "אין ברסלב ברענט א פייער, פלאקיד דאס אריין אין הארצין" (בברסלב בוערת אש, הבער אותה בלבו, את זאת מבקשים גם היום שהאור הזה יתן כח בנשמות ישראל באשר הם, שירגישו עד מה חשובים הם ויקרים לפני ה'. לבלתי ידה ממנו נידת. שלא תהיה בכל העולם נשמה יהודית שבורה ורצוצה הכבויה מאור השי"ת אשר בה.

אור זה של אור האורות מורע וגוע דוד המלך והבעל שם הטוב הקדוש, אינו נחלת חסיד ברסלב בלבד, כי אם אור המרעיש בעולם בכל מיני אופנים חוצק ליהודים בכל קצווי תבל שהגיעה שעתם להאיר, ואכן יש אלפי יהודים בנדיחי פינות תבל, אשר אף כי אין להם מאומה עם יהדותם - במחשבה דיבור ומעשה - אבל נקודות היהדות שלהם נמשכת להנה כמו אל אבן שואבת ומכאן מתחיל הניצוץ שלהם לבעור עד שזוכים לתשובה אמיתית ושלמה.

פלא הוא זה, מסיים הלה את משאו הנרגש, פלא שאין לו פשר - כיצד יוקד האור הזה, אורו של "משיח בן דוד" - להעלות עד עצם היום הזה גם את הפחותים שבישראל, אל שורשם, מכח זאת שישראל המה, וחביבותם לפני ה' היא

נראה ולא נשמע כמוהם מעולם. רבים מדמים למצוא בספרו רק את החיווק - אבל לא רבים ידעו לילך במשעולי העמקים אשר סלל שם, אור מופלא רום מעלה, נחל נובע מקור חכמה. אבל הצד השווה בכלם שיצאו בו מקור חיים חדשים לנשמתם.

עיקר תיקון הנפש שהבטיח, היינו לקשר בשמות ישראל להשי"ת באופן שגם הדל והפחות - יעסוק בכבוד שמים ויתן עיניו ולבו מכל הללי דעלמא, בפשטות ובתמימות, לעסוק בכבודו של השי"ת וברצונו. וה ענין "תיקון חצות" שהשריש במקושריו: לתת לב לקום מעל החיים הרחוקים האישיים וההצלחות והכשלונות וכל החשובות הרבים - אל חיפוש תמידי בכל יום ויום לגמרי מחדש אחר אור השכינה וכבודה, אשר זה עיקר עבודתו של יהודי, נפשי איוותיך בלילה".

גדם קולו לרגעים, ושירה גדולה בקעה מן הלבבות "אשרינו שוכינו להתקרב לרבינו". נמלא הלב שבה והודיה להשי"ת על הזכות להיות מוארים בכוח צדיק יסוד עולם. כך הלכו יחזרו לשוב אל תפילת ערבית דליל שני, בתחושה עילאית של "אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו".

"הרי נתתי לכם את ההתבודדות"

באתר האהלים הענקיים ששימשו לסעודות החג, התקבץ קהל גדול ומגוון מכל העדות והחוגים, אשר נפשם שאלה לנצל את השעה הנעלה של סיום היום לזמירות והתבוננות.

דיבר שם לפניהם איש חסיד על פסוק מתוך פרשת האזינו שקראו בה בשבת, "ה' ביד יתחנן", והרחיב בענין "התבודדות" שרבינו דיבר מכך הרבה, והיתה מקובלת עוד מימות

הראשונים ואצל כל הצדיקים. כפי שרבינו עצמו דיבר אודותיה: "דרך שהיא ישנה מאד ובה הלכו אבותינו אברהם יצחק ויעקב, ואף על פי כן היא חדשה לגמרי". וזו הדרך: להפריש זמן לצאת מכל המולת החיים ולהיות לבר, בין אדם לקונו. להשיח את הלב לפניו כדבר איש אל רעהו בפשטות גמורה ובאמת.

ואמר שחסידינו היו אומרים שלעתים אדם שב מריה - אחר שהיה אצל רבינו - והנה מרגיש שאינו מצליח לפעול הארה בנפשו. וסיבת הדבר, שרבינו אומר לו: "הרי נתתי לכם עצה הגונה, מדוע אינם לוקחים אותה למעשה לחייכם" - היא ה"התבודדות".

ויש וכה גדול הקושי, בעיצומו של יום או לילה, לצאת חוצה מכל הענינים ולהיעשות דל ופשוט, כמו דומם או צומח המונחים לפני ה' בתמימות ומייחלים אליו. ובשלמא כאשר מעוררים את האדם לכך משמים, כשעה שהאדם צר ומר לו, אוי אין רבותא בזה. אבל לצאת בעיצומה של שלווה הנפש - לגלות את מלכותו ית', ולפתח מחשבות חיבורים על כך שתביבים אנו לפניו ית' והוא ית' הפך בנו, ואנו הפכים בו - ולהנות נקודה זו מעומק הלב, ולהפיקם בעריכת שפתיים - הרי זו לפעמים עבודה כה קשה ומפרכת, שהגוף והנפש אין מסכימים לה בנקל.

ואכן "ה' בדרך ינחנו". השי"ת מנחה את האדם אליו באופן של "בד"י. זו הדרך לקרבת אלוקים - כי ההתבודדות מתוללת מהפכה עצומה בלב האדם וממש עושה בו שמות ומהפכות, ולא יפלא שיש לכך כזאת התנגדות מצד כל חלקי האדם.

הנברא חפץ להיות "יש" מסוים, אפילו בתורה ובעבודה, ואינו שת עוז ותעצמות בנפשו - לעצור את מידוך החיים, להיעשות "אין", לחשוב על נקודת העיקר, שהוא השי"ת, מצייתו ומתוהו, אוהבו ומתבבו. האדם רוצה לרוץ הלאה ואינו חפץ לעצור על עמידתו ולראות את האמת בישוב

הדעת.

הן אמנם עבודה זו אינה מביאה את האדם לירי כבוד וכיו"ב, אולם כמה שנים יהיה האדם עד שיבוא כבר לידי התכלית ונפרץ בבכיה מועצת מעומק לבו, כמה זמן יעבור עליו עד שיתחיל לשמוע מה שהרבי אומר לו - שהשי"ת ימצא אצלו מקום. כמה כאב לב הוא זה, אשר כל החיים הרוחניים נתונים אל תוך העיגול העצמי - בלי לתת אל לב את השי"ת.

מסכתא קטנה ו'כבוד שמים' שמה

וכמו שיש לך היוצא אל החורף הארוך, עם מסכתא ללימוד - כך יש המוסיף ונוטל עצמו לקראת לילות החורף הארוכים, גם מסכתא קטנה שהיא גדולה: לחיות עם ענין כבוד שמים, לעסוק בענין המלך ה'. יש לו לאדם ליקח עצמו לה, להקדיש לכך את עיקר החיים: לעסוק בענין השכינה וכבודה, ליתן עינו ולבו לכבוד שמים - ובודאי יש סיפתא דשמיא גדולה למתעסק בזה. חובה נעימה עלינו לצוות את בנינו וביתנו אחרינו לשמור דרך ה', להעניק להם את מזור הפלא - שידעו שיש ליהודי כתובת תמיד לפנות אליה: לדבר להשי"ת. להתבודד, ללבן עמו ית' את הלב הכואב מן המאורעות השונות. שידע שמלכר ההורים והמחנכים, יש לו פינה חמה אצל השי"ת, אליה יבוא תמיד. יש להשקיע על כך

פלא שאין לו פשר - כיצד יוקד האור הזה, אורו של "משיח בן דוד" - להעלות עד עצם היום הזה גם את הפחותים שבישראל, אל שורשם, מכח זאת שישראל המה, וחביבותם לפני ה' היא למעלה מן הכל

חינוך ולהנחיל זאת אל הדורות הבאים - לשמוך שיח לפני ה'.

אחר שסיים - שוב פרצה מעומק הלב השמחה העצומה, אשר אין מלים לתארה ולשערה - וקמו לקרידה גדולה ועצומה, בשבת ובהודיה להשי"ת. שוב עולים פה הבכי והשיר שלובי זרוע, בלהבה אחת מן התהום ועד לשמים.

בשמחה ובטוב לבב

לאחר תפילת ערבית של מוצאי שבת, בהסתיים ימי החג, "כל הנחרות הולכים אל הי"ם. מכל הפינות והמתנות, מכל הקבוצות וההתקבצויות הגדולות והקטנות, מכל מודדות ועליות ומעונות ואהלים וגבעות ודירות - זורמים ובאים יחדיו אל הצד הקלוז, לרקוד יחדיו בלב מתרונן.

הניגון אינו מרקיד ושגרת. ניגון מיוחד הוא לשעה הזאת - שהיו שרים אותו חסידים במקום הזה, זה מאות בשנים, טרם נפרדו. זמר חסידי עתיק, שחסידי קמאי היו משוררים אותו באהבה רבה אחר היותם אצל רבם - ואולי עוד שמור היה אצלם מימות הבעש"ט הק'. כמה געגועים ורצון יש בו באותו זמר פרידה, שאלו הם תיבותיו:

"טייערע ברידער, טייערע ברידער, ווען וועלן מיר זיך וייטער זעהן, אז גא-ס וועט געבן, געזונט און לעבן, וועלן מיר זיך וייטער זעהן". (=אחים יקרים, אחים יקרים, מתי שוב נתראה, השי"ת יתן בריאות וחיים, אוי שוב נתראה").

באוויר מנשבת הברכה המורעפת על הכל. כמו משקיף רבינו הקדוש ממעל ומברך: מי יתן, יהודים, והיה לבבכם זה כל הימים - ליראה את ה' ולאהבה אותו באמת ואמונה, בתמימות ובפשטות, בשמחה ובטוב לבב מרוב כל. ומה לכם לפחד, הרי הולך אני לפניכם - - -

אשרי אנשיך

פיק חיים
מתלוצות התלמידים
שגבל ועוזרת

רבי נחטל יתליק ז"ל בחצר צינ
רבינו הקדוש באונק - סיון תשמ"ז
(כארכיות ר' שאול ברמץ שיח"י)

שולחנים וות שנות כלי

יריעה מיוחדת

"כשווננסתי"
 לברסלבר
 שטיבל,
 אנשי
 שלומנו
 רקדו כדרכס
 לאחר
 הלימוד
 בספרי רבינו,

בדביקות ובהתלהבות של שמחה,
 כשהם מנגנים את ניגונו של הרבי
 ר' בער. כל כך התפעלתי, הם רקדו
 בכזה מין דביקות, שממש יצאתי
 מהכלים" • מסכת חייו מלאי
 האמונה והשמחה של החסיד
 הנלבב רבי מרדכי יגלניק ז"ל
 • ההתקרבות בוורשא תוך שבירת
 מניעות מצד האב שבתחילה
 התנגד בעוז ולבסוף נהפך לאוהבם
 של אנ"ש • שתים עשרה השנים
 במחיצת החסיד הגדול רבי יצחק
 ברייטר ושאר החסידים התמימים
 והישרים בפולין • העליה הנסית
 לארץ הקודש בשנת תרצ"ו •
 הדביקות ברבינו הקדוש בכל נימי
 הנפש וההתרחקות מ'פרסום'
 השמחה בכל מצוה, האהבה לכל
 יהודי וקירוב הרחוקים • שישים
 וחמש שנות כיסופים לאומן
 ולאחריהם הנסיעה בשנת תשמ"ז
 • וחסידיים ברינה יגילו

ד. ברסלבר

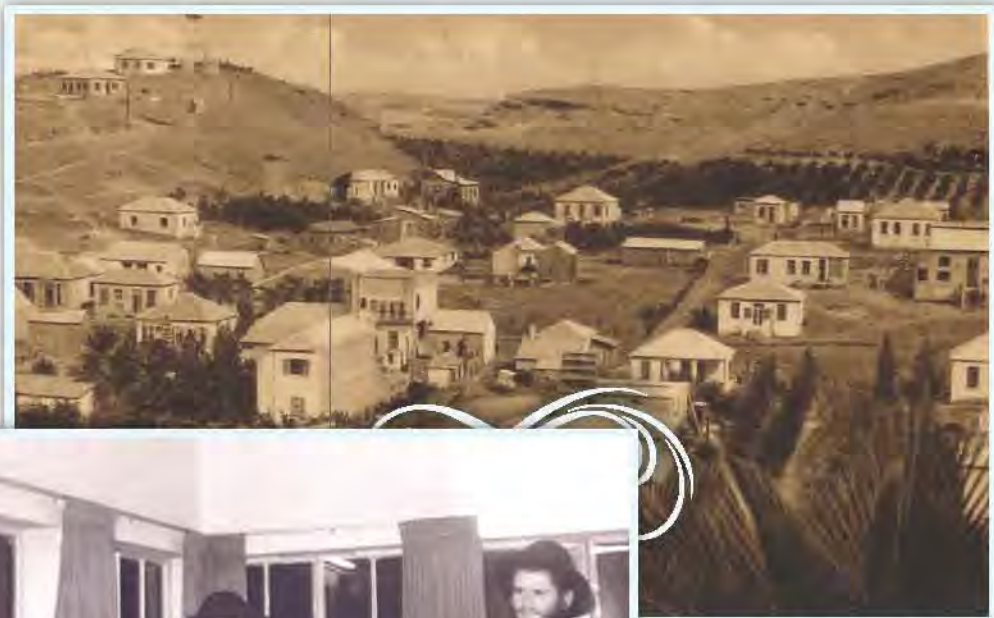

פרק מסך הספר
 'אש תמיד תוקד'
 - לתולדות חסידי
 מ'סלב בפולין
 העמוד בעזרה
 לראות את בקר

מש סופים

נ

עד בן חמש-עשרה היה מוטל איגלניק, עת חבש את ספסלי ישיבת 'תורת חיים' דבריסקי ברח' גנשה 45 בוורשא ערש הולדתו. לא הרחק מבנין הישיבה עמד בית החסידים דברסלב, ומעת לעת היה מתעורר ויכות בינו ובין בחורי ברסלב שלמדו בישיבה, בעוד הם ניסו לקרבו אליהם, היה הוא עונה להם בביטול. אך היה בחור אחד שלא הרפה ממנו והפציר בו תזור והפציר, 'תבוא לשיטבל שלנו ותתרשם, מה אכפת לך'.

בית ונחלה. המושבה בני-ברק בתחילת ימיה

בא לחזק את הבחורים. ר' מוטל בישיבת ברסלב ב"ב (באדיבות ר' נ. שפירא)

מעולם לא היה מוטל חושב להתקרב אליהם, עד לאותו יום בו הציץ ובמקו עיניו.

לא קלה היתה דרכו. בן יחיד היה להוריו וכל תקוותם, והנה עתה שוד ושבר. הבן היקיר נתפס ל'טויטע חסידים'.

"איני יכול לתאר איזו התנגדות היתה עלי כשהתקרבותי. אבא שלי היה אדם ירא שמים והתפלל בחמימות, ראוי היה שישמח שהתקרבותי אל מקום כזה שמביא לתפילה בתלהבות, אך לא כן. אבי אמר לי: בגזירת כיבוד-אב גזור אני עליך שלא תכנס לשיטבל של חסידי ברסלב.

"גם אמי מאנה להשלים עם התקרבותי, היא באה אל השטיבל של ברסלב בוורשא וצעקה: 'מה אתם רוצים מהבן שלי?'

"אבל אני טעמתי מתאור הגנזי, 'משך ר' מוטל ויגולל את סיפור התקרבותו, 'היה לי חבר טוב שקרבני לברסלב, יששכר שמו, הוא סיפר לי שכשהתקרב, הוריו נתנו לו את הבחירה ולא עמדו בדרכו, כך שהוא לא ידע

הוא השתתף בחיגת סיום הדפסת הספר שהתקיימה בל"ג בעומר תרפ"ד בה נטלו חלק מאות מאנ"ש, וסיפר שבאותו היום נסע ר' יוסף ארליך מאנ"ש לארץ ישראל להתיישב על אדמת בני-ברק

אל בית החסידים דברסלב, הפעם רצה לשמוע את רבי יצחק ברייטער מדבר, כי שמע מהבחורים בישיבה שדבריו כגחלי אש ומבעירים את הלב ליראה את ה' ולאהבה אותו, ואכן, מיד כשהחל רבי יצחק לדבר בפני הציבור מהרבי, הלך לבו של מוטל שבי אחרי דבריו.

"היה מספיק לשמוע אותו פעם אחת כדי להתקרב לרבינו, שח ר' מוטל, 'כמוני היו עוד בחורים ואברכים רבים שבאו פעם אחת לבית הכנסת של ברסלב, שמעו אותו מדבר ונעשו חסידי ברסלב'.

עד שתחפץ

ר' מרדכי נתן דוד יגלניק, שכונה בחיבה ר' מוטל, נולד בריח אדר תרס"ז בוורשא, לאביו ר' יהושע, שהיה הגבאי של אחד האדמו"רים בפולין.

בילדותו, עוד חזה ברבי שלמה גבריאל הכהן מגדולי חסידי ברסלב בוורשא, עובד ה' נלהב כחד מן קמאי, שזכה לקבל מפי רבי אברהם ב"ד נחמן חזן, ברם, מוטל התרחק מחסידי ברסלב, היות ואביו לא התחזק מהם. בדרכם למקוה כשהיו עוברים ליד השטיבל של ברסלב, היה אומר לו: 'אלו הם הטויטע חסידים, המשוגעים, שאין להם רבי...'

ישיבת 'תורת חיים' נוסדה על ידי הגאון רבי צבי גליקסון חתנו של הגאון הגדול רבי חיים מבריסק. רבי חיים, שהתגורר בוורשא שנים מועטות, הביא שיטת לימוד שלא היתה כלל דומה לדרך הפלפול הפולני, אך חסידים רבים נמשכו אחריה. רבים מטובי הבחורים החסידיים חבשו את ספסלי ישיבת תורת חיים, והיתה גם קבוצה גדולה של בחורים בני עליה מחסידי ברסלב. (קבוצה זו היתה נודעת, וכשהתקרב ר' יצחק גלבך לברסלב בימי נעוריו בעיריה לוקוב, אמר לאביו שרצונו להיכנס ללמוד בישיבת תורת חיים דבריסק בוורשא, כשכל עיקר כוונתו להתחבר עם חבורת חסידי ברסלב שבישיבה, וכן היה.

אחרי ויכוחים רבים, מוטל נכנע. 'אלך ואראה, מה יכול כבר להיות'. היה זה בתודש אלול תרפ"א.

"בשעה שנכנסתי לברסלב שטיבל", יספר לימים, "היה זה בין מנחה למעריב, כשאנשי שלומנו רקדו כדרכם לאחד הלימוד בספרי רבינו, בדביקות ובהתלהבות של שמחה, כשהם מנגנים את ניגונו של הרבי ר' בער. כל כך התפעלתי, הם רקדו בכזה מין דביקות, שממש יצאתי מהכלים'.

למחרת נשא לבו אותו שוב

לחת לי עצה מה לעשות.

"אחר כך התיישבתי, שלפי דין השולחן-ערוך איני צריך לשמוע לאבי בדבר זה. ליד הבית שלנו גר רב ליטאי שאבי נהג לפנות אליו בשאלות של הלכה. אמר לי אבי: 'בוא נלך לרב ותוא יפסוק'. זה היה בשבת בבוקר, עלינו אליו, ואבי אמר: 'בני אינו שומע בקולי, גורתי עליו בגזירת כיבוד אב שלא ילך לבית הכנסת של חסידי ברסלב, והוא הולך'.

"פתחתי שולחן-ערוך והראיתי לרב בהלכות כיבוד אב ואם ב'פתחי תשובה' סימן ר"מ ס"ק כב: 'אחד היה רוצה להתפלל בבית הכנסת שמתפללין שם יותר בכונה ואמו מוחה בה, אין צריך לשמוע לה'. אז אמר הרב לאבי: 'אין לי מה לעזור, בשולחן-ערוך כתוב שהצדק עמו'.

מאז, התמתנה מעט התנגדותו של ר' יהושע לדרכו של בנו, אך חבריו היו מכבירים עליו בדבריהם ו'ראה להציל את בנו, כי סופו לצאת מדרך הישר, או להשתגע'.

"אני למדתי בתורת חיים בריסק, אצל רבי הרשל גליקסון, ימשיך ר' מוסל, 'בישיבה היו הרבה חסידי ברסלב, ושם הרי למדו כל היום, אז מתי היה זמן ללכת לשטיבל שלנו? בימים ההם

אחרי נישואיו התגורר ר' מוטל בלסקרוב, עיירה קטנה המוקפת יערות עם שפע של צמחיה. יוצא היה מדי יום את העיירה, מטייל בינות עצי היער ומתבודד ומשיח את לבו לפני ה', וככל שהיה מתמיד בהתבודדות, כך התחזקה אמונתו

נהגו לאכול 'שעג' [ימים] אצל בעלי בתים, ואלו שגרו בוורשא הלכו לאכול בביתם. אני הרי גרתי בוורשא ואבי היה בעל פרנסה, אז הוצרתי ללכת לביתי לאכול, אז במקום ללכת הביתה, הלכתי לשטיבל שלנו. בדרך כלל הייתי עושה התבודדות באתר מתדרי התבודדות בבית המדרש.

"יום אחד, אבי ראה שלא באתי הביתה והלך לחפשני, הוא הגיע אל השטיבל ו'תפס' אותי בעת התבודדות. אצלו נחשב דבר זה לשגעון, כנאמר 'זסר מרע משתולל'. הכלל, הוא לקח אותי אל המפורסם שלו, והוא הביאני לאיזה חדר, ושאל אותי: 'מה עשית שם?' עניתי 'התבודדות'. 'מה הפירוש התבודדות' שאל המפורסם, 'מספרים לפני ה' יתברך את כל מה שבלב', השבתי. כאן שאלני המפורסם 'ומה הריבונו של עולם ענה לך?...'.

"אני הודעתי לשמוע דברים אלו, זה נשמע באוזני אפיקורסות ממש, חשבתי בלבי: 'ומה הריבונו של עולם עונה לכם בתפילת שמונה עשרה?', זה כל כך קומם אותי, אך לא עניתי דבר.

"ואז הוא אמר לי: 'שמע נא, הנהגה זו אינה לילדים, אלא רק לאנשים גדולים בעלי מדרגה'.

השבתי לו: 'דיבנו אומר בריוק התיפך. שדווקא בני הנעורים צריכים לעשות התבודדות'. כששמע את

תשובתי, אמר לאבי: 'אל תתוכח עמו, כי בין כך לא תפעל מאומה'. 'כשיצאנו מחדרו, אבי ססר על לחיי, 'איך אתה מדבר לאדמו"ר?'

"איזה רדיפות עברתי! אמרו לאבי שאחד מהשניים, או ששתגע, או שחלילה אהיה אפיקורס. אמרתי לאבי: תראה את פלוני, בנו נעשה חבר ב'פועלי ציון שמאלי' וכבר הפסיק להתפלל, מה רוצה אבא ממני, והלא אני ברוך ה' לומד ומתפלל בכונה?'

ור' מוסל היה מסיים: 'על ידי ההתנגדות והמניעות יש כלים לקבל האור, איך אברהם אבינו נעשה אברהם אבינו? רק על ידי ההתנגדות'.

אולם ראו זה פלא, אביו, שבהתחלה כל כך התנגד, נעשה לבסוף לאוהבו ומעריצו של רבי יצחק בריישר, רבי יצחק היה בא אל ביתו מסת לעת והיו מדברים יחד בהערכה רבה. כמו כן היה בשנים האחרונות נכנס לשטיבל של ברסלב ומתפלל שם, ועד כדי כך היה מקורב בדעתו לאנ"ש, שכשרי נתן בארסקי הגיע מלובלין לוורשא בדרכו לארץ ישראל שבועיים לפני פרוץ השואה, מי שאירחו בביתו היה ר' יהושע יגלניק, ומביתו נסע לתחנת הרכבת ומשם לארץ ישראל. כך סיפר ר' נתן בארסקי לר' מוסל אחרי שעלה ארצה.

על הקשר הקרוב בין רבי יצחק בריישר הי"ד ור' יהושע יגלניק הי"ד אביו של ר' מוסל,

בתמימות ופשיטות. ר' מוטל בשמחה משפחתית

צריך שתיה שפה עם העולם. ר' מוטל (באדיבות ר' נ. שפירא)

יעיד המכתב האחרון ששלח רבי יצחק לארץ הקודש, מיום ו' אלול תרצ"ט, ימים ספורים לפני פרוץ השואה, הוא מבקש: "גם אולי תוכל לעשות טובה לאביו של מרדכי יגעלניק, שיזכה לבוא ארצה ישראל על כל פנים בתור תייד, והיתה זאת לו לישועה רבה ובפרט להתיישב בה".

נשמה של אמונה

למוטל היה חבר שהתגורר ברתי' פראנציסקאנער בוורשא, ואביו נעשה אחד כך גם כן מקורב לברסלב, בשכנות לאתו חבר, התגורר ר' יצחק גרשטנקורן מייסד 'בית ונחלה' בארץ ישראל ולימים בני-ברק, בשבת אחת, בעוד מוטל שוהה בבית חברו, הבחין מבעד לחלון ברבי יצחק ברייטר יורד מהבית של גרשטנקורן, (באותם ימים עמד עמו רבי יצחק ברייטר בקשר, ברצותו לייסד לאנשי שלומינו באמצעותו סניף ב'בית ונחלה', אך לא אסתיעצא מילתא), מוטל ירד והצטרף אליו בלכתו אל בית החסידים דברסלב, מרחק של כשלושת-רבעי שעה הליכה.

היה זה ממש בתחילת התקרבותו, בהיותו נער בן חמש עשרה, על כן לא היה לו העוז לדבר עם רבי יצחק, ושניהם הלכו בשתיקה. לפתע הפך רבי יצחק את השתיקה ופנה אל הנער: "אתה הולך אתי כבר דרך כל כך ארוכה,

ואין לך שום דבר לשאול?". מוטל נשאר דומם ולא ידע מה לומר. שאל אותו רבי יצחק: "מה מצאת בענין של הרבי, שנעשית מקורב אליו?".

"התקרבותי, כי מצאתי אצל רבינו את הענין של תפילה, ענה הנער. "אזוי? כך?!", התפעל רבי יצחק, "אם כן הנשמה שלך מאמונה, לכן אתה נמשך לתפילה".

ברבות הזמן נקשר ר' מוטל ברבי יצחק והיה משוחח אתו ארוכות, לימים כשהזכיר לו את שאמר לו באותה פעם, התפלא כי רבי יצחק לא זכר זאת.

בהמשך, ברצותו להסתופף במחיצת אנשי העוסקים בתורה ותפילה בהתקשרות לרבי, נכנס מוטל ללמוד בישיבת 'הלכתא כנחמני' חסידי ברסלב בלודז'. היה נוסע בכל פעם מבית הוריו בוורשא עד ללודז'. ראש הישיבה היה רבי יצחק קרקובסקי (שלימים העתיק מגוריו לאוטובוצק), רבי יצחק לימד בכיתה הגבוהה, ורבי משה יוסף רוזנברג לימד את הצעירים יותר, ובכל כיתה למדו עשרות בתורים. ר' מוטל סיפר שגם בכיתת הצעירים למדו בחשק רב גמרא רש"י תוספות, ושולחן ערוך יורה-דעה, והיו מתמידים בהתבחדות ועושים ריקודים בכל יום כרצון רבינו.

פעם אחת, כשהגיע רבי שמע'לי מסקרנוויץ לאוטובוצק, פגש את ר' שלמה יהודא הופמן, שהיה אז בחור מבוגר והתקשה למצוא שידוך, שאל אותו הסקרנוויצער מדוע זה עדיין לא התחתן. "בתור ברסלב מתקשה אני למצוא שידוך" ענה שלמה יהודא רבי שמע'לי, "והלא אדרבה, חסידי ברסלב יראים ושלמים הם!"

וכן נזדמן, שפתאום נאבד אצל אחד בנו...

מוטל נעשה ברסלב, ממילא חפץ לנסוע לאומן להשתטח על ציון רבינו. הגבולות סוגרו זה לא מכבר על ידי הבולשביקים. אלא שבתורים צעירים התארגנו לשלם למברית-גבולות כדי לעבור בהכוונתו לצד הרוסי. מוטל וחברו יששכר בורשטיין ועוד כמה בחורים נדברו יחדיו לעשות דרכם אומנה. בראש חודש אלול תרפ"ג, קמו ויצאו לדרך מבלי להתיר עקבות...

כאשר נודע הדבר לאביו, לא ידע את נפשו. אך הוא התעשת ומיהר לפרסם בכתבי העת מודעה ובה קריאה לעזרה לכל מי שיכול לסייע בהשבת הבחורים ובתוכם מוטל הביתה, וזה נוסחה:

"יודען בני רחמנים

"אזוי ווי עס זענען יום ב' שופטים תרפ"ג ארויסגעפאהרען פון ווארשא א חברה בחורים בני תורה מיט אבעשלוס צו פאהרען קיין אומאן - אין רוטלאנד - צו זיין אויף דעם קבר פון ר' נחמן בראסלאווער ז"ל, זיי זענען יונגע בחורים - נישט ערפאהרענע, און פערשטעהען נישט די גרויסע סכנה פון אויבערגעהען די גרענעץ אונגעצאל, אלוא ליבע יודען אין אלע שטעהט

65 שנות ניסופים.
הדרך לציון כפי
שנראתה בניסיעת
ר' מוטל

בית על שם הרבי.
ביהמ"ש ברסלב ברח' מימון

בית מדרש על שם רבינו

פרק בפני עצמו הוא, השתלשלות בניית בית הכנסת חסידי ברסלב בבני ברק. לפתים קרובות היה ר' מוטל מגולל את כל הגלגולים שעבר השטיבל של אנ"ש, עד שזכו למקום של קבע:

"כשהגעתי לבני ברק בשנת תרצ"ו, כבר מצאתי שטיבל שלנו שנוסד חצי שנה לפני כן, אבל עוד לא היה מנין מאנ"ש, והיו צריכים לחכות שיבוא עשירי. השטיבל היה בהתחלה ברחוב רבי עקיבא, אחר כך ברבי סרפון. ר' יחיאל צוקר הביא את הפונט הראשון, והוא ור' יוסף ארליך שכרו את המקום עבור השטיבל.

"משם עברנו למקום אחר ברח' יהושע, אבל בעל הבית הוציא אותנו משם ונדדנו לאיזה צדיף ברח' העבודה, לא הרחק מבית המלאכה של ר' חיים פוקסברמר מאנ"ש, שם היינו כמה שנים, ומשם עלינו לגבעת רוקח, ובכל מקום שבו היינו, התקרבו נפשות חרושות. כשהגיע ר' בן ציון אפטר ארצה, היינו מתאספים למלוה מלכה'ים עם ר' יעקב זעליג ור' הרשל צוקר, והיינו עושים ריקודים.

"אבל במקום האחרון שבו היה השטיבל, היה קשה מאוד בגשמיות, שמה היה בשפלות. אמנם התקרבו גם שם מעט אנשים, פעם אחת אני זוכר בפורים, שכל העיר הגיעו אלינו. אני חיברתי אז ניגון ושיר מיוחד וימירתי אותו, הכלל, כל העיר היתה או אצלנו.

"ואז, כשכבר באו מים עד נפש ולא יכולנו להישאר במקום ההוא, בהשגחה פרטית נסתבב, שהעירייה הציעה מגרש לבניית ארבעה בתי כנסת ברחוב מיימון לארבע תסידויות: ברסלב, גור, אלכסנדר, ו'חוג חתם סופר'. שני בתי כנסת היו אמורים להבנות למטה ושניים על גביהם. גור ואלכסנדר לא רצו. חוג חת"ס רצו, אבל לא היה להם הכסף, אנ"ש אמרו: צריך מיד לקחת. העירייה דרשה עבור השטח מאה פונט. זה היה סכום גדול מאוד, ובהשגחה איזו אשה שהיתה נשואה לפניו לר' יצחק אהרן גולדפרב מאנ"ש מלובלין שהיה גר בתל-אביב, נתנה את כל הסכום.

"לאחר שנרכש השטח, נחלץ ר' אברהם גור, הזכור לטוב, בכל אונו ומרצו והתחיל לעבוד על הבנייה עצמה. הוא מסר את נפשו והתריס אנשים, וכך נבנה השטיבל. כולנו עזרנו, אבל ר' אברהם עשה הכל, בגופו וממונו, והוא גם זיכה אותנו עוד קודם לכן בספר-תורה. הוא היה חסיד טריסק, והרבי ממש קירב אותו וזיכה אותו. לולא הוא, לא היה הבית הכנסת."

דפולין והתיישבו בבני-ברק.

בית נאמן

בשנת תרפ"ו, הקים ר' מוטל את ביתו עם בתו של ר' שמואל חיים רוזנבלום (התייחסה למרחי"ו

מאנ"ש, וסיפר שבאותו היום נסע ר' יוסף ארליך מאנ"ש לארץ ישראל להתיישב על אדמת בני-ברק. ר' יוסף היה מבוגר המושבה החדשה, וראשון חסידי ברסלב בה, ובעקבותיו עלו עוד מאנ"ש

בזו דער רוסישער גרענעץ איהרן ווערט הייס געבעטען פון די עטלסטערן תיכף ווי איהר וועט האבען א ידיעה וועגען די דאזיגע אויסוואנדערער, נישט גור נישט מיטהלפען זיי דעם ווענג פארט צוועצען נא זיי למען ה' צו פערדהאלטען און תיכף טעלעגראמיש מודיע צו זיין אויף אדרעס

"די קאסטען וועלען מיר עלטערן אייך מיט דאנק אומקעהרען, איינער הייסט ישכר שלמה בורשטיין דער גטער מאטעל אין געלניק פרועביעג 1 די רעשט בחורים לערך 4 פערזאן וייסע מען נאך נישטא ווער זיי זענען."

[יהודים בני רחמנים, היות וביום ב' שופטים תרפ"ג נסעו מוורשא חבורת בחורים בני תורה עם החלטה לנסוע לאומן - ברוסיה - להיות על קבר רבי נחמן מברסלב ז"ל, הם בחורים צעירים חסרי ניסיון ואינם מבינים את גודל הסכנה של מעבר הגבול באופן בלתי חוקי, כל היהודים היקרים שבכל הערים עד הגבול הרוסי, הנכם מתבקשים מההורים תיכף כשתהיה לכם ידיעה מאותם המהגרים, לא לסייע להם כלל בנסיעה, רק למען השם לעצור אותם ותיכף להודיע בסלגרמה לכתובת... את ההוצאות אנהנו תמורים נחזיר לכם בתורה. אחד נקרא ישכר שלמה בורשטיין, השני מאטעל אין געלניק, שאר הבחורים, בערך ארבעה במספר, עדיין איננו יודעים מי הם].

בסופו של דבר נתפס מוטל על ידי רודו, והוחזר אחר כבוד לוורשא, שם סגג מנה אחת אפייים. כתצי שנה לאחר מכן, נדפס בפולין מחדש הספר הקדוש 'ליקוטי מוהר"ן על ידי רבי אהרן לייב ציגלמאן, בהשתתפות רבים מאנ"ש מכל קצוות פולין וגליציה, ור' מוטל היה בין משלמי המעות-קדימה עבור הספר. הוא השתתף בחגיגת סיום הדפסת הספר שהתקיימה בל"ג בעומר תרפ"ד בה נטלו חלק מאות

זי"ט, שוחט-ובודק בעיירה לסקרוב, שהיה גבאי של האדמו"ר רבי שמעלי מסקרנוויץ, בנו של הרה"ק רבי מנדלי מווארק' הרבי השותק'.

האדמו"ר מסקרנוויץ, כענף לשושלת בית ווארק, נהג ללמוד בספרי ברסלב וכיכר את חסידי ברסלב, כי קבלה היתה בידו מאבותיו שבעת שהתבשר זקנו הרה"ק רבי יצחק מווארק' תלמיד היהודי הקדוש מפשיסחא, "שאיש אחד בא אצלו להביא לו הספר הקדוש 'ליקוטי מוהר"ן', נתמלא שמחה וחדוה עצומה על בשורה זו ומיד לבש השטריימל ויצא לקראתו לקבל פני הספר הקדוש בבגדי שבת, והיה אצלו כמו שמחת תורה" (ספר תולדות יצחק).

פעם אחת, כשהגיע רבי שמעלי מסקרנוויץ לאוטובוצק, פגש את ר' שלמה יהודא תופמן, שהיה אז בחור מבוגר והתקשה למצוא שידוך, שאל אותו הסקרנוויצער מדוע זה עדיין לא התחתן, "בתור ברסלבר מתקשה אני למצוא שידוך" ענה שלמה יהודא. התפלא רבי שמעלי, "וחלא אדרבה, חסידי ברסלב יראים ושלמים הם!"

תוחבו של ר' מוטל סיפר לו, שנבחרותו שימש את רבי יענקלי מנאדרזין בעל הישרש יעקב, חתנו של רבי מנדלי מווארק, והספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן אף פעם לא ירד מהשולחן שלו. ופעם אחת כשאיזה רופא אמר שלא ללכת למקוה, אמר רבי יענקלי: "הליקוטי מוהר"ן אומר שדוקטור שאומר לא ללכת למקוה, אינו דוקטור."

וסיפר עוד ר' מוטל, כי בנו של רבי שמחה בונים מווארק-אוטובוצק, שנעשה אחר כך ממלא מקום אביו, נהג לפעמים לבוא לשטיבל של ברסלב בוורשא שהיה אז ברח' דועלנא 38, היה לוקח ליקוטי תפילות והיה אומר בו. פעם אחת שאל אותו בנו: "אבא, מדוע אתה נכנס לשם כל פעם",

התפילות לא שבו ריקם. ר' מוטל יורד מהמטוס בדרך לאומן (באדיבות ר' שאל ברמץ)

נסע בשארית כוחותיו לאומן. ר' מוטל באחרית ימיו

השיב לו אביו: "שם יש יהודים כשרים באמת!" ופעם אחת אמר לחסידיו בשמחת תורה: "בואו נלך אל הברסלבר חסידים, שם שמח".

אין פלא אפוא, שלר' שמואל חיים היו בביתו ספרי ברסלב, עוד בטרם לקח את ר' מוטל לתתן. הוא לקחו בתור ברסלב והעריכו מאוד, ואף טען בפני מחותנו אביו של ר' מוטל: "מה חפץ אתה ממנו, הרי הוא ערליכער ייד, עוסק בתורה ועבודה". פעם אף גסל את חתנו עמו בנסיפתו לרבו, וסיפר לו כי זה הוא חתנו וכי הוא חסיד ברסלב, והאדמו"ר מסקרנוויץ כיבדו למאוד.

אחרי נישואיו התגורר ר' מוטל בלסקוב, עיירה קטנה המוקפת יערות עם שפע של צמחיה. יוצא היה מדי יום את העיירה, מטייל בינות עצי היער ומתבודד ומשית את לבו לפני ה', וככל שהיה מתמיד בהתבודדות, כך התחזקה אמונתו והוא זכה להרגש אמיתי בעבודת הבורא.

כשנה לאחר נישואיו, באלול תרפ"ח, נולד לו בנו הראשון לשמחת המשפחה ולשמחת כל אנ"ש, בברית המילה כיבד בסנדקאות את רבי יצחק ברייטער, ונקרא שם הילד, נחמן ישראל.

ההצלה מן הגיוס בכוח התפילה

לאחר חתונתו, נקרא ר' מוטל להתייצב בלשכת הגיוס של הצבא הפולני, שיחה שמע בשם רבינו הקדוש, לענין גזירת ה'סונקטן', כי מי שלא ירצה ללכת לצבא, לא ילך. על כן לקח זאת בתמימות גמורה והירבה בהתבודדות וצעקה הרבה לה' יתברך שינצל מהגיוס. שלש פעמים נקרא ר' מוטל אל הוועדה הרפואית הצבאית, וככל פעם נדחה גיוסו. אביו רצה לשחד את הרופא הצבאי בממון רב, אבל זה לא הועיל, איש מהממונים לא רצה לקחת שחד.

בצר לו, לקחו אביו אל רבו. הוא סיפר לו כי בנו עומד בפני סכנת גיוס, והוסיף בנימת תקווה כי בן יחיד הוא, וידוע שאצל

אנשים התקרבו רק מהריקודים! ובפרט בראש השנה. ביום הראשון אחרי הלימוד עשו כאלו מיני ריקודים – שאין לשער! בערך שתי שעות רקדו! אני זוכר שממש ריחפת באוויר. היה כזה מין 'אור מלמעלה'! ובכלל הריקודים ב'תשליך'...

נהוג היה שאלו שכבר התייצבו בעבר, נכנסים ראשונים להיבדק על ידי הרופא הצבאי, ואלו החדשים ממתנינים בסוף התור. אך הפעם, היה להיפך. כך יצא שר' מוטל, שהתייצב כמה פעמים בעבר, נשאר האחד לפני האחרון בתור. וכשנכנס פנימה, הרופא כבר היה עייף מאוד ולא היה לו כוח לעמוד על רגליו, הוא ישב על כסא ואמר לו בלא-כוח "גש הנה". ר' מוטל ניגש אליו, ובלא שבדק אותו כלל, העיף עליו הרופא מבט חסוף והפסיר: "אתה יכול ללכת...".

כל כך מותש היה הרופא, שרק רצה להיפטר ממנו ולסיים את עבודתו. כך ראה ר' מוטל עין בעין כיצד בזכות הרבי שהחזיר בו את דרכי התפילה, ניצל מן הגיוס.

בקיבוץ בלובלין

בשנים הראשונות להתקרבותו, התפלל ר' מוטל בראש השנה עם אנ"ש בוורשא. בשנת תרפ"ז, בה התחתן, נסע לראש השנה ללובלין, היה אז קיבוץ קטן, כמאה-עשרים איש, מתוכם כארבעים מלובלין עצמה, והשאר מלודז' ועוד עיירות. ר' מוטל זכר מאותו קיבוץ את רבי בידך רובינזון, ואת רבי שמואל אליעזר יצחק סגל, לימים רב בלודז', נכדו של הרב אליהו חיים מייל, שישן

הרוסים ישנו חוק שלא לוקחים בן יחיד להוריו לצבא. ענתו רבו "זה אינו ראייה, גם אצל הרוסים לפעמים לקחו גם בנים יחידים לצבא". כשאך יצאו המילים מסו, נחרד אביו של ר' מוטל, הוא פרש זאת שהאדמו"ר רומז לו כי בסוף יתגייס בנו. הוא יצא מלפניו נסער כולו.

המתנה הצבאי שבו היה על ר' מוטל להתייצב, היה באזור העיירה גארוואלין, שם דר גיסו שהיה שוחט. לילה קודם, בא אליו בלוויית אביו, כדי שיעם שחר יוכל להתייצב בוועדה. בלילה לא עצם ר' מוטל עין, כל הלילה אמר תהילים וליקוסי תפילות בהתעוררות ובבכיות, ולפנות בוקר כשיצא מהדרו, שמע את גיסו אומר לאביו: "לא שמעתי מימי תפילה כזאת, התפילות של מוטל קרעו את לביו".

קרוב ה' לכל קוראיו אשר יקראוהו באמת. למחרת, סיבב ה' יתברך בהשגחה פרסית שיתהפכו הסדרים בוועדה הרפואית, תמיד

איזה אהבה היה בין כל האנשים שלנו, הרבי אמר העולם ראוי שיתמהו על האהבה שבינינו, את זה ראו בפולין! כשהגיע ראש השנה ואחד ראה את השני, נשקו איש לרעהו, חברי ואחי, מה אתך? מה שלומך? ...

אתו באותה אכסניה, כמו כן את רבי מרדכי יודל דאמב, שגם הוא נעשה אחר כך רב בלודז', ועוד מיקירי אנשי שלומנו.

שנה אחרי כן נסע לוורשא. באותה שנה רבי יצחק ברייטר ורבי אהרן לייב נסעו ללובלין, ובוורשא התאסף גם כן קיבוץ גדול. ובשנה שאחריה - תרפ"ט - נתייסד הקיבוץ הכללי בלובלין ומאו נסע ר' מוסל מדי שנה לובלינה, עד עלייתו לארץ הקודש.

ברשימותיו הוא מספר על השתלשלות התייסדות הקיבוץ בלובלין:

"ובעונותינו הרבים גברה ההסתרה והמדינה שרבינו ז"ל שוכב שם, אין יוצא ואין בא, ונתקיים ברבינו ז"ל כמו במשה רבינו שקברו אותו מול בית פעור ואי אפשר לבוא על קברו מחוץ למדינה הארורה, ואפילו במדינה הזאת מי שבא על ציונו הקדוש הוא גם כן במסירות נפש גדולה, ובגלל זה התאספו במדינת פולין בשנת תרפ"ה במוצאי חג השבועות הרבה מאנשי שלומנו מכל העיירות וביניהם היו מגדולי אנשי שלומנו מפולין, הלא הם ר' יצחק ברייטר ור' אהרן לייב ציגלמן ור' יצחק קרקובסקי מאוסווצק, ובהסכמת ר' מרדכי אביד מסוקולוב ור' פנחסיל ור' אפרים מפשדבורז וכו' כולם לחיי עד, התאספו בעיר הבירה ורשה והתפללו ביתר להשי"ת שיתן להם עצה ויאיר עיניהם מה לעשות, ואחרי משא ומתן של הלכה מכל אנשי שלומנו שהיו אז, בענין ראש השנה, נקבעו ברוב דעות שהואיל ואי אפשר לבוא בפועל על קברו של רבינו הקדוש, על כן צריכין להתאסף בידו על ר"ה ולהתפלל בהתקשרות לרבינו ז"ל."

ר' מוסל סיפר, כי הוא עצמו הביע חשש מהתייסדות קיבוץ גדול בפולין, שמא בעקבות כך תשתכח הנסיעה לאומן. אולם רבי יצחק ברייטר כתב אז תפילה ליכות להגיע לציון רבינו, וכך כולם זכרו הישב כי תיקוני ראש השנה השלמים נעשים רק באומן.

מקראקא, ממקומות רחוקים. אנשים התקרבו רק מהריקודים ובפרט בראש השנה. ביום הראשון אחרי הלימוד עשו כאלו מיני ריקודים - שאין לשער! בדרך שתי שעות רקדו! אני זוכר שממש ריתפתי באוויר. היה כזה מין 'אור מלמעלה', ובכלל הריקודים ב'תשליך'...

"בראש השנה תרפ"ז בלובלין, בן ציון סיפר שיחות, אחד סיפס על חדרו לשמוע, אמרתי: הלוואי שבגן עדן יהיה לי כזה תענוג כמו עכשיו! עבדו את ה' בכזה התלהבות, שהגן עדן היה בזה העולם! כמו שכתוב בשיר השירים 'אם יתן איש את כל חוץ ביתו באהבה - בוז יבוזו לו'. ממש יצאתי מהגשמיות."

במחיצת רבי יצחק ברייטר

שתיים עשרה שנים היה ר' מוסל קרוב לרבי יצחק ברייטר, היה בא לביתו לשוחח עמו ולשמוע ממנו

אגב, סיפר ר' מוסל כי רבי יצחק לא גילה כי הוא כתב את התפילה, אך מהלשון ניכר כי הוא כתבה. ופעם אחת כשמישהו שאל אותו: "מי כתב את התפילה?" ענה לו רבי יצחק: "אדם שפגום בפגה"ב ומחפש תיקון".

"פעם אחת לפני ראש השנה בשלש סעודות" - כותב ר' מוסל - "התחיל להתגעגע איך נוסעים לאומן על ראש השנה והתחיל לדבר דיבורים בהתעוררות, עד שבכה וכל העולם בכו אתו בהתעוררות וגעגועים לנסוע על ראש השנה לאומן".

הרבה עובדות יקרות אצורים היו בזיכרונו של ר' מוסל מאותם קיבוצים בלובלין:

"איזה אהבה היה בין כל האנשים שלנו, הרבי אמר העולם ראוי שיתמהו על האהבה שבינינו, את זה ראו בפולין! כשהגיע ראש השנה ואחד ראה את השני, נשקו איש לרעהו, חברי ואחי, מה אתך? מה שלומך? ... באו גם מגליציה,

דיבורים מגן עדן. רבי בן ציון אפרס (באדיבות ר' שמואל יצחק רוזנבלד)

חכם נחמדת התמימות. רבי יצחק ברייטר הי"ד

הנחשון הראשון. ר' יוסף ארליך

כשהיה מזכיר את שם הרבי היה נעמד. רבי אפרים מ'ל מפשדבורז'

כיבד את אנשי שלומנו. רבי שמעלי מסקרנוויץ

ואמר לי שהיה אצל הכ והד' אמות של

אגרת נפלאה ששלח ר' מרדכי יג

דיבורי חיים, מלבד הדיבורים שדיבר רבי יצחק בשטיבל. רבי יצחק, שהיה מוכשר מאוד, עבד באותה תקופה לפרנסתו כרואה-חשבון והיה מופקד על גיהול החשבונות של התנויות גדולות בוורשא. באחד הימים יצא ר' מוטל את ביתו והלך אל בית רבי יצחק בשעה 9 בבוקר, לבני ביתו אמר שתיכף ישוב.

כשנכנס אליו, היה רבי יצחק עסוק בעריכת חשבונות כשהוא רושם בפנקסים המונחים לפניו, כשראה אותו נכנס, קיבל אותו בשמחה והחל לדבר עמו דיבורי יקרים, דיבורי אמונה המשיבים את הנפש, וזאת תוך כדי שהוא לא מפסיק אפילו לרגע מעבודתו בעריכת החשבונות. בהיותו בעל מות, עשה את שני הדברים בעת ובעונה אחת. רבי יצחק דיבר, ומגודל החיות לא חש ר' מוטל כלל בומן החולף, פתאום הציץ בשעון והשתומם; כש-שבע שעות עברו ביננו וכבר צריך להתפלל מנחה...

"הייתי בא אליו לביתו, וכן הוא היה בא לביתי", נזכר ר' מוטל בערגה, "ובכל מילה שלמד בספרי רבינו, היה לו חידוש. מי שהבין, ראה איך כל הליקוטי מוהר"ן היה כלול דבריו. כל הדיבורים שלו היו רק כדי שיהיוקו עצמם ולא יפלו. הרבה פעמים כשהייתי נכנס אליו, הייתי יוצא אדם חדש. הוא ממש החייה אותי."

"זכורני, תמיד כשהיה קם בלילה בחצות, היה מיד אומר 'עלמא דאתיו' (ע"פ דברי רבינו בתורה ג'ד), כך הוא חי את הדיבורים של הרבי. רק פקח עיניו, 'עלמא דאתיו'."

"הוא היה מתפלל בכזה מין התלהבות, כשידיו פרושות למעלה, בפרט במנחה. בכזה מין דביקות..."

"כשהיה מתחיל בשחרית 'הודו לה' קידאו בשמו... שידו לו זמרו לו...' היה מוחא כפיו בינו לבין עצמו ככזו דביקות, אני ישבתי תמיד על ידו, כל מילה היתה במתיקות. 'השירו לי' - ראית איך שהוא מזמר להשם יתברך?"

"כשהוא עמד בסליחות, ראיתי איך שכל ה'סליחות' התמלא בדמעות כמו מים, בעיני ראיתי ואתו הוא היה בעל-בכי גדול. כשהוא אמר כל מילה, ראית שהוא חי עם המילים. והוא לא עשה 'גיוואלדי', רק התפלל בתמימות."

לאחר און מען העלפט צו דערביל און עם קאנין זיך בעזעצין עטליכע הינדערט ביז 1000 משפחות, איך רעמאלט וועט שוין קיין געלד נישט פעליך. ווייל ממש מען וועט קאנען שאפען אסאך 1000 פונט.

איך שרייב נישט קיין שום פאנטאזיעס נאר זאכין וועליכע מיינע אויגען האבן גיזעהן ישובים וועליכע זענען גיווארן גיבויט איך אנהייב מיט קליינענקייט, נאר מיט גרויס רצון איך מסירת נפש. נאר דער חיסרון פון אינזערער מענשיך איז אז מען הייבט אן שמיסן פון א"י איז רי תשוקה אויז גרויס ער זאלט שוין גיוואלט קומען קיין א"י און אויב ער וועט דעהויל נישט קענין קומין קיין א"י ווייל ער נישט געבין קיין געלד דערפאר אלזא איך שרייב נאך אמאל אז מען זאל זעהן זאמלין פאר א"י לכל הפחות ביז 1000 פונט. און אויב עם וועט זיין 1000 פונט וועט מען קענין עפים אויף טועהן, אי מען וועט קאנין אראפ נעמין מענשיך איך מען קענין אויף שמעליך אי שוב על שם רבינו ז"ל אז א מעמר פרנסה בשביל אנש"ל חיושבים באה"ק שהם כמעט מחוסרי לחם.

[- אם לא היו עצלים, רק בעלי אמונה, והיו שומעים עצות מארץ ישראל. ועוד היום זה עדיין הזמן שאספו כסף בשביל ארץ ישראל כדי להתיישב, לפחות עד 1000 פונט, וזאת זה יכולים אצלכם בפולין לקבץ מכל אנ"ש בדרך כלל. אם אחר מכם נותן כסף - רוצה הוא כבר לנסוע. גם כשעושים מצוות רואים את הגן ערך לעולם הבא. צריכים לחכות מעט, כמבואר הרבה בזה בספרי רבינו. ואין שום יאוש. וגם מהיום צריכין להתחיל. אך צריכין התחוקות גדול מאוד, ואם יהיה כבר לפחות 1000 פונט אפשר כבר לקנות חתיכת ארמה, ויהיה אפשר להתיישב כמה מאות, עד 1000 משפחות וזו כבר כסף לא יחסר, כי ממש יוכלו לקבץ הרבה 1000.

איני כותב שום פאנטאזיות, רק רברים שעניני ראו, ישובים שנבנו בהתחלה עם קטנות, רק עם רצון גדול ומסירת נפש. רק החיסרון של אנשינו הוא, שכשמתיילים לדבר מא"י אז התשוקה כל כך גדולה שכבר רוצים לבוא מיד לא"י, ואם ביתיים לא יוכל לבוא לא"י, אינו רוצה לתת מעות על זה. בכך, אני כותב עוד הפעם שיראו לאסוף בשביל א"י לכל הפחות עד 1000 פונט. ואם יהיה 1000 פונט, נוכל לעשות משהו ונוכל להביא אנשים ולהעמיד ישוב על שם רבינו ז"ל ומעמר פרנסה בשביל אנש"ל חיושבים באה"ק שהם כמעט מחוסרי לחם.]

ולפחות לא יח' זה גרוע מצדקה לארץ ישראל שהוא יותר טוב מכל הצדקות. על כן חזקו ונתחוקה ומדוים כפי מה שלימד אותנו רבינו ז"ל שצריכין

יום ועש"ק בהעלותך בני ברק
לכבוד מורי הדיולה ומשקה מתורת הנהל
וכו' בש"ת מוה"ר יצחק ברייטער

את מכתבו קיבלתי ומאוד מאוד נעים עלי ועל כל אנשי שלומינו רפה מכתבו, כי קראתיז אותו ברבים בחג שבועות כשהיינו אצל ר' יצחק גערשטינקארן. שכיר את אנשי שלומנו אצלו בכיבוד זים-טוב וגם שילם בשביל עשיית השמל בבית תפילתנו.

כי ב"ה יש פה בית התפילה שלנו ופאר והרר לו. וגם זכינו שיש מנין בכל יום ויום וגם לומדים בכל ערב שיעור נמרא וספרי רבינו. אבל עדיין אנחנו צריכין למורע לרע ולהודיע שיש אל-שולט בארץ. בארץ רייקא, במקום השגחה ולהאמין שהשי"ת משגיח עלינו פה השגחה מיוחדת. וב"ה התפללנו בזה השבועות כותיקין והיינו נעורים כל הלילה וקורם אור הבוקר הלכנו להמקוה כנהוג בין חסידי ברסלב.

והנה, בענין שכל אחר יבוא לארץ ישראל, אנחנו עושים עצות לזה, אולי יחום הקב"ה ויהי' בכי טוב. לעת עתה, כשעדיין לא יצא הדבר לאור, אי אפשר לכתוב מענין זה, אך צריכין כי-אם תפילה וכו' חם גב' אתהפיד כמבואר בלקוטי א' תורה ב'. ומה מאוד צעירט גדול בקראיט את מכתבו מענין הפרנסה שעובר עליו, מי שאמר לעולמו רי יאמר רי לזה יהי' מהיום פרנסה בנחת ובריוח ויוכל לעבוד ה' בארץ ישראל מתוך הרחבה.

והנה, מה שכותב לי בענין הסתרה שיש פה בא"י, הוא מפני שיש פה עכשיו פרנסה בצמצום ובזמן שהפרנסה בצמצום איך הבריות נראות יפה זו לזו, אך ישועת ה' כהרף עין ולא יסיר חסרו מאתנו לעולם. אבל אשמים אנחנו, כי ה' יכול כבר להיות פה יישוב על שם רבינו ז"ל, כי-אם היינו מחוקים את עצמנו לאסוף כסף לפחות אלף לירות. אני אפרש זאת בזשארנאן כרי שתבינו יותר.

אויב מען זאלט נישט גיווען קיין עצילים נאר בעלי אמונה, און מען זאלט גיווען גיהערט עצות פון ארץ ישראל. און נאך היינט איז נאך ריא צייט מען זאל זאמלען געלד אויף ארץ ישראל צו בעזעצין זיך. כאטש ביז 1000 פונט און ראם קאן מען ביי אייך איך פוילען שאפיך פון אלע אנשי שלומינו גיווענליך אויב איינער פון אייך גיט געלד ווייל ער שוין האבען... פארק געלד אויך אז מען טוט מצוות זעט מען רעם גן ערך לעולם הבא מען רארף אביסל צו ווארטין כמבואר הרבה בזה בספרי רבינו. זאין שום יאוש. וגם מהיום צריכין להתחיל. אך צריכין התחוקות גדול מאוד, און אויב עם וועט שוין זיין לפחות 1000 פונט קאן מען דיא קויפען א שטיק

ותל וגם אצל רבי שמעון בן יוחאי רבינו הק' אין לו בכל זאת

לניק אל רבי יצחק ברייטור מארץ הקודש בשנת תרצ"ז

וגם לר' יצחק שטיינמאן אני רוצה לידע אידן עמו, כי אחר הוציא ל"ה עליו ח"ו ואני אוהב אותו מאד ומצער בצרתו ושמה בשמחתו ודורש שלומו ומצבתו כל הימים.

וגם אני פו"ד שלום ר' בנימין עוזר, ושמחה גוטתאריך, ור' אברהם חיים שארפשטיין גבאי, ור' ישראל רוד, ור' שלמה יהונתן, ור' יצחק קראקאווסקי, ואחרון אחרון חביב ר' אהרן לב ג"ו ומה שלום ר' מרדכי זירל הזקן.

וב"ה ישנם הרבה אנש"ל אשר לא יספיק הנייר הזה וגם אשר לא זכרתי פה, גם את כבודם אני דורש, כי כל אחד מאנש"ל הוא יקר אצלי מאד, בכל לב ונפש ארוש את שלומם וטובתם כיד ח' הטובה, ובכל עת שאני זוכרם כלתה נפשי להם מאד, כי באמת הקיבוץ מורשה הוא יחיד במינו. כי ישנם אנשים גדולים ראנש"ל, אבל הם בפרט [מפורסם]. אבל הקיבוץ בכלל הוא היחיד בעולם, למרות שהוא במדינה האיזומה השם ירחם.

נא לכתוב לי תיכף תשובה, כי כל מכתב ממעלתו אנחנו מחיים את עצמנו מאד. ולא את בלבד, גם בירושלים, גם בתל אביב, כולם כאחד יח' מכתבו. כה דברי הצעיר החפץ לראותו בכל לב ונפש בארץ ישראל.

מרדכי נתן רוד בן חי'

נא לכתוב לי מה הוא מהלוקושי מוהר"ן באותיות מרובעות אם הוא כבר יצא לאור, אם לא, מתי נזכה לזה. בוער בלבי מאד לראותכם, אבל גבה הים בינינו, אבל אפילו מחיצה של ברזל אינה מפסקת בינינו, ואני בטוח שבזוהר יח' בא"י, אך צריכין עוד איזה תפילות.

וגם המצב של בית התפילה שלכם, האם יש לכם כזאת, כי מניין על שם רבינו הוא רבר גדול וצריכין לחזקו ולפארו, ואני ר"ש בשלומך הטוב וגם חברי ר' יוסף ג"ו פו"ד בשלומך הטוב, ויש לנו ברוך ה' בית התפילה טוב ויפה ומתפללין פה עשרים וחמשה איש, כן יוסף ר' עלינו ועל כל אנש"ל רכל העולם, וידעו כל באי תבל מאד קרושת רבינו ז"ל.

כנפשו ונפש הפצה ויקרה אשר חפץ עליו כי-אם טוב

מרדכי נתן רוד בן חי'

נא לשלוח את המכתב הזה על הארבעים [מתוס'] של ר' יצחק ברייטער ג"ו ולכתוב לי תשובה אם אתה קיבלת את מכתבי זאת ושלתת אותו.

מרדכי הנ"ל

להתאסף חמש מאות לירות, ובאי כוח מהחברה בא"י הם ר' חיים ברוך ור' מרדכי יצחק זהם רוצים לשיח ולדבר עם או' אורות התיישבות, ככל זה צריך שהלל צייטליך יכתוב לאו' ובאם שהוא יכתוב זאת על ארבעסות רייקא תיכף, אתם תכתבו גליי גם אלי שכתב כתבתם מכתב לאו' על ארבעסות ואנחנו נלך לשם ואי"ה יח' טובה גדולה, כי אי"ה תיכף יתנו לנו ארמה וכלים ויח' יכולת להתיישב על הארמה אנשי שלומנו רפה וגם להביא אנ"ש חרוץ לארץ. ככל זה אתם צריכין לטרוח בשביל ארץ ישראל, כי כל המצוות צריכים א"ע לטרוח, טובה, לולב, ציצית ותפילין, וכל שכן וקל וחומר שצריכין לטרוח א"ע בטרחה כפולה ומכופלת בשביל א"י.

והנה שמעתי שחברתי ר' יעקב ירחמיאל בן שרה הוא חולה, וגם משה אלעזר בן חניקא הוא חולה ומוטל על ערש דוי, נא להודיע לנו את מצבם ור' ירפאם רפואה שלמה בוכות רבינו ז"ל.

והנה שמעתי שהציון הוא בסכנה, ה' ירחם, ובכל זאת אפשר להיות יכולת ליסע מפה לאומאן וצריכין לידע זאת בעוד שבועיים, כי בארץ ישראל ישנם גם כן אנשים שרוצים לנסוע על קבר רבינו ז"ל, וגם ר' אברהם סופר רוצה מאד ליסע, כי פה עוד יותר מרגיש את קרושת רבינו ז"ל, ודיברתי עמו אורות זה ואמר לי שהיה אצל הכותל וגם אצל רבי שמעון בן יוחאי, וחד' אמות של רבינו הק' איך לו בכל זאת.

והנה אני פו"ד שלום כל אנ"ש ובפרט לח' ר' הערץ וזאלף קרייקערמאן, נא לחזק א"ע בתפילה יותר כדי להיות בארץ ישראל ובביטחון אמיתי כי כל אנחה לא יאבר ובפרט אנחה בשביל א"י.

ורוך בארץ ישראל, ואפילו כשהולכים ר' אמות בא"י יש להם חלק לעולם הבא. אבל רע לך כי גם בא"י יש יצה"ר ר"ל, ועוד יותר גדול, כי כל הגדול וכו', אבל זה כל חיותי כשאני אצל הכותל וקברי צדיקים, והם יחדשו יח' אותנו למאור. אחי מה אמר לך ומה אצייר לך את הכותל, את קרושתו וחורבנו, כפי קרושתו כן חורבנו, ועל זה רוח לבנו, וכשאני זוכר את מצבי כואב עלי לבי מאד. מה אכתוב לך, המקום כל כך צר, לא יספיקו כל אילי נביות לכתוב מה שיש בלבי על זה, ויש פה על מה לבכות, אבל כל המצער בצרות ירושלים זוכה ורואה בשמחתה. וזכרתך אצל הכותל והתפללתי עלך על בנים, ויה"ר שתקבל תפילתי ותזכו לראות בנים ובני בנים עומקים בתורה ודבקים להצדיק נגמ"ח בעושר ובכבוד.

והנה, כתוב לי המצב שלך ברוחניות ובגשמיות,

להתחיל מהיום רווקא, ונזכה כולט לישב בא"י ולהיות לחן ולתפארת לכל יושבי ארץ. אם תשמעו לדברי אלה, איש על מקומו - זה ארץ ישראל - יבוא בשלום, ולכות יחשב גם למעלתו אם יעסוק בזה.

ב"ה, מוצש"ק פ' פנחס. ער כה לא שלחתי את המכתב הזה לכם, כי כאשר כתבתי את המכתב הזה בא אל ביתי ר' יוסף ערליך חברנו ועוררנו לנסוע לירושלים עי"ה"ק, ואגב יש בירושלים ישיבה מאנ"ש שנתמסרה לא כבר, שיותר מעשרה מאנשי שלומנו יושבים ולומדים ועוברים ה', וחיתי בחישיבה והלכנו אל הכותל המערבי ואמרנו חצות אצל הכותל, ועדיין לא טעמתי זה, לומר חצות אצל הכותל ולבכות על החורבן כשהחורבן לעינינו, ושם יכולין להרגיש מה שאומרים 'אלקים באו גויים בנחלתך טמאו את היכל קדשך' 'בהיכלך שמיר ושיח', ככל הכתוב בחצות.

ודברתי שם עם ר' חיים ברוך תלמידי של ר' מרדכי סאקאלאווער וזהו איש מושא ומתן ויש לו ב"ה פרנסה כי הוא פקיד בבית חולים בירושלים וגם יש לו בית חומה 'ומשק בית' היינו פרה ותרנגולים וכו' והוא יודע בטיב מושבה ובשביל רבינו ז"ל הוא חפץ לעשות הכל כי הוא רבונק מאד לדבר רבינו ז"ל והוא רוצה בכל כוחותיו לעשות בשביל מושבה תחת רגל רבינו הקדוש.

והוא גם כן אמר לי כזאת שצריכין קודם לאסוף כסף על כל פנים אלף לירות, וגם אמר לי שצריכין שהלל צייטליך יכתוב מכתב לאו' רייקא ויח' כתוב בהמכתב "שהוא יודע שיש בפולין חברה מחסרי ברסלב שאוספין כסף בשביל להתיישב בא"י וכבר יש להם אלף לירות ובכל שנה ושנה יכולין

ב"ה, מוצש"ק פ' פנחס, לחברי זירידי היושב בתוך לבבי הזוכר את כל הדיבורים שלו שדיברתי עמו אשר בצרתו לו צר ושמחתו שמחתי - אחר בתלמידי הצדיק - ר' יעקב יצחק אלטערלייב בן אסתר מלכה ג"ו.

את גלוייתך ששלחת אלי וגם לחברנו ר' יוסף ג"ו קיבלתי, והנה קרא את המכתב הזה ששולח אני לאנשי שלומנו בכלל ולר' יצחק ברייטער ג"ו בפרט. ואורותך איך עתה שום ישועה עדיין אפילו בכסף. אבל הש"ת כל יכול ולא יבצר ממנו מוימה וצריכין רק להתפלל אליו והוא יענה מן השמים.

והנה אחי יקיר, פה הוא ארץ ישראל, ארץ ישראל ממש, וזכיתי רבר כזה מה שאני בעצמי איני יודע, כי בכל פעם שאני דורך כף רגלי, אני

להתקרב לרבי לשם שמים. ר' מוטל עם בנו ר' נחמן (באדיבות ג.ג.)

היה לו כזה 'טייטלי' - אצבע עשויה מעץ, והיה לו סידור'ל, והיה מצביע ומתפלל בתמימות ובדביקות כזו...

היה לו כזה 'טייטלי' - אצבע עשויה מעץ, והיה לו סידור'ל, והיה מצביע ומתפלל בתמימות ובדביקות כזו...

היו כל מיני דברים, איך שהיה מתנהג. הוא היה 'בעל קורא' והקריאה שלו היתה פירוש למילים, היה חיות לשמוע אותו. הוא הבין מה התורה אומרת. ראיתי הרבה פעמים, כשהיה קורא, היה מדגיש איזה מילים, הבנתי שיש לו כאן איזו כוונה,

היו כל מיני דברים, איך שהיה מתנהג. הוא היה 'בעל קורא' והקריאה שלו היתה פירוש למילים, היה חיות לשמוע אותו. הוא הבין מה התורה אומרת. ראיתי הרבה פעמים, כשהיה קורא, היה מדגיש איזה מילים, הבנתי שיש לו כאן איזו כוונה,

הנציח את שמות הקדושים. רשימת הקיבוצים בפולין שערך ר' מוטל

תפוסים, אבל לא היתה לו שום בעיה, הוא הסתובב אל הקיר והיתה לו התבודדות.

"לעיתים קרובות, היה יוצא אל החורשה שליד הנהר ויסלה, להתבודד שם. באמצע היום היה נכנס אלי לחנות שלי, ואומר לי: 'מוטל, בוא, סחב אותי להתבודד...'"

'שופר' ותו לא

רבי יצחק ברייטר היה חסיד ברסלב אמיתי. כזה שמכיר את מקומו, אינו מטעה את עצמו ולא את אחרים. כדברים האלו כותב עליו ר' מוטל, אחרי שהוא מפליג בשבתו:

"ועם כל חכמתו הרבה שהיה עוברת על כל גדותיו - התנהג באופן הכי פשוט בכל עבודתו את ה' בלימודיו ובתפילותיו ובפרט בהתבודדותו הרבה. ועודר הרבה אנשים להתבודדות, עד שבהשפעתו ריכזו חוג אנשים שלא עבר עליהם יום אחד בלא התבודדות, והפלא הכי גדול שהיה באיש הזה, שאף על פי שלמד ברכים כמעט בכל יום וכל שבת ספרי רבינו ז"ל וכל אחד שותה בצמא את דבריו ובתוך הלימוד אמר הרבה פעמים חידושים

בראש השנה תרפ"ז בלובלין, בן ציון סיפר שיחות אחד טיפס על חברו לשמוע, אמרתי: הלוואי שבגן עדן יהיה לי

כזה תענוג כמו עכשיו! עבדו את ה' בכזה התלהבות, שהגן עדן היה בזה העולם!... ממש יצאתי מהגשמיות

שאזכה לבוא לארץ ישראל. הפולני עמו עלו ר' מוטל ומשפחתו ארצה

ברצון, ממנו וטרחו. ליקוטי עזרת וורשא תרצ"ג שנדפס בסיועו של ר' מוטל

כשהיה רבי יצחק מתחיל בשחרית 'הודו לה' קיראו בשמו... שירו לו זמרו לו...' היה מוחא כפיו בינו לבין עצמו בכזו דביקות, אני ישבתי תמיד על ידו, כל מילה היתה במתיקות. ה'שירו לו' - ראית איך שהוא מזמר להשם יתברך!

שהלהיבו את נפש השומע - היה בעיני עצמו אפס שבאפסים והיה מכניס בלב כולם שהוא איש פשוט, עד שרוב אנשים קראו לו 'יצחק ברייטר' בלי שום ר' כנהוג, אף על פי שהיה קשיש מכולם ולמד איתם וקיבלו השפעה ממנו, בכל זאת קראו לו בשמו הפשוט בלי שום כינוי של כבוד, ואפילו המעט אנשים שקראו לו ר' יצחק כנהוג, עשו את זאת רק בקושי מפני שהראה להם לדעת שאין לו שום יתרון לגביהם...". (ויכרונות).

בתן אמיתי, היה תוהו ר' מוסל על אמירותיו של רבי יצחק:

"הוא היה אומר 'איך בין א שופר' [אני שופר]. כשתוקעים בו - שומעים תקיעה. אבל הוא עצמו אינו כלום, אלא קץ של בהמה. במעשה מכן המלך וכן השפתה מובא 'מה תוכל לפעול עם הכלי הזאת? שתעשה עמה קאמעדיאזו' היינו שיכולים מודברים הנבונים לעשות קאמעדיא ח'ו, אם מתכוונים לעצמו. האנשים שלנו בפולין היו מצוינים במידה זו, שאצל כולם הענין של הרבי היה קדוש, לא עשו חלילה בינועם מענין רבינו, שום דבר לא לעצמו, רק לקרב את השני.

"צריך לזכור שאני רק שליח. ר' יצחק היה אומר שהעשיר תושב שהוא נותן, אבל באמת הוא רק דוור. אבל שידע הנהגות, הוא יודע להנהיג... לא טוב. צריך להיות דוור פשוט. אני זוכר שר' יצחק היה אומר, זהו כמו רכבת, שכשזזה מעט מהמסילה - מגיעה למקום אחר לגמרי.

"העיקר אצלו היה, שהיה ישר. הוא לא עשה שום רושם על השני שהוא יותר גדול ממנו. אדרבה, החזיק עצמו שהוא קטן מאחרים. אני זוכר שפעם אחת הוא נכנס לשטיבל והתיישב, ואברך צעיד ריבר, אז הוא ישב ורצה לשמוע ממנו, הוא אמר 'לכל אחד מאנשי שלומנו יש מה לומר וצריך לשמוע ממני'.

"הוא היה רחוק מפרסום כדתוק מודח ממערב, בתכליתו הוא שגא פרסום בתכלית השגאה. היה תולך לבוש פשוט לגמרי, היטל [כובע

מצויה] פשוט, וקפוטת פשוטה. אם היה בא לכאן, אינני יודע אם היה לובש שטר'ימל. אפילו בירושלים.

'רבינו אמר אל תהיו עצים יבשים. גם קיסם יכול להדליק עץ גדול. ישיבה היא דבר גדול, היתה ישיבה באמת בוורשא, אבל הרוב התקרבו לא על ידי ישיבה, למדו דווקא בישיבות אחרות. היו אומרים אצלנו, אם לא קירבת עדיין מישהו, סימן שלא עושים מספיק בעבודת ה', כשרבי יצחק נסע לאומן בפעם הראשונה, ה'קארדונער' בא מארץ ישראל, אז הוא יסד את 'אנשי מעמד', אז הוא אמר: כשכאן יתייעצו באמת ביהדות על ציון רבינו, יעשו נפשות חדשות.

"העיקר אצל ר' יצחק היה לקרב, 'אני לא יודע כלום, אני מקרב לרבינו', ולא יותר מזה. הוא היה נוהג לומר 'אנתנו כולנו מהירי משה'! היה איתו זמן שעשו בשטיבל משמרות שילמדו ספרי רבינו מהבוקר עד הערב, והזמן של ר' יצחק היה באמצע היום, שעה, שעתיים, היה בא ולומד, היו בשרך שניים - שלושה אנשים. ואז אני הייתי בא גם כן, כי ידעתי שהוא לומד עכשיו. ואצלו לא היה חילוק אם באים הרבה אנשים, או מעט, גם אם לא יבוא אף אחד -

הוא לומד. ואם יבוא עוד יהודי - ישמע גם כן.

"הוא היה נוהג לומר: 'באמת, צריך כל אחד לעשות לבדו למען הענין של הרבי, לייסד ישיבה, להדפיס את הספרים. ברוך ה' ובעזרתו יתברך שיש עוד אנשים שמסייעים, אבל באמת זה חובה על כל אחד לבדו. אחד היה אברהם'.

"היו לו כאלו דיבורי חיים, כשאני נזכר ממנו, אין לי שום דוגמה, רק אחד ראיתי שהיה קצת דוגמה לו, ר' נפתלי כהן, החותן של רבי אברהם, הוא דיבר דיבורי פשיטות, והתנהג בפשיטות, וגם היה לו דיבורי חיים".

האנשים של הרבי

אחרי תקופה בלסקרוב, העתיק ר' מוסל את מגוריו חזרה לוורשא. לפרנסתו היתה לו 'גלנטריה', חנות סידקית, שעמדה לא הרחק מתנות המכולת של אביו.

ידיד נפש היה לו בוורשא, יעקב יצחק אלסערלייב שמו, שהתקרב לפניו, עוד על ידי החסיד הנוער רבי שלמה גבריאל הכהן. לימים התחתן ועבר לגור באוסטרובצה, אבל לא זכה לילדים. כך תיאר אותו ר' מוסל: 'הייתי ממש חבר שלו, היה כזה מין אברך יקר, בר דעתו היה נוהג הרבה פעמים לבוא אלי אל התנות ולמשוך אותי באמצע היום אל השדה, לעשות התבודדות, שם מחוץ לעיר. אני גרתי לא רחוק מהשדה, מתנהר ויסלה. לא רחוק משם היה מתנה צבאי ורק פעם בהרבה זמן היה עובר קצין. אבל בדרך כלל היה היער ריק. שמה היו אנשי מתבודדים'.

אנשי שלומנו בפולין, מצוינים היו בהתבודדות. לא היו מסוגלים ללכת לישון אם לא התבודדו היום. לאחד מאנשי היה אח גביר גדול, שהיו לו ששה-שבעה בתים מרווחים בוורשא, וכשהוא נסע מהעיר, נשארו הבתים ריקים והמפתחות נשארו אצל אחיו, מה עשה? חילק את המפתחות בין אנשי, שיהיה להם היכן לעשות התבודדות.

ראוי שיתגהו על האהבה. עם מחותנו רבי בנימין זאב חשין

פעם, בלכתו ברחוב גאלבקי הסואן, והנה שומע ר' מוטל לפתע מישהו צועק דיבוננו של עולם... הביט סביבותיו לדאות מיהו הצועק, עד שהבחין באחד מאנשי, בערל שמו, ההולך וסוחב על גבו משא, ותוך כדי כך מתבודד וצועק לה' יתברך.

לעתים, כשהיה מבקר בביתו של ר' אהרן לייב ציגלמאן, היה משתומם מהפשיטות והתמימות; ר' אהרן לייב התגורר בדירת חדר אחד עם רעייתו ושמונת ילדיו, וחדר זה היה גם חדר שינה, ומטבח, וגם חדר התבודדות. כיצד? היו בחדר שני חלונות, הוא לקח ארון והעמיד אותו באמצע, ולידו ארון נוסף וביניהם היה לו חדר התבודדות, וכל השאר היה סלון, והכנסת אורחים, ומטבח והכל...

כל חייו, עמדו לנגד עיניו דמויותיהם הסתורות של חבריו שעלו על מוקדה על קידוש ה'.

"כששלמה יהודה שר' לכה רודי", הקירות רקדו וכששרו

"שבענו" אחרי התפילה, היה חצי שעה ריקודים בהתלהבותו בכזה מין תשוקה געגועו רקדו בערגה. אנשים כמו בריקוד מרוב געגוע לה' יתברך?!

תקופה מסוימת גר בוורשא רבי שרגא מגיד, תלמידו של רבי יחזקאל מנובהרדוק, שנעשה אחר כך ראש ישיבה בדובנא, ר' מוטל שהתגורר לא הרחק ממנו, היה משותח אתו לעתים כדי לקרבו לענין רבינו.

יום אחד אמר לו ר' מוטל: "תבוא אלינו לקבלת שבת". רבי שרגא נענה, ובא בליל שבת להתפלל בשטיבל של ברסלב, "הוא יצא מהכלים ממשי", סיפר ר' מוטל, "הוא אמר לי לאחר מכן: 'אצלנו בגובהרדוק עושים כל חודש אלול הכנות מופלגות לימים הנוראים, ועם כל זאת תפילתנו בימים נוראים אינה מגיעה לתפילה אצלכם כאן בליל שבתו".

מגדולי התלמידי חכמים בוורשא, היה הגאון רבי משולם פינקלשטיין, בעל ה'תוספות

לעתים קרובות, היה רבי יצחק ברייטר יוצא אל החורשה שליד הנהר ויסלה, להתבודד שם. באמצע היום היה נכנס אלי לחנות שלי, ואומר לי: 'מוטל, בוא', סחב אותי להתבודד...

חיים על 'חיי אדם', ו'אלף המגן' על 'מטה אפרים', בנו ר' אריה אלימלך פינקלשטיין, היה חסיד ברסלב ואנ"ש היו נהגים מדי שבוע להתאסף אצלו, כתמש עשרה אברכים, לסעודת מלוה מלכה, ואחר כך היו עושים ריקודים. הדרך מביתו של ר' מוטל ועד לביתו של ר' אריה אלימלך ארכה כחצי שעה, ועם זאת לא אבה לוותר אף פעם על המלוה מלכה בצוותא עם חבריו, גם בתורף הגשום היה עושה דרכו לשם.

"אביו של ר' אריה אלימלך, ה'תוספות חיים', היה משתתף גם כן עצמו, סיפר ר' מוטל כעבור ארבעים שנה, 'הכינו 'גריץ' [מרק גייסס] ודיברו מהרבי. ועד היום תדיבורים האלו באים לי לתועלתו" (רבי משולם פינקלשטיין הוציא לאור בשנת תרס"ז את הספר 'מטה אפרים' עם חיבורו 'אלף המגן', ושם מביא בסימן תרס"ו בהלכות יום הכיפורים ס"ק ו' בשם רבינו הקדוש את ענין העשרה מזמורים).

כיסופים לארץ ישראל

בשעתו, כשיסד ר' יצחק גרשטנקורן את חברת 'בית ונחלה' וקנה קרקע בארץ ישראל על מנת לבנות עליה מושבה, הלכו אליו אנ"ש, ובהם רבי יצחק ברייטר, ודיברו עמו שרוצים גם כן להתיישב בארץ. ר' יצחק גרשטנקורן, כחסיד סקרנוויץ, אחד את חסידו ברסלב ונחליץ לעזרתם. אנ"ש יסדו או את חברת 'בית ונחלה קבוצה שניה' שעניינה ישוב לחסידי ברסלב בארץ הקודש, והתחילו לחסוך כסף לשם כך. אבל כיוון שהיו דלי-אמצעים, כשהגיע פסח או שבת ולא היה מה לאכול בבית, היו צריכים את הכסף ומשכו אותו בחורה. כך לא יצא הענין לפועל.

בינתיים, בקיץ תרפ"ד, עלתה קבוצה קטנה של יהודים מפולין על נשיהם וספם לארץ הקודש, וירדו בתופי יפו. בראש הקבוצה

לקרב הרחוקים. ר' מוטל עם מחותנו מזכה הרבים רבי בנימין זאב חשין

לחטוף טוב בעולם הזה. ר' מוטל (באדיבות ג.נ.)

המדפים והמרוקנים, י"ד שיע, מה קרה, מדוע אין סחורה חדשה?". "אני עומד לעלות ארצה", באה התשובה.

הלכו האברכים אל האדמו"ר ושחו לו: "יהודעים אתם כי ר' שיע גבאי מתכוון לעלות לארץ ישראל?". האדמו"ר שהתנגד באותם ימים לעליה ארצה, מיהר לקרוא אליו את ר' יהושע, וציווה עליו: "אינך נוסע לשם, אתה קונה סחורה חדשה לחנותך ונשאר לגור כאן בפולין".

למשמע ההוראה הנחרצת, ויתר ר' יהושע על רעיון העליה. ר' מוטל בא לחנותו של אביו כדי לדבר עמו על פרטי נסיעתם, ומה התפלא לראות סחורה חדשה על המדפים, "מה קרה, אינך רוצה לנסוע?".

"האדמו"ר אינו מרשה", השיב האב.

"אם כן, אסע לבדי".

לר' מוטל היו חמש-עשרה לירות בלבד, אלף לירות היו סכום דמיוני, אך הוא לא התיימש, עם הרבה התבודדויות ותפילות, צבר פרוטה לפרוטה, ארכו לו שלש שנים, עד שהצליח לאסוף את מלוא הסכום. אז, בשנת תרצ"ו, בעזרת אחד מרבני ארץ ישראל, הצליח בחסדי ה' לקבל סרטיפיקטים לו ולמשפחתו, כשבדרךכונו הפולני הוא רשום בתור ר"ב.

אגודת חסידי ברסלב בפולניא למען מושבה בא"י

שבועות אחדים לפני עלייתו ארצה, בעקבות מכתבי אג"ש מארץ הקודש, בהם הודיעו כי הם פועלים כדי להשיג שטח אדמה ליישב

כששאל אותו ר' מוטל מדוע לא נסע משם ארצה, לא רצה לומר לו. אך כשפעם אחת דיבר אתו ארוכות על הענין ואילץ אותו לענות על שאלתו, גילה לו רבי יצחק שהיות ולא היתה אפשרות או לנסוע עם אשתו, אלא לבדו, לא רצה לנסוע בגפו ולכן חזר.

היה זה בתרצ"ג, כשגמר ר' מוטל אומר לעלות לארץ האמונה. הוא הגיש בקשה לשלטונות המנדט, וציפה לסרטיפיקט המיוחל. "שאלתי אותו פעם", מספר בנו של ר' מוטל ר' שמעון שיחי, "מה הביא אותך לעלות לארץ ישראל. אמר לי 'קודם כל, אתה שומע בכל יום את היסלר יודען יודען', אבא כבר הריח שכאן לא יהיה טוב. 'ושנית, איך בין א ברסלב חסיד [אני חסיד ברסלב] והרבי דיבר כל כך על ארץ ישראל".

אמו מרת חיה הלכה לעולמה באותה שנה, ור' מוטל שהיה בן יחיד לאביו, הציע לו שיצטרף אליו, כדי שלא יישאר לבדו בפולין. אביו הסכים והתכוון לסגור את חנות המכולת שלו ולעלות עמו ארצה.

אחד התנאים שהציבו האנגלים לקבלת סרטיפיקט - אשרת עליה לארץ ישראל (שנקראה אז פלשתינה) היה שכרשות מגיש הבקשה יהיו לפחות אלף פונט [לירות], כדי לוודא שהעולה הוא בעל אמצעים, היות והמצב הכלכלי בארץ היה ירוד. אלף לירות היו הון עתק, אך ר' יהושע יגלניק החל למכור את רכושו, ואף חדל להזמין סחורה חדשה לחנות, כדי לחסל את עסקיו לקראת העליה.

ידידיו, שנהגו להכנס לחנותו מדי יום ולקנות אצלו, התפלאו למראה

היו ר' יצחק גרשטנקורן וגיסו ר' יוסף ארליך מחסידי ברסלב משעדליץ שבפולין ומחבר הספרים 'חלקת יוסף' ו'מאמרי יוסף'. הם היו נשואים לשתי אחיות, היו להם עוד שני גיסים שהתגוררו אף הם בארץ, האחד ר' אנשיל מיצמכד מאג"ש, שהתגורר בראשון לציון, חרט נחושת אמן, שעשה תורתו עיקר ומלאכתו עראי, לימים נהרג במלחמת תש"ח ביחד עם בנו בכורו יצחק בחצר ביתו בראשון לציון, עת הופצה העיר ע"י אווירוני המצרים. הגיס הרביעי היה ר' חיים מלין. לאחר חג השבועות הקימו שני הגיסים יחד עם חמשת המשפחות הראשונות את צריפי העץ הראשונים על החולות השוממים שלמזרח העיר יפו, באזור הכפר אבן-אברק שעל חורבות בני-ברק העתיקה.

הקול יצא בין אג"ש בפולין, כי ר' יוסף שעדליצער תקע אוהל בארץ הקודש, ומיד החלו להתעניין האם גם הם יוכלו לעלות ולבוא שמה, שהרי כמה תורות ושיחות נשמעו מפיו הקדוש של רבינו במעלת ארץ ישראל.

רבי יצחק ברייטר דיבר מאז לעתים קרובות על ארץ ישראל. "פעם אחת" סיפר ר' מוטל, "דיבר בתשוקה כזו, כמה צריך לכסוף לארץ ישראל, וכשסיים לדבר, כולם הסתכלו איש על חברו כחולמים, הכל הרגישו שהם כבר נמצאים ממש בארץ ישראל".

רבי יצחק ברייטר אף נסע לזוינה שבאוסטריה, כדי להמשיך משם לארץ ישראל, אך לבסוף חזר לפולין, למרות שאם היה שוהה בזוינה עוד פרק זמן, סוף כל סוף היה מגיע לארץ ישראל.

יודען בני-רחמנים!

אויף די עס זענען יום ב' זואט'ס תרפ"ב. ארויסגעפארהען פון
הארשא א חברה בחורים בני-תורה למ' א בעשילום צו פארהערן
פון אומאן-אין רוסלאנד-צו זען און אויף דעם קבר פון ר' נחמן
בראסלאווער זצ"ל, זיי זענען יונגע בחורים. נישט צורעטארהען
און פארהערען. נישט די נרויסע סכנה. פון איבערזעהן די
גרינגען אונזענען. ארויף פובע יודען און פארהערען. פון די על-
דער רוסישער גרענעץ און דער ווערט היום געבעטען. פון די על-
שערן היכה זיי און דער יעט האבען א ידיעה וועגען די דאוונע
אויסמאנדערער, נישט נור נישט מופתלען זיי דעם חגע פארם-
צוועגען נאר זיי למ"ה צו פארהערען. און היכה פארהערען.
פ"ש מדינה צו זען און ארויף ארויף:

Burshtyn, Warszawa, Muranowska 25.
די קאסטען וועגען פון עלטער און פון אונזערען.
אויסער הויפט ויסער יעט בורשטין דער 2-טער מאסעל און
נייניק פונעבען 1-די רעסע בתרים דער 4 פערטן הויפט.
פון נאר נישט יעדן וועגען.

החזונו הביתה. המודעה בכתב העת על הבחורים שנסעו לגבול ובהם מוטל איגעלינק

וליקוסי הלכות.
רבי יצחק ברייטר ועוד רבים
מאנ"ש באו ללוותו, כמנהגם
ללוות את כל אחד מאנ"ש שנסע
ארצה. בשעה שהמתינו בתנוה
לרכבת שאליה אמור הוא לעלות,
אמר רבי יצחק: "למעשה תשעה
באב היום ואסור לרקוד, אבל
כשיהודי עולה לארץ הקודש הרי
צריכים לרקוד - או אנהנו ורקדים
במחשבה."
ובתגיע הרכבת נפרדו מאתו
בלב הומה, ולא ידע ר' מוטל,
ולא ידעו חבריו, כי בגסיעה זו
הוא ממלט נפשו ונפשות בני
ביתו ממוות לחיים. וכי ההשגחה
העליונה אשר נסתרו דרכיה ייעדה
אותו להיות לפליטה מתני חבורתא
קדישתא, להמשיך ולשאת את
לפיד האש בארץ הקודש.
הם נסעו ברכבת עד לעיר הנמל
ברומניה, משם הפליגו באונייה
לארץ הקודש, וכעבור כשבועיים
של הפלגה בלב ימים הסילה
אנייתם עוגן והם ירדו בלב רוגש
בנמל חיפה, המקום בו ירד רבינו
הקדוש בבואו אל הארץ.
ר' מוטל ובני ביתו הביטו
סביבותיהם כחולמים, הגה זכו
והגיעו אל הארץ הטובה אשר נתן
ח' לאבותינו תקווה פיעמה בהם
כי לא יקשה עליהם להתאקלם
כאן, הם שמו פעמיהם אל תחנת
הרכבת בכיוון תל-אביב.
"אולם אבא לא ידע היכן עליו
לרדת בדיוק", מספר הבן ר'

**רבי יצחק היה
רחוק מפרסום
כרחוק מזרח
ממערב,
בתכלית! הוא
שנא פרסום
בתכלית
השנאה. היה
הולך לבוש
פשוט לגמרי,
היטל (כובע
מצחיה)
פשוט,
וקפוטה
פשוטה. אם
היה בא לכאן,
אינני יודע
אם היה לובש
שטריימל.
אפילו
בירושלים**

לרבי?
"רבי עושה יהודים", השיבו רבי
יצחק, "יהודים אינם עושים רבי."
הידיעה משטה בקרב אנ"ש
בוורשא כי הגה עומד ר' מוטל
לעלות לארץ הקודש והכל שמחו
בשמחתו וקיוו כי בקרוב יזכו אף
הם, במכתבו מר"ח אב תרצ"ו,
כותב ר' אהרן לייב, לר' יצחק
מאיר קורמן שבארץ ישראל:
"ביום ט' באב נוסע מפה ר'
מאטיל איגעלינק לארץ ישראל
והגני שולח עמו שתי תיבות ספרי
ליקוסי מוחרין עבור ר' לייביל
רוזנפלד, אם הי' באפשרותך, לא
בכבידות, להיות בתל-אביב לקבל
פניו של ר' מאטיל איגעלינק נ"י
הנ"ל בעת בואו לא"י אם ירצה הי',
הי' כדאי, כי גם זה בכלל הכנסת
אורחים להראות לו הדרך איך
יתנהג ובפרט במקום שאין מכירין
די"ל. ומסתמא גם ר' לייביל
רוזנפלד יהי' שם. נסיעתו מפה
הוא בס' באב בבוקר אם ירצה הי'
לתל-אביב."
טרם נסיעתו, בא ר' מוטל
במכתבים עם רבי אלחנן ספקטור,
שעלה זמן קצר קודם לכן ארצה
והתיישב בתל-אביב, וסיכם עמו
שירד מהאוניה בנמל חיפה, משם
ייסע ברכבת לתל-אביב, ושם
ימתין לו רבי אלחנן ויעזור לו
להתאקלם בארץ.
אל ארץ החיים
בבוקר תשעה באב תרצ"ו,
לאחר תפילת שחרית כוותיקן
ואמירת הקינות, יצא ר' מוטל
עם זוגתו ושני ילדיו, נחמן בן
השמונה ומנדל הפעוט, כשפניהם
מועדות לעבר ארצנו הקדושה,
לאחר הרבה כיסופים ותפילות
לזכות "לחגולל בעפרה ולנשק
רגבותיה ולשאוב מאווירה הקדוש
ולחסתופף בצלה" (ליקוסי
תפילות מזו).
רבי אהרן לייב ציגלמאן שלח
אתו לארץ הקודש שני ארגזים של
קיצוד ליקוסי מהררין שהודפסו
על ידו ועל ידי רבי יצחק ברייטר
בהדפסה משותפת, ור' מוטל נטל
עמו גם ספרי ליקוסי מוחרין

בו אלפים מאנ"ש, יסד ר' מוטל
יחד עם עוד מאנ"ש בוורשא את
"אגודת חסידי ברסלב בפולניא
למען מושבה בארץ ישראל" -
"אשר מסרתה לקנות אדמה בארץ
ישראל ולעשות ישוב מיוחד ויבנה
על יסוד התורה ומסורה, קאלאניע
על שם אדמו"ר זצ"ל", "אשר לב
כל אחד מאתנו שם שואף וזרת,
לדרוך ולהתיישב על אדמת ארצנו
הקדושה אשר רבינו הק' מסר נמשו
עלי' בסכנות כאלו, אשר מימות
עולם לא נמצא איש שיסבול כל
כך עבור ארץ ישראל" - לשון
ה'קול קורא' שהדפיסו ושלחו אל
כל קיבוצי אנ"ש.
"אני זוכר", סיפר ר' מוטל,
"לפני שעליתי לארץ עשיתי חברה
שלמה בשביל ארץ ישראל, והגיעו
אלי מכתבים רבים מכל אנ"ש
ששמעו שאני עוסק בענין זה
ורצו לעלות לארץ. השארתי את
כל המכתבים בפולין והם אבדו
שם. לפני נסיעתי, השארתי שם
את התברים שיעסקו בענין ארץ
ישראל, להעלות את אנ"ש ארצה
ולייסד מושבה לאנ"ש. הלכתי אז
להלל צייטלין, הוא אמר לי 'אצלי
זה בלתי ספק, אם רבי נתן היה
חי היום, כבר היתה מושבה של
חסידי ברסלב בארץ ישראל', הוא
נתן לי מכתב לא' כדי שיעזור לנו
לעשות כאן קולוניה - מושבה."
כשעשה ר' מוטל הכנות
אחרונות לקראת עלייתו לארץ
ישראל, בא רבי יצחק לבקרו בבית
אביו. אביו של ר' מוטל, שלא היה
מרוצה מהרעיון שבנו יעלה ארצה,
שוחה עם רבי יצחק על כך ובין
השאר אמר לו "אצלכם חסידי
ברסלב, אין לכם עם מי להתיעץ,
כמו בנידון דידך, אם לנסוע לארץ
ישראל אם לאו."
"ומה עלינו לעשות לפי
דעתך?", שאלו רבי יצחק.
"עשרה יהודים צריכים לבחור
באחד שהוא יהיה רבי", ענה האב.
"אולם איך נדע במי נבחר?",
מוסיף רבי יצחק ושואל.
"שיבחרו אותך", ענה ר'
יהושע, "ומה בכך אם יהודים
בוחרים באחד שהוא יהיה להם

רבי יצחק היה אומר 'איך בין א שופר' (אני שופר). כשתוקעים בו - שומעים תקיעה. אבל הוא עצמו אינו כלום, אלא קרן של בהמה. האנשים שלנו בפולין היו מצוינים במידה זו, שאצל כולם הענין של הרבי היה קדוש, לא עשו חלילה ביזנעם מענין רבינו, שום דבר לא לעצמו, רק לקרב את השני

חיכה בתחנת הרבנות. רבי אלחנן ספקטור

ור' יעקב זעליג אורלנצ'יק. מה שמחו בבואו של ר' מוסל, ומה שמח הוא לפגוש שוב את רעיני משכבר הימים.

עם ר' יחיאל מאיר היה מיוחד עוד בפולין, שניהם ניסו בימי בחרותם בפרק זמן אחד לחצות את הגבול לאומן. ר' יחיאל, שאף הוא כר' מוסל לא עלה הדבר בידו, נכנס ללמוד בישיבת גובנהדוק במזריטש, שם קרב בתורים לברסלב, אחד מהם עמו היה מיוחד ביותר, דב גרינשטיין, אף נעשה גיסו כששניהם נלקחו לחתנים על ידי ר' אברהם גון, מחסידי טריסק בעיירה קאוועל, וברבות הזמן גם את חותנו ר' אברהם קרב ר' יחיאל לענין רבינו וגם את אחיו ר' הרשל צוקר. בהמשך עלה ר' יחיאל ארצה, ור' מוסל לא שמע ממנו יותר.

יום אחד הופיע ר' יחיאל בשטיבל של ברסלב בוורשא. ר' מוסל שהופתע לראותו, שאל אותו "יחיאל, אתה עוד זוכר?" כאומר: האם עדיין אתה אוחז בענין של רבינו? ר' יחיאל משיבו "עכשיו נולד לי בן, קראתי לו נחמן".

ותנה עתה זוכים הם וההשגחה הפגישה אותם שוב, והפעם בארץ הקודש!

גם את ר' שמואל מרדכי הכיר עוד מהשטיבל בפולין, כאן בבני-ברק הוא נעשה בעל-עגלה. ר' יוסף ארליך סיפר לר' מוסל, כי יום אחד נכנס יהודי לא מוכר אל חנות הידקות שלו וביקש מים ליטול ידיים. הוא נתן לו, והיהודי עשה ברכה. כששמע את תברכה שלו, שהיתה בכזו דביקות, הסתכל עליו ושאל "מהיכן יהודי?" "ברסלב חסיד אני", ענה ר' שמואל מרדכי, ור' יוסף צהל: "הו... אתה משלנו".

אולם לא היה הרבה פנאי לדיבורים, בני המשפחה היו עייפים מתלאות הדרך והיפשו פינה של מנוחה. נחלץ ר' יוסף ארליך לעזרתם, ייש לי חדר בביתי, קח את התדר. ר' מוסל כבר נשאר אצלו ושכר ממנו את התדר. לאחר תקופה עבר להתגורר בצריף שעמד בקרבת ביתו של ר'

במושבה בני-ברק

מרוחק נראו בתי האבן וצריפים הצף הצריפים בין התולות ההובים, המושבה הקטנה בני-ברק קידמה בברכה את ר' מוסל ומשפתתו. באותה עת גרו בה אך מתי מעט חסידי ברסלב שעלו מפולין: ר' יוסף ארליך, ר' שמואל מרדכי כהן, ר' יחיאל מאיר צוקר

שמעון יגלניק, יוהמשיך הלאה עם הרכבת עד לעיר לוד, באותם ימים היו המאורעות, הערבים התפרעו אז באלפיהם והיו תוקפים יהודים. אבא ירד מהרכבת בלוד, ומצא את עצמו פתאום בתוך המון ערבי. הילדים היו צמאים מאוד, והוא הלך לחפש מים, לפתע הבחין בו יהודי אחד שנקלע בהשגחה למקום, 'מה אתה עושה פה?' השתומם כולו, ואבא אמר לו 'אני נוסע לתל-אביב, והלה עונה 'מה תל-אביב, סכנת נפשות כאן. עלה בחורה אל הרכבת ותיסע לתל-אביב'. אבא עשה כדבריו, אך כשירד בתחנה בתל-אביב, ר' אלחנן כבר לא היה שם. נס גדול היה להם שניצלו מירי הערבים. אבל אבא אמר שנס יותר גדול היה, שהוא לא השתקע בתל-אביב, אלא הלך לגור בבני-ברק.

וכך היה מעשה:

בתל-אביב, הם הלכו לבית קרובת משפחה של אשתו, שבאה מפולין וגרה בעיר. שם הציצו להם מיסות, ור' מוסל אמר "נהיה כאן הלילה, ומחר נראה מה נעשה".

למחרת עם שחר, קם והלך לבית הכנסת להתפלל. כשתור, מצא אשתו נסערת, 'מוסל, אסור להישאר כאן דקה אחת, אפילו כוס תה אל תשתה כאן'.

"מה קרה?"

"ראיתי את בעלת הבית לוקחת בשר שהביאה מהשוק ומכניסה לסיר כדי לבשלו. בדקתי את הבשר, הוא לא הומלח כלל! אנחנו לוקחים את הדברים והולכים מכאן".

עמדה להם זכותם של ר' מוסל וזוגתו, שנודעה לצדקת ויראת שמים גדולה, וארבעת בנייהם נשארו נאמנים לה' ולתורתו. זוגתו מרת פרידא היתה אדוקה אף היא ברבינו ומדי יום היתה אומרת את העשרה מזמורים. לאחר שנוסדה ישיבת ברסלב בבני-ברק, היתה מסובבת במשך שנים ומקבצת צדקות למען הישיבה. כמו כן תמכה במשפחות עניות והצילה אותן מרפת רעב. ככלל, היה ר' מוסל מדבר על כך שגם את

בני הבית צריך לקרב לענייניו של הרבי, ולדבר עמם דיבורי אמונה מרבינו, בבחינת 'כה תאמר לבית יעקב'.

עוד באותו יום, החליטו ר' מוסל ובני ביתו לעזוב את תל-אביב המסודרת, לסובת המושבה החדשה בני-ברק.

יוסף, ברת' חתם סופר.

ר' מוטל אך הניח כף רגלו על אדמת הארץ, וכבר החל לבוא בדברים עם אנשים ולקרב נפשות. מגיע חודש אלול ושנת תרצ"ו, אלו הם ימי המאורעות, הערבים מתפרעים בכל רחבי ארץ ישראל, וסכנה גדולה לנסוע בדרכים. אך ר' מוטל אינו מהסס ומתכוון לצאת לדרך ירושלימה, לקיבוץ חסידי ברסלב, להתפלל עמם יחד בהתקשרות לרבינו הקדוש. ולא רק שנסע, אלא גם עורר את חבריו לעשות כן. במכתבו לר' יצחק מאיר קורמן ממוצש"ק ניצבים תרצ"ו, הוא כותב לו:

"ואי"ה על ראש השנה נוסעים מכאן עשרה או יותר אנשים, ואין להם כי אם על הוצאות, אבל לא על אכילה ושתי ועליך להמציא בשביל האנשים אש"ל, כי אי"ה יהי' עתה כמה מקורבים תשים שלא היו עד תגה ועתה נוסעים בסכנות כאלה ועליך מוטל לעשות לבל יהי' להם ח"ו חלישת הדעת. וזכור מעשיך הראשונים מה שעשית בלובלין למען כבוד הצדיק ותאזור מתניך לבל יחת מפני איש, לעשות מה שמוטל עליך...".

בבואו למושב בני-ברק, הביא עמו ר' מוטל רוח חיים והתחדשות. בכל מוצאי שבת היה יושב עם אנ"ש בבית הכנסת הארצי שהיה להם, לסעודת מ'לה מלכה' עם דברי תורה ושיחת חברים, שירים וריקודים וסיפורים מרבינו ואנשיו. כל אימת שהיה מקבל מכתב מוורשא מרבי יצחק ברייטר, היה קורא אותו בפני אנ"ש, והיו כולם מתענגים מדיבורי האמת והאמונה.

כך למשל, לאחר התגים דשנת תרצ"ו, קיבל מכתב מרבי יצחק בו הוא מתענין בו ובשלומו ומספר לו על ההתקבצות בלובלין בראש השנה ועל הנס שארע לאנ"ש דלודו' בשובם מלובלין כאשר האוסובוס שהסיע אותם התהפך ונפל לתוך נהר, וכל אנ"ש שהיו באוסובוס ניצלו ונתרו בחיים. ר' מוטל החזיר מכתב תשובה

לרבי יצחק, וסיפר לו כי הוא עושה השתדלויות גדולות למענו, להביאו לארץ האמונה. מבינים אנו שבוודאי קלו המים, היינו הדינין הגדולין אשר רצו לסתום פתח קדושה לבלי לכנוס ישראל לארץ ישראל - כותב רבי יצחק ברייטר לאחד מאנ"ש באותם ימים - "לכן נתעוררתי תלי"ח לשוב לכסוף, אולי תבוא גם לי ישועה, כי כיסופי לארץ ישראל אי אפשר לשער לך כלל וכל יום ויום אני מתפלל ובוכה ומקיים ויקוד ארצה' בפשיטות, ובה קיבלתי מר' מרדכי יגעלניק מבני-ברק שהוא רוצה משם לעשות דרישה עבורי, כי הוא הדיעני כי שלוש פעמים ענו מהממשלה שאינם רוצים להסכים על דרישתי, ועתה בפעם הרביעי ביקשם שיסכימו וספק גדול אם יסכימו, אבל הוא רוצה לעשות עבורי משם דרישה חדשה אם יוכל".

באותו זמן, הגיע רבי אפרים ממשעדבור' מתל-אביב, להתגורר בבני-ברק, ואנשי שלומנו שמתו בבוא אדם גדול כמותו. ר' מוטל היה מספר, כיצד בשבת בבוקר היה רבי אפרים אומר תמיד את ה"להתודע ולהגלות" שלפני הסיפורי מעשיות, וכשהיה מזכיר את שמו של הרבי, היה נעמד ממקומו ביראת כבוד שאין לתאר.

לקראת תג הפסח תרח"ץ, הגיע רבי אברהם שטרנהארץ לשהות במשך תהג בבני-ברק, ובחול המועד התאספו אנ"ש בבית שבו התאכסן, וגם ר' יצחק גרשטנקורן מיסד העיר הגיע, ונדברו יחדיו איך לפעול כדי להביא את אנ"ש מתוך לארץ ארצה. באותו זמן, עלו כל מיני הצעות איך לייסד מושבה עבור אנ"ש, היה מי שהציע לייסדה בגליל, בין צפת ומירון, ואחר הציע בקרבת ירושלים.

שארית יצחק

כל העת עשה ר' מוטל מאמצים כבירים כדי להעלות את רבי יצחק ברייטר ארצה. לנגד עיניו עמדו מילותיו של רבי יצחק באתר ממכתביו אליו: "מה אומר לך, אני מקנא את האיש שיעזור לי

פעם, בלכתו ברחוב נאלבקי הסואן, והנה שומע ר' מוטל לפתע מישהו צועק 'ריבנו של עולם!...', הביט סביבותיו לראות מיהו הצועק, עד שהבחין באחד מאנ"ש, בערל שמו, ההולך וסוחב על גבו חשא, ותוך כדי כך מתבודד וצועק לה' יתברך

להגיע לארץ ישראל, כי אתה הרי יודע כמה אני צריך לבוא לארץ ישראל".

אולם למרות מאמציו ומאמציהם של אחרים, לא יצא הרבר לפועל. "הוא כתב לי הרבה מכתבים שאעזור לו לבוא לכאן", היה מספר ר' מוטל, "אבל אז כבר לא יכולתי לעשות מאומה, גם את אבי לא עלה בידי להעלות לכאן, הלכתי לכל מיני אנשים וכתובות ולא הועיל כלום. הבעל דבר לא רצה להניח לו לבוא לארץ ישראל, אם הוא היה בא לכאן - היה ענין אחר.

פעם אחת, ביקש ממנו רבי יצחק במכתבו, שילך אל אדם אחר הגר בתל-אביב, שיש לו עסק גדול, אולי יוכל לסייע בעניינינו. ר' מוטל נכנס אל חנותו של הלה, שהיתה ברח' אלנבי, בהיכנסו, הבין בעל הבית שלא בא לקנות אצלו ושאל לדצונו. "אמרתי לו", סיפר ר' מוטל, "באתי אליך בשליחות", "איוו שליחותו?", אמרתי "אדם בשם יצחק ברייטר כתב לי...". כשרק אמרתי "יצחק ברייטר" -

שומע לר' מוטל ובא לב"ב. ר' זאב ליברמנט

יום אחד נכנס יהודי לא מוכר אל חנות הירקות שלו וביקש מים ליטול ידיים. הוא נתן לו, והיהודי עשה ברכה. כששמע את הברכה שלו, שהיתה בכזו דביקות, הסתכל עליו ושאל "מהיכן יהודי?!", "ברסלבר חסיד אני", ענה ר' שמואל מרדכי, ור' יוסף צהל: "הו... אתה משלנו!"

בשמחה תמיד. ר' מוטל עם בנו ר' חיים

נעשה מקורב אל רבי יוסף שלמה כהנמן הרב מפוניבז'. כשהיה הרב מפוניבז' מגיע להתפלל ב-7:00 היו ר' מוטל ושאר הבנאים כבר עובדים, וכאשר חסרו אנשים למנין, היה קורא להם להשלים. לאחר מכן מהשעה 9:30 עד 11:30 היה הרב מפוניבז' מוסר את שיעורו. ר' מוטל, שמלאכתו היתה עראי ומוחו ולבו נמשכו בעבודות לתורה הקדושה, ניצל את הפסקות האוכל בן 12:00 ל-1:00, כדי להיכנס ולהאזין לשיעור.

"הייתי נכנס לבית המדרש ויושב ואוכל", סיפר לימים, "ובינתיים מקשיב לשיעור, היה תענוג לשמוע. בהתחלה למדו את פרק יום הכיפורים ביומא, אחר כך התחילו ללמוד פרק 'חומר בקודש', במסכת חגיגה. פעם אחת, היה זה לפני ראש השנה, הוא שאל קושיה ברשיי ביסנהרדין' בענין גבגב הבא במתרת, ובפעם אחרת הוא שאל קושיא באורח חיים. כשהנפתו לדאש השנה לירושלים, פגשתי את רבי אפריימל, אז שאלתי אותו את שני הדברים האלו, ועוד בסרם סיימתי להקשות, כשרק אמרתי לו את הדיבור המתחיל ברשיי, הוא כבר אמר לי: 'כן,

אפטר שניצל בנס מגיא ההריגה, ובעזרתו הנציה את קיבוצי אנשי בפולין, בתיקון-הכללי שהוציא לאור בשנת תשס"ו, בהשתדלות ר' יעקב זעליג אורלנצ'יק ור' משה צוקר.

ר' מוטל אף הוציא לאור חיבור מעט הכמות ורב האיכות, בשם 'מדרכי הצדיק' יקרא, שם העלה על נס בשפה ברורה ונעימה את פרשת גדולת צדיק האמת.

קונטרס נוסף שהוציא ר' מוטל לאור, הוא מפתחות על פסוקי התנ"ך המובאים בתורות בליקוסי מזהר"ן.

רבי אפריםל מתרץ את קושיות הרב מפוניבז'

העוני בארץ הקודש באותם ימים היה מופלג, ר' מוטל שהיה צריך להביא טרף לביתו, לא בחל בשום עבודה שנחמנה לו, תקופה עבד בסלילת כבישים, ומשך זמן מסוים עבד בפרדסים סביב בני-ברק, בהשקפה ובקסיף הפירות, כשאגב הכי הוא זוכה להרבה שעות התבודדות בשעלד'.

גם בבנייה שלח ידו, והיה בין אלו שבנו את ישיבת פוניבז', כך

גם ספג ממנו פעם אחת 'פאסש', ובסוף הוא נהיה גיס שלו. לייבל זה נסע לארץ ישראל, אפילו שהמפורסם שלו ציוות לאבי שלא יסע, אבל הוא לא שאל. כשפגשתי אותו כאן אמרתי לו, תראה מה נעשה עמי; למה אני כאן בארץ ישראל? הרי ברוך ה' לא חסרה לי בפולין פרנסה? עליתי רק משום שהרבי שלי אמר לעלות לארץ ישראל. תראה מה עלה בגורלו של אבי, ומה הרבי שלי עשה ממני."

מכל משפחת אשתו של ר' מוטל, עשרה אחים ואחיות, לא נשאר שריד, מלבד אשתו, בוכות עלייתם ארצה. חותנו ר' שמואל חיים רוזנבלום, שפר עליו גורלו והוא נפטר מיתת עצמו עוד בתחילת המלחמה. מעט לאחר מכן לקחו הגרמנים את יהודי לסקרוב ליער, אילצו אותם לחפור בורות והדגו את כולם.

כשנדע לר' מוטל כי מורו הדגול רבי יצחק ברייטר נרצח על קידוש ה' בתוך מיליוני הקדושים, נחלץ חושים להעמיד שם ושארית לרבו, והוציא לאור את הספר 'שארית יצחק', ובו ליקט חידושי תורה ודיבורי אמונה מרבי יצחק, ואף העלה עלי גיליון את כל פרשת התקרבותו לצדיק האמת ופעולותיו הקדושות אשר פעל להאיר לארץ ולדורים עליה מטובו של הגחל נובע.

הוא גם ישב יחד עם ר' בן ציון

היה שם אדם נוסף שדיבר אתו, והוא אמר לבעל החנות 'אתה יודע מי זה האדם הנה? זה אדם שיכול להיות מיניסטר הכי גדול בעולם!'

"אותו אדם, היה לו עסק בוורשא, וכשהוא היה צריך לחשב חשבון גדול ומורכב, היה פונה אל ר' יצחק שהיה 'בוכהאלטער' - מנהל חשבונות. הוא היה חכם מחוכם אפילו בענייני העולם, חן ממה שהיה אדוק ברבינו עד אין סוף. אמרתי לו שהוא רוצה לנסוע לארץ ישראל, אז הוא אמר לי 'יה אינו בידי', כי האנגלים כבר לא רצו לתת אשרות עליה. גם לאבי לא נתנו."

אביו של ר' מוטל, התתרס בכל מאודו שלא הצטרף אליו בעלייתו ארצה, משום שאחר כך, למרות מאמציו ומאמצי בנו, כבר לא התאפשר הרב.

לימים, אתרי השואה הנוראה בה הושמדו רוב יהודי פולין ובתוכם ר' יהושע יגלביק הי"ד שהיה מראשוני הקרבנות בוורשא, פגש ר' מוטל בירושלים את אחד מידידי אביו שהשתייך לאותה החסידות, לייבל שמו, "לייבל זה היה 'אש' עלי, כשהתקרבותי לברסלבי, סיפר ר' מוטל, 'בזמנו, כשניסיתי להגיע לאומן והחזירו אותי - הוא בא לביתנו והיכה אותי. ר' אלי קוסיינר, המנהל של ישיבת 'תורת אמת ואמונה' ברסלב בוורשא,

יש שם קושיא... והקשה את הקושיא ואמר את התירוץ. אותו הדבר עם הקושיא באורה חיים. אתר כך כשאמרתי את התירוץ לרב מפוניבז', הוא יצא מהכלים מהתפעלות."

את רבי אפרים מיל, שהיה גאון עולם ולא החזיק טובה לעצמו, הכיר ר' מוסל עוד מפולין, ואף ליווה אותו עם שאר אנשי בדרכו לארץ ישראל, באותה שנה בה הוא עצמו עלה ארצה. "בבאתו מהעיר וורשה", כותב ר' מוסל, "ליוו אותו הרבה מאנשי, הוא לבש אז כובע ירושלמי ונראה כמו רבי, כששמע אנשים ברחוב אומרים שרבי נוסע לארץ ישראל, הרים את קולו ואמר 'חס ושלום, אני לא רבי' וכפל ושלש את זה כמה פעמים שלא יסעו ויסברו שהוא רבי..." (הקדמת 'עונג שבת').

בתורת ה' חפצו

ר' נחמיה יגלניק שיחי נכדו של ר' מוסל, שרבות שחה במחיצת סבו, נזכר בערגה:

"כל העבודות בהן עבד סבא, לא גרעו מאומה מעבודתו את ה', הוא היה כזה איש חיי. כל החיים אני זוכר אותו מתחיל את היום שלו בחצות, היה הולך למקוה, לאחר מכן עושה את כברת הדרך מביתו עד לבית הכנסת ברסלב ברח' מיימון, שם היה יושב ולומד. במשך שנים רבות למד עם הדיין רבי שלמה סנא, שהיה גאון מופלג, הוא היה התברואה שלו עד לפטירת רבי שלמה, הם היו לומדים יחד כל לילה עד לתפילת וותיקין.

"אחרי פטירת רבי שלמה סנא, הוא התחיל ללמוד בתברואת עם רבי יעקב גלינסקי, וזה נמשך עד לפטירתו. תמיד הוא התפלל עם הנץ החמה, הוא אמר לי פעם 'כל חיי, גם בפולין, התפללתי וותיקין'. וגם בהיותו בבית הוא לא שקט על שמריו, היה מניח לפניו על השולחן ערימת ספרים ולומד את שיצוריו הקבועים, שו"ע, ספרי רבינו וכי'. עשיתי פעם חשבון ויצא לי שהוא ישן בקושי חמש שעות. כשהוא

לקרב את צעירי הצאן. ר' מוסל נואם באסיפה למען ת"ת ברסלב

צריך שתהיה שפה עם העולם. כשעבדתי בביה"ח תל השומר והייתי נוסע לשם באוטובוס, הייתי מדבר עם הנהגים, והם תמיד רצו שאשב לידם. וראיתי שכל אדם, נכנסים הדיבורים באוזניו. אבל הבעיה שאדם חושב כשהוא פוגש יהודי רחוק, ומדבר אתו, שתיכף הוא יניח תפילין וכבר יהיה ברסלב חסיד. זה לא הולך כך מהר

לקנות כל ספר חדש שיצא לאור, הוא אמר 'כל ספר שאני קונה, אני קודם לומד אותו כולו, ורק אחר כך מרשה לעצמי להניח אותו בספרייה.

"אבי רבי נחמן ישראל ע"ה, שהיה גאון עולם ותחונן איש קרבו מאוד, אמר לי פעם בהתפעלות כזו 'אבי סיים את השולחן-ערוך כולו עם כל הנושאי כלים'. סבא ר' מוסל ידע הרבה בנגלה ובנסתר, התבין היה שגור על פיו, ועשרות פעמים סיים את הש"ס, הוא היה מלומדי הדף היומי מאז היווסדו בפולין בשנת תרפ"ד, וכאן בארץ היה מוסר שיצור קבוע במשך שנים ארוכות בדף היומי".

רבי שמחה גולשבסקי ז"ל סיפר: "לפני התקרבותי לברסלב, הכרתי

השתתף באיוו שמחה, הוא כבר לא היה הולך לישון, אלא נשאר עד עד וותיקין. כשהייתי אומר לו שאולי ילך לישון, היה אומר 'מה לישון, צריך לחסוף טוב'. הוא חי את התכלית, והכל מתוך תורה ושמחה.

"בשבעה אחרי פטירתו, הגיע הגר"ש וואזנר לנחם את המשפחה, וסיפר: 'הייתי שומע את ר' מוסל בשתיים בלילה הולך אל בית הכנסת, ואני באותה שעה הולך לישון. הייתי אומר לעצמי: ר' מוסל כבר קם לעבודת הבורא, איך אתה הולך לישון?'

"היתה לו ספרייה ענקית, עם אלפי ספרים, כל קירות הדרי הבית היו מכוסים במדפי ספרים. הוא היה אוהב ספר גדול ונהג

את רבי מוסל יגלניק בבני-ברק, וכשביקרתי אצלו וראיתי את הספרייה הענקית שבביתו, התפלאתי, לשם מה לבעל-בית כמותו ספרים רבים כל כך? אחר כך, כשהתקרבותי לדרכו של רבינו והכרתי את אנשי הבניתי כי אנשי רבינו, גם אלו העוסקים במלאכה לפרנסתם, יש להם שיצורים קבועים ויד בחלקי התורה הקדושה".

אוהב את הבריות ומקרבן

ר' מוסל אהב את הבריות, על אחת כמה וכמה את אנשיו של הרבי. חסיד ברסלב היה אצלו התואר הנעלה ביותר. מי שרק דרכו רגליו פעם ופעמיים בבית המדרש דברסלב, כבר התייחס אליו ביחס מיוחד.

לפעמים היה נוסע עד לעיר מרוחקת, משום ששמע שמתגורר שם אחד מאנשי, היה מכתת רגליו עד לביתו כדי להתוודע ולשוחח עמו מהרבי.

"פעם אחת, כשהייתי אצל ר' זאב ליברמנש ברח' מאזה בתל-אביב, סיפר ר' מוסל, 'ישנתי אצלו לילה אחד, הייתי אז לבוש ככה פשוט מאוד, אמרתי לו: 'יועלוול, שמע לי, זה לא מתאים שתגור כאן בתל-אביב, אין לך עם מי לדבר כאן, ומה יהיה עם הילדים שלך, תבוא אלינו לבני-ברק. וברוך ה' הוא שמע לי ושאר ילדיו נשארו יראים ושלמים'.

וכשהיה מגיע לעיר אחד מאנשי כדי לאסוף ממון לפני חתונת אחד מילדיו, היה ר' מוסל מניח את עיסקיו בצד ויוצא עמו לסבב על פתחי נדיבי לב.

לא רק עם אנשי שלומנו היה מדבר מהרבי, אלא בכל מקום שאליו נקלע, היה מדבר דיבורי אמונה מהנחל הנובע. הוא קיים 'זאדברה בעדותך נגד מלכים ולא אבושי', וגם עם גדולי תורה וחסידות שותח מרבינו והשפיע עליהם.

באותה המידה, הוא לא נמנע לדבר עם יהודים רחוקים משמירת

מצוות, אלא אדרבה. ממורו רבי יצחק ברייטר למד לדבר עם הרחוקים דווקא כדי לקרבם. "צריך ללמוד לדבר עם היהודים החופשים בשפתם", היה אומר, "צריך להביא להם את דבר ה'. אני אותו שדווקא לקיבוצים צריך להביא את דבר רבינו. הם צמאים".

לא מעט אנשים קירב, אחד מהם, שאביו היה רפורמי, התקרב על ידי ר' מוסל, שהביא אותו לקיבוץ בראש השנה, ולאחר מכן היה בא מדי ערב לשיעור הדף היומי.

"כשאני הגעתי לארצה", סיפר ר' מוסל, "לא היתה פרנסה. נסעתי פעם עם ר' הרשל צוקר לחיפה, היינו שם שתי שבתות, בשבת בבוקר התפללנו מוקדם, ולשלוש-סעודות הלכנו לביהכנסת פועלי אגודה ברח' החלוץ, היה שם אחד מאנשי מורשא, תמיו

של ר' ישראל בארסקי, ר' יעקב זעליג היה חבר שלו. זכרתי אותו מפולין בתור בחור. שם בחיפה, ביילתי עמו, ובהיותנו בביהכנסת פועלי אגודה, הוא הביא ליקוטי מוהר"ן ולמדתי בפני העולם. סביבנו התאסף ציבור. ככה צריך עזות דקדושה, מה אכפת לי אם מישהו יצחק? אחר יצחק, והאחר יכנסו הדברים באונויו.

"האמת שהעולם צמא, והדיבורים של הרבי נצרכים מאוד, זה כמו לתת מים לצמא במדבר, כך הם הדיבורים של הרבי ובעיקר ההתחזקות. כי רוב האנשים מיואשים מלהיות ערליכע יידן. צריך להחזיר את נשמות ישראל הביתה, לומר להם: אתה יכול להיות צדיק גדול! אליך משיח יבוא".

וממשיך היה ר' מוסל ואומר: "צריך שתהיה שפה עם העולם. כשעבדתי בביה"ח תל השומר

העולם צמא לדיבורים של הרבי, ר' מוסל (בארבעת ג'נ.)

והייתי נוסע לשם באוטובוס, הייתי מדבר עם הנהגים, והם תמיד רצו שאשב לידם. וראיתי שכל אדם, נכנסים הדיבורים באונויו. אבל הבעיה שאדם תושב כשהוא פוגש יהודי רחוק, ומדבר אתו, שתיכף הוא יניח תפילין וכבר יהיה ברסלבר חסיד. זה לא הולך כך מהר.

"שמעתי שר' נתן היה לו תלמיד ר' עזר, והוא היה תמיד מסריר את ר' נתן בשאלות. הוא היה מהמתנגדים, והיה למדן. ור' נתן ענה לו על שאלותיו, עד שבסוף הוא התקרב לכן, דווקא כשאתה רואה אדם שהוא מתנגד, תרע ש'בער' בתוכו. מי שארש, זה כלום. אבל אם יש לו קושיות, זה סימן שבער בתוכו. ובכלל, לגבי החילונים, אני מאמין שאם ידברו אתם בשפה שלהם, היו מקרבים בלי שיעור אנשים! אבל לא עושים מספיק. מוהר"ג כבר אמר: אתם אנשים כשרים, רק שאתם שלימיזולניקעם...".

לאחר שנוסדה ישיבת ברסלב בבני-ברק על ידי התסיד רבי שמעון ברגשטיין, היה רבי מוסל מגיע אל הישיבה ללמד בני יהודה קשת, להשפיע על בני הנעורים מדרכי הצדיק. מדי ליל שבת, עם סיום הסעודה בביתו, היה הולך אל הישיבה, יושב עם הבחורים ולומד עמם בספרי רבינו, שר איתם, ובמתק שפתיו היה מפיה בהם רוח חיים של תמימות ופשיטות. אותם תלמידים, שכיום הם כבר סבים לנכדים, זוכרים עדיין את הטעם המתוק של שיחותיו, ומספרים כי רק מלראות אותו מגיע - כבר היו מתמלאים שמחה. אחד מהם נזכר איך היה ר' מוסל שר בחיות "לבי ובשרי, לבי לבי ובשרי..." ולא פעם היה מסעים בהטעמת מיוחדת "לא כי בנג המת ובני החי... היו מכנים את אנשי שלומנו בפולין 'שויעע חסידים' [חסידים מתים], אבל לא כן, לא, כי בנג המת ובני החי...".

במוצאי שבת, היו באים אליו תלמידי הישיבה לסעודת מלוח מלכה והוא היה מספר סיפורים מאנשי שהכיר בפולין, ומדבר

דיבורים מעבודת ה', שלא נס ליהם שנים רבות.

בביהכנסת ברסלב ברח' מיימון, היה לומד רבים בליקוטי מוהר"ן, ואף כיבד את ה' מהונו וביום כיפור היה עובר לפני התיבה. גם ביום כיפור היה מתפלל כדרכו תפילת שחרית עם הגץ, ומכיוון שבבית הכנסת דברסלב לא התפללו או בנג, היה הולך להתפלל במנין של הגאון רבי שריה דבליצקי, עמו היה בקשרי ידידות. ולאחר שחרית, היה בא לקריאת התורה בביהכנסת דברסלב ועובר לפני התיבה במוסף. גם בקיבוץ שהיה אז בירושלים, היו כמה שנים שהתפלל כחון ערבית של ליל ראש השנה.

חסד בגופו

באחד הימים באו וסיפרו לרבי מוסל, שרבי בן ציון אפטר שוכב חולה ביתל השומרי והרופאים רוצים לנתחו. אך שמע זאת, מיד מיהר ורץ כחץ מקשת לשם ושאל כמה דברים אמורים. "מהר הולכים לנתח אותו", אמר לו הדוקטור. שאל ר' מוסל למהות הניתוח, והדוקטור ענה שרוצים לכרות את ידו מחשש לנמק, אחרת לא יוכל לחיות עוד.

"ידעתי שהוא יכול למות תחת ידם", סיפר ר' מוסל, "אמרתי 'זה הודו שלי, אני לא מסכים שינתחו אותו. כל זמן שאני חי, לא יעשו לו ניתוח'. בינתיים אמרו לי כמה אנשים 'היינו אצל רב ואדמו"ר פלוני והם הסכימו לניתוח. מה אתה יודע בכלל, הרופאים מבינים'. אמרתי להם 'מתי שיצטרך למות, ימות, אבל לא תחת ידם. ה' יתברך הוא נתן חיים והוא לוקח'. עשיתי מהומה גדולה, רבי לוי יצחק גם כן הגיע, ושאל 'מה אתה אומר', אמרתי 'אני לא אתן בשום אופן שינתחו אותו'.

"לבסוף הדוקטור נכנע ואמר לי 'מבטיח אני לך, כל עוד אני כאן לא ינתחו אותו. למחרת אמרו מהביה"ח שאם לא מנתחים אותו, מוציאים אותו מכאן. העבירו אותו לביה"ח 'אסותא' בתל-אביב ושם

קבעו בוודאות שאסור לנתחו. טיפלו בו טיפול אתר, ושם היה כמה ימים, אחר כך יצא בריא כאחד האדם, וחי עוד כשנה וחצי.

שוב מעשה, לאחר פטירת ר' הרשל צוקר, והיה זה בתקופה שבה היו עושים ניתוחי-מתים, כשאך נודע לר' מוסל כי ר' הרשל מונח בביה"ח תל-השומר, מיהר ורץ לשם, הוא אמר להם כי קרוב משפחה של המנוח הוא ומתנגד כי ינתחו אותו. ולא עזב את משמרתו עד שבאו קרובי המשפחה. וזה סיפור אחד מיני רבים.

במסגרת תפקידו, התמסר ר' מוסל להבאת נפטרים רבים לקבר ישראל, ואף עסק רבות בחיפוש נעדרים.

בשמחה תמיד

"סבא היה תמיד מלא שמחה", מתרפק בכדו ר' נחמיה יגליק, ידק לראות אותו, היה מספיק כדי להתמלא שמחה. היתה לו כוז שמחה מכל דבר טוב שזכה בו, הוא שאב חיות מכל פרט, היה אומר בסיופוף 'ברוך ה' היום למדתי כך וכך'. ו'חומרות' הוא לא סבל כלל. הוא היה תמיד אומר 'חומרות? לקום בחצות, לשמור זמן ק"ש ותפילה, שיעורים קבועים בתורה, ש"ס ושולחן ערוך, ותפילה: הענין של הרבי הוא תפילה!

"היה לו כוח דיבור נפלא, היית יכול לשבת איתו יום שלם, והוא היה מדבר דיבורי אמונה מתובלים במדרשי חז"ל, זוהר וספרי רבינו, מספר סיפורים, ולא היית מרגיש בכלל בשעות החולפות. מאז שנפתחה שוב הדרך לכותל המערבי, היה בכל ערב ראש חודש נוסע להתפלל שם, גרנו אז ב'שפרי חסד' והוא היה בא לבקר אותנו, והיה מה לשמועו הוא היה מביא אתו הרבה שמחה".

"כשגרנו בשכונת שערי-חסד בירושלים", מוסיף ר' נחמיה, "פגשתי פעם את רבי משה בורשטיין, התחלנו לדבר, ובין כך נודע לו כי נכדו של ר' מוסל אני, "אתה נכד של ר' מוסל? תגיד לי,

בקשה נוספת ביקש בצוואתו, כי מלבד מה שנוהגים אנ"ש להכריז לנפטר שיידע שכבר איננו בזה העולם ושילך אל רבינו הקדוש רבי נחמן בן פיגא, שגם יכריזו באוזניו "תהיה בשמחה!"

מי יתן לי אבר כיונה

מהעשרה ראשונים. ר' יעקב זעליג אורלנצ'יק (באדיבות ר'ג שפירא)

מאיפה ר' מוסל לקח את השמחה? אני זוכר אותו עוד מוורשא, תמיד היה שמח.

"כבר חודשיים לפני ראש השנה הוא היה מדבר 'הנה הולך ובא ראש השנה'... הוא דאג שנסדר עבורו את החדר, ואת כל העניינים שסביב הנסיעה, והיה מדבר עם כל מי שהיה פוגש על השיבות ההתקבצות יחד.

"הוא חשב על כל אחד מנכדיו, התעניין מה עם זה ומה עם זה, היתה לו רשימה של שמות כל צאצאיו, וכל מי שנולד היה מוסיפו לרשימה, וכל יום היה מתפלל על כולם, את הרשימה הזו היה מביא אתו גם מדי חודש אל הכותל המערבי. אחרי פטירתו מצאתי את הרשימה הזאת. זכינו והיה לנו 'בעטלער' [בקשן] שהתפלל עלינו! לא בחינם רבי יצחק ברייטר אמר לו: אתה שייך לעולם האמונה והתפילה".

במשך שנים, היה ר' מוסל נוסע לכל ערב ראש השנה למירון, אומר בציון רשב"י עם ציבור מאנ"ש את סליחות זכור-ברית, מתפלל וותיקין, ואז עושה דרכו לירושלים לקיבוץ רשם.

בשנים המאוחרות, כשכבר היה מבוגר יותר, היה מתפלל זכור-ברית בבית מדרשו בירושלים, ואחר כך נוסע עם שאר אנ"ש לתברון למערת-המכפלה להתפלל על קברי האבות, על פי דברי מוהרנ"ת שבערב ראש השנה צריך להתפלל על קברי צדיקים.

אך כל העת היה מצפה מתי יזכה לנסוע לאומן, ומדי יום היה אומר את התפילה של רבי יצחק ברייטר. בשנת תשמ"ו לקח ר' מוסל באירוע-מוחי, מאז כבר לא היה יכול ללכת בכוחות עצמו ורוחק לכסא-גלגלים, ועדיין בעמקי לבבו ייחל, אולי יבוא היום ותפילותיו תתקבלנה ויזכה להשתטח על ציון רבינו.

והשומע קול בכיות, שמע את תפילותיו הרבות. בשנת תשמ"ז, בהיותו בגיל גבורות שמונים, זכה ומשאלת לבו הטהור יצאה לפועל. לאחר חג השבועות יצא לדרך עם קבוצה מאנ"ש. היתה זו מסירות נפש של ממש מצדו במצבו הבריאותי, ועם כל זאת, כאשר רק נפתחה בפניו הדרך, לא היסס ונסע.

אחד מיקידי אנ"ש שעזר לו בהתארגנות לנסיעה ואף ליווה אותו כל הדרך, מספר כי כשנקב בסכום הגבוה הדרוש לנסיעה - 2,500 \$ לא היסס ר' מוסל והשיב בחיוב, אחר כך אמר: "פעמיים בימי חיי הוצאתי סכום גבוה כל כך, הפעם הזאת, בשביל הנסיעה לרבי, ובפעם הקודמת היה זה כשאזח מאנ"ש בפולין ניגש אלי ואמר לי שהוא רוצה לנסוע לארץ ישראל וחסרים לו מעות, הוצאתי ממיני מיד 800 ולוסיס, שהיו סכום גבוה, ונתתי לו".

ר' מוסל נסע עם דרכון אוסטרי, הקבוצה נסעה מארץ ישראל לוינה, שם הלכו לביהכ"ס המקומי.

שנים רבות הלפו מאז ניסה ר' מוסל בימי נעוריו לעבור את הגבול ולהגיע לציון רבינו באומן ולא עלה הדבר בידו. לאחר עלותו ארצה, היה מחשב מחשבות כיצד להוציא חשקו לפועל. בשנת תשכ"ז נסתבבו סיבות ונפתח פתח של תקוה להגיע מארץ ישראל לאומן בהשתדלות חברי התנועה הקומוניסטית בארץ ישראל. כבר הושגו ויזות על ידי הממשל הקומוניסטי וקבוצה מאנ"ש היו אמורים להמריא לאומן, אך באותה שנה פרצה המלחמה, הרוסים ניתקו את היחסים עם השלטונות בארץ, והנסיעה לא יצאה לפועל.

אך ר' מוסל לא וויתר על חלומו הגדול. מאז ימי נעוריו - במשך כשישים שנה - מדי יום היה אומר את התפילה שחיבר רבי יצחק ברייטר לזכות להגיע לציון רבינו כמו אחרים מאנ"ש היה חוזר שוב ושוב על מילות התפילה שנתחברה בפולין לאחר שסגרו הגבולים: "כי גם קברו של הצדיק נסתלק מאתנו, כי גבול שם בינו לעבור... ריבוננו של עולמו שבר תשבר גבולותיהם ומחיצותיהם כמו שכתוב ה' הפיר עצת גוים הנאי מחשבות עמים, תכלה ותמגר ותכניע ותשפיל את כל הממלכות המונעים מלכוא על קבר הצדיק הקדוש תהו בכוונה לחזיק או שלא בכוונה ותעשה דרך כבושה לעבור גאולים...".

אולם בגלל תקלה שארעה, כסא הגלגלים שלו נשאר בארץ, ואת כל המשך הדרך ללנינגרד, ומשם לקייב, עשה ר' מוסל ללא כסא גלגלים, ומרוב החיות שהיתה לו מהנסיעה, הלך לפליאת כולם על רגליו הוא אף ביקש ללכת אל המקוה המקומי וטבל עצמו.

"כשהגענו ללנינגרד", מספר מי שליווה אותו בנסיעה, "ישבתי לידו במטוס, כל נוסעי הקבוצה היו שרויים בפתח גדול שמה יתפסו על ידי הרוסים וכל הסכום הגדול שהשקיע כל אחד עבור הנסיעה ירד לסמיון ובנוסף יושמו במאסר. אך ר' מוסל יושב רגוע לגמרי, מחויך כל העת, כשראה מבעד לחלון המטוס את הגויים יורדים ראשונים, הפסיר 'עשוי גייס פריער...' [עשוי הולך ראשון...].

"בלנינגרד החלו למיין אותנו, בדקו את הדרכונים שלנו אחד אחד, ואמרו: זה טוב, זה לא. כולם עומדים ורועדים, ור' מוסל רגוע, עומד מחויך. אני והוא נשארו אחרונים להיבדק, ובנס עברנו בשלום."

בדרך לאומן נזכר ר' מוסל באנשי שלומנו בפולין, כמה התגעגעו להגיע אל מקום גניות רבינו הקדוש, וכמה הוא עצמו נכסף והשתוקק עוד מימי נעוריו לזכות להבטחה הגדולה של הרבי. באותה נסיעה בה נסע ר' מוסל בתשמ"ז, היה עוד אחד מאנשי מורשא, ניצול שואה, ר' יהודה

הרמן שמו, שסיפר בדרך כיצד ניצל בנס ממוות בימי השואה לאחר שהזכיר את שמו של רבינו.

אחרי שישים וחמש שנות כיסופים, זכה ר' מוסל להגיע לציון רבינו הקדוש.

"ובשובו ארצה", מספר נכדו ר' נחמיה, "כמה היה שמח. הוא חזר ואמר שוב ושוב: זכיתי להיות על ציון הרבינו זכיתי להיות על ציון הרבינו".

ללכת מן העולם חתוך שמחה

"ביום המישי י"ט אב, יומיים לפני הסתלקותו, התקיימה חתונה של נכדו, והוא הגיע להשתתף בשמחה", משחזר ר' נחמיה, "בחופה הכריז שתאום משהו: 'הגאון הצדיק רבי מרדכי יגלניק מוכבד בברכה אחריתא', אני עצמתי לידו, וסבא שהיה המום כולו, אומר לי 'אוי ואבוי, נהייתי 'מפורסם'...'. כל החיים שלו הוא התרחק מהדברים האלו, וכשהכריזו 'הגאון הצדיק', הוא לא יכל לשמוע את זה."

"אני זוכר תמיד שבסעודת ההילולא של רבינו הקדוש ברביעי דסוכות, שהיתה נערכת בישולי בירושלים, כשהגאב"ד הימנחת 'צחק' היה בא והיו מעלים את זקני אנשי לימורת, אמרו לו י' מוסל, בוא תעלה, והוא בהחלטיות 'אני לא עולה'. כך שנה אחרי שנה, היו מבקשים ממנו לישב במזרח, והוא

תמיד סרב. גם בסוף ימיו, כשרוב הזקנים כבר לא היו בחיים, הוא לא הסכים להתיישב במזרח."

יומיים אחרי אותה חתונה, נתבקש ר' מוסל למרומים במוצאי שבת, כיא מנחם אב תש"ן. בליל שבת עוד התפלל עם אנשי בבית הכנסת במיימון, אחר כך חזר לבית בנו ר' חיים, אצלו התגורר בשנים האחרונות. בלילה קם כדרכו ואמר תיקון חצות, לאחר מכן אמר שאינו חש בטוב, ונשכב לישון. וכך, בחצות לילה, מצויד בהבטחתו הגדולה של הרבי לכל אשר יבוא אל ציונו הקדוש, עלה ונתעלה למרומים.

שלוש שנים לפני פטירתו, מצא נכדו בביתו את צוואתו, אותה כתב רבי מוסל עוד בהיותו בן חמישים. באו וסיפרו לו זאת, אך רבי מוסל לא נבהל, ואמר "טוב מאוד, שתדעו מה לעשות".

בצוואתו, ביקש לא להספידו, כמנהג אנשי, ובמקום זאת יאמרו בציבור את עשרת מזמורי התיקון הכללי. וכך היה. הלוויה יצאה מבני-ברק, ומאות המלווים, גם שאינם מאנשי, קיימו בקשתו ואמרו את העשרה מזמורים.

בקשה נוספת ביקש בצוואתו, כי מלבד מה שנוהגים אנשי להכריז לנפטר שיידע שכבר איננו בזה העולם ושילך אל רבינו הקדוש רבי נחמן בן פינא, שגם יכריזו באוזניו "תהיה בשמחה", על פי דברי רבינו בשיחות הר"ן "על ידי

מרה שחורה ועצבות אינם יודעים משמו. ואמר בדרך צחות, שהמת כששואלין אותו שיאמר שמו הוא שוכח את שמו כמובא, וזה מחמת שהמת הוא בעצבות ומרה שחורה מאוד, על כן אינו יודע משמו" (שיחה מג). רבי מוסל שהיה דבוק בתמימות דבריו רבינו, ביקש שיזכירו לו לאחר פטירתו להיות בשמחה. ואכן קיים זאת ר' נחמן רוזנטל שיחי' והכריז י' מוסל: זיי פריילאך! תהיה בשמחה".

ר' מוסל, שבחייו ובמותו היתה השמחה נר לרגליו, נטמן בחלקה שיסד הוא בעצמו עוד בשנת תשכ"ז, לאחר המלחמה, בהר-הזיתים לאנשי שלומנו (מלבד חלקת והאליף), לימים נטמנו שם ר' יעקב ועליג אורלנצ'יק, ר' נחמן גלינסקי ועוד מאנשי.

גם את נוסח מצבתו, כתב רבי מוסל בעצמו:

"פה נטמן ר' מרדכי נתן דוד ב"ר יהושע יגלניק אשר השתדל להיות אחד מאנשי תסידי ברסלב וללכת בדרכי הנגמ"ח."

זכה ר' מוסל להתקרב לצדיק האמת, לדבוק במידת האמת, ולאהוב את הבריות באמת. אשרי לו

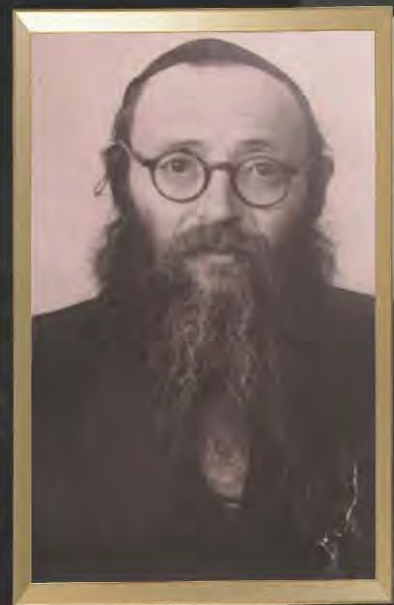
תודות לר' שמעון ור' חיים שיחי' בניו של ר' מוסל יגלניק, ר' נחמיה ב"ר נחמן יגלניק שיחי', ר' אברהם אלחנן ור' מרדכי ב"ר יהושע יגלניק שיחי', ר' נחמן גולשבסקי שיחי', ר' שמואל תפילינסקי שיחי', ספרית מכון שזקן.

זכיתי להיות אצל הרבי. הציון כפי שנראה בנסיעתו של ר' מוסל (באדיבות ר' שאול ברמץ)

כשהגיע ההזן ל'המלך הקדוש' - מהאו כולם כפיים בכזו התלהבות והרגשתי אז ממש כמו שממליכים מלך!

לקראת יום היארצייט של החסיד
רבי יוסף כהן זצ"ל בעל קורא
ובעל תוקע דאנ"ש - בי"ג אלול תשכ"ח,
מעלה בנו הרה"ג ר' זלמן כהן שליט"א
ראש כולל 'בית אהרן הכהן' בירושלים,
בשיחה מיוחדת ל'אבקשה', זיכרונות
מילדותו מהקיבוץ בראש השנה
בירושלים במחיצת חסידי ברסלב
בשנים בהן לא ניתן היה לנסוע לאומן

רבי יוסף כהן ז"ל

ה . צציק

ובעקבות כך נהיה חסיד קוידענוב.
דודי, הגאון רבי אהרן כהן ראש ישיבת
'כנסת ישראל חברון' היה חסיד קוידענוב
מבית אביו, הוא הגיע לארץ ישראל בתרפ"ד
ולמד ב'חברון', ואז בקיץ הגיע לחברון רבי
אהרן ראטה זצ"ל בעל 'ישומרי אמונים' והוא
דיבר אתו בלימוד והתפעל ממנו מאוד ולימים
נעשה מקורב אליו, ואחר כך הוא התמנה לראש
ישיבת חברון, הוא היה חתנו של הגאון רבי
משה מרדכי עפשטיין אב"ד ור"מ דסלבודקא
ותברון.

**מי היה מבוגר יותר, אביך, או
אחיו רבי אהרן?**

"אבי היה מבוגר מאחיו רבי אהרן בשלש

רבי זלמן כהן שליט"א ראש כולל 'בית אהרן
הכהן' בירושלים, בפני קוראי 'אבקשה' את
סיפור חייו של אביו, מספר על הקשר עם
ברסלב, ומתאר את דמות דיוקנם הטהורה של
חסידי ברסלב בדור העבר, שבמחיצתם זכה
להסתופף.

**אביך נולד והתחנך בבית ליטאי,
הלא כן?**

"למעשה, סבא שלי רבי אברהם מרדכי
כהן היה חסיד קוידענוב, אבל הוא לא היה
חסיד מהבית, כי אביו רבי יוסף היה ליטאי,
תלמידו של רבי ישראל סלנר. לסבי היה
חבר חסיד קוידענוב והחבר ביקש ממנו לבוא
לרבי מקוידענוב והוא השתכנע והגיע לשבת

יוחד ומופלא הוא ענינו של
רבינו הקדוש, שאורו מוצא
משכן בלבו של כל יהודי
מבקש אמונה, ואין זה משנה
לאיזה חוג הינו משייך. כבר לפני שנות דור,
היו לא מעטים מקרב בני החוג הליטאי שזכו
להתקרב למעיינה של ברסלב ושאו מלוא
חופניים ממימיה הטהורים ומרווי הנפש.

אחד מאותם מקורבים, היה רבי יוסף כהן
זצ"ל, אחיו של הגאון רבי אהרן כהן זצ"ל ראש
ישיבת 'חברון' הנודע, שאף שימש כבעל-תוקע
בקיבוץ בראש השנה בירושלים בשנים בהן לא
ניתן היה להגיע לאומן.

בשיחה מיוחדת ונדירה, מגולל בנו הרה"ג

לא יכול לשכוח את פניהם
הטהורות של זקני אנ"ש.
ר' זלמן כהן שליט"א
בשיחה לאבקשה'

הקומוניסטים את רדיפת היהדות, אבא הרגיש שהאדמה בוערת תחת רגליו, הוא הבין שכאן לא יוכל לשמור תורה ומצוות כראוי ותהל חושב על עליה לארץ-ישראל.

"אלא, שברוסיה של אז, שנת תרצ"ו, כמעט ולא ניתנו אשרות-יציאה מן המדינה. שוב ושוב הגיש אבי בקשה לאישור יציאה, אך בכל פעם נענה בסירוב, עד שרוחו נפלה בקרבו והייאוש איים להכריעו. כנסיון נוסף, קם וגסע למוסקבה, שם, כך שמע, הסיכוי רב יותר לתשובה חיובית. אך למרבה אכזבתו, גם שם נתקל בקיר אסום. לבו נשבר בקרבו לשברי שברים מהמחשבה שלעולם לא ייצא מבית הכלא הענק הלזה ששמו רוסיה.

”

לו שמעני, סע לאומן,
לקברו של רבינו הקדוש
רבי נחמן מברסלב, שפון
שם את מר לבך ואמור
שם את עשרת מזמורי
התהילים של ה'תיקון
הכללי אשר כשמו כן הוא,
גם תיקון לכל, וגם משלים
את כל החסרונות

שנים, הוא נולד בקובנא וליטא, את ימי נעוריו עשה אבי בישיבות לומז'ה וקמניץ, ולצד התמדתו הגדולה נודע ביראת השמיים הגדולה שלו וכונה 'יוסף הצדיק'.

"בימי מלחמת העולם הראשונה, כשהוציא הצאר הרוסי צו גירוש לכל יהודי ליטא, גלתה משפחתו לרוסיה. כשהסתיימה המלחמה, הותר ליהודי ליטא לחזור לבתיהם, אך אביו רבי אברהם מדרכי לא הספיק להתארגן ובינתיים עלו הקומוניסטים לשלטון וכבר נאסר עליהם לחצות את הגבול. כך הם נשארו ברוסיה, ובינתיים אבי התחתן ועבר להתגורר בעיר מינסק שברוסיה.

"ככל שנקטו הימים, הגבירו השלטונות

בעל-תוקע בקיבוץ בראש השנה, שהתפללו או בבנין של 'חיי עולם', ולא רק זאת אלא גם היה בעל-קורא בשבתות וגם בקיבוץ ראש השנה. בשנה אחת הוא ניסה לתקוע ולא יכל, והוא העביר זאת לר"מ שכטר שליט"א.

"אבי היה משתתף בקביעות בשיעורים של רבי לוי יצחק בנדר בסיפורי-מעשיות ונהנה מאוד מהדיבורים שלו, אצל הרבי רואים דבר אחד: בכל ספריו, בליקוטי מוהר"ן, וסיפורי מעשיות, והשיחות שלו - איך להתקרב להקב"ה - זה בריח התיכון ממש בכל ספריו, ורואים בחוש כמה בעלי תשובה התקרבו לברסלב וזה התחיל לפני שלושים שנה. כי רק אצל הרבי הם מוצאים נחמה ותקווה לעבר שלהם, כי הרבי הרי אמר בפירוש 'אם אתה מאמין שיכולים לקלקל, תאמין שיכולים לתקן, ובכן מי שמחפש לתקן ולהיטיב מעשיו מגיע בסוף אצל הרבי, וכן העבודת ה' שהרבי מלמד לכל אחד ואחד לעבוד ה' בשמחה ובחיות וכו' זה מביא הרבה להתקרב אליו והיום יש באמת אלפים אלפים מקורבים.

את מי הכרתם מזקני חסידי ברסלב בדור הקודם?

"ר' שמחה בונים קלושינער שעלה ארצה מפולין, היה קרוב שלנו מצד אמי, הוא היה גר בעיר העתיקה ואחר כך עבר לקטמון, ובסוף ימיו היה גר בבתי גייסין. הייתי הרבה הולך אליו, רבי שמואל שפירא אמר ששווה לעבור מקטמון למאה-שערים רק כדי לראות את ר' שמחה בונים. אבי סיפר לי שהוא הגיע בתרצ"ז ואז היה החזן בקיבוץ רבי אברהם שטרנהארץ. אני זוכר אותו.

"כשרבי אברהם התגורר בקטמון, אמר לי שאר בשרי ר' שמחה בונים קלושינער בפורים: 'בוא אתי להביא ביכורים לתלמיד חכם אמיתי' והלכנו יחד אל ביתו של רבי אברהם שטרנהארץ, ראיתי אותו יושב, הוא היה כבר זקן וחלוש מאוד.

"אני זוכר גם את רבי לוי יצחק, הוא הגיע בתש"ט ונהיה חזן בקיבוץ. אני זוכר את תפילתו, בכזו חמימות, בכזו התלהבות! הוא התפלל את שני המוספים, ור' יצחק גרשון ברזסקי התפלל את שני השחריתים. ר' שמואל מרדכי קורנבליט התפלל מנחה ביום-כיפור. אני זוכר את ר' שמואל מרדכי סוגר את עצמו בחדר בבית הכנסת ועושה התבודדות כל יום כמו שהרבי ציווה.

"גם בשנים מאוחרות, אבי היה עושה את דרכו אל בית הכנסת של חסידי ברסלב כדי להתפלל שם. זכיתי להמצא באותן שנים בקרבת

דיבורים בעבודת ה'. ר' ישראל בער אודטר

היה מסתגר בחדר ומתבודד. ר' שמואל מרדכי קורנבליט

יהודי חם. ר' יונה לבל

רק לראות את פניו. ר' שמחה בונים קלושינער

"באחד הימים, בעודו מהלך מדוכדך מכך שלא עולה בידו לצאת את גבולות רוסיה ולהגשים את שאיפתו לעלות ארצה, והגה פוגש הוא בחסיד רבי לוי יצחק בנדר, הוא שח בפניו את צערו הגדול, 'אבי ואחי כבר עלו לארץ ישראל ורק אני נשאר כאן בניכר, כבר עשיתי הכל כדי לקבל היתר יציאה - ולשווא'.

"ענהו רבי לוי יצחק: 'לו שמעני, סע לאומן, לקברו של רבינו הקדוש רבי נחמן מברסלב, שפוך שם את מר לבך ואמור שם את עשרת מומרי התהילים של התיקון הכללי אשר כשמו כן הוא, גם תיקון לכל, וגם משלים את כל החסרונות'. בהוסיפו: 'הדרך להגיע לארץ ישראל, היא אומן'.

"אבי השתומם נוכח הדברים: 'מה לו, יהודי ליטאי מבטן ומלידה, ולקברו של אדמו"ר חסידי? אולם במחשבה שניה, החליט כי מאחר וכבר ניסה את כל שבידו והעלה תרס, ייסע גם לאומן, מי יודע, אולי משם תצמח ישועתו.

"מינסק ואומן רחוקות מרחק רב זו מזו, אך אבא, שהחליט להיאחו בחוט התקוה, עלה לרכבת ונסע נסיעה בת עשר שעות לקייב, וממנה עוד מספר שעות נסיעה, עד שהגיע לאומן.

"לאחר שבירר ושאל כיצד הדרך לציון, נעמד בחוף מכיוון שהיה כהן, וכה הוא סיפר לימים: 'מטבעי, לא הייתי כלל בעל-בכי, אולם למרבה הפלא, בעמדי נוכח הציון הקדוש באומן, נבקע לפתע מעין דמעותיי ובכיתי בכי כמוהו לא בכיתי מימיו'.

"לימים היה תווד ומתאר שוב ושוב בהתרגשות את הבכי הגדול שפקד אותו בציון של הרבי, שם זכה ונבקעו בפניו כל שערי הברזל.

"אבא חזר לביתו שבמינסק, וכעבור ימים ספורים, התקבלה בביתו מעטפה חתומה בידי משרד ההגירה הרוסי ובתוכו אשרת העלייה המיוחלת לארץ הקודש - - -

"משאלתו התממשה, בחודש כסלו תרצ"ז, הוא עלה ארצה והתיישב בירושלים עיר הקודש, הוא חיפש איפה יש בית הכנסת של חסידי ברסלב, ומצא בית מדרש קטן ברחוב 'עונג שבת' והתחיל להתפלל שם ושמה גדלתי כל ימי ילדותי עד החתונה, ושם גם היה האינפורמף שלי.

ואיך נעשה אינך 'בעל תוקע' בקיבוץ של חסידי ברסלב?

"אבי ידע לתקוע היטב, ומכיוון שחיפשו תוקע הגון ביקשוהו לעשות זאת, וכך הוא נעשה

קווים קצרים לתולדות חייו של החסיד ר' יוסף כהן זצ"ל:

ר' יוסף כהן נולד בר"ח כסליו תרס"א לאביו ר' אברהם מרדכי בעיר קובנה דליטא, בצעירותו למד בישיבת לומז'ה אצל הג"ר יחיאל מרדכי גורדון זצ"ל וינק יראת שמים ומוסר מן המשגיח דשם הגה"צ ר' יהושע זעליג רוק זצ"ל.

אחר כך עבר ר' יוסף לישיבתו של הג"ר ר' ברוך בער, בתקופת שהותו בעיירה קרמנצ'וג, בעצם ימי המלחמה הראשונה. משהגיע לפרקן בשנת תרפ"ג נשא אשה בתו של הגה"צ ר' אברהם יעקב לוי ממינסק, חמיו היה תלמיד חכם וצדיק ומקובל גדול, שם במינסק נולדו לו חמשה ילדים.

כל הזמן השתוקק ר' יוסף לעלות לארץ הקודש לחונן עפרה ולעבוד ה' בקדושה, אבל לא הסתייע מילתא עד שבחסדי השי"ת זכה לזה בשנת תרצ"ז לאחר שהיה באומן ועלה לא"י יחד עם משפחתו.

רצה ר' יוסף לישב בשלווה אבל מן השמים רצו אחרת וכשנה אחת לאחר שעלה לא"י נפטרה זוגתו הראשונה - לאחר שחלתה במתלה קשה - ביום י"ד אלול תרצ"ח והיא רק בשנתה השלושים וארבע.

תקופה קצרה לאחר מכן התחתן שנית עם בתו של ר' ישעיה רגובסקי מפולין ונולדו לו ממנה ארבעה ילדים, היא האריכה ימים ונפטרה בגיל 94 ד' אדר הראשון תש"ס. היא היתה לו עוזר כנגדו והיתה שותפה אתו בכל עבודתו והתקבולתו לינחל נובעי' והיא היתה משתתפת כל שנה בקיבוץ ר"ה שהתקיימה אז ב"חיי עולם".

ר' יוסף היה כולו עבודת ה' בדביקות, וכל הליכותיו - בהצנע ובביטול עצמי גמור, חס ביותר על זמנו שלא יעבור לריק, ועל כן נהג ללכת תדיר כשכרך משניות מונח לו בחיקו וממנו היה משנן ותווך בלכתו בדרך. היה מהביל את העולם הזה - כדרך אנשי הצדיק - ולא רצה ליהנות ממנו כלל, רגיל היה על לשונו ביחס לרבים מצרכי העולם "זה מותרות, זה לוקטוס".

ר' יוסף נסתלק לבית עולמו בערב שבת קודש פרשת כי תצא, י"ג אלול תשכ"ח בשנת הסי"ח לחייו.

(עפ"י ספר "הכהן הגדול מאחיו" תולדות חייו של אחיו ר' אהרן ראש ישיבת חברון, ומפי בנו הרה"ג ר' זלמן שליט"א)

"ואחר כך התיישבו לעשות קידוש, ר' יחיאל גרינוואלד חילק 'לקח' שזוגתו אפתה, ואחר כך שמענו את ר' לוי יצחק לומד סיפורי מעשיות.

"אני זוכר את ר' יונה לבל, איזה יהודי חם הוא היה א ווארימער אידו אה. אה. אי אפשר לשכות אותו. הוא נפטר בגיל צעיר והשאיר יתומים קטנים. הוא היה ברסלבר אמיתי, א אמצעית' ברסלבר חסיד. אני זוכר גם את ר' יעקב זאב ברזסקי, הוא היה בעל-תפילה במירון, הוא היה חסיד אמיתי.

"מהחסידיים שנחקקו בזיכרוני, היה רבי ישראל דוב אורסר, הוא היה חבר טוב של ר' שמחה בונים קאלושינער, פעמים רבות כשהגעתי אל ר' שמחה בונים שכאמור היה קורב משפחתנו, מצאתי את ר' ישראל דוב בביתו, מדבר אתו דיבורים בעבודת ה'.

"את ר' זאב ליברמנט אביו של ר' נתן שליט"א, אני גם כן זוכר, הוא היה מגיע לקיבוץ כל שנה, את ר' שמואל מאיר אנשין אני זוכר, שהיה מגיע אל הקיבוץ בראש השנה, משכונת 'כנסת'.

"ור' אברהם יעקב גולדרייך, המתותן של רבי שמואל שפירא, חמיו של ר' נתן דוד שליט"א יהודי ירא וחרד לדבר ה', ר' שמואל צציק היה 'קאך' ממש! א קאך! א קאכעדיגער איד' (יהודי לוחט), הוא היה פרוש מכל התאוות ישב ימים ושנים במירון ועבד את ה'. היה גם רבי אברהם אלחנן ספקטור, שהיה גם כן יהודי מאוד חם בעבודת ה' ותלמיד חכם גדול, אבא שלי ישב לצדו והיה מאוד בירידות אתו. הייתי אז ילד ונחרסו בזיכרוני דמויותיהם הטהורות של כל הזקנים.

"זכורני, כשר' שמואל שפירא נפטר בשביעי של פסח, כשהוציאוהו מביתו, צעקה זוגתו 'מוציאים ה'קודש קדשים' מהבית! 'מנעמט ארויס דעם קודש קדשים פון שטובו'.

"ר' שמואל שפירא היה קודש קדשים ממש, פרוש מהבלי עולם הזה בתכלית, העיניים שלו תמיד היו למטה וכל ימיו היה רק דבוק בתורה ותפילה, אותו דבר אפשר להגדיר את ר' שמואל הורוויץ, הם שניהם היו קדושים וטהורים ולא ענין אותם כלל העולם הזה. היו סביב תורה ותפילה וקדושה וטהרה כל ימיהם, הם קיימו בעצמם 'שיוויות' ה' לנגדי תמיד, ראו עליהם שהם לא שוכחים מהקב"ה אפילו רגע אחת.

"רבי שמואל הורוויץ, היתה לו מסירות לרבי, רואים את זה בנטיעתו לאומן בזמן הבולשביקים במסירת נפש ממש, כשישב שם בבית סוהר כחודשיים עד שיצא משם בניסים ונפלאות מעל הטבע.

אבי היה מגיע לבית הכנסת ברסלב במאה-שערים כל שבת, ולא ויתר אף על שבת. שאלתי אותו פעם 'מה יש לך ללכת דווקא לברסלב?', והוא אמר לי: 'כי שם מתפללים 'בכוונה' ומתפללים 'בזמן', 'מען דאווענט ווארים און צו די צייט' ווארים און צו די צייט'

בני התבורה דחסידי ברסלב, אני זוכר את כל אנ"ש דאו, את רבי שמואל הורוויץ, רבי שמואל צציק, רבי שמואל שפירא, רבי מרדכי אלעזר רובינשטיין, רבי יונה לבל. היה לנו שכן ברחוב אשתורי הפרחי, חסיד ברסלב בשם רבי יוחנן גלנט, יהודי יקר שעלה מאוקראינה הסובייטית וזכה במשך שנים ארוכות לגור באומן. אבי היה מגיע משם לבית הכנסת ברסלב במאה-שערים כל שבת, ולא ויתר אף על שבת. שאלתי אותו פעם 'מה יש לך ללכת דווקא לברסלב?', והוא אמר לי: 'כי שם מתפללים 'בכוונה' ומתפללים 'בזמן', 'מען דאווענט ווארים און צו די צייט'.

"ובכן, אני זוכר בשבת בבוקר שרקו אחרי התפילה 'שירו לו זמרו לו שיתו ככל נפלאותיו... שירו לו זמרו לו שיתו ככל נפלאותיו...', איך אפשר לשכות את זה? כל כך נהניתי מהחיות והשמחה של אנ"ש, היה אז מנין מצומצם, ובכל זאת היתה כוז שמחה!

התעוררה עליו בכיה של תשובה והתעוררות שלא היתה לו כזו מעולם מתוך מכתב מהרה"ח ר' יעקב מאיר שכטר שליט"א בו הוא מספר על החסיד ר' יוסף כהן זצ"ל

...אספר לך מה שסיפר לי אחד שהי' מתגורר בין אנ"ש באומן, שמו הי' ר' יוסף כהן זצ"ל. הוא הי' איש כשר ואיש שאין נושא פנים לשום אחד, כי אם הי' אומר תמיד את אשר בלבו, למעשה הי' ליטוואק מתולדתו, כי אחיו הי' הגאון ר' אהרן כהן זצ"ל ראש ישיבת חברון בירושלים. וסיפר לי ר' יוסף הנ"ל ואמר לי כי הוא בדרך כלל אף פעם לא בוכה להשי"ת ואין לו כמעט בחי' בכיה אע"פ שהי' מהדר במצוות ומדקדק כעין הליטוואקעס מנאווארדאק, אמר לי כשבא לפני ציונו של רבינו הק' ועמד לפני הציון במרחק, במקום שכהנים הולכים שם, כי הוא הי' כהן ולא הלך על קברי צדיקים כי אם עמד כאמור מבחוץ, התעוררה עליו בכיה של תשובה והתעוררות שלא היתה לו כזו מעולם, ואמר לי שאצלו זה נחשב למופת מרבינו הק' וידוע מהתעוררות והצעקות והתשובות שהיו על הציון בשנים שהי' פתוח. כמעט שאני מרגיש שחסר לנו חלק גדול בתסידות על ידי זה שהציון סגור, כי כשהי' הציון פתוח, הי' מתנוצץ האור של רבינו לא רק באומן, כי אם גם בפולין ובירושלים ובכל מקום כידוע.

ושלום וברכה והצלחה
יעקב מאיר שכטר

אחיו של ר' יוסף, הגאון ר' אהרן כהן ר"י חברון

אביו של ר' יוסף, ר' אברהם מרדכי כהן

מהרבי ונבואה, מה שאמר 'האש שלי' וכו'.
"אצל הרבי רואים דבר מיוחד, שלא נהיה
אחריו רבי חדש, ועד היום הוא הרבי, ואפילו
אחרי יותר ממאתיים שנה הוא נשאר רבי וכולם
תלמידיו, אין רבי במקומו כמו בחסידויות
אחרות, הרבי אמר 'ממני עד משיח לא יהיה
חדשותו'."

מאוד והיו לו מעט חסידים, ולפני פטירתו אמר
"האש שלי תוקד עד ביאת המשיח" והיום רואים
כמה אלפי אנשים רצים אחרי הרבי, ממש לא
יאומן כי יוספר!

"היה יהודי בשם ר' יחיאל גרינוואלד, הוא
אמר לי שכשהוא הגיע לארץ ישראל, היו מעט
מאוד ברסלביד חסידים, והיום לא יאומן, הענין
של הרבי נתגדל יותר ויותר, וזה ממש מופת

כמה אנשים היו אז בקיבוץ בירושלים?

"בקיבוץ דאו השתתפו בערך כמאתיים איש,
לא יותר. הגיעו אז חסידים מכל רחבי ארץ
הקודש, מבני ברק ותל אביב, והיו גם אנשים
שהגיעו ממושבות, היה אז אחד בשם ר' אברהם
יצחק אשלג שהיה גר במושבה 'בני ראם' והגיע
כל שנה לקיבוץ, הוא היה מחותן של ר' משה
רוזנטל. היה לו בן בשם ר' יונה אשלג. כן אני
זוכר את ר' בנציון אפטר מגיע לקיבוץ. גם את
ר' יצחק גלבך, הוא היה חסיד ברסלב אמיתי.

"יהודי יקר היה בין חסידיו ברסלב, ר' משה
ירוסלבסקי שמו, אצלו בבית התקיימה סעודת
היארצייט של הרבי, זה היה מנהג שבו החזיק
כל השנים, הוא היה יהודי אמיד והדפיס את
ספרי 'ליקוטי הלכות' בזמן שלא היה אפשר
להשיגם בנקל.

יש משהו שזכור לך במיוחד מהתפילות עם אנ"ש?

"דבר אחד שצורב במוחי מומן הקיבוץ הוא
- שכשהגיע החזן ל'המלך הקדוש' מחאו כולם
כפיים בכזו התלהבות והרגשותי או ממש כמו
שממליכים מלך, הרגישו במוחש את המלכת
הקדוש ברוך הוא!

"כשאבי נפטר, הגיע ר"מ שכטר לנחם אותי
וביקש ממני רשות להמשיך בתקיעת שופר
מכיון שזה היה שייך לאבי ואני היורש, נתתי לו
רשות בחפץ לב, והוא תקע בשופר שנים רבות
והתקיעת שופר שלו היה מפורסם בכל העולם.

"שאלתי פעם את ר' לוי יצחק, אם הוא זוכר
שאבי הגיע לאומן לפני שעלה לארץ ישראל,
והוא אמר לי 'בוודאי אני זוכר, והרי אני נתתי
לו את העצה לבוא ולהתפלל על ציון רבינו,
ויכער זיכערו! איך האב עם דאך געגעעבן די
עצה'.

"הרי אני כהן, ור' לוי יצחק רצה לקרב אותי
ונתן לי הרבה פעמים עליית כהן, הוא היה
הגבאי, אבי קרא אז בתורה ועליית כהן היה
נותן לי.

לסיום, מהי תחושתך כיום, כשחסידות ברסלב שהיתה בימי ילדותך קטנה בכמות, גדלה ב"ה והגיעה בימינו לממדים עצומים כאלו?

ר' זלמן אינו יכול לכלוא את התפעלותו
מהתקרבות רבבות הנפשות החדשים לברסלב:
"רואים דבר פלא, שהרבי נפטר בגיל צעיר

מטבעי, לא הייתי כלל בעל-בכי, אולם למרבה הפלא, בעמדי נוכח הציון
הקדוש באומן, נבקע לפתע מעין דמעותיי ובכיתי בכי כמוהו לא בכיתי מימי!

ה'כרוז' שכבש את העולם

אומן ראש השנה ומה איתך?

"כל העולם תלוי בראש השנה שלי"

הכרוז שיצא לקראת ראש השנה תשע"ח

ברסלב לדורותיהם, שעניין הראש השנה של רבינו היה בראש המעלה, כפי שרבינו אמר 'ומה אומר לכם אין דבר גדול מזה'.

מידי שנה בשנה עוסקים אברכים יקרים בהפצת הכרוז במסירות בל תתואר, למרות מניעות שונות הצצות מידי שנה, אם מחמת מניעות ממון ואם מפאת מניעות אחרות, מכתתים את רגליהם מדין ועד באר-שבע ומפרסמים בכל ערי ארץ ישראל מודעות מרהיבות ומסוגנות המעוצבות בטוב טעם לחן ולתפארת."

חברי האגודה פועלים במלוא המרץ להגיע לכל עיר, לכל שכונה, ולכל פינה ורחוב בארץ הקודש, על מנת שהכרוז של רבינו יגיע לעיניים וידבר ללב של כל יהודי באשר הוא.

גם השנה הם יצאו בקמפיין נרחב של אלפי מודעות בשאיפה להפיץ כמה שיותר כרחים ולכמה שיותר ערים בארץ. כידוע הוצאות ההדפסה וההפצה מסתכמות בסכומים גבוהים והאברכים היקרים אינם בעלי אמצעים כלל ועיקר, כך שכל הוצאות הכרוז ממומנות מתרומות של חסידים יקרים ונלבבים שדבר הכרוז יקד בליבם, ואשרי מי שנוטל חלק בקיום ציווי רבינו הקדוש.

ומכאן תצא הקריאה לכלל חסידי ברסלב בארץ ובעולם, לסייע בתרומות להפצת הכרוז, וכן כל המעוניין לקבל מודעות להפצה ניתן ליצור קשר בפלאפון: 05331-26772.

הכרוז שיצא לקראת ראש השנה תשע"ח

אין מי שלא נפגש עם ה'כרוז' של 'אומן ראש השנה' המופץ ברבבות עותקים ומודבק על גבי לוחות המודעות בכל עיר ועיר בארץ הקודש, וגם במקומות רבים בתפוצות תבל. 'כרוז' הקורא באותיות קידוש לבנה ומזמין כל יהודי מאמין לבוא ליום הכתרת מלכו של עולם בקיבוץ באומן בראש השנה, אל צדיק האמת, הסניגור הגדול ה'יודע לעשות ראש השנה'.

מזה קרוב לעשר שנים, ש'אגודת ציווה לעשות כרוז' יוצאים בחודשי אב אלול בקמפיין פרסום אדיר. פוסטרים מעוצבים להפליא מפרסמים את דבר הכרוז הקדוש שציוונו רבינו הקדוש ראש בני ישראל לעשות, ונתלים בכל אתר ופינה, וליהודים היתה א' מן ראש השנה.

אמנם התרגלנו למראה המודעות ענק האלו המתפרסמות מדי שנה בעיצוב חדשני, אך מאחורי הכל עומדים יהודים יקרים שהתמסרו למען הדבר הגדול ועושים לילות כימים בהפצתו.

לשאלתנו מה הביאכם לכך? הם משיבים:

"הלא זה היה רצונו הפשוט של רבינו הק'."

"וזההיר לעשות כרוז, שכל מי שסר למשמעתו ומקורב אליו יהיה על ראש השנה אצלו, לא יחסר איש" (חיי מוהר"ן תג), משמעות הדבר היא שההכרזה תהא בקול גדול, שכולם ישמעו שציווי זה יש לו חשיבות ותוקף מיוחד.

וכך ראינו אצל מוהרנ"ת ותלמידיו ותלמידי תלמידיהם, וכל חסידי

עם ישראל מכל קצוות תבל מחאחד
באומן ראש השנה
בציוונו של רבינו נחמן מברסלב זצ"ל ע"ה
"הראש השנה שלי עולה על הכל"
בציוונו של רבינו נחמן מברסלב זצ"ל ע"ה
05331-26772

הכרוז שיצא לקראת ראש השנה תשע"ח

אומן ראש השנה
הוא זכות אציל ישראל מכל העולם והחיה
מחאמדים בהנחתה מלכו של עולם
ביום שבו רבינו נחמן מברסלב זצ"ל ע"ה
"הראש השנה שלי עולה על הכל"
בציוונו של רבינו נחמן מברסלב זצ"ל ע"ה

הכרוז שיצא לקראת ראש השנה תשע"ח

אש בוערת

הרב החסיד רבי **נתן ליברמנט** שליט"א
בשיחה משובבת לב
עם ר' אליעזר קירשבוים הי"ד

תיאורים נלבבים על התמימות והפשיטות הנפלאה שהיתה נחלתם של החסידים הראשונים בעיר בני ברק, והחיות וההתלהבות שהיה להם בכל מעשה ועובדא דקדושה * על התקרבותו של אביו הרה"ח ר' זאב ז"ל לרבינו הקדוש ודבקותו בו ובעצותיו ללא שיור * על ה'הערנסקייט' והתמימות של החסיד ר' לוי יצחק בנדר ז"ל שנבשה את לבו והציתה בו את האש של רבינו * שיחה מיוחדת ונדידה עבור גליץ "אבקשה" שהתקיימה בערב היארצייט של אביו החסיד רבי זאב ז"ל

ר' אליעזר: אני זוכר מימי בהרותי בעיקר את התמימות והפשיטות שהיה אצל אנשי שלמינו, השמחה הגדולה על הזכייה להתקרב לרבינו. הביטול הגמור לרבינו בכל העניינים, כאשר לא לאכול בצל' ו'לא לעשן' - היה אצלם חשוב לא פחות מההתבררות.

רבי נתן: הי'עולם' שלנו בבני ברק של אז היו בבחינת 'בעלי בתים' ולמרות שאי אפשר לומר שהיו 'תלמידי חכמים מופלגים' הם היו יודעי תורה.

בית מדרשנו התנהג כאשר הוא מנה לא יותר מכעשרים שלושים חסידים, אפילו 'מנין' לא היה בקביעות. בתחילת ההתייחסות היה מנין רק בשבתות. אני שהייתי ילד קטן, כשהגיעו ל'שוכן ער' שלחו אותי החוצה לחפש מנין...

אבל הכל השתנה לאחר התפילה... כשהגיעו לסיפורי מעשיות וכן בסעודה שלישית, היו מבליים זמן ארוך בחיות כזאת - - -

במוצאי שבת, טוב הייתי יוצא לחפש מנין... והם ישבו ושוחחו בעבודת ה' בחיות כזאת...

כך התנהג הדבר במשך תקופה, עד שהשתפר המצב וכבר בנו בית כנסת, שם היה מנין כל יום בשחרית כוותיקין, מנחה-מעריב וכן לימוד דף גמרא.

אני אומר "מנחה מעריב ודף גמרא", אבל צריך לדעת שאלו היו יהודים שהיו במשך כל היום עייפים ויגיעים לפרנסתם, משעה מוקדמת בבוקר עד מאוחר בלילה.

לדוגמא יש לציין את אבי ז"ל, שהיה בבעלותו בית חרושת לברות. הרבה פרנסה לא הוציא מזה, עקב המתחרים שהיו לו. סדר יומו היה נגור מכך שהיה מוכרח כל יום לנסוע לתל אביב כדי לנהל את העניינים במפעל, לקנות חומרים ולמכור מוצרים לסוחרים. אחר הצהרים היה חוזר לבני ברק. אני זוכר כמו היום כיצד היה נכנס הביתה, נח קמעה, אוכל משהו והולך לבית מדרשנו.

אבל שם בבית המדרש כאילו עצר הזמן מלכת... כאן כבר לא צריך למהר... מתפללים מנחה, לומדים דף גמרא, קצת ליקוטי מוהר"ן, בחדר עם "העולם" שמנה לא יותר מתמש-שש חסידים... ואחר מעריב יצאו בריקוד נפלא, א גישמאקער ריקוד...

אני זוכר את ה"מילתא דבדיחותא" שהיה שגור בלשונם, ה"מילתא דבדיחותא" היו של לעג מכל "העולם הזה"... למרות שהם היו בעלי בתי'שע אידן,

יהודים פשוטים...

זוכר אני את התקופה הזאת כאשר אבי היה מגיע הביתה לאחר מעריב ומיד חוזר לעבודה עד לשעה 12 בלילה, כדי לארוז בעצמו את כל התוצרת ולסדר את המפעל לקראת העבודה למחרת. לא היה לו את מעט הכסף כדי לשכור פועלים למלאות את מקומו.

אבל כשהגיע וותיקין - - - כאן לא היו פשרות, כל יום ויום בקביעות היה מופיע בומן לתפילה לאחר טבילה במקוה. בבית המדרש מצא לו חבר נאמן, הלה הוא החסיד ר' יעקב זעליג אורלנצ'יק ז"ל שלאחר התפילה למד אתו בחברותא כמה סעיפים בשולחן ערוך, ולאחר מכן המשיך שוב לעבודתו במפעל.

אבל בשבת - - - בשבת היו החסידים יושבים בסיפורי מעשיות ובסעודה שלישית וכן וחסד שפוך על פניהם כעובדי ה' מופלגים שאין להם בעולמם כלום חוץ מתורה ותפילה ועבודת ה'...

אותו דבר ניתן לספר על ר' יעקב זעליג, במקצועו עבד כ"מילכיגער" 'חלבן'. בימים הראשונים היה מסתובב עם כלי מיוחד שקראו לו "קאנע", ובו סימנים למדידת החלב. כי היה מחלק את החלב ללקוחות, ולפעמים היה צריך לספס בקומות הגבוהות כדי לספק את החלב ללקוחות שהתגוררו שם...

כך נהג כל יום ויום, כשהוא מתחיל את העבודה מוקדם מאד. במשך היום היה נח מעט ולקראת מנחה וערבית שוב היה שב לבית מדרשנו. גם לעיתות ערב היה עובד עד מאוחר בלילה בכדי לגבות את הכספים ולנהל את החשבונות מול הלקוחות.

בתקופה מאוחרת יותר כבר הוקל יותר כשעברו לבקבוקי הזכוכית והתבטלו ה"קאנע'ים". אבל גם את הבקבוקים היה צריך לסחוב ולחלק אותם כפי הביקוש. בשעה 2 בלילה כבר התחילה העבודה, שכן הלקוחות רוצים מיד בבוקר חלב טרי.

ובכן, בעוד ששאר החלבנים היו עובדים עד שעה מאוחרת ביום ולאחר מכן הולכים להתפלל, הרי שר' יעקב זעליג היה נוטש את העבודה בשעת לפנות בוקר מוקדמת, מתייצב כארי לעבודת הבורא, הולך למקוה ומשם לבית מדרשנו לתפילת שחרית כוותיקין. לאחר הריקוד והלימוד היה טועם קצת ורק אז הולך להשלים את עבודתו...

היתה לו משפחה ברוכת ילדים, אנו הרי מכירים את ילדיו... אבל מעולם, מעולם לא היה נצרך לבריות... ואפילו זוגתו היתה עוסקת בחלוקת חלב עד לשעות הצהריים.

ר' יעקב זעליג אורלנצ'יק היתה לו קביעות כזו לבוא וללמוד, עד כדי כך שכאשר חיתן את אחד מילדיו, הגיע זמן החופה, רוצים לצאת לחתונה והנה ר' יעקב זעליג איננו... חיפשו ולא מצאו אותו, עד שנפל בדעתם ללכת לבית המדרש, שם אכן מצאו אותו שקוע בתלמודו כשהוא יושב עם הקפוטה ובגדי השבת מוכן ללכת לחתונה. לתמיהת בני המשפחה התנצל ר' יעקב זעליג: "הלא החופה מתאחרת בדרך כלל, אף פעם אינה בדיוק בדקה שנקבעה, בינתיים הרי אני יכול לשבת וללמוד" - - -

המנהג בקלויז היה שה'עובדים' היו ישנים על הספסלים הצרים, כשהם מצמידים שני ספסלים ושוכבים עליהם. אבל כשהגיע חצות היה מגיע ר' משה טשכנסטחובר, ניגש ומפריד בתורה את הספסלים וכך היו 'מוכרחים' לקום בחצות.

אבל אבי שכאמור היה חולה קיבל 'פסור', ר' משה לא נגזע בו, הניח לו להמשיך לשכב על הספסלים וכך לא קם בחצות.

אולם אבי שמע ממקומו את הקולות של ה'חצות' מהציון, ושל כל ה'עובדים' בקלויז, נפשו כלתה בכיסופין - - -

לפנות בוקר הוא קם והלך לציון הקדוש, אבל בחצות לא הצליח לקום. מאז היו הכיסופים סמונים בלבו ולא נרגעו מעולם. עשרות שנים חלפו וכאשר רק התאפשר לו הדבר 'האט ער געזעבן א דריי' [הוא עשה שינוי בחייו] והתחיל לקום בחצות - - -

העיקר אצלו היתה הרצינות, איי... די הערנסקייט... די הערנסקייט...

ראינו זאת כאשר הגיע לגיל הוקנה, בשנים שעדיין היה בקו הבריאות. הוא התגורר ברח' יחזקאל בבני ברק ובשבתות לפנות בוקר היה צועד עד לכולל ברסלב להתפלל דווקא שם, כי שם היו אברכים צעירים... למרות שברח' מיימון הסמוך לביתו התקיים גם כן מגין בשבת בבוקר.

התבודדות!!! ההתבודדות היה אצלם דבר קבוע וזכרנו כי היתה תקופה שאברכים ירושלמיים הגיעו להתגורר בבני ברק כי שם היה ניתן להשיג דירות זולות יותר. אנשי הבחינו כי הם לא קמים לפנות בוקר אלא הולכים להתפלל בשעה שבע בבוקר...

אבי אמר לי אז בתמימות רבה: 'אני רואה שהאברכים האלו יש להם זמן לעשות התבודדות במשך היום ולכן אינם קמים לפנות בוקר, אבל אני טרוד לפרנסתי ואין לי את הזמן במשך

ר' יעקב זעליג אורלנציק בקנותו בציון הקדוש באומן ערב ר"ה תשנ"ג (באדיבות גב).

משמאל לימין: ר' יחיאל צוקר, ר' לוי יצחק בנדר ור' יעקב זעליג אורלנציק בצעירותו

תקופה לאחר מכן הוקל המצב קצת אצל שניהם. ר' יעקב זעליג מכר את עסקי החלב ותקופה מסוימת עבד בישיבת ברסלב, ואבי סידר את עניני המפעל באופן שהיה צריך לעבוד רק עד שעה 4 אחה"צ ותו לא.

ומיד כשקרה הדבר שינה באחת את סדר יומו והתחיל לקום בחצות - - -

וכמוהו בדיוק עשה רצו וידידו ר' יעקב זעליג, שכאשר רק התאפשר הדבר החל לקום בחצות לילה - - -

הכלל, ששניהם התחילו לקום בחצות.

ר' אליעזר: סימנתי מסם בעבר כי אניכם קיבל את הכיסופים לקום בתנאי כואב היה בבחורו באומן, וטוב בקלויז וראה כיצד מזדיים את הספסלים ומעירים את כולם בתנאי.

רבי נתן: אכן הדבר פלא, כיצד נופל רעיון

מה אומר ומה אדבר. זכיתי אז לראות את ר' לוי יצחק מקרוב כיצד הוא מקפיד ללכת לישון מוקדם, קם כארי בחצות הלילה, משתפך לפני קונו בהתבודדות, מנצל את הזמן וכל שאר העבודות. האמת של רבינו נכנסה ובערה בלבי כאשר בנעורת, כל השבת היא לא הייתי מסוגל לישון מרוב תבערת הלב - - -

מימין ר' זאב ליברמנש (באדיבות הרב שמואל יצחק חזנפלד)

אמי ע"ה סיפרה לי תמיד על ההתבודדות של אבי ז"ל כיצד היה מדי פעם נועל את עצמו בחדר מיוחד... בתחילה לאחר הנישואין היא אפילו נבהלה מכך... מה הוא עושה שם?... לא תמיד הצליח לפנות את הזמן לכך, וכאשר היה לו איזה יום שהצליח להתבודד בשלימות היה שמח על זה כמוצא שלל רב. "ברוך ה' הצלחתי לחטוף שעה התבודדות!" - - -

כשאבי ז"ל היה חוזר הביתה לאחר מעריב היה מוכן על השולחן לחם פשוט, קצת מלפפונים קלופים וזהו זה. אולי פעם גם מרגרינה... לא היה צריך יותר מזה. הוא היה אוכל, מברך מילה במילה והולך לישון עד חצות - - -

ר' אליעזר: מהיכן לקחתם את השמחה המשותפת והתנמימה שהייתה בהם. הרי זהו אבי את אביכם, את ר' יעקב זעליה ושארי החסידים. לא בולם חי 'עובדים' גדולים. כיצד היו תמיד בשמחה בזאת. מהיכן לקחו זאת?

רבי נתן: הם הביאו איתם דיבורים מפולין ששמעו כנראה מר' יצחק ברייטער ושאר החסידים, זה מה שהזיח אותם! ההתנהגות שהביאו מפולין הייתה על פי הציווי של רבינו ליהיות בשמחה תמיד.

חושבני כי היתה גם נקודה נוספת, טבעית יותר, שגרמה להם להיות בשמחה. שכן לא היה מה שיפריע לשמחה הזו... בית מדרשו ברח' מיימון לא היה מעורב בשום נושא כספי כלשהוא, לא מוסדות ולא כולל, יהודים באים להתפלל בבוקר, הולכים לעבודה וחוזרים שוב בערב. לא היו שום ענינים אחרים. רק תורה ותפילה, שום דבר מעבר לזה.

מדי פעם היו מגיעים אלינו גם אנשי שלומינו מירושלים לצורך איסוף כספים, קיבלו אותם בסבר פנים יפות. זוכרני כי ר' אליהו היים דווח

היום - אז אני צריך לקום להתבודדות לפנות בוקר... - - -

ולא העלה כלל על דעתו כי שייך כזה דבר שאבדך ברסלביך אף לו התבודדות - - -

כך גם ראינו את ר' מוטל יגלניק שהיתה לו קביעות להגיע לבית מדרשו כל לילה בשעה 1 באמצע הלילה... בשעה מאוחרת זו היה מסיים את עבודתו ב'חברא קדישא' ומגיע לבית המדרש. כאן מצא לו מקום נוח לעבוד את ה', מאמצע הלילה עד לאחר תפילת שחרית כוותיקין, לומד ומתפלל כאוות נפשו.

בדרך אגב: היה זה כאשר אבי ז"ל כבר לא היה בקו הבריאות בשנותיו האחרונות. יום אחד אחר הצהריים הוא מטלפן אלי ובקשה בפיו שאעלה אליו הביתה. עליתי אליו, הוא שכב על הספה ולא הרגיש כל כך טוב, ומה היתה רצונו: "אנא תקרא למוטל יגלניק...".

הבנתי מיד למה הוא מתכוון... הרי ר' מוטל הוא מאנשי החברא קדישא והוא שאינו מרגיש כל כך טוב, כבר חושב על יומו האחרון...

תיקתי אותו ואמרתי לו: "סאטען מדוע תחשוב על דברים כאלה, הרי כבר היו כמה פעמים בעבר שהרגשת לא טוב ולאחר מכן המצב השתפר ושוב הרגשת טוב, מדוע תחשוב על כך?". כך הרגעתי אותו והלכתי הביתה.

כמה ימים לאחר מכן באתי אליו שוב כמנהגי, ואז הזכיר לי את מה שדיברנו והתבטא בתמיחה: "כשזוכרים כל יום את ה'יום האחרון' - מדוע לא עכשיו?!" - - - מה יש לפחד מה'חברא קדישא'?! - - -

אלו היו הדיבורים בין החסידים של אז. כך נהגו אז חסידי ברסלב שהגיעו מפולין, רק תמימות ופשיטות ללא שום מחלוקות, ממש א'מזיחה: זו הייתה הגידסא דינקותא שזכיתי לקבל.

ובנוגע לאבי ז"ל, הוא זה שאמר את השיעור בדף היומי, למרות שהוא לא היה 'הלמדן', עם זאת היה לו ראש טוב...

יש לציין כי בעוד שאבי ז"ל היה מטבעו שקט ורגוע, הרי שלעומת זאת אמי ע"ה היתה להיפך... היא עסקה בעניני צדקה וחסד בימים ובלילות. לפנות ערב היתה הולכת לאולמי השמחות לגייס כספי צדקה, וגם במשך היום היתה נודדת בין הכתובות השונות ונוסעת ממקום למקום לצרכי הצדקה.

זאת ראינו תמיד אצל אנשי שלומינו: "זיי האבן געוואלט עפעס!"... בוודאי שלא מדובר על 'משהו' הקשור לעולם הזה... הרי הם ברסלבר חסידים ולא קשורים לעולם הזה כלל...

לא היה זה כמו היום, היתה תקופה שהיו מתאספים בביתנו בכל עת מצוא. כך לדוגמא, לפני שנבנה ביהמ"ד ברח' מיימון היתה סעודת התילולא של רבינו בתג הסוכות מתקיימת בביתנו. אמי ע"ה היתה הגבאית שבישלה עבור החסידים.

מגיע פורים ואצל אבי"ש דאו יוצאי פולין, וכן גוהגים גם בימינו, היו מתחילים להתאסף ביחד דווקא לעת ערב, היו באים ויושבים בשמחה, מדברים דיבורי שמחה כמה שעות כשכולם יושבים ושמחים - - - גיוואלדינג!!!

לאט לאט הגיעו עוד חסידים ברסלב להתגורר אצלנו, אבל אלו היו הגרעין...

ר' אליעזר: מי סודי היה באהם 'גרעין'? האם גם ר' יוסף ערליך?

רבי נתן: אכן, ר' יוסף ערליך היה גם הוא בין אותם חסידים. גם ר' הערשליע צוקר היה ברסלביד חסיד והיה משמח אותנו רבות.

מה היו הדיבורים בסעודה שלישיית? יושב היה ר' בן ציון אפטר למשל, כיום לא היו מבינים כלל את דבריו... בעיקר היה מדבר על תאוות ממון... פרנסה הרי לא היתה בבית... לועגים היו מכל זה... היתה לו אימרה ידועה והיה מפזם אותה פעם אחר פעם: **פעם פם טקסי**

החיות שהיתה להם - - - בשמחות היו כולם הולכים אצל כולם. לא רק בתחנות אלא גם בישבע ברכות, בשלום זכר' - היו באים ושרים והיו בשמחה - - -

הרי לא היו מבלים הרבה בסעודת ליל שבת, היו באים הביתה, מקדשים על היין מקיימים את סעודת שבת וזהו זה. ואם יש שלום זכר הולכים...

אצלנו כשהיה שלום זכר בבית, אני זוכר שהיינו צריכים קצת למהר בסעודה כדי לעזור לאמנו ע"ה להכין את השולחן, לאחר מכן הגיע ה'עולם' וישבו ביחד בחיות נפלאה - - - חיות כזאת - - -

בין הבאים היה ר' בן ציון אפטר שהגיע בשעתו להתגורר בבני ברק. הוא היה מסתובב גם בבתי מדרשות אחרים, הוא היה בא אצלנו בכל השמחות ושימח את כל הקהל שנתנה מאד...

כשאנשי שלומינו בבני ברק היו מתכנסים,

שהיה מנהל הכולל בבית מדרשנו שבירושלים היה מגיע לפעמים לבית מדרשנו ברח' מיימון למנחה מעריב, ולפעמים אף היה לן בבני ברק. כאשר כיבדו את ר' אליהו חיים לומר שיעור ב'ליקוטי מוהר"ן' השתומם והתבטא בהתפעלות: **"דא לערנט מען אן געלט..."** - במקום זה לומדים תורה בלי כסף... יהודים יושבים ולומדים בלי לחשוב על כסף...

זו היתה אכן מסירות נפש. לדוגמא: ר' יעקב ועליג היתה לו קביעות כזו לבוא וללמוד, עד כדי כך שכאשר חיתן את אחד מילדיו, הגיע זמן החופה, רוצים לצאת לחתונה והנה ר' יעקב ועליג איננו... חיפשו ולא מצאו אותו, עד שנפל בדעתם ללכת לבית המדרש, שם אכן מצאו אותו שקוע בתלמודו כשהוא יושב עם הקפוטה ובגדי השבת מוכן ללכת לחתונה.

לתמיהת בני המשפחה התנצל ר' יעקב ועליג: **"הלא החופה מתאחרת בדרך כלל, אף פעם אינה בדיוק בדקה שנקבעה, בינתיים הרי אני יכול לשבת וללמוד" - - -**

ר' יחיאל גרינוואלד (באד ימות הרב שמואל יצחק רוזנפלד)

ר' לוי יצחק בנדר עם חתנו ר' מרדכי לסקר

ר' בן ציון אפטר (באדיבות הרב שמואל יצחק רונפלד)

ר' בן ציון אפטר עם ר' אפרים בפולין

אבי בהתפעלות: "הנה האדמו"ר..." אך אבי לא הגיב והפגין מולי בשתיקה רועמת...

שתיקה זו החדירה בי את עומק החשיבות שרחש אבי על הזכות להתקרב לרבינו הקדוש... ואין זולתו...

ר' אליעזר: האם היה קיבוץ של חסידים ברסלב בתל אביב?

רבי נתן: בתל אביב דאז היה אבי בודד לעצמו... חסיד ברסלב אחד בכל העיר... היו אמנם עוד שני חסידים אולם הם היו אנשים פשוטים יותר, ותוך מזה הרי כמעט שלא נפגשו. אבל הענין של רבינו "דעם רעביניס זאך" בער בקרבנו - - - ההתלהבות שהביא איתו מפולין - - -

לאחר מכן התחילו לארגן סעודה שלישית, בתחילה בביתנו שבתל אביב. היתה אף תקופה שר' אפרים היה מתגורר בתל אביב, ואז גם הוא היה מגיע לסעודה שלישית ומסתמא היה מדבר לפני הקהל.

אמי ע"ה היתה זוכרת את ר' אפרים בביתנו בתל אביב, היא כינתה אותו "א פריילאכער איד" יהודי שמח... אני זוכר כיצד היתה מתארת את ריקודו: "נמוך קומה היה ר' אפרים, אל

טלפון... פם פם סקסי טלפון..." כך היה צוחק מול כל עניני "העולם הזה"...

כך נמשך הדבר שנים רבות.

ר' אליעזר: מהיכן הגיע אביכם? היכן למד? כיצד התקרב לרבינו הקדוש?

רבי נתן: אבי ז"ל הגיע מהעיר לודז' שבפולין ובבחרתו למד בשיבת מאקווע. בעירו לודז' התקרב כמו עוד רבים שם. היה זה בערב אחד, כאשר אחד מתבריו ניגש אליו ואמר לו: "בא נלך לראות כיצד המשוגעים רוקדים..." כאשר הכוונה היא ללכת לראות את חסידי ברסלב ורקדים לאחר התפילה בשטיבל שם...

הם נכנסו לשם לאחר תפילת מעריב וראו כיצד אנשי שלומינו רוקדים במשך כחצי שעה רצופה לאחר התפילה. הוא התבונן בהם וראה בדיוק מי הם "המשוגעים"... מכאן היתה הדרך קצרה להפוך לחסיד ברסלב נלהב.

החסידים בלודז' היו בהם בעלי יכולת, אבל לבם בער לעבודת השם יתברך - - - הם היו עושים ליצנות מכל העולם הזה - - -

כך התקרב אבי ז"ל ביחד עם חברו ובהמשך הם נסעו לציון רבינו הקדוש באומן כפי שהזכרתי מקודם. בחזרתו מאומן לפולין החליט אבי לגסוע מיד לארץ ישראל, יתכן שהיתה לכך גם סיבה נוספת כדי להימלט מסכנת הגיוס לצבא הפולני.

הוא הגיע לארץ ישראל בבחרותו. היה לו דוד שהתגורר בתל-אביב, לא ברסלב'ר אבל מהציבור החסידי שהגיעו מפולין. לדוד הזה היה מפעל לייצור גרות, אצלו הוא התאכסן ואף עבד במפעלו. אבל המצב הזה לא ארך הרבה, באותה תקופה השתדך עם אמי ע"ה שהגיעה אז גם היא מפולין לארץ ישראל ותוך תקופה קצרה נכנסו לברית הנישואין.

הדוד הזה התגורר בבנין גדול על שפת הים בתל אביב ובקומת המרתף שכן בית החרושת לגרות. הוא הקצה לאבי דירה בתוך הבנין. מיד לאחר חתונתם שב הדוד ומשפחתו לחו"ל ולמרבה הצער ניספו כל בני המשפחה בשואה, אף אחד לא נשאר הי"ד. כך נשארה הדירה ובית החרושת לאבי ז"ל.

באותה תקופה בתל אביב בשנותיה הראשונות לא היו כמעט חסידי ברסלב. היה שם ר' הלל מיכאליץ שהמכתבים בספר "עונג שבת"

נשלחו אליו ע"י ר' אפרים ממשעוד בורז'. גם ר' בן ציון גרינפלד היה שם, ר' משה קרפי ועוד כמה חסידי ברסלב. אולם בית מדרש משלנו לא היה שם והיו מתפללים בבית מדרש ליטאי ברח' הירקון.

ר' אליעזר: אתם זוכרים עדיין את המגורים בתל אביב?

רבי נתן: אני עצמי אינני זוכר כלל את המגורים בתל אביב, וגם בבני ברק אינני זוכר את ההתחלה ממש, אבל לאחר מכן אני זוכר היטב... כיצד עברו אנ"ש מבית כנסת אחד לשני...

עוד בהיותי תינוק קטן עובנו את תל אביב ועברנו לבני ברק. האחים המבוגרים שלי עדיין זוכרים את תל אביב.

הברית מילה שלי התקיים גם הוא בתל אביב. בהקשר לכך מעניין לספר כי הסנדק שלי היה לא אחר מאשר ר' יחיאל גרינוולד!

ומעשה שהיה כך היה: לפני עריכת הברית פגה אבי לר' יחיאל ושאל אותו "האם כבר טבלת היום במקוה?" ר' יחיאל ענה כי עדיין לא הספיק ללכת למקוה... כאן גילה לו אבי כי ברצונו לכבד דווקא אותו בסנדקאות, ולכן ביקש ממנו כי ימהר לחוף הים הסמוך כדי לטבול לפני הברית...

כל זאת למרות שהיו בשמחת הברית כמה תלמידי חכמים ואנשים חשובים, אך לאבי 'בער' כי הסנדק יהיה חסיד ברסלב דייקא - - - ואם אנו משוחחים על הביטול שהיה לאבי לכל עניני רבינו, אני נזכר בסיפור נוסף:

זוכרני כי פעם אחת כשהייתי עם אבי ז"ל במירון, הגיע אחד מגדולי האדמו"רים דאז למירון, כשירדנו במורד הרחוב ראיתי התקהלות מסביב לאותו אדמו"ר, פניתי אל

ובריקודו קפץ 'עד הגג' - - -

הוא היה אומר: 'מה יש לי לחפש בארבע כנפות הארץ חוץ מלשבת אצלנו בסעודה שלישית'...

כשהגיע יומא והילולא של רבינו הקדוש כבר היו מגיעים יהודים גם מבני ברק. מאוחר יותר כשעברנו לבני ברק התהפך הדבר וכמה חסידים מתל אביב הגיעו אצלנו לבני ברק.

היו אלו ימים קשים בתל אביב, אבי ז'ל היה 'איינער אליין' יחיד ממש, אבל הלב בער...

זאת ראינו תמיד אצל אנשי שלומינו: 'זיי האבן געוואלט עפעסו'... הם רצו משהו מסויים... בוודאי שלא מדובר על 'משהו' הקשור לעולם הזה... הרי הם ברסלב' חסידים ולא קשורים לעולם הזה כלל...

אמי ע"ה סיפרה לי תמיד על התבודדות של אבי ז'ל כיצד היה מדי פעם נועל את עצמו בחדר מיוחד... בתחילה לאחר הנישואין היא אפילו גבהלה מכך... מה הוא עושה שם?...

לא תמיד הצליח לפנות את הזמן לכך, וכאשר היה לו איזה יום שהצליח להתבודד בשלימות היה שמה על זה כמוצא שלל רב, 'ברוך ה' הצלחתי לחסוף שעה התבודדותו' - - -

'רעדן פון תכליתו' - זה היה תמיד אצל הפויליש'ע (חסידו ברסלב יוצאי פולין), תמיד דיברו מה'תכלית', אלו היו הדיבורים הפשוטים.

ר' אליעזר: מי היה 'הרוח הטהור' במלך דאז, והאם ר' יצחק בריינער?

רבי נתן: אבי התגורר בלודו ואילו ר' יצחק היה גר בוורשא. הוא אכן ראה את ר' יצחק בריינער מפעם לפעם, אבל 'הרוח הטהור' בלודו היה ר' איציקל אוטוואצקער, שכונה כך על שם עיר מגוריו 'אוטוואצק'.

אבי סיפר לי כי פעם הגיע עם חברו לבית מדרשו בלודו, החבר ביקש מאבי לא לספר כי עדיין לא עשה התבודדות...

דרכו של רבי איציקל היתה לשאול את באי בית הקלוז' האם כבר עשו התבודדות, ואם לאו, היה שולחם לאלתר לחזורי ההתבודדות - - -

אולם לא עברה שעה קלה והחבר מיוזמתו נכנס לאחר מתדרי ההתבודדות - - -

הוא הכניס אצל הבחורים את הטעם של עבודת ה', התבודדות ועבודת ה', תפילה ושוב תפילה

ר' אליעזר: הזכרתם את החמימות לברסלב שאביכם הבינים הביטתה, האם זה מגיע ממצב הדיבור מרבינו, או משגולת המחשיבות את ענין רבינו, מה כדאי לעשות בבית כדי שהבינים והבנות יהיו גם הם מקושרים לרבינו הקדוש?

רבי נתן: להחשיב את רבינו הקדוש זה מה שצריך לעשות בביתו וחוץ מה גם לדבר הרבה ולספר מרבינו הקדוש.

תמיד היה בביתנו ענינים של ברסלב, עניני צדקה השייכים לברסלב. הרי כבר סיפרתי כי היו פעמים שר' לוי יצחק אף היה לן בביתנו, וכמוכן היה מדבר מרבינו. גם שעה אצלנו בשבתות כאשר במוצאי שבת היה ממשיך לתל אביב לחזק את אנשי שלומינו שם שהיו שבורים ורצוצים לאחר השואה, זוכרני כי בשעות בביתנו היה אחי ישן על הרצפה, שכן לא היה מדובר בדירה גדולה והוא נתן את מיסתו לר' לוי יצחק...

יש לציין גם כי בשבתות היו מדי פעם מתארחים בביתנו ברסלב' חסידים ממקומות שונים.

גם אמי ע"ה, למרות שלא הגיעה מבית של חסידו ברסלב, היתה מאד חזקה בכל עניני רבינו ודיברה הרבה מברסלב. היא הקדישה הרבה מכותה וזמנה למען רבינו. כך בליל בדיקת חמץ לאחר שסיימה את עבודות הניקוי בבית היתה חולכת עם אבי לבית מדרשו ברח' מיימון לניקות שם עד חצי הלילה ועוד בלילה של ערב

ר' צבי לסקר (באדיבות ר' נ שפרא)

ר' נתן צבי קעניג (באדיבות גב')

ר' מוטל יעלניק (באדיבות גב')

ר' אליהו חיים רחין (באדיבות גב')

פסח...

בבית אף פעם לא דיברו איתי באופן ישיר ש'יתהיה חסיד ברסלב', המון דעות שפך אבי שאוכה להיות ברסלבער, זה ממש חסדי שמים שהתקרבותי חזק לברסלב.

ר' אליעזר: עד אז הייתם יותר קרובים לתחי' ה'החן אישר'?

רבי נתן: לא רק אז, גם היום אני קרוב לחוגי התזון אישו אין זה סתירה כלל וכלל... אין זה משנה כלל אם התזון איש היה חסיד או מתנגד, הוא הרי היה קרוב ואוהד לא רק את ברסלב אלא את כל החסידות בכלל. כל היום היו מגיעים אצלו אנשים ומתייעצים על כל הענינים, גם אדמוריים היו מגיעים אליו והוא החשיב את כולם. לכשעצמו לא משנה לנו אם היה חסיד או לא.

אני לכשעצמי באותה תקופה, ירחם ה' על מי היה לי להסתכל ולהתחקות על דרכם בקודש? היו דברים שהיו לגמרי שלא לרוחי. אפילו חברים בגילי, כשהגיעו לשנות הבחורות הם עזבו את ברסלב ולא היה עם מי לדבר.

היחיד שהיה לי עם מי לדבר אז היה ר' חיים פוקסברנר שהיה גדול ממני בעשר שנים. תאר לעצמך שהוא היה היחיד שהייתי יכול לשוחח איתו... זה רק רחמי שמים, השם יתברך ירחם עלי וקירב אותי לרבינו הקדוש.

ר' אליעזר: מי נסד היו בקבוצה והו בבית מדרשו ברח' מיימון?

רבי נתן: היה כאמור ר' מרדכי לסקר וגם אביו ר' צבי, כמו כן ר' אברהם גוז שהוא זה שבנה את בית המדרש.

ר' אברהם גוז התקרב לברסלב וחתנו הרי היה ר' יחיאל צוקר מתל אביב, אביו של ר' הלל

אחד מחבריו ניגש אליו ואמר לו: "בא נלך לראות כיצד המשוגעים רוקדים..."
כאשר הכוונה היא ללכת לראות את חסידי ברסלב רוקדים לאחר התפילה
בשטיבל שלהם... הם נכנסו לשם לאחר תפילת מעריב וראו כיצד אנשי שלומינו
רוקדים במשך כחצי שעה רצופה לאחר התפילה. הוא התבונן בהם וראה בדיוק
מי הם "המשוגעים"... מכאן היתה הדרך קצרה להפוך לחסיד ברסלב נלהב

חסיד, כפי שסיפרתי הרי ראיתי את העבודה של אבי ותבריו. אולם ר' לוי יצחק היה זה שהכניס בי את 'העומק'.

הסיפור התרחש שנה אחת כאשר נסעתי למירון לשבת תנוכה עם ר' לוי יצחק. אפשר לומר כי באותה שבת "רבינו תפס אותי בתוך השק"...

מה אומר ומה אדבר. זכיתי אז לראות את ר' לוי יצחק מקרוב כיצד הוא מקפיד ללכת לישון מוקדם, קם כארי בחצות הלילה, משתפך לפני קונו בהתבודדות, מנצל את הזמן וכל שאר העבודות.

האמת של רבינו נכנסה ובערה בלבי כאש בנעורת, כל השבת ההיא לא הייתי מסוגל לישון מרוב תבערת הלב - - -

יהודים אלו, כדוגמת ר' לוי יצחק, הם היו אלו שהביאו והבעירו את האור של רבינו הקדוש בארץ ישראל. מי היו אז חסידי ברסלב? הם אלו שהחזיקו והפיצו את ה'רעבינים זאך', על כל פנים בבני ברק.

עוד נקודה שיש לציין: אבי ז"ל היה שונה מכל שאר החסידים בכך שלקח חתנים לבנותיו רק ברסלב'ר חסידים! זה לא היה מצוי אז, לא בירושלים ולא בבני ברק. חתנים של אבי הלא הם ר' נתן צבי קעניג ויבדלחסי"א ר' שמואל טוקצ'ינסקי. אצל השאר היו לוקחים גם חתנים שאינם מאנ"ש, ואפילו חלק מהבנים לא נשאו אצלנו למרבה הצער. בזמנם זה היה ממש בזיון לקחת חתן ברסלב'ר...

גם דבר זה היה אחד האמצעים בהם הצלית אבי להכניס הביתה את החמימות לחסידות ברסלב - - -

לאחר מכן הגיע גיטי ר' נתן צבי וייסד את כולל ברסלב, ושוב כבר לא היה בזיון כל כך לקחת ברסלב'ר...

אנ"ש בבני ברק היו אוהבים לשמוע את ר' לוי יצחק, בעיקר את ה"ערנסקיטי", הרצינות והנעצמות שהוא הצליח להעביר הלאה. הם היו אנשים שהיו צמאים לשמוע, וגם ר' לוי יצחק מצידו היה נהנה מהם ומחיה עצמו בזה.

פעם היה אפילו 'מדובר' שר' לוי יצחק יעבור להתגורר בבני ברק! הדבר היה כבר כשהייתי אברך, אך עקב סיבות שונות לא יצא הדבר אל הפועל. הוא עצמו הסתפק רבות כן או לא, אחת הסיבות היתה עקב טענתם של אנ"ש בירושלים שכמובן לא רצו לאבד דמות כזאת...

יש לדעת כי עד לביאתו של ר' לוי יצחק היה בית מדרשו בירושלים מוזנח מאד מבחינה רוחנית וגשמית, הוא שכן אז בחדר קטן ברח' עונג שבת בשוק מאה שערים ורק בזכותו הפך המקום לבית מדרש ראוי לשמו. אני זוכר כי סיפרו על אחד מהדמויות המוכרות אצל אנ"ש הירושלמיים, ששמח עד מאד כאשר ר' לוי יצחק היה נוסע לבני ברק, באמריו: "ר' לוי יצחק לא נמצא, אפשר להתחזר את המזרון לתוך השוה"ל... אפשר לעשות מה שרוצים..."

ר' לוי יצחק אהב מאד מאד לדבר בעבודת ה' עם אבי ז"ל. אמנם הוא אהב לשוחח עם כל הקהל בבני ברק, אך מעל כולם היה מחפש לדבר עם אבי. תמיד כשהייתי מגיע לירושלים היה שואל אותי לשלום אבי.

גם לעת זקנותו לא הפסיק לדבר מאבי ז"ל. היה זה כאשר ר' לוי יצחק ישב שבעה על זוגתו השנייה, באתי לגחם אותו ואנוכי הייתי בתוך שנת האבל לפטירת אבי, בכניסתי שאל אותי מיד מה שלום כל המשפחה ולא הפסיק להתעניין עלינו.

ר' אליעזר: לא פעם שמעתי ממכם סיפור כי ר' לוי יצחק הוא זה שהכניס בכם חזק את הענין של רבינו.

רבי נתן: אכן אני מגיע מבית של ברסלב'ר

צוקר, הוא שלח את ילדיו לשיבות קדושות, לעת זקנתו עזב את תל אביב לטובת בני ברק והתחיל להתפלל אצלנו.

עוד חתן היה לו לר' אברהם גוז ור' משה צוקר שמו. הוא היה ניצול שואה, לאט לאט התקרב אלינו עד שהיה חסיד ברסלב אמיתי, הוא היה מטבעו שקט ורגוע. היה מגיע לוותיקין, שומע שיעורים אצל אנ"ש וקם בחצות או לפנות בוקר. במשך הזמן הפך ממש לאחד היסודות של בית המדרש.

עוד כמה מתפללים היו בבית המדרש במשך הזמן. כמו ר' שמואל נת מהישיבה, ר' יצחק גולדברג ועוד. לאחר מכן גם התייסד שם כולל והגיעו עוד יהודים.

ר' אליעזר: ר' לוי יצחק בדרך שהיה בעצמו מידעאי פולין, האם היה לו קשר לאנ"ש ה"פרילטיני"?

רבי נתן: בוודאי שהיה לו קשר אבל לא בקביעות. בשנות מגוריו באומן היה רגיל ר' לוי יצחק לנסוע בעיירות שבהם נמצאים אנשי שלומינו ולחזקם. כאשר הגיע כאן לארץ ישראל הוא סבר שזה לא שונה מפולין... ולכן הגיע מדי פעם גם לבני ברק ולשאר הערים בהם התגוררו חסידי ברסלב.

הפעם הראשונה שאני זוכר אותו בבני ברק היתה בחנוכת הבית של בית מדרשו ברח' מיימון בתג הסוכות של שנת תשי"י כשהייתי ילד בן שתים עשרה. כמובן שאני לא הבנתי כל כך מה הוא מדבר, אבל ה'עולם' היה מלא התפעלות ממנו.

צאצאיו הנשואים הרי היו גרים בבני ברק. היה לו שם את חתנו ר' מושל לסקר שעבר להתגורר בבני ברק ומאז היה ר' לוי יצחק מתאכסן אצלו כשהיה מגיע לעיר. לפני כן היה ר' לוי יצחק מתאכסן בביתנו ואני עדיין זוכר כיצד היינו יושבים איתו שבתות שלימות...

נפלאות באומן

”כי שם המקום המוכן לו מששת ימי בראשית
לעסוק בתיקון העולם לדורות...” (ימי מוהרנ”ת)

סיפורים אמיתיים מכלי ראשון

קח צדיק, תגיז

סיפורה של נשמה יקרה שאבדה
במצולות, ובנפלאות הציון הקדוש
חזרה לחיק אביה שבשמים

ולמען הביא עוד ניצוצות לקדושה, אך
אנו לא נצטט את הדברים כלשונם,
מסיבות מובנות).

"כדאי, כדאי, תבואו" - התלהב
ודיבר על ליבו. אך א. לא השתכנע
בקלות. "מה לי ולאומן? עיירה
אוקראינית פרימיטיבית ונידחת, וכל
מה שעושים שם זה רק לשיר ולהתפלל.
טיול באירופה ניהא, מתאים לי, אבל
אומן?"

אבל תברו לא עזב אותו. "טיול
באירופה אתה אומר? לו יהי כן. ניסע
לרומניה, נטייל ומשם נמשיך לאומן.
מה אכפת לך?"

וכך ארז מידענו את תפציו
ומזוודתו ונסע עם ידידו לרומניה
שבאירופה. משם המשיכו במסעם
לעבר אומן האוקראינית. בדרכם זכו
להיכנס גם למוזיבון ולקברו של רבי
נתן מברסלב.

לאומן הגיעו כאשר היתה כבר
מלאה רבבות יהודים. אומן של ערב
ראש השנה קיבלה את פניהם כיורה
רותחת, לבת אש ממש. כזו שאכן
מרגישים אותה בכל החושים.

הגיעו לדירה שהגיעו, הגיחו מה
שהניחו, והתבר כבר רץ בכל אבריו
לעבר הציון הקדוש לעשות שם את
סדר היום, אך קודם פנה לחברו: "תרד
לציון אחי היקר וניפגש שם".

א. הפטיר מלמול לא מחייב,
"נראה..."

בעברו, היה א. שלנו יהודי מאמין,
אמונה לא הייתה הבעיה שלו. הוא
היה 'מומר לתאבון'. אבל כעת מצא
עצמו בקונפליקט: מצד אחד - אכן
'פסטיבל' נאה לחגוג בו. מצד שני -
מה יש לו עם הציון של רבי נחמן? מצד
שלישי - "לשם מה בעצם הייתי צריך
להגיע לאומן?"

התבלבל והפך בדעתו והחליט
להתאוויר קצת ולסדר את מחשבותיו.
תוך כדי עישון ריחני והפרכת טבעות
עשן, התרחק קצת מההמון לעבר נהר

א. היה בחור ממשפחה חרדית
מכובדת ומסודרת, שהיה אמור
לחיות ולהעביר את חייו כסדר, בצורה
'נורמלית' ושגרתית, כמו שאומרים
העולם, ישיבה, שידוך וכו'. אך נשמה
מיוחדת היתה גנוזה בו שנגזר עליה
לעבור כמה נסיונות והרפתקאות
רוחניות, שלא הכל מתנסים בהן.
הוא נקלע לחזית המדממת והכואבת
ביותר שבין הסטרא אחרא וחילותיו
האכזריים לבין כוחות הקדושה
והטהרה.

במערכה הראשונה השיג היצר
ניצחון לעת עתה והוא ירד מן הדרך.
וכדברי חז"ל 'אומה זו משולה לעפר
ומשולה לכוכבים, כשהן יורדין
יורדין עד עפר וכשהן עולין עולין
עד לכוכבים', א. לא 'התדרדר', אלא
צנח 'צניחה חופשית' מתרידה אל
לועו הפעור של התהום ר"ל. הסתובב
בארצות נכר, מה לו כשרות, מה לו
שבת, עד שכמעט היה חשש שיעשה
צעד ח"ו נוראי ויוציא עצמו מכלל
ישראל וינתק את שרשרת הדורות
היהודים.

אך השם יתברך לא יתפוך במות
המת, כי אם משובו מדרכו וחייה, ומהם
חיים אמיתיים?...

באמריקה פגש אותו חברו וידידו
מנוער, ושיחה התפתחה ביניהם, הלה
לא היה צריך להתאמץ יתר על המידה
כדי להבין באיזו שאול עמוקה התחפר
ידידו מנוער, וכי אם יש משהו שעונה
להגדרה 'שאול תחתיות ומתחתיו' הרי
שהוא ניצב חי ונושם לפניו. "אתה
יודע?" - שח לו - "בשנה שעברה
נסעתי לאומן שבאוקראינה לרבי נחמן,
גם השנה אני עומד בעזרת ה' לנסוע
- אולי תבוא איתי לשם? כדאי לך,
זו חוויה מיוחדת במינה. שלא תחשוב
שרק מתפללים, באים לשם אנשים
מכל גווי הקשת, שירים וריקודים
בכל הצבעים והחושים", (הוא השתמש
במושגים ותיאורים מהעולם שהכיר
א. לאחרונה, כדי לסבר את אוזנו

ה'תשליך' שכעת עוד היה רגוע. התיישב על העשב הרך, נשם עמוקות, והחל שח ספק עם עצמו. ספק עם רבנו. "תראה רבי נחמן, נכון, באתי לכאן, אבל שתדע, א-נ-י ל-א מ-א-מ-י-ן-י-אין לי שום ענין לבוא לקבר שלך".

הסלעים שמאחוריו השתקמו במימי האגם שלמרגלותיו, "בוא נעשה עסק, אם אתה נותן לי סימן מובהק לנוכחותך, אני נכנע, חוד בתשובה".

במין החלטיות של אחד ש'עשה עסק', קם א. ניער את בגדו מכמה בריקנים שדבקו בהם. התרחק מהאגם והחל עולה את העלייה בואכה כיכר פושקינה.

ניגש אליו היהודי המתוק המוכר לכולנו שמחלק ספרוני תהילים המחולק, "קה, צדיק, תגיד תהילים, קח, קח". הוא משך בכתפו. 'מה תהילים, תן לתגוב קצת, להשביע את העיניים, פסטיבל אמרו, לא?'

היהודי לא התייאש. "קח ספרון אחד ותגיד, זה לא כל כך קשה". אולי מתוסר נעיונות לקח א. ספרון אחד כדי למלמל ולצאת ידי חובה. הוא פותח את הספרון. "מכתם לדוד שמרני א-ל כי חסיתי בך...".

בזמן עוד פרק תהילים. אפשר להמשיך הלאה... אך, לאז לאז א. יודע שזהו אינו פרק רגיל. זה

"מכתם לדוד" עם כל המשמעות. זהו הרי הפרק הראשון של התיקון הכללי שאביו היה מתכוון בילדותו לאמרו, למרות שלא נמנה עם חסידי ברסלב.

וכעת קיבל כאן כמו 'שוק'. כן, רבי נחמן אתה כאן אתה קורא לוי אתה נמצא כאן בשבילי, ובשביל כל האלפים שבאו הנה.

הרי נפתח לי בדיוק בפרק הראשון של התיקון הכללי, הכללי לכל העולמות, לכל נשמות ישראל וגם לנשמות.

רוח בלתי מוסכרת נמסכה בכל אבריו, והוא רץ לעבר הציון הקדוש, נכנס אל הקודש פנימה, ניגש קרוב קרוב. ושם נפתח לבבו שהיה לב-אבן עד עתה, מעיינות מעיינות דמעות שטפו את עיניו, את לבו, את נשמתו. הוא בכה את חייו, את הילדות, את הבחורות, הנפילות, המלהמות. הכל, בכה ודיבר, דיבר ובכה. במשך כמה שעות, ממש התהפך לבבו ללב-בשר כמו בגיתוח-לב-פתוח, הוא הרגיש איך רבנו רוזק את נשמתו

ומטהרה.

המופת של הרבי כבר נעשה אך כמובן שרבנו לא עוזב אף יהודי שבא אצלו עד שמתקנו לגמרי.

רוח בלתי מוסכרת נמסכה בכל אבריו, והוא רץ לעבר הציון הקדוש, נכנס אל הקודש פנימה, ניגש קרוב קרוב. ושם נפתח לבבו שהיה לב-אבן עד עתה, מעיינות מעיינות דמעות שטפו את עיניו, את ליבו, את נשמתו

הוא חזר לביתו אחרי ראש השנה אצל הצדיק. לא מיד התחיל השינוי. הוא התחיל להתייבב בחייו, קיבל עבודה מסודרת, ושם שידכו לו את המיועדת להיות בת זוגו. הם נדדו ביניהם לקשור את גורלם יחד, כלתו הייתה תוקה יותר ממנו והתנתה את המשך הקשר בכך שיתחזק.

וכך התקרב לאט לאט לה' ולתורתו. תפילין, שבת, כשרות וכו'.

בסופה של אותה שנה הם באו בברית הנישואין בתאריך נפלא ומיוחד, ח' אלול.

החתן הטרי כלל לא העלה בדעתו שהשנה ייסע גם כן לאומן, אבל רעייתו דיברה על ליבו, "הרי כל ההתקשרות שלנו זה בזכות השדכן הגדולו אם כן סע לאומן גם השנה". אך הוא טען: אינני

ברסלב'י, ורק עכשיו התחתנו, ומה כבר לקום ולנסוע? אך היא, שהאמינה בכוחו של רבנו, עמדה בשלה - 'קום וסע לאומן'.

וא. קם ונסע. בפעם השניה בחייו. שוב זכה לעמוד בין קהל רבבות מבקשי הסתרה והתיקון.

כשנה לאחר התונתם, לאחר רצף ניסים גלויים, נולדה בתם הראשונה למזל טוב. ושוב מצא עצמו על ספן של התלבטויות, האם לתת שם מודרני ברות הזמן? או שם יהודי מקורי?

אך גם לזאת ישחק ה'. משמים כבר החליטו עבורו. באותו שבע נפסדה סבתו אותה אהב והערך מאוד, והוא נתקף לפתע ברצון עז לקרוא לבתו על שמה. ואכן התינוקת נקראה בשם שרה גיטל, שם יהודי מקורי.

זכו בני הזוג ועלו על דרך המלך, היא דרכו של רבנו הק', מתוך יראת שמים אמיתית ורצונות טובים.

זוכת הוא להימנות כעת עם הפעילים הנמרצים והנלהבים בצד הקדושה ולעזור לעוד יהודים לעשות את הבחירה הסובה ביותר בעולם הזה ולעולם הנצחי, ולראות בחייו את נפלאותיו של הציון הקדוש בעיניים ממש.

■

הבכי והשמחה

מעמק הבכא וההסתרה לישועה ופקידה גדולה

הבאה לא יהיה לנו ילד, אמרה, 'לא אתן לך יותר להשאיר אותי לבד בתג. כל החג הייתי מוקפת בילדי אחיותיי שהוכירו לי בכל רגע את החיסרון הוועק. כולן מדברות על הילדים, על הבגדים שלהם, ואיך הם שרים תפוח בדבש וכו' ואני יושבת לבדי מסכנה וגלמודה ואפילו אתה לא נמצא אתי'. לבסוף חזרה ואמרה שוב בהחלטיות מתוך שברון שלא יתואר: 'אם שנה הבאה לא יהיה לי ילד, לא אתן לך יותר לנסוע'.

לשהות בבית הוריה, יחד עם כמה מאחיותיה הנשואות שלכל אחת מהן כבר היו כמה ילדים בלעה'ר. היה זה דבר פלא, מאחר שבאותו זמן עדיין לא הייתי חוק כל כך בדעתי בעניין של רבנו, ועל אף הכל התחזקתי יחד רעייתי וקיבלתי את הסכמתה לנסוע לאומן על ראש השנה למרות הכל.

"במוצאי ראש השנה, עם הסלפון הראשון, רעייתי התקשרה וכולה בוכייה כשהיא שופכת את ליבה בדמעות: 'אם עד השנה

"באותה תקופה זכיתי להתוודע ולהתקרב מעט לאורו הגדול של רבינו הקדוש. אמנם הייתי עדיין רחוק מקרבה לתלמידיו ומדרכו האמיתית, אך כבר הכרתי שכאן מקומי החדש.

"באותה שנה בה התרחש המעשה, עצם הנסיעה לראש השנה הייתה כרוכה בקושי גדול מצדי ומצד רעייתי שהייתה אמורה להישאר בחג לבדה עם התחושות הקשות. אכן, לבסוף נתנה את הסכמתה לנסיעה בלב כבד והלכה

הסיפור דלה לן נכתב מפי בעל המעשה עצמו, הרב נ. ב. שלישיא:

"עברו מספר שנים מנישואיי, וטרם זכיתי להיפקד בפרי בטן. למרבה הצער, הלידה ראשונה של בן זכר הסתיימה באובדן טראגי של היילוד, שנמטר כנפל ל'ע ולא שרד. נקל לשער את גודל הכאב והשבר שלי ושל רעייתי לנוכח מאורע זה, בפרט על רקע ההמתנה הארוכה והממושכת.

"על אף שכאמור עדיין לא הייתי חסיד נאמן לרבנו, אבל כבר ירעתי שהעניין של אומן ראש השנה הוא גדול מאד ותלויים בו דברים עליונים ונשגבים מאוד. אף הרגשתי שבנה תלויה כל הרוחניות שלי. אחרי השיחה המרירה הזאת רגלתי נשאו אותי מהרה אל הציון הקדוש, שם שפכתי את כל לבי בדמעות שליש שניגרו מעיניי בודם בלתי נשלט, בין התייפחות אחת לשנייה, סיפרתי לפני רבינו הקדוש את התחזיות השליליות של הרופאים ואת הצער הגדול כים שעובר עלי ועל רעייתי.

"תוך כדי שאני עדיין עומד תחת הרושם המעיק והמרכא של השיחה עם רעייתי, יצאה מפי תפילה נרגשת מעומק הלב שאוכה להיפקד בבנים מהרה בכוח הצדיק, וגם אני אוכל לזכות לחבוק ילד

בריא ושלם, יוכך, רבי, גם אוכל לבוא אליך לאומן לראש השנה בלב קל ובנפש חפצה".

אחרי השיחה המרירה הזאת רגלתי נשאו אותי מהרה אל הציון הקדוש, שם שפכתי את כל לבי בדמעות שליש שניגרו מעיניי בודם בלתי נשלט, בין התייפחות אחת לשנייה, סיפרתי לפני רבינו הקדוש את התחזיות השליליות של הרופאים ואת הצער הגדול כים שעובר עלי ועל רעייתי

"הלא יאומן קרה הרבה יותר מהר ממה ששערתי. בעודי שוהה באומן, אני מקבל טלפון נוסף מרעייתי כשהיא כולה נרגשת. מסתבר שמתוך הצער והדכדוך והציפייה הנראשת לישועה, החליטה בו ביום לפנות שוב

לייעוץ הרפואי שליווה אותנו אף שלא היה בכך טעם לכאורה. והנה התברר שמהזמן שחלף מאז

הביקור הקודם נרשמה התפתחות חיוביות ביותר... והיא ממשיכה לספר שהרופאים שידעו את פרטי המקרה שלנו, צמדו פעורי פה לנוכח השינוי המפתיע. "אוי רבי, הרופאים ממאנים להאמין... אבל אני הרי יודע,

לי הרי אין אפילו בדל של ספק שזכות ההתקרבות אליך, צדיק יסוד עולם, וזכות הנסיעה אליך במסירות נפש הם שעמדו לנו להיושע, ואתה רצית את הבכי הממרק שלי כאן אצלך, ורצית גם לשמחני בשובע שמחות במקום קדושת ציונך, שאקבל את הבשורה הטובה כאן בצילך. תודה לך ה' יתברך, תודה לך רבי."

"עוד באותה שנה וכינו להיפקד בבן זכר, ומוכן מאליו שבשנה שלאחר מכן כבר נסעתי מתוך תחושות חדשות של אושר, שמחה והתחזקות, לאחר שזכיתי לראות ולהרגיש במו עיני את כוחו הגדול של צדיק תדורות, ולהיות נמנה בחסדי ה' יתברך על המסתופפים בצלו הגדול. אשרינו".

משמד לרצון

רגע קט לפני ניתוק מוחלט מא-ל חי חזר והתחדש הקשר הנצחי

חבר שלי גדל במשפחה אמריקאית חרדית ולמד באחת הישיבות התורניות בארה"ב. למרבה השרגדה בעקבות פיתויי הוצר הוא החל לעבור תהליך של נפילה רוחנית קשה ומהירה, עד לשלב שכבר עמד בפני נישואין עם בת אל נכר לה היה מאורס, רחמנא לשייבון.

חבריו הקרובים באותה תקופה, אף שמשבע הדברים גם הם לא נמנו על המדקדקים במצוות וד"ל, בכל זאת חשו מועקה מכך שחברים חולך לנשוש כליל את היהדות. הם הבינו שהמשמעות של נישואי תערובת היא שהם הולכים לאבד נפש יהודית יקרה, חבר קרוב,

לנצח. שבועות מספר לפני התנונה הנוראה, עלה בדעתם 'לגרור' אותו לאומן, מי יודע, אולי שם יתחולל השינוי. הם הכבירו עליו דברים ולבסוף הצליחו לשכנע אותו להצטרף אליהם למה שהם הגדירו כבילוי בעלמא. "אולי וו ההתמנות האחרונה שלך לחגוג ולבלות קצת, לפני שאתה מכניס את צווארך בעול הנישואין", אמרו לו. סבר וקיבל והצטרף לנסיעה. באומן עצמה בילה כרצונו לפי הסיכום המוקדם. שוטט

הציץ ונפגע. באותו רגע הכה בו משהו שכמוהו לא הרגיש מימיו. הוא החל לבכות בדמעות שליש בלי שהיה לו כל הסבר לכך. עמד שם שעה ארוכה, בכה ובכה... לא זז משם עד שעמד ואמר את כלל התיקון הכללי והרהר בתשובה גמורה

בין הרוכנים, נהנה מהאווירה ומהסעודות וחיכה לצאת החג כדי שיוכל לתזור לחייו הקודמים. זמן קצר לפני הנסיעה חזרה לבני יורק, הצליח אחד מחבריו לשכנע אותו להיכנס לציון ולו לכמה דקות, רק כדי לראות מה מתחולל שם. הוא הסכים ונכנס.

הציץ ונפגע. באותו רגע הכה בו משהו שכמוהו לא הרגיש מימיו. הוא החל לבכות בדמעות שליש בלי שחיה לו כל הסבר לכך. עמד שם שעה ארוכה, בכה ובכה... לא זז משם עד שעמד ואמר את כלל התיקון הכללי והרהר בתשובה גמורה.

הנסיעה חזרה כבר נראתה אחרת לגמרי. עם הגיעו לבני יורק פנה לארוסתו

הגויה והבהיר לה נחרצות שבלי התגירות מלאה לא יוכלו להמשיך את הקשר ביניהם. הוא הוסיף שאינו מסתפק בגיור כלאחד יד, לצאת ידי חובה. "הרי אני בן ישיבה לשעבר, ישיבישערי, לא אוכל להסתפק בפחות מגיור מתודר כהלכה".

היא החלה בתהליך הגיור ותוך כדי כך התקרבו שניהם לדרך התורה ובמהרה הבינו שלעת עתה אינם יכולים להיות בקשר האסור על פי ההלכה. הם נפרדו עד לאחר שהושלם תהליך הגיור כהלכה ואז חזרו ונישאו כדת משה וישראל.

כיום הם זוג נשוי השומר יחד על כל דיני התורה, ומתגוררים בקליפורניה. כל זאת בזכותו של רבנו הקדוש והנורא, העוסק כל ימיו בתיקון נפשות ישראל והבאת גרים תחת כנפי השכינה.

כל העולם כולו תלוי בראש השנה שלי

התנוצצות אור מרוממות קדושת ראש השנה
של רבינו הקדוש

רשמים קצרים מתוך שיחת חברים
שנדברו בחבורת "אור הצדיק"
מאת הר"ר מאיר רוזנבוים הי"ד

השם יתברך עשה עמנו מלא לחיים, וקרבו לרבינו הקדוש שהוא הוא היורע מהו ראש השנה, והוא זה המקרב ומשיב לבבות ישראל לאביהם שבשמים מתוך ידאה ואהבה ושמחה, והוא הנותן עצות עמוקות ונוסע בנו תקוות חיים אמיתית, כך שכל מי שחוזר מאומן עם התחזקות עצומה להתחייק מעמד בכל מצב, עם יראת ה' לחיים.

נמלאות הציון ויקרת הראש השנה

כמה וכמה סיפורי שאחר שנסעו לאומן במסירת גפש אף שהיו סבורים שיהיה להם נזק גדול מזה, ולבסוף הפליא הקב"ה פעולת צדיק ורק טוב יצא להם.

סיפר אחד מבני החבורה שהיה בחור בנן של קדושים, שאבותיו נמנו על המתנגדים לדרכה של ברסלב, ונפשו איוותה מאוד להצטרף לנוסעים לאומן לימי ראש השנה, כמובן שהוריו וכל ידידיו בקשו למונעו בכל דרך, וניסו לדבר על לבו ולשבור את רוחו בכך שאם ייסע לאומן אף אחד לא יחפוץ להשתדך עמו. ואולם הוא התגבר על כל המניעות והתפחדות ונסע לאומן על ראש השנה. ולבסוף זכה לשידוך טוב והגון ממשפחה נכבדה, וכל זאת למרות שצוות הישיבה דאגו לעדכן כל אחד שהוא נוסע לאומן, ובעל כרחם הודו קרוביו שהשירוך שקבל הוא יותר ראוי והגון ממה ששערו כל ימיהם.

וכן בענין שלום בית סיפרו כמה וכמה שדווקא אחד שנסעו לאומן לימי ראש השנה, וחזרו משם עם אמונה ובסתון ורוח של קדושה, הדבר השפיע ביותר על הבני בית ועוד נתרבה השלום בית.

וכן סיפר אחד האברכים שהסתבך עם עיכוב יציאה בעקבות חוב שגדל ותפח עד 50,000 ₪ והיה כבר מיואש מלנסוע, ובהסדי הי' חייק את רוחו לקיים רצון צדיק, וולאחר משא ומתן ללא הסבר סבעי ויתרו לו על רוב החוב ונשאר רק 7,000 ₪ שגם זה שולם בדרך גם ופלא.

מבעיא אתם כולכם בודאי תלויים בראש השנה שלי אלא אפילו כל העולם כולו תלוי בראש השנה שלי" נחיי מוהר"ן תה.

"לא

כל הענין של הראש השנה של רבינו הק' הוא ענין פלא שהכל צופים בו. יותר ויותר בשמע מקצה העולם ועד סופו קול הנסיעה של רבבות רבבות חסידים הבאים בכל מחיר להסתופף ולחסות בצל האילן הגדול. משנה לשנה רואים במוחשיות איך רבינו הק' בראש השנה שלו סולל את הדרך לגאולה ולהתגלות משיח צדקינו.

העולם כולו וע, ואמות הסיפים נעים לקראת ימי ראש השנה, בכל שנה ושנה עם התקרב ימי אלול הכל נכונים ליום הקדוש והנורא הזה: החסידים הנאמנים כמובן עם הכנה דרבה ועם רכישת כרטיסים סידור אש"ל מלווים עם הרבה תפילות, געגועים וכיסופים לקראת המלכתו של מלך ביום תרת עולם.

אבל לא רק הם גם כל העולם חל מפניו - עם הקודש מאמינים בני מאמינים חפצים בכל ליבם בקירוב הגאולה ובביאת גאולינו, ורבים וטובים חפצים להתקרב ולטעום ממתיקות האור הגנוז באים בהמוניהם ובמסירות גפש ומצטרפים להקיבוץ הקדוש הזה.

גם אלו שלא זכו להצטרף להקיבוץ הקודש בגופם, ואף כאלה שלאבון לב עדיין רחוקים משמירת תורה וקיום המצוות, נכספים הם לשם ורוחם נשמתם נמצאת במקום הקדוש הזה.

תשובה מתוך שמחה

אין זה סוד שהרבה מן הידאים ברצותם להכיל את שגב קדושת היום נחרדים ביותר ורבים מאבדים את התקווה, כאשר הם יודעים בנפשם שאחר אימת הדין הם עלולים לחזור לסורם, וחיים ימשיכו ויתורו תלילה כסדר עד אלול הבא.

צילום: ד. דנברג

לשמוח בגיל ורנן עד אין קץ על עצם הוכיה הגדולה להיות בראש השנה באומן אפילו בלי כל הרגש, אשר זכינו להכתיר את מלכו של עולם ביום הכסה והכסא אף בלי אורות בלב, פשוט לקיים רצון צדיק ולהיות שם. וגם מי שזוכה לאור גדול והרגש עצום צריך לדעת שהשמחה האמתית שלו צריכה להיות מכך שזכה להיות אצלו על ראש השנה.

דרך ומסורת אבות

רבים מהמתקדמים התורשים מתחבטים רבות בדבר אם אין ענין הנסיעה לראש השנה באומן משום פגיעה ת"ו בדרך אבותיהם ורבותיהם נ"ע אשר לא הלכו ולא ידעו ושמעו מדרך קודש זה. על כך ייאמר ברורות שאין בכך שום סתירה ופגיעה חלילה שכן דרך אבותינו ורבותינו נ"ע האמתית בכל הדורות היתה ללכת בדרכי ישרים ולעבוד את השם יתברך בכל הכוחות בשמחה ובטוב לבב. ואין לך דרך ומסורת אבות יותר מהנסיעה לאומן בימי ראש השנה שהיא היא המביאה את האדם לקיום התורה ולדבקות בהשם יתברך מתוך יראה ואהבה ואמונה ושמחה בתכלית הקדושה והשלימות שנכספו אליה אבותינו ורבותינו והקדושים דע"א שבכל הדורות.

המניעות להגביר את החשק

ולסיום, אף אחר שכבר זכינו להיות באומן כמה וכמה ראשי שנים, עלינו להתחדש בכל פעם מחדש ברצונות וכיסופים רבים כאילו לא היינו שם מעודנו, ולהרבות בתפילה ובתחנונים שיתנשא כבודו יתברך ויזכר מלכו של עולם בארץ על ידינו מחדש בשנה זו. ולזכור שכל המניעות הבאות על האדם הם חס ושלום לא בכדי להרפות ידים, אלא כדי להגביר ולהגדיל את החשק מחדש.

ציזה לעשות כרוז

בנוהג שבעולם כל אחד מפרסם ומגדיל ומכריז את מה שחשוב ויקר בעיניו. רבינו הקדוש ציזה אותנו לעשות כרוז, ללכת בכל מקום ששומעים אותנו ולהכריז שמי שיש לו אמונה שיבוא איליו לראש השנה. אין אנו צריכים להתבייש בכרזות המכריזים ענין זה, אדרבה, כך היא המידה לידע ולהיודע שאין דבר גדול מזה - איש בל יעדו! וכי מודעות על שמתת בית השואבה ולהבדיל הופעות של חול המועד חשובים ויקרים יותר? צריכים לדעת שכל הכרוז בענין ראש השנה אינה נאבדת לריק ולבסוף עושה את פעולתה.

עובדא הוה שנכנסתי לישיבה מחוג בני הישיבות יוצאי ליטא בתחילת שנת תשע"ו, ושוחחתי שם מרבינו הק' ומראש השנה שלו באומן, והיו שם כאלה שהתלוצצו ממני ואף השליכו עלי תפצנים, הגדילו לעשות שנים מן הבתורים שפשוט הוציאו אותי משם. והנה פלא שבראש השנה תשע"ז באומן ניגש אלי בתור מבני אותה ישיבה שהיה אחד מאותם השניים, ואמר לי ירבינו סידר אותי, שזכה להתקרב לרבינו הק' ואפילו לנסוע לאומן על ראש השנה.

העיקר להיות על ראש השנה

לאכול או שלא לאכול, לישן או שלא לישן, להתפלל או שלא להתפלל - העיקר להיות על ראש השנה. ענין זה ראוי לשנן ולזכור שהעיקר הוא להיות אצל רבינו על ראש השנה. וכזה כבר זכינו לתיקון גדול שאין לנו כלים לשער אותו. כי על כן הבעל דבר נלחם בכל כוחו להכניס הרבה חלישות הרעת ובלבולים בכל אחד, לחשוב לחקור ולהרהר האם זכיתי להרגיש אור וחיות בציון או שלא זכיתי להרגיש, אם התפילה היתה עם לב או בלי לב, האם רבינו קירב אותי ופתח לי פתח או שהכל נותר סתום, וכדומה לזה.

חובה עלינו לדעת ולהפנים שכל זה מעשי הבעל דבר, וראוי לנו

צריך לשוב ולכסוף ולבסופו של דבר הרבי

הרה"ח ר' מאיר רבינו שליט"א הוא מראשוני המתקריבים לברסלב בדור האחרון. לאורך השנים זכה לעסוק רבות במגוון תפקידים בהרבצת תורה וקירוב בדרך רבנו הקדוש. כיום הוא מתגורר בשכונת בית ישראל בירושלים ומוסר שיעורים בתורת רבנו במקומות שונים. בימים אלו זכה להוציא לאור את הספר 'פרי הארץ', תולדות שיחות והנהגות של רבנו הק' הנבמ"ח זיע"א.

לקראת ראש השנה הבא עלינו לטובה ביקשנו לשמוע מפיו את סיפור התקרבותו האישית, כמו גם דברי חיוק היוצאים מן הלב על האתגרים המיוחדים שעומדים בפני המתקריבים לדרכו של רבנו הקדוש. השיחה עסקה גם בזהירות המיוחדת הנדרשת כשעוסקים בדבריו הגבוהים של הצדיק, ועל הנסיבות שהביאו להוצאת הספר החדש.

אתה מקורב כבר שנים רבות. מתי בעצם הכל התחיל?

התקרבותי כשהייתי אברך בישיבת פורת יוסף. למדתי שם כעשר שנים במחיצת מורי ורבותיי הגאונים רבי יהודה צדקה זצ"ל, רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, הרב מועלם זצ"ל והרב עדס זצ"ל.

בשנת תש"מ ה' זיכה אותי קצת להכיר מספרי רבנו ולשמוע כמה שיעורים מאנשי שלומנו. וכיה התחלתי לעסוק בספרים הקדושים וזכיתי לראות ולהכיר גם את ר' לוי יצחק, ר' שמואל שפירא, ר' אלחנן

לקראת הנסיעה הגדולה לאומן על ראש השנה, יחד עם הופעתו והוצאתו לאור של הספר החדש "פרי הארץ" תולדות חיי רבנו הקדוש אור האורות, ישבנו לשיחה גלויית לב עם עורך הספר הרה"ח ר' מאיר רבינו שליט"א מגידולי פירותיה של עיר הקודש ירושלים ת"ו המגולל את סיפור חבלי התקרבותו לאורו של רבינו הק' • מספר בגעגועים על דמותם המאירה התמימה והפשוטה של גדולי החסידים שבדור הקודם שהסתופף בצילם • משוחח בערגה גדולה על האמת והישרות של החסיד רבי לוי יצחק בנדר ז"ל אותו זכה לשמש • פורס לראשונה את סיבת ושלבי השתלשלות הוצאתו לאור של ספרו "פרי הארץ" • מדבר על האחדות והאהבה שבין אנשי הבעל תפילה למרות הבדלי המוצאות • ולסיום דיבורי התחזקות והתעוררות היוצאים מהלב לזוכים לנסוע אל מחוז הפצינו על ימי ראש השנה, המקום המוכן מששת ימי בראשית לעסוק בתיקון העולם • ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם

ולחכות כסוף... מכניס פנימה

שיחה מעניינת של הגאון הרב בן ציון אבא שאול וצ"ל שאמר באחד השיעורים, שאדם צריך להיות 'אגואיסט' בעבודת ה', כלומר להסתכל מה טוב לך בעבודת השם ולא להתבלבל ממה שהשני עושה.

אז ראיתי שברוך השם אני מתחזק, לומד טוב, כל המהות של העבודה והלימוד השתנתה לי לטובה. מעולם לא קרה לי קודם לכן שאני קם בבוקר ויש לי כיסופים להגיע לישיבה... אתה רואה דברים שאתה לא מכיר את עצמך בצורה כזאת. זה היה אור מיוחד.

ברוך ה' לאט לאט הכרתי אברכים מיושבים, הכרתי את ר' לוי יצחק התחלתי לשמוע ממנו שיעורים...

בישיבות ליטאיות היו כמה מתקרבים באותה תקופה, אבל מישיבה ספרדית זה מן הסתם היה חידוש.

קודם לכן הייתי שומע הרבה את הרב זאב חשין וזכרוננו לברכה, כבר בתור בתור בישיבה קטנה. הוא היה כל שבוע ביום חמישי נותן שיעור אצלנו בבית הכנסת 'משכיל אל דל' בבית ישראל. שיעור ממש נפלא מלא חיזוק בעבודת ה', היו באים בתורים ובעלי בתים וכדו'. זה היה בעיקרון שיעור ב'ליקוטי מוהר"ן, אבל היה נותן הרבה רקע וחיזוק ביראת שמים. ברוך ה' בזכותו הייתי זוכה 'לחטוף את השבת' ולעבור את השבת בקדושה.

כמה שנים השתתפתי בשיעורים הללו, אבל עדיין לא הכרתי את חסידות ברסלב לעומק. עד שכאמור זכיתי בשנת תש"מ והתחלתי להתקרב

נמנע מללכת. אחר כך היה לו צער: האם לא אלך לרבי? אז הוא התעקש ונכנס. רבנו אמר לו אז: כשרוצים לחפש אמת מתגבר השקר, אבל אם זוכים בכל זאת להתגבר ולהמשיך לחפש, אזי זוכים שמהשקר נהיה קשר. ורבנו הבטיח לו שיהיה מקושר אליו כל חייו. העיקר הוא לחפש את האמת.

הנקודה של התאמצות וחיפוש קשורה לכל הרוחניות של האדם.

אגיד לך משהו. כשהתקרבתי, בהתחלה, ראיתי מצד אחד דרך נפלאה, ובער בלבי כל מה שלמדתי. זה פלא פלאים. אי אפשר להסביר זאת לאדם אחר. מצד שני היה לי כמין ערפול. עדיין לא היה לי קשר עם אנשי שלומנו, שרובם דיברו אידיש, אז רוב האנשים שהכרתי זה בעלי תשובה שהתקרבו ומן קצר קודם לכן.

זה לא היה כמו היום, שברוך השם כמעט בכל מקום רואים בעלי תשובה. פעם זה היה ממש יחידים. זו הייתה ההתחלה של תנועת התשובה הכללית, וגם תחילת התופעה של התקרבות לברסלב. בדרך כלל בעלי תשובה באים כל אחד מעולם אחר. כשאתה מכיר את האדם, מאיפה הוא בא, אתה יכול להבין אותו.

אז לא הכרתי את הדרך ולא הכרתי את כל המושגים הכללית היה חדש לפני ומאד חששתי.

ברוך ה', היו שני דברים שעזרו לי. דבר אחד שהשתדלתי לבדוק כל דבר האם הוא מגיע ממקור מוסמך. דברים שלא היו ברורים לי הייתי 'משאיר בראש' עד שאבדוק אותם.

דבר נוסף שעזר לי מאד להחזיק מעמד היה

ספקטור ואת יתר זקני אנ"ש שחיו אז. בפרט זכיתי לשמוע את ר' לוי יצחק קרוב לעשר שנים תהילה לאל.

אמנם היו כמה אנשים שהכרתי שהתקרבו כמה שנים קודם לכן, אבל הם גרמו לכך שההיכרות הראשונה שלי עם חסידות ברסלב הייתה בצורה מוזרה מעט. אינני יודע איך, אבל ה' זיכה אותי וסיבב סיבות שאחרי כמה שנים זכיתי להגיע לברסלב המקורית והאמיתית. אל מקור המעיין.

זו נקודה מעניינת שאפשר לשמוע מהרבה אנשים שהתקרבו לברסלב, שבהתחלה הם עברו שלב של ריחוק מסוים, ורק אחר כך כשנתנו בכל זאת עוד 'צי'אנס' זכו להתקרב בפועל.

אתה יודע, בסיפורי מעשיות בסיפור של ה'בן מלך ושפחה שנתחלפו' מובא שהוא עלה על עץ ושמע קול צעקה ביער, קולות משונים של חיות, ונבהל מאד. ואמר לו איש היער שכבר כמה לילות יש את הקולות הללו. אחר כך הסה את אזנו והבין שהקול המוזר הוא בעצם ניגון יפה. וכמה שהקשיב יותר ראה שהניגון הזה כל כך מופלא שכל תענוגות העולם לא מתקרבים לנעימות הניגון הזה.

גם בעניין של הרבי יש את הדבר הזה. בהתחלה רואים כל מיני דברים מוזרים ולעיתים מרתיעים. אחר כך כשמתים אוזן רואים שמתוך כל הקולות המשונים הללו תבין ניגון נפלא.

לרבנו היה תלמיד קרוב, ר' יודל. אמרו לו שרבנו מקפיד שלא יבוא אליו. בתחילה הוא אכן

קצת. כמובן עדיין התהליך היה אצלי באיטיות מאד גדולה. לא ישר 'קפצתי'. בכל זאת הייתי נשוי ב"ה עם שני ילדים. אז עם כל ההתלהבות, ועם כל מה שממש הלב שלי בעד בצורה שאני לא יכול להסביר, בכל זאת חששתי מדרך חדשה. כמו בן תורה שבודק כל דבר. וזה לקח לי כמה שנים.

משך שנתיים שלוש כמעט לא ידעו מזה. אפילו בני ביתי לא ידעו במשך שנתיים. ברוך ה' למדתי קצת את הספרים, התחלתי ללכת לשרה, להתבודד, התחלתי להכיר את הדרך מעט. אבל עדיין הכל בסתר בלי שהרבה יידעו מזה. וכך עברו שנתיים עד שעזבתי את הישיבה ומשם עברתי ל'שול', למדתי שם והתחלתי קצת להתקרב לאנשי שלומנו יותר.

היו לי ספקות מצדי, אז אמרתי צריך לבדוק. אגב, דבר אחד עזר לי מאד להתמודד עם כל השאלות שהיו לי בהתחלה. אמרתי לעצמי: יש פה שמונה כריכים של ליקוטי הלכות. אני בטוח שרבי נתן גנו בתוך הספרים הללו את התשובות. כשאגמור לעבוד על הספרים הללו, אם עדיין לא תהיה לי תשובה אז נראה... אבל כמובן ברוך השם דרך הספרים הקדושים, השיחות, התורות של הרביה הכל התבהר.

כשאתה לוקח את כל הספרים ולומד אותם בכלליות ומתפלל ומתבודד עמם, לאט לאט מתבהרת התמונה גם מבחינה מעשית וגם מצד ההשקפה, הדעת של הצדיק. זה היה תהליך של זמן אבל ברוך השם לאט לאט התחלתי להבין.

אגב, דבר פלא שהיה - אני אומר זאת תמיד בשיעורים - הרי הייתי צריך לברר לעצמי את אמיתות הדרך. אז בדקתי את זה בדרך של רבנו, בכלים שלו. בהתבודדות. הייתי הולך להתבודד ולבקש מה' שיעזור לי לדעת האמת. הייתי צוחק על עצמי, אתה בודק את זה בכלי שהוא נתן לך...

רבנו לא 'המציא' את ההתבודדות הרי זה לא דבר חדש ביהדות שמדברים עם ה' - זה הדרך אשר דרכו בה אבותינו מעולם.

אז בעצם זה העניין, שרבנו מראה לך את האמת בצורה מאד בהירה ושופך אור על הדברים. הבהירות של האמת, השמחה, החיות שלך בעבודת ה', שכל מי שקצת מעט מהיין והונגרי זה יידע כמה מדובר.

ברוך ה' שזיכה אותי שבאמת נזהרתי מאד בזה - גם בתוך הבית שלי - בפרט עם בני הבית, לעשות הכל לאט לאט וביישוב הדעת.

רבי לוי יצחק בנדר (באדיבות ג.נ.)

האמת. אבל רבי נתן הוסיף לשאול אם זו האמת לאמיתה, ואז רבנו אכן השיב לו שלא. אם חושבים על זה, רבי נתן היה יכול להיעשות רב כמו רבנים אחרים והיינו מפסידים הרבה, כי לא היה לו זמן לעשות את מה שעשה לדורות, שהחיה בפשות כאלה.

אני תמיד חושב על הנקודה הזאת, שהרי רבנו ידע את זה. שאם רבי נתן היה מקבל את הדיבור הראשון שלו והולך להיות רב, יכול להיות שלא היה ברסלב היום. הרי רבנו אמר שאלמלא רבי נתן לא היה נשאר ממנו עלה אחד שמות. כלומר ייתכן שרבי נתן לא היה מתפנה לעסוק בהעברת דעת רבנו הלאה לעולם אלא היה עוסק בהוראה כמו שאר הרבנים שטרודים בכך.

אבל רבנו בכל זאת רצה שזה יישאר בבחירה של רבי נתן, ורק כששאל אם זו האמת לאמיתה ענה לו את התשובה.

תוכל לספר קצת על ר' לוי יצחק?

ראיתי אדם מיוחד משכמו ומעלה. אפשר לשבת ולדבר שעות על הדמות המופלאות שלו. אדם שהכיל בקרבו את כל המסורת של חסידות ברסלב, כל התורות, השיחות, הנהגות, ניגונים, מנהגים, גוסהאות, אנשי שלומנו בכל הדורות מומן רבנו, כל השתלשלות חסידי ברסלב, מתי נולדו, מה עבר עליהם...

הזיכרון שלו היה מיוחד. והכל בתמימות ופשיטות. הוא היה 'שולף' את הדברים כאילו הוא חי את זה היום.

ראית אדם שהוא אש להבה לה' מצד אחד, ומצד שני מיושב בדעתו וכל דבר מסודר אצלו. לא היו אצלו עניינים של ריבוי אור. אני זוכר שהיו שואלים אותו לפעמים על כל מיני שיחות של רבנו, והוא היה אומר: אני לא ידע. כמו שאני יכול לפרש את השיחה גם אתה יכול לפרש אותה. כל מיני דברים שמעל השכל וההיגיון לא היית יכול לגרור אותו לשיחות כאלה.

כל מי שהכיר את ר' לוי יצחק ידע שהוא אדם יציב, הן הן לאו לאו, אין אצלו דברים מיותרים ותמהים. מצד אחד היה מאד תקיף בסדרים שלו. מצד שני, כשהיה נכנס משהו לשיחה היית רואה שהוא ממש כמו מים. אדם שיכול לשבת אתך, לדבר, לנהל שיחה, לחק אותך כאילו יש לו את כל הזמן, וברגע שנגמרת השיחה - ממש הייתי מתאר זאת כאילו מוריד

כל דבר הכנסתי בהדרגה שלב שלב עד שזה התקבל ברוך ה'.

זה אחד הדברים החשובים שאני מדבר עליהם. ברוך ה' מאו שהתקרבותי עד היום זכיתי לעסוק עם בעלי תשובה. ואני יודע שהרבה מהבעיות שמתעוררות נובעות מכך שעושים דברים קיצוניים. לפעמים מתקרב חדש עושה מה שהלב שלו מרגיש, דברים קיצוניים לכאן ולכאן. זה עלול לגרום ה' ירחם בעיות בבית.

יש לי סיפור מר' לוי יצחק שאמנם צריך לקחת אותו בזהירות. והוא יכול להשתנות מאדם לתבירו. לי אישית זה עזר מאד בזמנו. הייתה לי התלבטות אם להישאר בכולל להוראה, או להיות במסגרת שתאפשר לי יותר לעסוק בעבודת ה' כפי שמתאים לאופי שלי. אחד אמר לי פעם בדרך צחות: רביב'ן זה ראשי תיבות 'בערב ילין בכי ולבוקר רינה'. הייתי הולך בלילה לשדות להתבודד והיו לי כיסופים רבים לעבודת השם, וביום הייתי לומד בכולל להוראה. אבל הפריע לי הפער שהיה בין הרצונות הפנימיים שלי למסגרת של הכולל.

הלכתי להתייעץ עם ר' לוי יצחק והוא אמר לי ריבור כזה: רבנים יש מספיק בעם ישראל. הקב"ה רוצה שנהיה עובדי ה', לא בהכרח שנהיה רבנים. זה הספיק לי. נכנסתי למסגרת אחרת של לימודים שהתאימו לרצון והכיסופים שלי בעבודת ה'.

ואת אומרת אפילו בדברים רותניים צריך לראות שלא יהיה מעורב השבונות של שקר.

ידוע שרבי נתן בא לרבנו לשאול אותו אם יהיה רב כמו שרצה חזתנו. ורבנו אמר לו שזו

נ

**שמעתי פעם
משהו נפלא מר'
זאב פראנק. אחרי
התפילה ב'שול'
רוקדים כידוע.
הוא אמר לי: שים
לב ותראה כמה
סוגי אנשים היו
היום בתפילה. כל
אחד עולם אחר.
אבל בריקוד כולם
ביחד. זו דוגמה
איך הדבר ייראה
כשיבוא המשיח..**

לקחתי את המוח שלי וזרקתי אותו. ועם כל דיבור של רבנו קיבלתי עוד חתיכת שכל ועוד חתיכת שכל. זאת אומרת אחד התנאים של התקרבות אמיתית זה שאדם ירוק את כל ההקדמות שיש לו. שים הכל בצד ותקבל דרך נקייה, בלי לערב את הרעות והמחשבות שיש לאדם מהעבר שלו. אחרת הדרך מתעוותת.

בדרך כלל הרבי'ה דרכו בהתחלה לתת 'סוכריות', למשוך כל אחד בדרך שהוא נמשך אליה. אם יש אחד שיש לו משיכה גדולה לבקאות למשל, אז אתה רואה אצל הרבי בקיאות. אם עיון יותר מדבר אליך אז בוודאי יש הרבה עומק בדברי רבנו. יש אחד שאוהב את הרעיון של התבודדות. וכל אחד הרבי מושך אותו במה שהוא אוהב. אבל אחר כך צריך לדעת שזה לא רק נקודה אחת. צריך לזרוק את הכל ולהתחיל לקבל את הדעת של רבנו גם בדברים שאני לא מבין, או שמתאימים לאופי

מזה, כיון שכשנפטר משה רבנו בעצם הסתלק הכל. ר' לוי יצחק היה הדמות של חסיד ברסלב אמיתי וכשנפטר הורגש עוד יותר החיסרון של כולם.

ר' לוי יצחק היה מוסר שיעור בביתו כל יום תמישי ביחי מוהר"ן. היינו שומעים דיבורים, שיתות וסיפורים, והכל בצורה חיה מדויקת וברורה. כל העניין שלו היה דייקנות ואמת בלי שום תוספות, כמו שהוא עצמו היה מרבה לדבר על כך שכשרוצים לקרב לרבנו, צריך לקרב בדרך של רבנו. יש כאלה שרוצים לקרב לברסלב בדרך שלקחו ממקומות אחרים. אבל כשרבנו ביקש שנתקרב אליו, הוא הכין גם את הכלים לכך. לא צריך לקחת זאת משדות זרים. הוא דיבר למשל על כך שלפעמים אדם רוצה לקרב לרבנו, אז הוא מייפה את השיחה ומסדר אותה בצורה שתמצא חן בעיני האדם שהוא רוצה לקרב. לפעמים אפילו מסלף קצת חלילה. הכל בכדי לקרב.

ר' לוי יצחק הדגיש את הנקודה הזו, שצריך להגיד את הדברים כמו שהם. אם אתה רוצה להוסיף משהו, תגיד: זו הוספה שלי.

זו נקודה חשובה. כי יש מקומות בדברי רבנו שנראה לפעמים שכביכול יש מקום 'לשפר', או לייפות

אבל זה לא זה... זה כבר לא יהיה היין ההונגרי. הרי ידוע שכאשר הדפיסו את הליקוטי מוהר"ן בפעם הראשונה, בשנת תקס"ח, רבנו שלח את ר' יעקב ממדוודיבקה שידפיס את הספר והוא נדפס שלא בפני רבי נתן. רבי נתן לא פיקח על זה ולא השתתף בהדפסה, והוא כותב בהקדמה להוצאה השנייה ש"המרפייס דשם עיוותו מאד". על כל פנים מובא שרבנו כתב לר' יעקב מכתב על זה, משום שכנראה איזה רב רצה לעזור בעניין של ההדפסה אבל רצה גם לכתוב ולהוסיף כמה מלים בספר. ורבנו כתב לו: אם אתה לא צריך אותו, אל תיקח ממנו עזרה. שלא יכניס אפילו אות אחת בספר שלי. שלא יתערב זו בדבריי. רבנו ידע מאיפה הוא הביא את התורות שלו. ורבנו הקפיד שאפילו אות אחת מיותרת לא תיכנס בדברים.

ר' לוי יצחק הביא את זה כדוגמה. אל תכניס את עצמך בתוך הדברים של הרבי'ה. אלא יש את מה שהרבי'ה אומר ואז אתה מוסיף. הרבה פעמים אדם מכניס את השקפת עולמו, והוא מלביש את זה בדברי רבנו ונדמה לו שזו הכוונה בדברים של רבנו.

ידוע שרבי נתן אמר: כשהתקרבותי לרבנו

את התרים ונכנס חזרה ללימודים שלו. אין סתם דיבורים או שיתות. יש נכנס לעבודת השם, לסדרים שלו.

מה שצריך לעבודת ה' הוא היה עושה. אם זה קצת שיתות חברים, לחזק משהו, או יש לו את כל הזמן בשבילו. אם יש עכשיו סתם זמן מיותר - ישר חוזר לסדרים וללימודים שלו. מי שהכיר אותו ראה כמו שרבי נתן כותב במכתב לבן שלו - אתה יודע כמה חשוב אצלי השעון, ה'מורה שעות' שהתקלקל. ממש ראינו את זה על ר' לוי יצחק, שכל העניין שלו היה השעון. זמן הוא זמן. שמירת הזמן אצלו הייתה מופלאה. מצד שני, הוא לא היה כמו ה'בייזער למדן' שהרבי מדבר עליו, הלמדן העצבני, כלומר מצד אחד שמירת הזמן הייתה אצלו בצורה לא רגילה, מצד שני כשבא משהו שצריך תיווק או עצה, כאילו ראית משהו אחר לגמרי. יושב אתך, מנהל שיחה בעניימות כאילו יש לו זמן בשבילך שעות. נגמרה השיחה - בשנייה אחת חוזר לגרסה שלו.

תיארת עכשיו את ר' לוי יצחק בצורה כל כך בהירה. אפשר לומר שרבנו עושה מהאנשים שלו 'אנשים כשרים באמת'. והוא היה דוגמה לכך.

הוא היה מה שנקרא ברסלב'ר אמיתי. הוא הציג לך את החסידות של ברסלב כמשהו שכל יהודי יכול לגעת בו.

היה ר' שמואל שפירא שהיה עובד ה' וגם אתו היינו מדברים בפשטות גמורה, אבל בכל זאת ידענו מי האיש, שמענו על העבודות ומסירות הנפש שלו. אז אמנם לא ראינו את זה יום יום, בפרט שכשהכרנו אותו כבר היה זקן וחלש בגופו, אבל בכל זאת ידעו שהוא בילה ימים ולילות בשדות ועוסק בעבודת השם. וגם ר' שמואל נתן לנו הרבה מאד בהתקרבות. ראינו אדם שעובד את ה' במסירות נפש מצד אחד ומצד שני שפלות שאין כדוגמתה.

אצל ר' לוי יצחק זה היה יותר משהו שמתאים לכל עם ישראל. ראו שכל אחד יכול להגיע, שלכל אחד יש מקום אצל הרבי. זו הייתה הפשטות שלו.

בשנת תשמ"ט נפטר שלושה מחשובי חסידי ברסלב. בי"ז חשוון נפטר הרב חשיך. בכ"א בניסן, שביעי של פסח, נפטר ר' שמואל שפירא. ור' לוי יצחק נפטר בכ"ב בתמוז. ר' מיכל דורפמן, שהיה תלמיד של ר' לוי יצחק בחיידר, הספיד אותו, והביא דוגמה ממה שהגמרא אומרת על פטירת משה אהרן ומרים שנאמר עליהם 'ואכחיד את שלושת הרועים בירח אחד', למרות שנפטר בהפרש זמן זה

שלו. הרבי זה הרבי.

אשאל שאלה שמן הסתם מטרידה רבים בברסלב איך יודעים מתי אתה רק 'מתרגם' - שהרי יש שיחות שצריך בכל זאת לפרש לשומע בשפה שהוא יבין - ומתי אתה סנניס בדברים את התוספות שלך.

שאלה מאד קשה. הרבי אמר פעם שיחה על המתקרבים אליו, יבוא זמן שהאדם ישכב עם הרגליים אל הדלת, ואז יידע שאין דרגה בעולם שלא הייתי מביא אותו אליה אם היה מצייט לי, אבל אז כבר יהיה מאוחר. זאת אומרת יש לאדם אפשרות לדעת את הדרך האמיתית של רבנו ולציית לו.

כמוכן מדובר על אדם שמחפש את האמת, ובורק את הדברים בכל מקום. אחר כך צריך הרבה שימוש - לשמש את אנשי שלומנו שהעבירו את הדברים מדור לדור בצורה של סולת נקייה. זה גם תהליך של שנים.

כשאדם נמצא בכיוון הזה, אז גם אם הוא רואה איזו שיחה שצריך ליהוריד לשומע, להסביר לו, הוא נזהר מאד לא לשנות.

אפשר להרחיב, לפרש במשלים, בכדי שהשומע יבין, אבל הכל רק בתוך כלי שיוכל ללמוד את השיחה כמו שהיא. צריך אומנות בדבר הזה.

הדבר העיקרי הוא שצריך להביא את השיחות כמות שהן, לפעמים צריך לתת רקע, אבל לא לשנות את השיחה עצמה. זו נקודה שר' לוי יצחק כל כך הרבה לדבר עליה. הדייקנות שהייתה אצל אנשי שלומנו.

תמיד היה מביא דוגמא שפעם באו ושאלו את רבי אברהם (ב"ר נתן) על דיבור מסוים מרבי נתן שאמר: ארץ ישראל ארץ ישראל, אבער אומן... כלומר שרבי נתן שיבת את ארץ ישראל אבל בכל זאת הדגיש את המעלה של אומן. אז שאלו את ר' אברהם אם השיחה נכונה. ר' אברהם אמר לו: השיחה נכונה. הניגון קצת שונה.

אם הניגון קצת שונה, אז השיחה כבר מקבלת משמעות אחרת כאילו כבר אין מקום לארץ ישראל ה"ו.

ר' לוי יצחק הביא כמה פעמים את השיחה הזו כדי להמחיש כמה אנשי שלומנו דייקו אפילו על ההסעמה ואיך הדברים בדיוק נאמרו, כדי לא לזייף. כל שכן לא להוסיף ולא לעוות וכו'.

רבי אברהם בכיבוד הליקוטים הרבה פעמים כותב 'אילולא דמסתפינא'. כלומר הוא רוצה לחדש משהו משלו אבל נזהר וחושש ומשתמש בכיטוי הזה.

רבי בן ציון אבא שאול

רבי שמואל שפירא בשול

רבי ועזרל חשין

אתן לך שתי דוגמאות. ידוע שבליקוטי מוהר"ן יש שלושה סוגים של תורות: תורות שהן לשון רבנו ז"ל עצמו, תורות שנכתבו על ידי רבי נתן ותורות מכתב יד החברים (מתורה ע"ד עד תורה קי"ד) של רבי גרשון. ורבנו הרי אמר שבלשונו אפשר לזקק כמו במקרא. ומי שמבחין רואה שתורה שנכתבה על ידי רבי נתן קשה למצוא הבדל בלשון או בסגנון. זה נראה כמו לשון רבנו עצמו. בשונה מלשון כתב יד החברים שאפשר לראות שינוי בסגנון.

מצד אחד אתה רואה את הדייקנות של רבי נתן, כמו שרבי נתן אמר בעצמו שמאז שהתקרב לרבי לא מבעיא שדברי תורה אומר רק מה שמושרש בדברי רבנו, אלא אפילו דברי צחות חולין. וידוע שאחד מהגדולים שראה את ליקוטי הלכות אמר: זה הפה של רבי נתן והמוח של רבנו. ורבי נתן אמר שזה אכן כך.

בליקוטי הלכות אתה רואה דבר מעניין. ר' לוי יצחק סיפר שראה כתב יד של אחד מגדולי תלמידי רבנו שכתב פירוש על ליקוטי מוהר"ן, אלא שלבסוף כל דרוש כתוב 'כמובא בליקוטי מוהר"ן וכו''. אבל בליקוטי הלכות של רבי נתן, כל דרוש מתחיל עם דברי רבנו, זו ההתחלה. ורק אחר כך הוא בונה עליהם את פירושו. ר' לוי יצחק אמר: זה ההבדל ביניהם.

או בוודאי שרואים הבדל בסגנון בין דברי רבנו עצמו ובין הפירוש של רבי נתן. אבל כשרבי נתן מביא תורה של רבנו עצמו, אפילו שאינה מהתורות שהן לשון רבנו, כמעט אי אפשר להבחין בהבדל. עד כדי כך הוא השתדל לא לשנות מהסגנון של הרבי.

בעלים לתרופה אפשר אולי לראות את הסגנון האישי של רבי נתן.

שם זה מה שנקרא ה'תורה שבעל פה' של רבי נתן. ה'שימוש'. אלה שיחות אישיות שלו עם הבן שלו. מספרים שר' שמואל שפירא לא מש משולחנו 'עלים לתרופה'. יום יום היה לומד בו. שם רבי נתן באמת 'משחרר' את הקולמוס שלו. זה הרי דברים שלא נועדו לפרסום מלכתחילה. אבל בספרים שנדפסו הוא נזהר מאד בלשונו.

ר' אברהם כותב בי'כוכבי אורי' שבכל מקום שרבי נתן כותב 'צדיקי אמת' וכדו' עיקר כוונתו לרבנו, רק שמחמת המחלוקת וההסתר לא רצה לפרש ומשום כבוד אלקים הסתר דבר.

צריך בזה הרבה יישוב הדעת. אני זוכר כשהתקרבתי, בזמנו, שאלתי את ר' יעקב מאיר שכטר שליט"א איך לקרב, איך לדבר עם אנשים. הוא אמר לי: צריך לזה יישוב הדעת ושכל גדול. שלא יהיה מצב שאתה תולש מישהו מהמקום שלו והוא לא נקלט במקום החדש וכך תרסת לו את החיים.

יש עוד נקודה מעניינת אפשר לראות למשל מהסגנון האישי של רבי נתן שונה מהסגנון של רבנו. אבל הרי כל מה שיש בידינו הוא מכתבת רבי נתן. זאת אומרת שהוא הביא את דברי רבנו בדיוק בלי לשנות אפילו שזה לא תמיד תאם את הסגנון האישי שלו.

נ

לפעמים אדם מוצא את עצמו מבלה שעות מחוץ לציון במקום לזכור בשביל מה הגיע. לא תמיד הלב נפתח וקשה לשבת לדבר. כמו שהרבי אומר על הגמרא "עד דרוש אחיך אותו, שתבדקהו אם הוא רמאי". זה כמו באבדה. מה הסימן שזה שלך? לפעמים אדם בא עם 'סימן' של מישהו אחר, לבוש שקיבל ממישהו, השפעה של מישהו אחר, שיעור ששמע, ורוצה שהכל ייפתח לו. רבנו מחכה שתבוא עם הסימן שלך, עם הלב שלך

דבר אחד רבנו ביקש: לחפש את האמת. אם אדם לומד את הספר ומחפש דעת אמיתית לראות מה הוא יכול להוציא מהספר לעבודת השם, אז הצדיק מאיר בו.

לאחרונה הוצאת ספר חדש, "פרי הארץ", תולדות שיחות והנהגות רבנו הקדוש.

האמת שמעולם לא חשבתי להוציא ספר. אלא שמטבעי, דרכי להעלות כל דבר על הכתב, לסכם ולסדר. רבנו הרי אמר 'וקנה לך חבר'. אז גם בשיחות של הרבי, בתורות, כל דבר רשמתי וסידרתי. אם אפשר לקרוא להם 'ספרים' אז יש לי ברוך השם כבר כמה ספרים כאלו...

המטרה שלי הייתה לעשות סדר לעצמי בכל השיחות, לקשר כל שיחה למקום שהיא מופיעה בכל הלשונות. סיבה נוספת הייתה שרציתי לחייב את עצמי לעסוק בשיחות הללו. כיון שיש תופעה שרק מקורבים חדשים עוסקים בספרים הללו, ואילו בהמשך דווקא כשנכנסים יותר מתחילים ללמוד בעומק העיון ושוכחים קצת מהשיחות. חוץ מאשר אולי באלול. וזה הפסד גדול כי השיחות הללו נותנות את הטעם ואת האור בדרך של רבנו, וחייבים לעסוק בהן תמיד. זה כמו הורדים הקטנים שמבעירים את האש בעצי המערכת. זה נותן את האש והתלהבות. לכן השתדלתי לכתוב בנושאים הללו כדי שיהיה מה שימריץ אותי לעסוק בהם. כך נוצר הספר במשך השנים.

לפני כמה שנים הראיתי את כתב היד לאחד מחשובי אני"ש והוא מיר שאל כמה אני רוצה כדי להרשות לו להוציא את זה לאור. בשעת מעשה צחקתי מהרעיון. אבל למעשה הדברים שלו גרמו לי לחשוב שאולי בכל זאת יש כאן משהו. ואז התחלתי לבנות את הדברים באופן מסודר ולהרחיב וכו'.

מה שמייחד את הספר, דבר ראשון, זה שכל השיחות והציטוטים מדויקים ומובאים כמו במקור בלי שום שינוי לשון. הוספתי רק קישורים, הסברים ורקע. סדר הספר הוא לפי שנות חייו של רבנו, לפי הזמן שנאמר.

את ההערות שלי הוספתי למטה בדרך אפשר. בספר הזה נמצאים רוב השיחות מ'חיי מוהר"ן', 'כוכבי אור', 'אבניה ברזל' וכו'. שיבצתי כל דבר במקומו עם קישורים וכו'. יש גם כמה פרקים עם נושאים, למשל כל השיחות על הבעל שם טוב הקדוש.

הוספתי הרבה פרטים מעניינים, כמו למשל כמה תלמידים היו לרבנו. לפי תשובתי יצא שידועים לנו תשעים ושלושה תלמידים של רבנו. וכן פרטים על אנשי רבנו, מקורבי רבנו, אנשי משא ומתן של רבנו וכו'. וכן כל השושלת עד ימינו - כל הצאצאים והתלמידים עד היום. אבל רוב הספר עוסק בעיקר בתולדות רבנו, שיחותיו והנהגותיו.

צריך לאט לאט להכניס את הדברים שיתקבלו. הדברים של רבנו הם דברים עצומים. אבל צריך לדעת איך להוריד אותם לשומע - יחד עם כלים של אמת, שיהיה ברור מהם הדברים של הרבי עצמו ומה תוספת.

זה אחד הדברים שאין אדם ניצול מהם בכל יום. וזו אחת הטעויות הנפוצות שעושים, בוודאי בתחילת הדרך. אדם מדבר מהמקום שבו הוא נמצא.

רבי נתן אמר שמה שזכה יותר משאר תלמידי רבנו, זה משום שכל שאר התלמידים אמנם ידעו והכירו שהם טפלים לרבי, אבל רבי נתן אמר: אני בלי הרבי אין לי שכל. אין לי שום דעת. משום כך רבי נתן זכה להשגה כזאת. ורבנו עצמו בחר בו שיעביר את הדרך שלו.

אז אמנם מי יכול לזכות לביטול כזה. אבל לפחות צריך לדעת להיזהר לא לערב בין הדברים של הרבי לדעה האישית שלך.

כשלאדם יש זהירות כזאת ופחד מפני קלקול תלילה, או אדרבה, הוא יכול לדבר. כמו שרבנו אמר לאחד שאמר לו שהוא מפחד להיות שוחט שדווקא משום כך עדיף שיהיה הוא שוחט ולא מישהו אחר שאינו מפחד... כשאדם נזהר ומפחד שלא תצא תקלה תחת ידו, עצם הפחד גורם לו להיות זהיר.

דבר שלא יודעים, צריך להגיד 'אני לא יודע'. ר' לוי יצחק חזר על זה, אני זוכר, עשרות פעמים. 'אני לא יודע'.

אתה עוסק קצת בקירוב בשנים האחרונות יש ריבוי עצום של מתקרבים חדשים ברוך ה', והכל קורה במהירות עצומה. ריבוי הדעות עלול מאד לבלבל.

בוודאי. צריך הרבה שימת לב. אשרי מי שמתקרב דרך מקרב טוב. צריך סייצתא דשמיא 'ליפול' בידיים נכונות. לזכות לכל הקירוב העצום הזה אבל בד בבד לשמור על האיכות, על הסולת נקייה, היין ההונגרי הזה - גם צריך סייצתא דשמיא. צריך לעמוד על האמת: זו הדרך. זה רבנו.

יש מכתב של ר' שמשון בארסקי שכותב לאחד ששאל אותו בעניין מסוים: תתייעץ עם מי שקירב אותך, כי הנפש שלך קשורה אליו יותר. זאת אומרת אם זכית לקרב מישהו לדעת רבנו או שינית לו את החיים, ואם תלילה קירבו מישהו מתוך שיבוש, אז השיבוש הזה מלווה אותו אחר כך.

אפשר לתקן-

בוודאי. תמיד צריך לחדש ולחפש. רבי נתן כותב: עד הרגע האחרון. אולי יזכה שעה אחת לפני פטירתו למצוא את דעת הצדיק.

'ליקושי מוהר"ן' זה הספר הכי עמוק בעולם. אבל רבנו לא ביקש שתהיה למדן כדי ללמוד בספר הזה.

גם מבחינה חיצונית הקפדתי שייצא מהודר. ידוע שלפני פטירתו של רבי נתן, בתו של רבנו הזדקת מרת אדל אמרה לתלמידים: למה אתם שותקים, תרעישו עולמות, תתפללו עליו. רבי נתן אמר: יש לי מספיק שונאים, עדיף שלא יעשו רעש. אבל הדרך אותם איך להתפלל עליו באופן פרטי. ואחד הדברים שציין זו הזכות שיש לו שהידד את ספרי רבנו, זו הזכות שרבי נתן מצא על עצמו לרפואה או למדתי מכך שיש ציין בהידור הספר גם מבחינה חיצונית, לכן השתדלתי שהכתב והדפוס יהיו נאים. גם מבחינת העיצוב והעימוד של הספר, שכל דבר יופיע עם ראשי פרקים ובי"ה זה ספר שמושך את העין.

למעשה זה ספר שעושה סדר בכל השיחות של רבנו, וברוך השם קיבלתי תגובות חיוביות וגם הערות טובות מאד לפני ואחרי ההדפסה.

באמת יש אי סדר גדול סביב העניין של תולדות רבנו והיה ראוי לעשות סדר.

ייתכן, מצד שני, רבנו אמר "האש שלי תוקד עד ביאת המשיח". באידיש הלשון היא 'טלוען', מבהבה. זאת אומרת הרבי ירע שלא תמיד העניין שלו יבער באש גדולה אלא ועיר פה ועיר שם. לפעמים כשמנסים לעשות 'סדר' בדיוקא יכולים לגרום גם קלקול.

נכון. אבל חשוב שיהיה בכל זאת מקור מוסמך למי שרוצה לדעת את הדברים כפי שהם.

אמת, אחד הדברים שגרמו לי להוציא את הספר זה שראיתי כמה ספרים שיצאו, חלקם בלי מקורות כך שאי אפשר לדעת מהיכן הובאו הדברים, לכן הקפדתי מאד להביא הדברים בדיוק כלשונם כדי לתת את הדברים כמו שהם, ואת התערות הוספתי בנפרד למטה. זו אחת הבעיות שיש בכמה ספרים, שמאד קשה לדעת מה דברי רבנו עצמו ומה הוסיף הכותב מדעתו.

חסידי ברסלב עוברים כל מיני מעברים ושינויים במהלך החיים. וגם אתה הספקת להיות בכמה מקומות ולעסוק בכמה דברים מאז שהתקרבתי.

הרי רבנו אמר שהוא היכל הגוונים המשתנים, אצל רבנו יש שינויים מהותיים מאד לאורך השנים. למשל, בשיתח קפ"ה בשיחות

ר' מאיר (במרכז) בהשתטחות על הציון הקדוש באומן

היחידה זה עבודת ה'. והאמת שמעולם לא הבנתי את התחושות שיש לחלק מהאנשים כאילו מתנשאים עליהם וכדו'. ברוך ה' זה מעולם לא היה אצלי.

אחרי שהתקרבתי לברסלב למדתי בכולל עם אברכים שרובם המוחלט היו חסידי ברסלב וותיקים, מה שנקרא, והנושא הזה מעולם לא היה שם. עם ישראל הוא אחד, אבל תגלות גרמה לפיצולים הללו, כל זה בכלליות.

מאיך אפשר לומר דבר חשוב ויסודי: נקודה של ההתקרבות, אפשר לראות הבדלים בולטים בין הקהילות השונות. רבנו הרי אומר שכל דבר השורש שלו הוא בתורה. בתורה ח' הוא מביא שהארבע מידות תלויים ביסודות ותלויים בבירור ההלכה וכו'. אז אם יש הבדלים מסוימים בסגנון ובמנטליות בין העדות, גם זה נובע משורש רותני. וכידוע מהאריז"ל גם הבדלים באישיות או אפילו רעות בהלכה נובעים משורש הנשמות.

גם ההבדלים בין שיטות הלימוד בין אשכנזים וספרדים למשל קשורים לכך. באופן כללי אצל הספרדים יש נשמות יותר פשוטות ותמימות עם רגש.

או אצל הרבי רואים מצד אחד את האחדות המופלאה - אתה יכול לדבר עם חסיד ברסלב מהרור הישן ולהתחבר לאותה נקודה, אותו לב, בלי להרגיש שום פיורד - ומצד שני לכל אחד יש את נקודת המבט המיוחדת שלו.

רבנו אומר דבר פלא. מצד אחד ידוע שדעת זה חיבור, מצד שני הגמרא אומרת אם אין דעת הבדלה מניין. זה אומרת שהתכונה של הדעת היא גם לחבר וגם להבדיל. בעומק הדברים, אם אי אפשר להבדיל אז גם אין מה לחבר. כשאני יודע שיש הבדלים בין שנינו, דווקא אז אני יכול להתחבר עם השני, אבל אם אין לי את ההבדלה ואני חושב שהשני צריך להיות כמוני, אם כן אין לי מה להתחבר איתו. ורבנו מלמד שיש בכל אחד נקודה מה שאין בתוכו, וצריך ללמוד זה מזה.

מה שכן אפשר לומר זה שאצל עובדי ה' האמיתיים בברסלב יש אמת פנימית. אין את הזיוף החיצוני של אליטה וכו'.

כן, אין דעות קדומות. הרי מי שעובד באמת את ה' יתברך מוכרח להיות שתהיה לו בסוף הדעת האמיתית. הוא לא מסתכל על הצורה אלא על המהות. אבל בכל זאת יכולים להיות הבדלים בגישה, כל אחד לפי המקום שממנו

הר"ן רבי נתן כותב על התעניות שרבנו נתן לאנשיו, שלא נמצא דבר כזה שצריך ייתן תיקונים פרטיים לכל אחד מאנשיו. והנה לאחר מכן כשהתגלה לרבנו העניין של ראש השנה הוא אמר: מי שהיה אצלי על ראש השנה לא צריך לתעניות, ומי שלא היה - לא יעזרו לו התעניות.

בברסלב אנשים עוברים שלבים כאלה. אחרי שהיו במקום מסוים, היכו שורשים וניהלו את החיים לפי דרך מסוימת. ואז רואים שצריך להתחדש ולהחליף את הדרך, לפעמים ממש לגמרי.

זו נקודה מיוחדת. לאדם חרדי רגיל קשה לזכות לתשובה אמיתית, כי בסופו של דבר הוא חי את חייו פחות או יותר באותו אופן מלידתו ועד זקנה. בברסלב יש כל הזמן התחדשות כזו שאדם יכול ממש להפוך לאיש אחר.

חשבתי פעם, למה זה כך? כי בכל זאת לכל אדם יש בחירתו. וכל אחד צריך להגיע לנקודה שבה הוא זוכה לבחור בשוב. אדם חרדי שגדל במסלול הרגיל קשה שיגיע למצוא את נקודת הבחירה שלו, כי בסופו של דבר הוא ממשיך במסלול שלו. אלא אם כן הוא בוחר לעצמו את הדרך, כמו גדולי ישראל שהתחדשו בלימוד ועבודת ה'. אצל הרבי"ה אתה מקבל בחירה אישית שלך. זה עולם אחר לגמרי.

אפשר לומר שרבים מהסתקרבים החדשים היום בברסלב הם בני עדות המזרח. אמנם לכאורה לא צריך להיות הבדל אבל זה בכל זאת עניין בולט.

יש הרבה מה לדבר בנושא הזה. אגיד לך משתו. אני גדלתי בפורת יוסף ומעניין שמעולם לא היה לי שום הרגשה שזה עניין משמעותי או השוואה ביני לבין אחר. תמיד הרגשתי שהמרד

מה שמייחד את הספר, דבר ראשון, זה שכל השיחות והציטוטים מדויקים ומובאים כמו במקור בלי שום שינוי לשון. הוספתי רק קישורים, הסברים ורקע. סדר הספר הוא לפי שנות חייו של רבנו, לפי הזמן שנאמרו

הוא בא והכלים שיש לו, זה תלוי בטבעים, במנהגים, במנטליות. אבל החיבור הוא בלב ושם הנקודה היא אותה. הדרכים שונות אבל המסרה הפנימית היא אותה. ממילא יש לכל אחד התקשרות עם השני למרות התבדלים.

• • •

הגיליון הנוכחי יוצא לקראת ראש השנה באומן וזאים שתי תוספות מיוחדות ריבוי הגזנים מצד אחד, והעצמת הרוחנית של הכלל מאידך. יש ב"ה הרבה קבוצות עצמאיות שכל אחת יעושה שבת לעצמה, לפעמים אתה יכול אפילו לשמוע אנשים אומרים: אל תגידו לנו איך להתחבר לרבנו. ויש בזה אמת מסוימת, כי הרי אפשר לראות בחוש שאומן זה תופעה ענקית, הרבה יותר גדולה מקבוצה אחת מצד שני יש בזה גם קצת בעייתיות כי זה כרוך בחוסר הנוגה ורבת הרי זה לא הסקרות חלילה.

זה נובע בגלל כלליות הגוונים שיש, ר' יעקב מאיר אמר כבר לפני שנים: הרי מקובלנו שיבואו רבבות ומן הסתם לא כולם יתפללו במקום אחד. ואתה רואה שהרבי מצליח להכיל את כל זה... ורואים שכולם ביחד ויש אתה באוויר.

שמעתי פעם משהו נפלא מר' זאב פראנק. אחרי התפילה ב'שול' ורקדים כידוע, הוא אמר לי: שים לב ותראה כמה סוגי אנשים היו היום בתפילה. כל אחד עולם אחד. אבל בריקוד כולם ביחד. זו דוגמה איך הדרב יידאה כשיבוא המשיית רבנו נותן לנו דוגמה קטנה, איך הוא יכול להכיל כל כך הרבה אנשים סגנונות וכו'. משהו הראה לי לאחרונה שר' אברהם כותב שמה שמובא בישבתי הרי"ן שרבנו היה בשמתה עצומה כשהגיע לארץ ישראל, וזה היה בערב ראש השנה, זה משום שאז התגלה לו עניין ראש השנה. ר' אברהם מוסיף שהרי ראש השנה זה 'בכסה ליום חגנו', שהעניין הזה כל כך נעלם, שרבנו לא ציווה בפירוש שיבואו אליו אתר מסירתו אלא רבי נתן היה צריך לגלות זאת כיון שרבנו השאיר זאת בהסתרה. ר' אברהם מסביר שזה אחד הדברים שהצדיק אומר רק ברמו והתלמיד צריך לגלות.

אגב, משהו הראה לי השנה ש'פורך דין' בנימטרייה רבי נחמן' מכון... אנחנו נכנסים ליום הדין הגדול והנורא, והצדיק פורך את הדין עבורנו, כל הסעודות שיש לנו בלב, שאיננו יודעים לנסח, כמו שרבנו כותב שצריך לדעת

איך להגיד לקיטר את השבת והבקשה במילים ספורות, לרבנו יש את הכוח לקחת את כל הרצונות והכיסופים של כל אחד במשך כל השנה ולהעלות לה' יתברך.

תראה את הפלא - איזה פדיון ענק רבנו מביא לבית דין של מעלה כל שנה בראש השנה. הרי כל אחד מוציא בנסיעה הזו סכום ענק, זה מצטבר למיליונים רבים. פדיון עצום של עם ישראל, ועם זה הצדיק עושה המתקה גדולה.

עוד דבר בנוגע לקיבוץ המיוחד הזה. בומני היו מניעות עצומות של ממון, ודרכונים, ויזה. כל נסיעה לקחה ימים. ולא תמיד היה איפה לישון ולאכול. אבל המניעות היו חיוביות.

היום אתה מגיע לאומן בשלוש שעות, וגם יש מקום לישון ולאכול ב"ה. נראה כאילו אין מניעות. אבל המניעה האמיתית היא פנימית. מניעת המות. לפעמים יותר קל לבוא לרבנו מארץ ישראל מאשר מהרירה שאתה נמצא בה באומן... לפעמים אתה כבר בציון עצמו ויותר קשה לבוא לרבנו משם מאשר ממרחקים.

ר' לוי יצחק היה אומר חיזוק לעניין הזה. יש סיפור על ר' אברהם שבא פעם בליל שלג לציון והכל היה מכוסה קרת. לר' אברהם היו מפתחות של הציון והוא בא לפתוח את הציון, והנה הוא רואה גוש קרח מתנועע. בחושך הוא זיהה שזה היה אחד הזקנים, ר' ישראל טראוויצקי, שהיה בערך בן 90. ר' אברהם נדהם, הוא שאל אותו: למה נשארת כאן אם הציון היה סגור, למה לא תזרת הביתה. הוא ענה לו: הייתכן? אם אני אעלה לשמים וארצה להיכנס להיכל של רבנו ולא יתנו לי, אני גם אחזור הביתה? אני אחכה עד שיתנו לי להיכנס... גם פה אני מחכה.

ר' לוי יצחק הביא את הסיפור והוסיף שלפעמים מגיעים לציון של הרבי עם כל הכיסופים וכשנכנסים כבר לציון הלב נסתם ולא מצליחים לדבר. אז מה קורה בדרך כלל? אדם מתאמץ קצת, אומר תיקון הכללי ועושה סיבוב. חוזר לדירה. הרבה פעמים הצדיק לא שותף עד שאדם מתעקש, יושב ומחכה. גם

בחיינו לא תמיד היה פותח מהר.

ההמוניות באומן והצפיפות באמת מקשים על הריכוז ויישוב הדעת. זו גם מניעה קשה. אין פרטיות ואת השלווה שהייתה פעם. ואנחנו גם חיים בעולם אחר היום. הרבי מביא בתורה ז' שיש יסורא דסיני והדון לה עקרביי. כלומר הרבה עקרבים מסובבים את מקום הצדיק, מקום העצות שהוא נותן, יש הרבה מניעות גם סביב הציון ממש. אתה יכול לבוא לציון ופתאום לשקוע בשיחה עם מישהו כמה שעות. עובר שבוע שלם וקשה לדעת מה הספקנו בציון. צריך הרבה סייענא דשמיא להתמקד בעיקר.

לפעמים אדם מוצא את עצמו מבלה שעות מחוץ לציון במקום לזכור בשביל מה הגיע. לא תמיד הלב נפתח וקשה לשבת לדבר. כמו שהרבי אומר על הגמרא "עד דרוש אחיך אותו, שתבדקה אם הוא רמאי". זה כמו באבדה. מה הסימן שזה שלך? לפעמים אדם בא עם 'סימן' של מישהו אחר, לבוש שקיבל ממישהו, השפעה של מישהו אחר, שיצור ששמע, ורוצה שהכל ייפתח לו. רבנו מחכה שתבוא עם הסימן שלך, עם הלב שלך.

רבנו כותב בתורה קייב שהמשכיל המבין באמת צריך לכסוף כל החיים שלו ולהתפלל לה' יתברך אולי יזכה לרבו דיבור אחר באמת. ר' אברהם מביא שיש קבלה מרבנו שהדיבור הזה בא בדרך כלל בידידה. זאת אומרת שבזמן העליות קשה להשיג דיבור אמת כזה. בזמן הידידה זה האדם עצמו ואז הוא יכול להוציא מפיו דיבור כזה. בגלל זה הבעל דבר כל כך מקשה על הנקודה הזו.

או לפעמים צריך לשבת, ולחכות, ולכסוף ולכסוף, אפילו להתאנת. ובסופו של דבר הרביה מכנים אותנו פנימה. וחכים לטעום מה זה הרחור תשובה אצל הצדיק.

שנוכח להיפגש באומן בראש השנה ולקבל את כל התיקונים הנפלאים.

אמן. תודה רבה.

במלחמה הזו! חייבים לנצח!

רב שיח נרחב עם עסקני "איגוד חומותיך - אומן" העומדים על משמר קדושת המחנה בעיר עוז לנו אומן

על חובת השעה המוטלת על כל אחד ואחד מהנוסעים להשתטח על הציון הקדוש, ובפרט על ראש השנה, לגדור גדר ולשמור משמרת לבל יפרץ פרץ בחומות הקדושה בחוצות אומן

לא קלה היתה המלאכה לאסוף את כל העסקנים, לשלוף אותם מעיצומם של פגישות גורליות ושיחות בינלאומיות ארוכות, ולנסות לדובב אותם שיתרמו לנו קצת ידע מהנעשה והנשמע בשדה המערכה, אשר כפי שאנו מבינים המלחמה נטושה בכל החזיתות ויש כבר הצלחות כבירות בשדה הקרב.

אלו הם לוחמים עזי נפש בעזות דקדושה, אשר למעשה עושים עבורנו את המלאכה הקשה ביותר, המלחמה על עתידנו, ובעיקר עתיד הנוער שלנו המתעתד בעוד ימים ספורים לצעוד ב"ראש כל חוצות" ולהתמודד מול הסכנות הרוחניות הנוראות האורבות להם על כל צעד ושעל.

זה כבר לא סוד. חסידות ברסלב מקצה לקצה רוגשת וגועשת נוכח התעוררות הציבורית רחבת ההיקף לשנס מתניים ולטפל באופן היסודי ביותר בנושא קדושת המחנה באומן. כעת הגיע הזמן לגלות קצת מה קורה מתחת לפני השטח.

שבועות ספורים לפני ההתקבצות הקדושה באומן, אנו מקבצים תחת קורת גג אחת את טובי הפעילים העוסקים למען קדושת וטהרת מחננו באומן, החסידים הנאמנים ר' נתן בורשטיין הי"ו, ר' נחמן צבי גוויץ הי"ו, ר' ישראל יצחק שפירא הי"ו ור' יעקב ברני הי"ו, אשר בימים אלו הם מקדישים את כל שעות היממה להכנת התשתית הרוחנית הכשרה לקליטת רבבות עמך בית ישראל העתידיים למלאות כל סמטה וחצר ברחבי העיר אומן.

א ת השאלה הראשונה אנו מפנים לאחד המיוזמי, הנחשון שקפץ לים בשנה שעברה, הלא הוא הרה"ח ר' נתן בורשטיין שליט"א:

כולנו מכירים אותך עשרות שנים כיו"ר מכון תורת הנצח, זכית להדפיס מאות אלפי ספרי רבינו ועוד היד נטויה, מה מביא אותך פתאום להכנס לענין קדושת המחנה באומן?

ר' נתן בורשטיין: אודה על האמת כי אמנם בענין זה יצאתי מגדרי, אין זה דרכי ולא היה לי שייכות לנושא. אולם השם יתברך סיבב בהשגחה פרטית אופנים כאלו שהבעירו את ליבי באש שלהבת קודש. אתחיל בדוגמא ראשונה:

הכל התחיל בשנה שעברה שהחלטתי להקדים את נסיעתי לאומן כדי לזכות להיות עוד כמה ימים נוספים באומן לפני שהקהל הקדוש מגיע. ראיתי מה הולך ומתפתח ברחוב פושקינה, הבחנתי בשיירות של המוני החסידים הבאים ומתכנסים, מאות ואלפי אוטובוסים התחילו לפרוק את המטען האנושי וכך החלו להם עשרות האלפים להשתרך במעלה החר עם המוזודות לעבר "ככר העיר" הלא הוא טבורו של רחוב פושקינה.

ומה רואות עיני? אבות ובנים, קבוצות קבוצות, עומדות ומתעכבות באמצע העליה, הילדים כמעט נרדמים על המוזודות והאבא? היכן הוא? הוא עומד לו בצד ומתעסק ברכישת כרטיס חיוג... במקום להתארגן ולהתרגש לקראת התיקון הכללי הראשון, הוא מקבל הדרכה מהמוכרת כיצד להתקין את הכרטיס, כמה עולה כל דקת שיחה... לכאורה הדבר גם מובן מאיליו, הרי בני הבית בארץ ישראל מצפים לשיחת הטלפון שהיקרים להם הגיעו למחוז חפצם בשמחה ובנחת...

הלב מתפלץ למראה הטרגדיה מול העינים, כאשר כל הפעילות הארוכה הזאת נעשית עם מוכרת מקומית שהיא ועוד מאות (ו) מקומיות נבחרו בכדי לשרת את החסידים ולשווק להם את חבילות התקשורת הללו. ואין מדובר בכאלה המבינים מהי צניעות מינימלית עבור יהודים יראי שמים. דבר לא איכפת להן חוץ מה"פייף דולר" ובינתיים כבר הופכות גם למתווכות עבור דירות לינה, וההפקרות חוגגת. מי מאתנו אינו זוכר את ה"קבלת פנים" המאוסה הזו בשנה שעברה, והבעיה היתה כי אין פוצה פה ומצפצף... הרבבות כבר ממלאים את אומן ועדיין לא קם האיש שינסה לסלק את המטרד החמור הזה המסתובב בין הקהל ומחטיא את כולם באופן חסר תקדים!!!

ואו ניצתה בקרבי האש, לא הצלחתי להרדם בלילה, וכמאמר חז"ל "במקום שאין איש השתדל להיות איש", באותו ליל שישי

ר' נתן בורשטיין: אפשר פשוט לעמוד ולהזדעזע כל פעם

מחדש, הרי ברור כי באף חסידות וחוץ כלשהוא לא היו האחראים נותנים לדבר כזה לקרות, השטח היה 'סטריילי' ללא שום מכשולים, בדיוק אצל רבינו הקדוש והטהור, שכל כולו זועק קדושה וטהרה יקרה כזה דבר???

ירדתי בגפי לרחוב והתחלתי לגרש בעצמי את המוכרות... אך עד מהרה נוכחתי לראות כי אין לי את הכוחות לזה. בשבת קודש עליתי לקלוז הגדול, לא שאלתי אף אחד, חששתי אפילו שיורקו אותי משם, אבל עשיתי "ויצעקו" גדול ונורא על הבימה, בקול ניחר צעקתי לעבר קהל האלפים, היתכן שאנו מרשים לפירצה נוראה כזו לקרות.

בחסדי השם התוצאות היו מיידיות, במוצאי שבת קודש ליל זכור ברית באו לעזרתי כעשרים אברכים שהתעוררו מהדברים שצעקתי בקלוזי, ובתוך שעה וחצי בלבד גירשנו את רוב רובם של המוכרות!!! או אז ראיתי כי לא רק שלא מגרשים אותי מהבימה, אלא שיש אהדה ציבורית חזקה והבנה ברורה על נחיצות הפעולות. וכך במשך כל ליל 'זכור ברית' היה איזור הציון נקי מאותן מכשילות הרבים.

ההצלחה הכבירה נסכה בי כוחות רעננים, ובבוקר ערב ראש השנה, מיד לאחר התרת נדרים שוב דפקתי על בימת הקלוזי ובישרתי לקהל כי זה כבר 'בדוק ומנוסה' וכעת אנו מבקשים מכם "מי לה' אליז!!!"

על אתר הצטרפו אלי עוד אברכים רבים ובעזרתם נעשו תיקונים רבים במשך ימי השעות באומן. אולם אין ספק כי אם היו לי עוד פעילים היתה העבודה קלה יותר.

את השאלה הבאה אנו מפנים לנציג "איחוד ברסלב באומן" הרב יעקב ברנוי: **מה חלקו של האיחוד במיגור התופעה הזו?**

ר' יעקב ברנוי: כאשר ר' נתן בורשטיין התחיל לפעול בענין שיווק כרטיסי החיוג, "איחוד ברסלב" נכנס באופן מידי לתוך התמונה. אני זוכר שהיינו אז באמצע סידור של כמה בעיות בוערות, אבל מנהל האיחוד הרב נתן בן גון הורה לפעילים לעזוב את הכל ולהרתם למען סידור נושא הקדושה והטהרה.

קראנו אז למנהל השיווק של כרטיסי החיוג וישבנו איתו ברוגע כשאנו מנסים לשכנעו לעבור למוכרים גברים שהם רצויים יותר עבור קהל החסידים, אבל הוא ענה לנו בתוצפה שלא מעניין אותו שום דבר... אך לאחר שהבהרנו לו בצורה חד משמעית כי אנו לא נוותר ונפעל בכל הדרכים העומדים לרשותנו, הוא נשבר והתחיל לעבוד בכיוון.

מה ענו הגויים על הדרישה הזאת?

ר' יעקב ברנוי: בושנו ונכלמנו למשמע התשובה דווקא מפיו של אותו מנהל שיווק נכרי: כיצד אתם מנסים להכתיב לנו שלא להעסיק מוכרות, בעוד שבתנויות שלכם, השייכות לחסידים, מוכרות גויות מקומיות ללא שום הפרעה?? אם אתם בעצמכם לא שומרים על ענין זה מדוע שאנו נקפיד על זה? טענה זו נשמעה גם מפיו של ראש העיר לאחר שדרישתנו הנתרצת הגיעה לידיעתו.

ר' נחמן צבי גוירץ מניב: זו אכן אחת הבשורות הגדולות של השנה, כל זקני וגדולי אנשי שלמינו יצאו בקריאת קודש לבעלי העסקים באומן שיתנו שירות רק באמצעות גברים, וזאת בנוסף לעוד כמה תקנות נחוצות שבחסדי שמים התקבלו בהבנה אצל בעלי העסקים היהודיים באומן.

ר' נתן בורשטיין: הלכתי לתנויות ידועות שמוכרות תשמישי קדושה ברחוב פושקינה, אשר למרבה התרפה גם בהם מוכרות נשים... בפנים החנות לצערי לא הצלחתי לפעול בשנה שעברה, אך לגבי המוכרות בדוכן בתוך התעקשתי בכל כוחי, עד שהם נכנעו ושלחו לשם מוכר כדרישתנו.

גם היה "סופר מרקט" בבעלות יהודית, אשר הפקידו על הקופה דווקא אשה יהודיה... ניסינו לדבר בדרכי נועם, וכאשר זה לא עוד נעמדנו בדלת והתחלנו לזעוק חמס קבל עם ועדה, עד שהדבר הובן והדבר בא אל תיקונו.

ר' ישראל יצחק שפירא: כשהגעתי לאומן 'בישרו' לי שהשנה אין צורך ללכת לשוק, הכל יש בסופר מרקט היהודי. נכנסתי, מילאתי עגלה מלאה וגדושה במוצרים לקראת החג, וכאשר התקרבת לכיוון הקופות והנה אני שומע כי מדובר במוכרות המדברות ביניהם עברית... אם לא היה די בכך הם התנהגו בצורה מאד לא הולמת בלשון המעטה, עד שלא נשארה לי ברירה, ונחתי מאחורי את כל הקניה והסתלקתי מהמקום במהירות האפשרית.

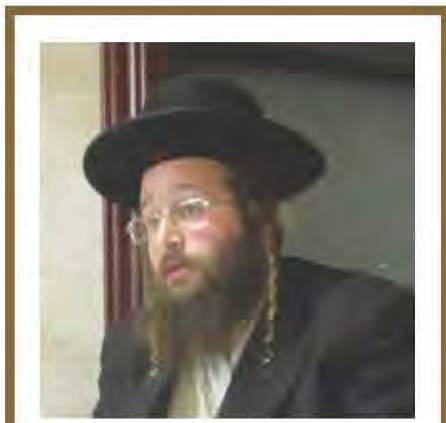
מאתנו כל יחיד יש לו את הכח לגרום שהשבוע בו אנו שוהים באומן, יהיה שבוע של התעלות בקדושה ובטהרה, של התחדשות והתחזקות בתורה וחסידות, והפסטיבלים למיניהם יהפכו להיסטוריה עגומה שנתבייש לספר עליה בעתיד...

המסר הוא שכולנו נהיה ערים למה שקורה מול עינינו. כל פירצה ומכשול שאנו רואים, ולו הקטן ביותר, לא לשתוק חלילה, לא לחשוב "אני לא יכול לעשות כלום", אלא יכול נוכל בעזרת השם.

הגורמים העסקיים הרי חזקים ומאורגנים, מה תעזור פעולה קטנה של איזה חסיד מולם?

ר' נחמן צבי גווירץ: הגאון רבי בנימין רבינוביץ זצ"ל חבר הברד"צ העדה החרדית סיפר פעם, כי בשנות בחרותו פרצה שמועה בירושלים כי במאפיית הלחם ברמן יש נגיעות של חרקי עש (מילבין), לאחר שהדבר התברר כנכון ניסה לעורר את העסקנים אולם הללו לא גילו התעניינות בנושא. הלך רבי בנימין וכתב פתק קטן בכתב ידו "ליהוי ידוע שיש מילבין בלחמים של מאפיית ברמן ועל הציבור להזהר". את הפתק תלה בשטיבלאך "זכרון משה" ותוך יום אחד געשה ורעשה כל ירושלים עד שהמכשול הוסר לגמרי. רבי בנימין התבטא על כך שזה לא "סיפור מופת" של צדיקים, אלא הסוד הוא שכאשר עושים מה שכן יכולים, השם יתברך עוזר כסייעתא דשמיא מופלאה.

ר' ישראל יצחק שפירא: כזכור היה פעם ארגון "משמרת הקודש באומן". בשנה האחרונה לקיומו נכנס למשרד באומן אברך ירא שמים ואמר כי ברצונו לפעול נמרצות בכדי להסיר את המכשול הנורא בשדה התעופה בארץ ישראל כאשר הנוסעים לאומן נאלצים לעבור דרך מקומות בלתי ראויים. הבטחנו לו שנעזור ככל שניתן, עברו כמה חודשים והנה באופן פתאומי ביום מן הימים הוא מתקשר אלינו כי יש לו פגישה חשובה בשדה התעופה והוא

ר' יעקב ברטי: בושנו ונכלמנו למשמע התשובה דווקא מפיו של אותו מנהל שיווק נכרי: כיצד אתם מנסים להכתיב לנו שלא להעסיק מוכרות, בעוד שבחנויות שלכם, השייכות לחסידים, מוכרות גויות מקומיות ללא שום הפרעה??? אם אתם בעצמכם לא שומרים על ענין זה מדוע שאנו נקפיד על זה? טענה זו נשמעה גם מפיו של ראש העיר לאחר שדרישתנו הנחרצת הובאה לידיעתו

מרגישים שם כמו במלחמה, רוחנית כמוכן. אם לא נתעשת בזמן או גם בשבוע שאנו שוהים באומן נרגיש כך חלילה; יש לנו באומן את כל הנתונים של שדה התעופה ועוד בצורה כפולה ומכופלת, קניות, דינטי פרי ומוכרות. מסכים מרצדים בכל פינה, כל צורות השיווק המאוסות משדות התעופה קיימים כבר באומן, ועוד בצורה חמורה בהרבה וד"ל. התעוררו יהודים! הדבר תלוי בכל יחיד ויחיד

הענין אכן בנפשנו, אבל לאן אתם רוצים להגיע?

ר' ישראל יצחק שפירא: זו כבר ממש צ'וסטלגיה' להזכר באומן "של פעם", באותה אומן שבה היו מגיעים יהודים רחוקים מאד וגוזרים כאן את ה"קוקו" ושבים בתשובה שלימה... יהודים רחוקים מתיי תורה ויהדות היו באים לראות כיצד נראה "ערב יום הדין" אצל חסידי ברסלב יראים ושלמים, השואגים בתפילות מרקיעות שחקים בחצר הציון הקדוש, וישמעו רחוקים ויבואו ויתנו כתר מלוכה - - - וכיום אבדנו כל זה, במקום כנסי התעוררות מלאים וגדושים להתפעק, עומדים אנו מול ערבי שירה עם זמרים שונים ומשונים. במקום להרגיש את האוירה של ערב ראש השנה אשר כל יהודי באשר הוא היה מסתובב בפתח ורעדה מפתח הדר גאונו, האוירה הפוכה לחלוטין... המוזיקה רועשת וגועשת במשך כל היום כולו וה"בריות בו יפקדו" נשכח מלב כל.

המטרה של ההתעוררות וההתארגנות היא שתהיה "אמירה חדשה", שהציבור יוכל להגיד את דברו שברצונו לעצור את ההידרדרות החמורה שיש לאחרונה בכל הגזירות, עדיין לא מאוחר לתקן, הציבור אומר "לא עוד!!! כל אחד ויחיד יזעק ויצעק, זה על פירצה זו וזה על מכשלה פלונית, עד שבסוף נוכח לשינוי המיזתל והצביון האמיתי יתווד למתנינו.

מדוע הציבור צריך להיות מודע לכל הפעילות הזאת, הרי כפי שאני מכיר את העסקנים כאן, אתם מעדיפים חסיד לעבוד רחוקים מאור הזרקורים?

ר' נתן בורשטיין: רבינו הקדוש אומר בשיר ידידות "אל תהיה כפיל הגדול וכגמל אפילו כשמשכהו בחטמו העכבר, לא יבעט בו", הפיל נבהל מאיזה עכברון קטן שיושב לו על חוטמו הענק והולך לאיבוד, כי אינו יודע שבבעיטה אחת קטנה הוא יכול להעיפו מעליו... שידע כל חסיד ברסלב, שהוא הקטן בעצמו יכול לעשות מהפכה, גם ללא שום ארגון, ללא "איגוד" וללא "משמרת", כי כשכואב צועקים

בכל השנים ראינו כיצד מתבצעות להם פעולות נשגבות גם על ידי אנשים פרטיים שפועלים מתוך תחושה של שליחות ומצליחים. כך לדוגמא היה אברך אחד, לא עסקן ולא מוכשר לכך, שהבחין כיצד גוי רוסי עומד לו ומוכר סרטים באמצע שוק פושקינה... האברך הרים קול מתאה עצומה ותוך זמן קצר סולק הגוי בבושת פנים, באופן שלא יעיז שוב לדרוך את כף רגלו בקרב החסידים...

ר' ישראל יצחק שפירא: כל ברסלביר חסיד יודע ומכיר את ה"גהיגום" של שדה התעופה,

הכינוס בביהמ"ד נחלת חן בבית שמש

הרה"ח ר' שמעון שפירא בכינוס בביהמ"ד הגדול דחסידי ברסלב בירושלים

אז בעצם איזה שינויים נראה השנה בשטח?

ר' ישראל יצחק שפירא: בחסדי שמים אנשי בשורה אנחנו היום, זקני וחשובי אנ"ש מינו כמה אברכים שיפעלו בנושא, כך הוקם "איגוד חומותיך - אומן", המאגד בתוכו נציגים מכל הקהילות ובתוכם הרב יעקב ברנוי בתור נציג איחוד ברסלב באומן. עלי לציין כי ר' יעקב מאד חם לנושא ופועל ללא ליאות באופן נמרץ בעזיה עד לפתרון הדבר. פגישות גורליות ואף קשות מתקיימות כל העת, אך מקווים אנו לתוצאות טובות שנוכל לבשר לציבור על ההתקדמות.

בעזיה כאשר נהיה נחושים ונפעל יחד, גם הציבור וגם כל יחיד ויחיד, נוכל להביא לתיקונים שחלקם כבר היו בעבר, כגון השוק ברחוב פושקינה אשר היו שנים שבי"ה היה שמור מכל רע והיו בו רק מוכרים גברים עם פיקות גם על המוצרים הנמכרים. כמו כן היו שנים שתושבי אומן הנכריים לא הורשו להכנס בכלל לכל הרחובות הסמוכות לציזון במשך כל ימי הקיבוץ, הסגירה היתה הרמטית בבחינת "כי נפל פחד היהודים עליהם". אלו לא חלומות באספמיא, אלא דברים שהציבור עדיין זוכר לטובה.

ר' נתן בורשטיין: הצעד ההכרתי ביותר השנה הוא פרסום וקיום הקריאה הנרגשת של זקני וחשובי אנ"ש מכל הקהילות והמגורים, לקיים את התקנות החד משמעיות שתוקנו לתועלת הציבור: א. שלא להעסיק שום נשים הן יהודיות והן נכריות לשרת את הלקוחות בתנויות ובמלונות. ב. תנות או בית הארחה שנשים משרתות שם, אין לקנות או להתארח שם. ג. כמו כן שלא יסתובבו נשים בכלל בכל שטח הרחובות הסמוכים לציזון הקיבוץ בימי הקיבוץ.

כולנו תקוה כי הציבור יעמוד על יישום התקנות ויפעל על פיהם. זוהי הערובה היחידה לעת עתה, שאומן לא תהפוך למקום סכנה רחנית של ממש. גם מצידנו נפעל בדבר בעזיה.

הרי בין באי הקיבוץ ישנם גם כאלו שהם עדיין חילוניים, ובוודאי לא מעניין אותם עניני קדושת המחנה?

ר' יעקב ברנוי: חילוני שבא לאומן ירצה לכבד ולהתנהג כמקובל אצלנו, אם הוא יראה שלציבור שלנו זה איכפת מאד. אנו רואים זאת לדוגמא כאשר בעלי תשובה באים לביקור בשבתות אצל חילוניים למטרות קירוב וכדו', שהחילונים מבינים כי יש לכבד את האורחים, לכבות את הטלויזיה ולהתנהג בהתאם.

ר' נחמן צבי גזוירץ: הוכחה לכך

ר' ישראל יצחק שפירא: זו כבר ממש 'וסטליגיה' להזכר באומן "של פעם", באותה אומן שבה היו מגיעים יהודים רחוקים מאד וגוזרים כאן את ה"קוקו" ושבים בתשובה שלימה... יהודים הרחוקים מחיי תורה ויהדות היו באים לראות כיצד נראה "ערב יום הדין" אצל חסידי ברסלב יראים ושלמים, השואגים בתפילות מרקיעות שחקים בחצר הציזון הקדוש, וישמעו רחוקים ויבואו ויתנו כתר מלוכה - - -

מחודש תמוז התקיימו מספר כינוסי הסברה בהם גם זכיתי להשתתף ואף לנאום, הכינוסים והעלונים יצרו הד חסר תקדים. היאוש שקנה שבייתה בלבבות חלף ועבר, הציבור התעורר!

אנו כבר רואים תוצאות בשטח. מתקיימים כל העת פגישות מאסיביות עם הסוחרים ובעלי האינטרסים השונים, וחלק מהם כבר הבטיחו כי השנה הם יפעלו לאור דרישת זקני אנ"ש ועל פי התקנות שפורסמו.

מבקש שנצטרף אליו. נסענו לשדה התעופה והתברר לנו כי הוא הצליח להפגיש אותנו עם סגן ראש מערך האבטחה של שדה התעופה.

בפגישה נודע לנו כי עיקר הבעיה היא שיש הסכם כתוב וחתום בין הגויות הדיוטי פרי לרשות שדות התעופה כי כל הנוסעים חייבים לעבור דרכם... אולם במהלך הפגישה והסיוור שעשינו איתו בשטח, דובר על הקמת "דיוטי פרי חסידי" המותאם לציבור הנוסעים לאומן, ממש לא יאומן כי יסופר עד להיכן היו מוכנים ברשות שדה התעופה להתקדם לקראתנו. למרבה הצער בדיוק אז התפרק ארגון המשה"ק והתוכניות ירדו לסמיון. אולם הלקח שנלמד היה עצום - אנו עושים מעט, ומשמים עוורים בדברים גדולים וענקיים שלא חשבנו עליהם כלל.

ר' נתן בורשטיין: גם בענין שדה התעופה אין לי ספק כי אם היינו כולנו מציגים דרישה מאוחדת ואחידה כי אנו רוצים מעבר של קדושה וטהרה, בוודאי היו פועלים זאת כאן בארץ, ואפילו בקייב שבאוקראינה.

יש להדגיש כי הפעילות שלנו כעת היא ספונטנית, לא מדובר על ארגון עם תקציבים, אלא דרישה ציבורית שבוקעת ממעמקים. אסור לשכוח כי כל ההצלחות הגדולות בעבר היו גם מאנשים יחידים שפעלו כל אחד בתחמו ויש לנו על כך דוגמאות רבות.

דבריו של ר' נתן מופרעים כאשר הטלפון שלו מצלצל, על הקו אחד מעסקני אנ"ש שהתבקש לברר על חבילות תקשורת כשרות באוקראינה, שעתידים בעזיה להיות מופצים כבר כאן בארץ, כדי שלא נצטרך לחפש את כרטיסי החיוג בהגיענו לאומן. אנו מבינים מתוך השיחה כי ככל הנראה השנה ישנה פריצת דרך משמעותית גם בנושא כאוב זה. אולי עד ששורות אלו יראו אור כבר תגיע הבשורה הסופית לכל ריכוזי אנ"ש. נהיה ונראה.

רבי יעקב ברנוי: ברוך ה' שבשנה הונו אנו כבר עדים להתעוררות הגדולה בשטח. כבר

הכינוס בביהמ"ד משיבת נפש בבני ברק

אנו מוצאים גם בענין שמירת השבת והתג באומן, שאנו רואים כי גם החילונים חובשים שם כיפה ולא מעיזים לחלל שבת בפרהסייה. כי הם יודעים שהדבר הוא בנפשנו. כך גם בעניני הקדושה כאשר יהיה ברור כי הדבר הוא ממש בנפשנו.

אנשים שואלים וכי בארץ ישראל במשך כל השנה אנו מקפידים שלא יהיו נשים מוכרות?

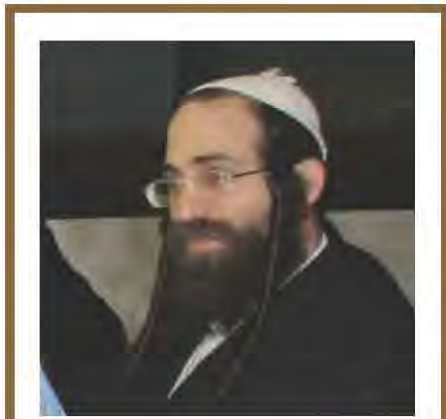
ר' ישראל יצחק שפירא: אין זה דומה, בארץ ישראל כל אחד מתמרד לבד עם ענייניו, מנהל שגרה רגילה ואינו נמצא ב"סכנת" דרכים, כאן אנו עשרות אלפי איש במקום צפוף כאשר כל הקונים הם גברים, וגם הזמן גרמא - מי ראש השנה הקדושים. בארץ ישראל כל אחד הוא "יחיד" לגבי הנסיונות הפרטיים שלו, כאן מדובר ב"קדושת המחנה", כדוגמת מחנה ישראל שהיה במדבר. כל אחד יחיד אחראי על כל הכלל.

ר' יעקב ברנוי: כל אחד שמגיע לאומן צריך להרגיש שהוא האחראי על הדבר. רבינו הוא המנהיג ואנו אנשי צריכים לקחת אחריות על קיום רצינו. והרי ידוע כמה רבינו הקדוש צייה להחמיר בעניני קדושה.

ר' נתן בורשטיין: אפשר פשוט לעמוד ולהזדעזע כל פעם מחדש, הרי ברור כי באף חסידות וחוג כלשהוא לא היו האחראים נותנים לדבר כזה לקרות, השטח היה "סטרילי" ללא שום מכשולים, בדיוק אצל רבינו הקדוש והטהור, שכל כולו זועק קדושה וטהרה יקרה כזה דבר???

ר' יעקב ברנוי: כאן המקום להזכיר את ענין המעבר של המקומיות בתוך ציבור החסידים, אשר בעצם זה ענין כשהנוני לגמרי, ראש העיר האנטישמי לא מעניין אותו שום דבר ומוכן להמר גם על חיי אדם. ישנם התראות שונות שאין כאן המקום להזכירם, וגורמים דיפלומטיים מכל העולם מנסים לפעול בנידון. אנו מצידנו מקוים שהענין הבטחוני ישרת בסופו של דבר גם את האינטרס שלנו לשמור על הרחובות נקיים וטהורים.

ר' נתן בורשטיין: גם הנושא של הגשת כיבוד קל ברחובות, שהמקומיים עשו על זה כמוצאי שלל רב ובאו להתכבד על חשבון קדושת המחנה כמוכן, אנו מקווים מאד שהשנה הענין יסודר, וכאן יש להזכיר את הרב אליעזר קרליבך שיח"י מההכנסת האורחים המרכזית, שנרתם בכל לבו ונפשו ועוזר לנו בכל הפעילות. בעז"ה מקווים כי גם כאן נוכל לבשר טובות בקרוב.

ר' נחמן צבי גויריץ: כיצד שייך להתחשב בפניות אישיות בעוד שהשם יתברך בכבודו ובעצמו עומד וצועק לנו "ושב מאחריך", שכאשר יש מכשולים ציבוריים השכינה מסתלקת, וכבר אמרו חז"ל כי מי שאינו מוחה נתפס באותו עוון. אחרי שאנו רואים כי מדובר בהלכה מפורשת בשולחן ערוך, מה הדבר קשור למצב הרוחני האישי? אדרבה, דווקא על ידי שנשתדל בתיקון הדבר, הדבר יועיל גם לכל יחיד ויחיד.

הפיקוח על הדוכנים שהיה בעבר

אברכים טוענים, הרי אני יודע את המצב הרוחני הפרטי שלי, לב יודע מרת נפשו, מי אני ומה אני שאלך להזהיר אנשים אחרים?

ר' נחמן צבי גויריץ נזעק: כיצד שייך להתחשב בפניות אישיות בעוד שהשם יתברך בכבודו ובעצמו עומד וצועק לנו "ושב מאחריך", שכאשר יש מכשולים ציבוריים השכינה מסתלקת, וכבר אמרו חז"ל כי מי שאינו מוחה נתפס באותו עוון.

אנו מעיינים בכך השולחן ערוך (ארי"ח סוף סימן תקכ"ט) וקוראים: "חייבים בית דין להעמיד שוטרים ברגלים, שיהיו משוטטים ומחפשים בגנות ובפרדסים ועל הנהרות שלא יתקבצו שם וכ"י ויבואו לידי עבירה". וכתב על זה

המשנה ברורה: "הנה באמת דבר זה החיוב תמיד להזהיר ולמחות מי שיש בידו, אלא שברגל מצוי הקלקול ביותר". והוסיף בשער הציון: "ובעונותינו הרבים נתפרץ קלקול זה בזמננו באיזה מקומות גם בימות החול, ועון גדול הוא, ומי שיש בידו למחות בודאי מחוייב למחות".

אחרי שאנו רואים כי מדובר בהלכה מפורשת בשולחן ערוך, מה הדבר קשור למצב הרוחני האישי? אדרבה, דווקא על ידי שנשתדל בתיקון הדבר, הדבר יועיל גם לכל יחיד ויחיד.

ר' ישראל יצחק שפירא: למעשה יש לזכור כי כמו במצוה הגדולה של עשיית חסד, אין הדבר תלוי כלל במצב האישי או בכוננות הטהורה של זה שעושה את החסד, חסד הוא חסד בכל מצב שהוא - כך גם כאן, הפעילות תפעל לטובה בעז"ה בכל מצב שהוא.

ובאמת יש כאן גם ענין של חסד ממש, הרי עומדים לפנינו הורים דואגים הבוכים על גפש עולליתם. מגיעים לאומן, הנפש פזורה ולא כולם מסודרים במקומות ראויים, הנוער מסתובב ברחובות ועלול להיחשף לדברים שונים. אין ספק כי זה מצוות חסד של ממש לעזור לכל אותם הורים וצאצאים.

כיצד אנו אמורים להתייחס לכל אותן נשים יהודיות הנמצאות באומן בראש השנה?

ר' נתן בורשטיין: אכן זה הזמן לשנן את התקנה החמורה שקבעו כל גדולי אנ"ש פה אחד עם התחדשות הקיבוץ באומן, כי אין לנשים להגיע כלל לקיבוץ באומן!

גם הנשים המתגוררות בעיר אומן צריכות להזהר מאד שיקיימו בימים אלה "כל כבודה בת מלך פנימה", רק כשהם בתוך הבתים פנימה הם יזכו לכל הישועות, להסתובב ברחוב המלא וגדוש בעשרות אלפי חסידים, זה בוודאי מוגע ומעכב את התיקון וגורמת דינים נוראים רח"ל.

ר' יעקב ברנוי: לצערנו נפלה טעות אצל גשים מסוימות המגיעות בקביעות כל שנה, כאילו יש עליהם חובה להגיע, והן אף טוענות כי התפילה של הנשים גבוהה יותר... לנשים אלו צריך לענות את האמת הברורה כי למרות שתפילתם של נשות ישראל בוקעת רקיעים, אבל כאשר זה פוגע באופן חמור בקדושת המחנה - אין שום סיכוי שהתפילות שלהם תתקבלנה!

רבי ישראל יצחק שפירא מסכם את הראיון: אין ספק כי בסופו של דבר צד הקדושה ינצח. הקיבוץ הקדוש עם התפילות יבקעו רקיעים ויקרבו את הגאולה השלימה. אבל הסטרא אחרא בתחבולותיה מנסה לעכב זאת עוד שנה ועוד שנה, התפקיד שלנו הוא לזמר עריצים ולהגביר את כח הקדושה. בכך נזכה בשלימות לתיקוני ראש השנה של הצדיק ונקרב את ישועת ה' כהרף עין, אמן.

דוגמת אישור למוכר

דוגמת אישור לחנות

קריאת גדולי זקני אנ"ש שליט"א

ועימם חשובי משפיעי אנשי שלומינו בארץ ישראל ובחו"ל
למען קדושת מחננו בימי ראש השנה בקיבוץ על הציוה"ק

בס"ד שלהי שנת תשע"ז לפ"ק

על ציון הר קדשי

הן מודעת זאת לכל מעלת יקרת קדושת מקום חלקת מחוקק ספון ציון ציס"ע רבינו הקדוש הנחל נובע מקור חכמה מוהר"ן מברסלב זיע"א, אשר עפ"י ציוויו מתקבצים מידי שנה בימי ר"ה הק' אלפים ורבבות בני"י על הציוה"ק מתוך התעוררות תשובה ולב בוער להתקרבות להשי"ת, וב"ה זוכים לתיקונים נפלאים (היי"מ ת"י) ורואים ישועות ונפלאות בגשמיות ובעיקר ברוחניות.

וידועים דברי רביה"ק כי כשבאים על ציוה"ק ואומרים שם את י' מזמורי התהלים שגילה ומתעוררים לתשובה, יש לו חילוף עצמות ונחת רוח גדול למעלה מכך (היי"מ קס"ב), בפרט בימים קדושים אלו כאשר רבבות ישראל מקיימים את צוואתו הק', בוודאי כי אין ערוך לשמחתו ולתענוגו של רביה"ק מהעבודה הנעשית במקום קדוש זה.

אך מאידך מה נורא צערו וכאבו הגדול כאשר דייקא במקום קדוש זה נפרצים גבולות הקדושה באופן מבהיל ונתקיים מה שנאמר "סביב רשעים יתהלכון" (עיי' ליקו"מ קמ"ב), כאשר בשנים האחרונות עדים אנו למצב נורא בהרס גדרי הצניעות השורר ברחובות שמסביב לציון בהם שוכנים אנשי שלומינו בימי ראש השנה הק', אשר נשים מסתובבות בתוככי הציבור הקדוש ועוסקות במקח וממכר וכדו', גם בחנויות של תשמישי קדושה או של מיני מאכל ודומיהן עומדות מוכרות ומכשילות את הרבים רח"ל. כמו כן יש בתי הארחה, מלונות, וכדו' אשר נשים משרתות שם לציבור הגברים, או לאותה בושח, (מה גם כי הרבה מהמקרים ישנם פרוצות במקומות אלו רח"ל) וידוע גדול סכנת הגוף והנפש שמעמידים את כולנו בכך כמחז"ל "אמר רבי שמלאי כל מקום שאתה מוצא זנות אנדרלמוסיא באה" כו' (מד"ר ויקרא - פ' מג"ט) והכתוב אומר "והיה מחניף קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריו" (דברים מג). והצער הגדול והיסורים הנוראים שנגרמים להצדיק בכך בוודאי אין לשער כמובא בליקו"מ (עיי' תניא ל"ב) עד כמה מקפיד הצדיק על שמץ של פגם בקדושה ק"ו באיסורים חמורים בקדושה וצניעות רח"ל.

ועל של כך באנו באזהרה המורה להעמיד תקנות קבועות על שמירת קדושת המהנה כדלהלן:

- א. בעלי החנויות והמלונות וכדו' אסור להם בשפוי"א להעסיק נשים הן יהודיות והן נכריות לשרת את הלקוחות.
- ב. הנות או בית הארחה שנשים משרתות שם, אין לקנות או להתארח שם.
- ג. וכמ"כ בכל ימי התקבצות אנ"ש לא תימצא שום אשה - כולל אלו המתגוררות באומן - בכל שטח הרחובות הסמוכים לציון הק', מקום בו נמצאים גברים.

ומכאן תצא קריאתנו לכל או"א מהמתקבצים על ציוה"ק, ובפרט לכל הנוגעים בדבר, הן לבעלי החנויות והמלונות, ולכל האחראים במישרין או בעקיפין, נא ונא עשו ככל אשר ביכלתכם למגר תופעות מבישות אלו, שלא נהיה בכלל מחסיאי הרבים רח"ל, אשר עונשם חמור מאוד (עיי' רמב"ם פ"ג מהל' תשובה ה"ו).

ובוודאי כי הפועלים ומשתדלים לגדור גדר ולעמוד בפרץ וכל העומדים בנסיון ושומרים על התקנות עושים בזה נייחא לנשמתו של רביה"ק הננמ"ח זיע"א אשר יעמוד למליץ ולמגן בשמים על העומדים על המשמר הן הנוגעים בדבר - בעלי העסקים והן המתעסקים בימי הרבים בהרחבת גבולי הקדושה והצניעות אשר היא ההבטחה להשראת השכינה הק' במהנה, ולשומעים יונעם ותבוא עליהם ברכת טוב.

ובאנו על החתום

יעקב מאיר שכטער שמואל משה קרמר אלעזר מרדכי קעניג נתן דוד שפירא למען קדושת הציון ובפרט בר"ה - שמעון ישראל שפירא

אברהם יצחק כרמל	אברהם שלום שישא	אברהם ש. בורשטיין	אליהו גודלכסקי
אלימלך הכהן זילביגער	אפרים נחמן אנשין	ארז משה דורון	בצלאל נהרי
בצלאל פרידמאן	בצלאל פרידמאן	יצחק פרידמאן	ישראל מאיר ברנד
מאיר מיימוני	החותר לכבוד התורה-מסעוד גבאי	ניסן דוד קיוואק	נתום דוב שפירא
נחמן זאב פראנק	נפתלי גבאי	נתן מיימוני	נתן כהר"ח רנש"י שפירא
פנחס דוד בונקר	ראובן נאקר	שלום ארוש	שמואל בהרה"צ מהר"מ זצ"ל בראנדסדורפער
שמעון שווארץ	שמעון שווארץ		

* החתימות לפי סדר הא"ב

מהודו ועד כוש • ר' יצחק
שטרנברג מגולל את סיפורו
האישי, סיפור מרתק של
חיפוש בלתי נלאה המשתרע
על פני יבשות רחוקות ואיים
נידחים כשמהכיוון הבלתי צפוי
ביותר הוא משוגר בחזרה לארץ
ישראל ומוצא שם את הנחל
הנובע • כד אתי יצחק

פפואה
ניו גינאה

להפש ולחפש ולחפש...

באיתור של שלושים שנה אומר ר' יצחק שמרגבג שיחי' אני קולס היום שזו הייתה הפעם הראשונה, שבה נפגשתי עם תימרות שלי כמעט משמעותי בזיי, ולא זו בלבד אלא זו הייתה הפעם הראשונה שבה התעניינתי במשהו רוחני באמת. כאילו לראשונה התוודר לי מתרומת עמוקת שריר הלב היתודי.

את ר' יצחק שיחי' חסיד צנוע שאינו מתפש לא לבלוט ולא להתפרסם, פגשנו אחר הפצרות רבות, בבולל הצות בביתר עלית, שם הוא לומד במשך הלילה בשכסמוך לשם הוא קבע את מקום מגוריו.

הסיפור שלי מתחיל כמה שנים קודם לכן, וזו פותה, זו אכן הייתה אחת תתחנות התשובות, אבל לא כאן זה מתחיל.

גולחתי בגבעתיים לפני יותר מהחמישים שנה, יד לתורים ניצולי שואת אבי היה בפתחת ריכונ, אפי הצליחה לברוח מהיבשת עוד קודם, אך שניהם חיו את מוראות השואה וראו מול עיניהם את תהינות בעצלמותו.

הרזי היו אנשים טובים וחמים, אך לראבץ הלב בלי שום קשר לתורה ומצוות. הם גולדו כיתצוקות שנשנו" וכך הם המשיכו לחיות

ועביאם הקיסמנים. אחרי מספר הטברים שלוו בתנושות יריים ובקפיות פנים הבינו שהם אינם אלא שחי תושבי ארץ ישראל שהתחיקו נודד עד הנה.

לרגל המאורע, הצטרפו בני המקום, באיזיק שמרגבג, הגדול מבין השנים, שנשא גימרה ישנה על גב, לשיד בפניהם כמה משיריה של ירושלים, איזיק נאות לבקשתם, נצמד באמצע של האהל והתחיל לפרוט ולנגן.

איזיק מנגן ומנגן ומנגן ומתאום ליבו מתמלא בתחושות דות כמוה לא הרגיש מעולם. פתאום ליבו מוצף בעבריים לארץ ישראל, לשם מה נספתי עד כאן - הוא תשב - כדי לגלות כאן שבצמם ארץ ישראל זה המקום הכי נבסיו' הוא הגדול להציק מבטים סביבו, והחשית הגיבור ואחיה החלול פשטה בבל עצמותיו, איה גויים אלה, כמו חיות... תנושות גועל וקבט מילאה את כולו ועכשיו הוא רק רצה ללכת מכאן, לשאת כנפים ולמצוא משנת אחר, לחשתייך במשוחו ליעבדת תורתו יהודי. לפתע הוא גילה שהוא רצה אלוקים.

פ סתא ניו גזאת השמיה באמצעה של קרות יעד, תחת אהל ענק עשוי מאריג של נצות וצרות שפעם עספו חיות, ישבו עשרות ילדים בני השבט המקומי, אכלו שחו ותנגו, בצידה של ההתאספות התגיגית ישבו שני בחורים ישראלים בהים בפתוח בתהמה.

אותו איש שסחב אותם אחריו לכאן, אתר מקצות העולם היתוקים, מקום שרגלו של האדם המודרגי עד לא הטביעה את תותמה ואת תרבותה, תיה עומד באמצע של המעגל הייב בשפתם של המקומיים. הוא נשא באניהם דרשה נרגשת תוך כדי שידד הארוחת בספר ישן ומצויב מונפת אל על בתלהבות ומשוססת הלוך ושוב.

כל מה שאיזיק וחברו הצליחו לקלוט, שהוא נודד כמה וכמה פעמים על תמילח יידישאל', ומידי פעם הוא מצביע לעברים, הם הבינו שכנראה הוא מציג אותם בפניהם.

אחרי כמה דקות סיים המלווח את נאומו הנרגש, ואז התחילו הטגשים לשאול אותם שאלות, מספר ילדים היו בשוחים שלמול עיניהם קמו וגם נצבו דמותם של שניים מן

שיכלתי לדמיין.

אהבתי מאוד את החופש, וכל מה שהריח ריח של דרוו, הלכתי, טיילתי, צללתי, הדבר היחיד שלא אהבתי זה קפדנות, סדר, לימודים עקביים ומחויבויות.

אמי הייתה אופנית שחיבבה אומנות בכל גפשה. משאת תייה היה שאגדל לאמן. מה שהעידה לי אמי ללימודים היה לימוד פסנתר. ואכן למדתי לגנן והייתי בישרון גדול בתחום, ניגנתי יצירות מורכבות ויצאתי את כל הדרגש שבבעצ בתוכי לתוך הגנינה.

בפועל, עם כל הרצון הטוב החכונות הטובות, הלחץ שהופעל עליי לגדול ולהיות מסנתרן מזהיר, גרמו את ההיפך. בשמתי שאפה לתופש, התגדתי בכל ישותי לכללי הלימוד והתרגול הנקשים שהוגתנו עליי מתוך ודי מזה נמסתי את הגנינה רציתי למרוד.

המשכתי למסלול המוכר והידוע והתגייסתי לצבא. התקבלתי לשלונת הצנחנים ושם התקדמתי להתאמנות. מאוד אהבתי את ההרפתקאות שהדמנו לי שם, השחתמתי בקורסים ואימונים, במסקים ומסוטים, נמששים... אבל תמיד חשתי באי סיפוק. משהו בתוכי רצה משהו אחר.

כיום אני מסתכל אחרת, ורואה את עצמי שוקע עד הצוואר בכל אותה תקופה ביראות נפולות, חסר דעת, חסר לב. כל הדייפה אחר ההרפתקאות מהסוג הזה זו רדיפה אחר יראות נפולות, שבתם אתה רוצה להרגיש את עצמך חזק, ובאמת אתה כל הזמן נמצא תחת לחץ מתמיד של הצטיינות כוונת, של משמעת קפדנית חסרת אנושיות, אתה רוצה להיות טוב ומצליח, ובפועל תמיד אתה צדיין לא.

ביראות הנפולות הללו מתגלה דבר והיפוכו, מצד אחד אתה רחף אתרי זה כאלו כל החשק שלך יבוא כאן על סיפוקו, מצד שני אתה מכניס את כל הנפש שלך לכלא. כך זה הצבא וכך הם כל הטיולים שעליהם אמשין לספר.

מה שבאמת הציל אותי, בסופו של דבר, הייתה נקודת הימשפט הנעלמת, דרישת האמת, החיפוש שבער בי. כל אלו הובילו אותי, את הספינה הרעועה שלי, לתוף מבטחים, לחיי תורה וליראת ה', יראה שכל יום ויום מחייה אותי מחדש.

בסיומו של השירות הצבאי, אירע השבר הראשון בחיי.

שנה או שנתיים לפני הניוס, בהיותי בגיל חמש עשרה בערך,

מה שבאמת הציל אותי, בסופו של דבר, היתה נקודת ה"משפט" הנעלמת, דרישת האמת, והחיפוש שבער בי. כל אלו הובילו אותי, את הספינה הרעועה שלי, לחוף מבטחים, לחיי תורה וליראת ה', יראה שכל יום ויום מחייה אותי מחדש

ינסה להאיר קצת את הנקודה השייכת לליבי בעת הזאת, את האור הגנוז של תורה ט"ו כפי שהוא מאיר את מהלך חיי.

בתורה הזאת אנו יכולים לראות ולהבחין שיש בה חמישה עניינים, וכפי שרבינו עצמו מזכיר ומרנה אותם אחד לאחד: יראה, דעת, תורה שבנגלה, תפילה במסירות גמל ותורה שבנסתר.

"בפעם גדלתי בבית לתורים שלא חיסרו ממני כלום, התורים שלי נתנו לי אהבה ומילאו את ילדותי בכל מה שחשבו שיעשה לי טוב. היו לי חברים וטיולים ולימודים והכל היה הכי טוב

מוצאת של משפחתי מיוחסת, ומשני הצדדים מדובר היה במשפחות שאך דור אחד או שניים קודם לכן היו שומרי תורה ומצוות המקדקים על קלה כבחמורה ואפילו גדולים בתורה. היה לי סבא שהיה רב גדול באחת מעיירות רומניה, נבט שלו היא הסבא שלי, והיא התחתנה עם סבי.

הבת והחתן שלהם כבר היו תופשיים, והשכלה הארוה שעשתה שמות ביהדות אירופה, נבטה גם אותם על מזבח הכפירה. אך הסבא לא היה נראש.

שנים לאחר שהחזתי בתשובה, מצאתי מכתב שהוא כתב לבתי, ממש מכתבים המוכרים לי את היעלים לתרופה שלנו, איה דיבורי התחזקות ואמונה הוא כותב לתו הוא מזכיר שם שהוא עכשיו נמצא בין החסידים והוא מאד מקבל תיזת ושפחה מהשנות איתם, וכמה צריך לשמוח שאנחנו בנים של ה'... באותם ימים ממש הרגשתי שהמכתב גשלה אלי.

אל אותה סבתא הנפתי לביקור אתרי שחזרתי בתשובה, ואני זוכר איך היא פקחה עיניים והסתכלה בתרומה על הכיפה שלראשי; מה עשית? השתגשג? מה יש לך על הראש?

הרמתי את העיניים וראיתי תמונה צנועה תלויה על הקיר ממולי. "סבתא", שאלתי אותה, "מי אלו בתמונה הזו?"

והיא עונה לי: "אתה לא יודע? אלו התורים שלי וזכרונם לברכה".

- "וככה הם גראים? מה זה הפאות והוקן? וכיטוי הראש?"

- "טוב, הם היו דתיים..."

- "אז זה מה שאני בדיק רוצה, אני תווד להיראות כמו התורים שלך..."

היצאה למסע החיפוש...

כבר בתחילת סיפורי, מדגיש לנו ר' יצחק, שכיום אתרי שעבר כאלו גלגלים ותחנות, הוא מעוניין לנסות ולהסתכל בכל פעם מחדש, על כל סיפור היו מנקודת מבט ברסלכאית.

"היום שזכיתי וברוך ה' אני הולך עם התורות של רבינו, אני גותן לכל תורה, בכל תקופה, להסביר מחדש את מה שקרה ואת מה שקורה. בתקופה האחרונה הלכתי בצורה רצינית מאד עם תורה ט"ו, ועכשיו אני ברוך ה' מסיים ושבר לתורה הבאת. בתוך הסיפור אני

ר' יצחק שטרנברג מימין במעמד התחלת הש"ס בכלל חצות בביתר עילית

געגועים רוהניים. פפואה ניו גינאה

לשייל, לחסוך כסף ולהמשיך במסלולו הלאה. ליצחק קסמה ההצעה להפליג ולהתרחק עד אוסטרליה הרחוקה והוא השיב מיד בחיוב.

שנה ותצי, מספר יצחק, שהייתי בתוה אי שם באוסטרליה, מוקף מרתבים אדירים של שדות ירוקים, שטחי מרעה, ערדי סוסים ובקר, עברתי שם וחסכתי סכום עצום שיאפשר לי לשייל ולשייל ככל אוות נפשי.

אבל מיום ליום, אני מתחיל להרגיש צמאון, אני מחפש משהו, ואני לא יודע לתת מענה מספק לעצמי מה בעצם אני מחפש...

כיום אני יודע שזו הייתה שוב נקודת הימשטת הראשונה שהתחילה להתגלות אצלי. חיפוש זה משפט, כי חיפוש נובע ממקום שצריך אמת וצדק, אני רוצה להגיד לעצמי מה אני עושה, זה מתחיל לדחוף אותי לחפש משהו שאין לי.

החלטתי לשייל בכל המקומות שהאדם המתדני לא הגיע לשם, לפקוד את אותם מקומות שהציוויליזציה והאדם הלבן עדיין לא דרך שם.

כך מצא את עצמו איציק, עושה את דרכו בליווי חבר נוסף, לעבר אחד האיים הממוקמים ליד אוסטרליה, מפואה ניו גינאה. אי זה גדול מי שלוש מאות משטחה של ארץ ישראל, וגרים בה כמה מיליוני נפשות. אוכלוסיית האי מונה למעלה מעשרות שבטים שונים, ובפי תושביה

אם הייתי מתבקש להצביע על נקודת ציון דרמטית ששינתה את חיי, אומר לנו ר' יצחק, הרי זה אותו שיעור בשעות הבוקר המוקדמות באותו בית כנסת שבינות להררי השומרון בעיירה הצנועה עמנואל. ר' נתן ישב כשסביבו ישובים המתפללים ובולעים בשקיקה את דבריו. הוא ביאר את אחד הסיפורים בספר "סיפורי מעשיות" כשמפיו קולחת אש

חלתה אמי ז"ל בלוקמיה, מחלה קשה מאוד. הרוסאים לא העניקו לה סיכוי ולו למספר חדשים, אך היא האריכה ימים ונפטרה רק לאחר שסיימתי את הצבא.

פסירתה מיד אתרי שיצאתי מהמסגרת האחרונה, לוותה אצלי בתלם וקושי רב, הייתי קשור אליה בפשי קשר ממש חזק. כל שנות נעוריי היא העניקה לי את כל האהבה של אם לילדה, ועכשיו, אחרי שנפטרה, הרגשתי לבד בשלום. התחלתי לחפש מה אני עושה עם עצמי. המילים שאחרי הצבא להם ציפיתי, קיבלו עתה משמעות עמוקה בהרבה.

הניצוץ מוצת באי הנידח

למשפחת שטרנברג היה לב יחודי עם שתמיד היה תפץ לעזור לזולת. באחת ההזדמנויות שגלגלה והשגתה לידיהם, נפלה לתשומת ליבם משפחה שהייתה זקוקה לעזרה באופן נואש. הוריו של איציק אימצו את אותה משפחה לליבם ודאגה להם במסירות למגורים ולטרגמה עד אשר אותה משפחה מצאה מטה לחם ומשען כלכלי. אחרי כמה שנים עזבה אותה משפחה והיגרה לאוסטרליה הרחוקה, שם בנתה לה חווה וקלאית המשתרעת על פני כמה מאות דונמים. עכשיו פנתה אליו משפחה זו עם הזמנה מאירת פנים לתווה, שם יוכל לעבוד וגם

לא נולדתי בשביל להיות עץ. הרי ההימלאיה

של תורה ט"ו. בתורה שאני לומד אני רואה שרבינו מדבר על דעת, דעת שהוא שורש היראה, ואני באמת חיפשתי דעת, ומצאתי את הדעת של הסטרא אחרא. זה חלק מהתהליך שבסופו אני מוצא את הדעת האמיתית של היראה, את ההתגלות של השכינה, של התורה, של הצדיק שמגלה את התורה הכי נמלאה והכי מתוקה.

יום אחד המורה אומר לי שהוא מתכוון לצאת לנסיעה ארוכה כך שהוא יעדר למספר חודשים. היגשתי שאני ממסס את ההחלטות, והתעקשתי שיספר לי להיכן הוא נוסע. הוא סיפר שהוא צריך לבקר שוב אצל המורה שלו, שהוא בעצם המורה הגדול של כולם, לתקופת לימוד נוספת ומשלימת. אותו איש רחם טומאה, גר בהרי ההימלאיה אי שם בצפונה של הודו, ומחמת תחנוני הוא הסכים לצרף גם אותי לנסיעתו לשם.

יצאנו לדרכנו. אנו מצמינים ומתרחקים יותר ויותר מכל מקום של יישוב עם כל קילומטר נוסף שתולף מאחורינו. מסביב רק הרים עצים וחיות. כל האופק ירוק מאיים, שבילי עפר צהובים, עננים רשמש...

עובר יום, עוברים יומיים, ואני מגלה שכזה

**היו לו כמה חברים
שחזרו בתשובה, הם
סיפרו לו שיש מעיין
בצפת, קוראים לו
מקווה האר"י. ישנה
הבטחה, הם אמרו
לו, שכל מי שיטבול
שם - לא יסתלק
מהעולם בלי הרהור
תשובה, והם שכנעו
אותו להצטרף איתם
בהזדמנות הראשונה
לנסיעה אל אותו מעיין**

אם אני מתבונן בה לפי המשקמים של תורה ט"ו, אומר לנו כיום יצחק, הרי שהייתי חייב לעבור בתוך הצד המוקד, בתוך הילצמית הזי,

מדברים למעלה משמונה מאות שפות שונות (1), ישנם שבטים רחוקים שמעולם לא ראו את האדם הלבן הבא מאירופה, צורתם משונה והלך חייהם כשל חיות ובהמות.

באותה ההסתקאות מצא עצמו יצחק מלווה ביליד מקימי, מגיע לשכם נידח החי בכפר שסמוך לעיר הבירה.

וכך הוא מוצא את עצמו בלבו של אותו מאורע שעמו נפתח הסיפור שלנו. המלווה שעומד במרכז המעגל דורש בהתלהבות למקומיים הנבערים, האצבע שמורה שוב ושוב עליו ועל ידידו הישראלי הנוסף כשמושפעת המילה 'יורעאל', הגיסרה שנכנסת לסעולה, תחושת הזרות שמוצפת והנעצרים לאלוקים חיים.

התלתי שאני ממשך לתאילנד, אני ממשך בחיפשי, והפעם אני רוצה להכיר עוד... תחישו בעיני...

מתאילנד להודו

כשהגעתי לתאילנד היקסמתי.

איזה שקס ושלווה עממה את הארץ הזו. היה נראה לי שכאן אשאר עד סוף ימי, הייתי לחוש אז לעצמי: איזה אנשים עדינים, הם כל כך שמחים, כל כך מתנגמים יפה אחד עם השני. זה המקום שבו אנורו

יום אחד אני משייל באחד החופים, הולך והולך... אחרי כמה דקות של סיול אני שם לב לפינה שבה אנשים יושבים ומדברים, עוסקים במשחק כלשהו. אני מתבונן באנשים, ופתאום אני רואה את אחד התאילנדים קם על חברו ופשוט מנסה להרוג אותו. כנראה שתחבר רימה אותו תוך כדי משחק ובדגש אחד הפך המנומס הדגול הזה לחיית סרף.

רעדתי בכל גופי ואמרתי לעצמי: איזה רוע מסתתר מאחורי הסוב והנימוס המתקת הזה, הנה הוא התהפך בשבירר שניה והפך מחבר לרוצח בקדבתם של כאלו אנשים אמור להיות אפילו רגע.

גם על מקרה זה, אני מתבונן כיום ורואה את כוח המשפט, את נקירת המשפט שיש לכל יהודי, שהיא היא זו שעוררת אותי לראשונה להתנער מהשקר ולהכיר דרכה את האמת.

התלתי שאני נוסע להודו.

האמת היא שמלכתחילה הייתה הודו התחנה העיקרית המתוכננת.

שם לכאורה אמצא בוודאי מרובע לחיפוש...

כל מי שמגיע להודו מתפש את השיטות הדיחוניות שמוצעות שם לכל דורש, וגם איציק הולך ומחפש איזה 'מורה רותני' שילמד אותו את רזי הנחיים...

הלה, כנראה תלמידו של אותו מורה, השיב בחיוב.

למותר הבנתי מדבריו שהמורה לא ישוב לכאן בחודשיים הקרובים.

כששאלתי את האיש לסיבת הדבר, הוא סירב לענות, ולי היה נראה שהוא מסתיר ממני דבר מה, שכנעתי אותו, ושכנעתי, ובסוף הוא סיפר: מדי פעם מנסה אותו מורה להשיג את דרגת הנחש, כידוע הנחש מסוגל לשכב כמה חודשים במעבה האדמה כמעט ללא נשימה. אותו מורה התאווה להיות כמו נחש שאינו נוקק לאכילה ושתייה, מספיקה לו נשימה מרעשה במעבה האדמה על מנת להתקיים ולשרוד שלושה חודשיים עכשיו - הוא ממשיך ומספר, כאילו היה מדובר על טיול בוקר סתמי - הוא נכנס לאדמה ועוד כמה חודשים אני אעזור לו לצאת... הסתכלתי עליו בחוסר אמן מוחלס...

אתה בסתם בתוך האדמה? לא יכול להיות? הוא מצמצם את עיניו, נועץ בי מבט עקשן, ואומר אם אתה לא מאמין, אראה לך מחר.

למותר אני יוצא מהבית מלווה באותו חוד, הוא מוליך אותנו מרתק הליכה גדולה, שתאום הוא נעצר, ומצביע. באותו הרגע אני מתחלחל כולי, אני רואה זוג רגליים הודיות שחורות מכובצות מתוך הבור התודי... אדם קבור תי... כאן - אומר החודי - הוא נמצא כמו נחש, כמו עץ שהשורשים שלו נושמים מהאדמה חמצן, כך גם הוא נושם.

ואז עולה מתוכה שאלה אילמת -

זה כל התכלית שהאלוקים ברא אותנו כבני אדם, כדי שכסוף נגיע למדרגת הנחש או העץ?

אם כן, למה היא לא ברא אחי מלכתחילה עץ שנורשם מהאדמה ולא צריך לאכול לחם עם ויתנים?

לא יתכן!!!

מכאן הדרך הייתה קצרה לתחנה הבאה במסלול חיי...

טיבט - הגילוי המפעים!

בפגונה של הדו נמצא חבל ארץ הנקראת טיבט.

בתבל ארץ זה ישנו מלך, שנושא בכל יום בין השעה שלוש לחמש דרשה רוחנית על תכלית החיים ועל האלוקים והבריאה.

כששמתי את מעמיי לשם, רציתי להקשיב לדבריו, חשבתי אולי כאן אמצא טיף טיף את התכלית הרוחנית אתריה אני כל כך מחפש.

עברו כמה שבועות אני נמצא בטיבט ומחבה ליראש השנה של הטיבטים. בתג זה,

הכי גדולה שבאפשר, הם פשוט מבטלים את כל החושים ואת כל הכוחות לכוח שה' נתן לגוף, ואז מה שקורה הוא שהגוף מגלה יכולות לא רגילים, אבל אין בכך שום גדלות רוח אמיתית, הם לא מגלים את מה שיש מתוך לגוף, את הנפש והרוח, אלא הם מגלים עוד יותר את תכונותיו הפרצמיות של הגוף הבהמי.

אתרי כמה שבועות תודנו למרכז הדו, אני שגיליתי את השקר של המורה הקודם שלי, והחלטתי שאני צוב אותו ובתודמנות הראשונה אלך לי עוד פעם למורה הרוחני הגדול אצלו הייתי, ושם אעשה את עצמי לתלמידו.

עברו כמה שבועות, הצטיידתי במפת דרכים, למדתי את הדרך, והחלטתי ללכת למורה הגדול.

מספר ימים הלמו והנה אני מוצא את עצמי נוקש במעם השניה על דלת ביתו החומה והכבדה של המורה, אני נוקש ונוקש ואין מענה.

לא תתייאשתי, נקשתי ונקשתי, בסוף מישתה פתח דרך צר ושאל לרצוני.

היכן המורה? שאלתי.

הוא איננו כאן...

האם אוכל לישון כאן הלילה? הגעתי מרחוק ואין לי מקום לישון...

אתה זה בעלמים לי תפצי ערך חשובים. זה התחיל עם חלק מסיים מהמצלמה שנעלם, ממשיך לכרטיס שתפס רגליים וברח מהארגן, ונגמר בשק שינה שעבר לרשותו של המורה הרוחני. שד לא תפסתי כמה הם גבבים ומדוהתים, אבל כן הבנתי שהמורה הוא הגנב, ללא שום בושה ושום מורא.

זה היה עוד לימוד, שבו הבנתי לאיסי את תרבות הלקיחתי של אותם גויים שחושבים אך ורק על עצמם, ההפך הגמור מתורה מיו שבה אנו לומדים כמה האדם צריך לא לחשוב על תועלת עצמו, להתרתק מהנביחה הכלבית של ה'הב תב', אבל שם, המורה הרוחני והמאור התגלה בדגעים קטנים כגנב ומושתת לכל דבר.

בהרי ההימלאיה

הגענו אל המורה הגדול ושם ראיתי דברים שהם כאילו בלתי אנושיים, זה נראה כאילו הוא יכול לשלוט שליטה מלאה על הגוף, סיפרו למשל שהוא יכל להגיע לקטניות לגובה עצום ולהישאר כמה שניות באוויר. אז זה הדהים אותי אבל כיום ברור לי שזו בכלל לא שליטה על הגוף, וההיפך הגמור: זו ההתבטלות המלאה והמחלת אל הגוף, זו התנגשות והסתאבות

באותם השנים גם זכיתי ללמוד בחברותא עם הרה"ח ר' דן בינדר שליט"א את תורת רבינו ב"ליקוטי מוהר"ן", למדתי כיצד ללמוד בעומק העיון על פי דרכו הסלולה של רבי אברהם בן רבי נחמן מטולטשין, כיצד הולכים איתם בחיים, יום יום שעה שעה, וכיצד כל החיים מקבלים תמונה אחרת לגמרי עם האותיות השונות של כל תורה ותורה

בהבנה, הוציץ לי להישאר מספר ימים אולי אכיר מקרוב יותר את מיי הישיבה ואשנה את דעתי.

הנהלת הישיבה הצמידה לי ליומיים שלושה בתור שילוח אותי בצעדי הראשונים ויקל עלי את ההסתגלות.

אותו בתור היה קפדן וצפוקן, שדאג ליראת השמים שלי ללא מנוחה.

כל דבר לווה בגערות וצערות - "תברך על האוכל", "לא ככה מברכים", "בכוונה גדולה"...

אחרי יומיים בלתי נסבלים ארזתי את חפצי וברחתי. לפי תפיסתי לא תיתכן מציאות שבמקום שכה אמצא את אשר חיפשתי.

מעין התשובה...

החלטתי לברוח מכל זה וללמוד מקצוע. בפועל ברתי מה... אליו

הלכתי ללמוד סבחות שף, הייתי עובד במסעדות מהבוקר עד הערב. את מקום מגורי בגינתי, אני יחד עם חבר נוסף, בעשר

בסוף, אחרי הרבה התלבטויות, עליתי לירושלים, פניתי למרכז מידע ובידרתי על ישיבה לבעלי תשובה. המקיד במקום הפנה אותי לאחת מהישיבות הפובילות בתחום.

אחרי מתצית שעה מצאתי את עצמי, עומד בפתחה של ישיבה, ללא כיסוי ראש, עם שער ארוך נבון ומבוויש. רגע עמדתי בהיסוס מאחרי דלתות התיכל. נגשתי ופתחתי.

המחזה שראיתי לא נעם לאנני ולעיני... ראיתי חברותות, צמד לומדים יושבים ומתכתשים האחד עם רעהו בהבנת דברי הגמרא. כל אחד צופק, מתווכח, מנוסף בידיו בלחט, הרגשתי ממש מאויים.

זה רחנתיות? ככה נראים אנשים רחנתיים? זה לא הסתדר לי.

בצדו של התיכל התנתתי ביהודי מבוגר עם ארשת פנים הייבנית ומאירה. הוא סימן לי בידו לגשת והתעניין בשלומי, שאל אותי מהיכן אני ולמה באתי. תבטתי בפניו את התרשמות הברתפת שלי מאופי הלימוד הצעקני תוה שגם המריע מעט לשיחה בינינו... הוא הביט בי

כפי שסיפרו לי, עוברים כל המאמינים אצל המלך להתברך מפיו ולכבו איתו כמה דקות ביחידות. לרוב, מביעים בפניו משאלת לב כמוסה. המשאלה שהייתה צפונה בליבי הייתה להתקבל לחוג מאמיניו המצומצם המקורב אליו, תכנתי אפוא לבקש זאת במפורש ממנו וקיוויתי מאוד שיסכים.

הגעתי אליו באותו התג, נכנסתי לתדרו והא קיבל אותי במאור פנים.

הוא פותח את פיו ומפתיע -

-מאיפוא אתה?

-מישראל...

-אתה מישראל? אתה יהודי? או מה לך פה? אתה לא צריך אותי...

-למה... אבל רציתי מאוד להצטרף אליך ואל קהל מאמיניך?

-אתה לא צריך? יש לכם תורה ארץ ישראל? אתם לא צריכים כלום...

הזכיתי בהלם.

ארץ אשר עיני ה' אלתקין בה

תלפו כמה ימים, בקרשי התאוששותי מהחוויה המפתיעה, העציב אותי מאוד הסירוב המחלט. אך בשל הכסף שהתדלדל וגעגעיו של אבי, החלטתי לחזור ארצה.

חודתי, ניסיתי לצאת לעבוד, אך דבריו של מלך סיבט המשיכו להלוט במוחי.

"יש לכם תורה, אתם לא צריכים אותי..."

מה זו התורה הוזה אני לא ידע כלום, אבל לא כל כך מפתה ומגרת אותי לנסות להתחיל.

אצבעותינו. קניתי אוטובוס ריק, כמו קראון נטוש, שיפצתי, הוספתי תיקנותי, והנה בית לתפארת. שני תורים גדולים, מטבח, וכל מה שאדם לא יכול בלעדיו. שכרתי איזו תצר בשכונת רמת הדר ושם מיקמתי את היחלה החדשה...

תחושת החיפוש שלי התחילה לשקוע. הרכב הניע והנד הפך לבית קבוע... התחלתי לחגוג, להתרועע עם חברים, מנסה למצות את מה שהיי הגשם מציעים. פעם, תוך כדי בילוי משותף, הציעו לי שני תברים להצטרף מדי שבוע לשיעור תורה בתל אביב. הם סיפרו שהרב שמוסר את השיעור הוא מרתק במיוחד, מספר בשוב טעם את סיפורי התנ"ך, קצת הלכה, קצת תסידות...

לא כל כך הבנתי במה מדובר אך נמשכתי והלכתי. זו הייתה הפעם הראשונה שהתורה התגלתה אליי, ואני רצתי איתה... רבינו בתורה ט"ו מדבר על הדרגה של תורה שבגולה שזוכים על ידי המשפט, ואני חושב שזה גם בחינה של תורה שבגולה, כי זה כולל את עצם ההתגלות של התורה שמתגלה לאדם.

לא יודע להסביר איך ולמה אבל הסיפורים הלכאורה כל כך פשוטים, אותם סיפורים שכל ילד בן חמש מכיר אותם בעל פה, הסיפורים על אברהם ועמק השידים ויצחק ואבימלך ואנשי גר - הילכו עליי קסם. הוא תיבל את הדברים עם הסברת מושגי יסוד בקבלה, שמעתי שם לראשונה על מידת החסד ומידת הגבורה והשילוב ביניהם, פה ושם הוא היה משחיל הלכות מעשיות. לא הבנתי הכל אבל התחברות שלי לדברים היתה מותלסת. פתאום הרגשתי שאני מתחיל להכיר את האזור המיוחד

של תורת ישראל.

יום אחד אני מגיע בסוכות לאוטובוס-בית שלי, זה היה צוד לפני התהליך המינמלי של קבלת צול מצוות, והנה אני רואה שהתבר בבניין לידי בנה סוכה יפה במרפסת. עלייתי לבקר אותו כשאני מתעניין בקול מה גורם לחילוני גמור לבנות סוכה לתפארת. הוא הזמין אותי לשבת בסוכתו וסיפר.

היו לו כמה תברים שחזרו בתשובה, הם סיפרו לו שיש מעיין בצפת, קוראים לו מקוה האר"י, ישנה הבטחה, הם אמרו לו, שכל מי שיטבול שם - לא יתלק מהעולם בלי היהודי חשובה, והם שכנעו אותו להצטרף איתם בהדמנות הראשונה לנסיעה אל אותו מעיין.

אותו חבר השתבע, נסע וטבל. אחרי שטבל ביקש להתחזק במשהו, ומכיוון שהתאריך היה ערב תג הסוכות, הוא החליט לבנות סוכה.

שמעתי את הסיפור, הודיתי על האירוח בסוכה ונפרדתי לשלום. ירדתי ליחלה שלי והתכוננתי לשינה, עליתי על יצועי אבל הסיפור על המעיין לא נותן לי מנוח. אני מנסה לדחות הצידה את המחשבות החדשות האלה ואומר לעצמי: הרי אין דחיפות לעשות את זה הדג, אני עייף כעת מאד, נשאר את זה לזמן אחר. אולי אפילו למחר עם בוקר. מה בוער עכשיו?

אבל אני לא גרדם, משהו במעמקי לבי הודקף פתאום מלא קיפתו והחליט להתעמת עד הסוף: יצחק, לחש הקול ולא הרשה, מה לא ניסית, איפוא לא היפשת, אוסטרליה, תאילנד, תודו, טיולים, בילויים, ישיבות, מורים רומניים, שישירים, אולי עכשיו הגיעה

ההדמנות והכונה?

אני מנסה להסיח דעת, אבל ללא הצלחה. קמתי מהמיטה, שטפתי פנים ויצאתי לצפתו מחוגי השעון הצביעו על השעה שתיים בלילה. מאוחר. מאוחר מאוד בשביל לעשות את הדרך עכשיו, אבל ההחלטה כבר נמלה.

אחרי שהתגלגלתי ארבע שעות במרמסים, הגעתי עם שורר לפתחו של מקווה האר"י בבית התיים בצפת, הסתכלתי סביבי, "עכשיו אני צריך לטבול", אמרתי לעצמי.

ומדיבורים למעשה. מרוב התרגשות אפילו לא נתתי את דעתי לקוד העז, וטבלתי וטבלתי וטבלתי... מהשעה שש עד שבע רצוף, מאות טבילותו

יצאתי מהמקווה והרגשתי כתינוק שגולד. מתאום הרגשתי שתסר לי משוה. מה חסר? פשוט מאד: "אין לי כיפה" צעקתי בקול. "אולי יש לך כיפה", שאלתי אדם שנכח שם, לא, סליחה... אבל ממש לא.

"אז מה אני עושה?", נזעקתי. ממש לא יכולתי בלי... "איך אני מוצא עכשיו כיפה?"

הוא מהרהר קצת ומפנה אותי לחנויות שפותחות בשעה זו את שעריהן.

שמתי יד על תראש, רצתי ורצתי, התנשפתי... הגעתי אל פתח החנות, היא נפתחה ממש זה עתה, אני "מסתער" על הכיפה הראשונה שצדה עיני, מניח אותה על הראש וממהר לשלם ולצאת אל מתחת לשמים המכתילים של צפת עטור במה שלא יכלתי מתאום לדמיין יותר כיצד ניתן להיות רגע אתו בלעדיו...

אתה יהודי? סע לארץ הקודש. ארמון המלוכה בטייבט

העיר צפת

מקוה האר"י

בכוחות עצמו בלי להסרית את המוכר יתר על המידה... המוכר, משום מה, תלה בו עיניים גדולות ותמחות. אחרי מספר רגעים הוא התעשת: "זו לא הציצית שמתאימה למידותיו של אדם מבוגר", הוא אומר לו, "זו ציצית של ילדים".

"...ומה אתה תושב שהנני?", השבתי מיניה וביה, "אני אכן ילד. נולדתי לפני שבועיים".

חודשיים תמימים לבש יצחק את אותה ציצית שבמרוצת הימים גם התרחב מעט פתח הצווארון שלה ואפשר לה לנחות על הכתפיים ביתר קלות... עד שקלט עד כמה העניין כולו מבחך והחליף אותה באחרת.

לא שזנים היו פני הרברים כאשר הגיע תורה של השבת. באחד משיעוריו סיפר הרב על קדושת השבת ועל המצווה המיוחדת של קידוש. כאשר יהודי בא הביתה בליל שבת, לימד הרב, הוא מוזג כוס יין ומקדש. יצחק החליט על אתר לאמץ גם את המצווה היקרה הזו.

הוא יצא לתנות הסמוכה, משוטט בעיניו בזריזות בין המדפים ומבחין בבקבוק כרסנני שמכיל חמש ליטר יין. זה מצא תן בעיניו, שלם ונשא את המשא אל ביתו.

הגיע ליל שבת, יצחק מעמיד את הבקבוק ברגש רב על השולחן, ממלא כוס גדולה,

יצאתי מהמקווה והרגשתי כתינוק שנוולד. פתאום הרגשתי שחסר לי משהו. מה חסר? פשוט מאד: "אין לי כיפה!" צעקתי בקול. "אולי יש לך כיפה", שאלתי אדם שנכח שם

שהיא תולמת למידותיו באופן מושלם הוא מקבל כאשר חוסי הציצית מסתיימים בדיוק בקו התגורה... הוא מחדד לשלם למוכר, נהנה שצלה בידו לדלג על שלב הייעוץ ולהסתדר

הציצית והקידוש

מכאן התחילה הדרך להיסלל לאט ובעקביות. עוד מצווה ועוד מצווה, על כל אחת הוא שמח כעל כל הון.

היו מצוות שהוא רכש אותן בתמימות מעוררת צחוק והתפעלות גם יחד. היה זה למשל ימים ספורים לאתר אותה טבילה בצפת, הרב שאת שיעוריו כה חיבב שוחח על מעלתה וסגולותיה המיוחדות של מצוות ציצית הקדושה הנפלאה שהיא משפיעה על האדם הלוכש אותה. יצחק נמלא בהתלהבות, הוא נכנס עוד באותו יום לחנות בגדי ומשתקי ילדים בבני ברק ורואה את העמודון העגלגל שמסביבו תלויים ציציות קטנות עם תנפסי צבע שונים ומגוונים. אחת מתן נראית לו יפה במיוחד והוא מסיק כי אין מתאימה ממנה בעמל רב הוא מצליח לתחוב את ראשו טבעד לצווארון שיועד במקורו למידתם של זאמסי העם... את האישור לכך

אומר מתוך הסיוד את ברכת הקידוש ושונה מן הכוס עד תומה. אלא שכאן רק מתחיל הסיפור... יצחק היה בטוח שאם יש בכוחו של היין להמשיך את קדושתה של השבת, הרי שכמה ששחתיים מטנה בכמויות גדולות יותר - כן נמשכת קדושת השבת עוד יותר ועוד יותר, וממחשבה למעשהו יצחק מזג אל כוס הענק עוד ועוד והבקבוק הענק עוד יותר כבר כמעט התרוקן לחלוטין. הוא התחיל לרקוד ולשמוח בסוג של שמהו שלא תכיר עד כה, הוא רקד כך, לבדו, עד שתיים אחר הצות ולאחר מכן נרדם...עד מוצאי שבת. כנראה זו היתה הדרך בה זיכה אותו השם יתברך לא לחלל את אותה שבת. שכן הוא היה אז בעל תשובה מרי העושה את צעדיו הראשונים ועדיין לא ירדע מימינו לשמאלו בהלכות שבת.

מצפת לעמנואל - למצוא את החיפוש

עברו כמה חדשים ויצחק כבר מצא את עצמו בין כותליה של ישיבה לבעלי תשובה בצפת. שמה של הישיבה היה יתרו התשובה, משם הוא עבר לישיבת אור יקר.

באותם ימים הוא זכה להתעלות כדבעי בלימוד התורה כשהוא שם דגש מיוחד על קניית בקאות בהלכה, אך בכל זאת הוא מרגיש כי משהו, עיקרי מאד, חסר מן הספר. הוא לומד, הוא מתפלל, אבל "זה לא זה"...

יום אחד הזמין אותו חבר, תושב עמנואל, לשבות איתו בביתו. אותו חבר תוד אף הוא בתשובה והפך להיות חסיד ברטלב לבני המתמסס לאורו של הרב החסיד ר' נתן ליברמנטש שלישיא. הגעתי לשבת, התפללתי איתו בצוותא חדא בית הכנסת של חסידי ברטלב במקום, תפילה שהשרתה עליי אווירה מיוחדת במינה, אך ההפתעה הגדולה חיכתה לי בשיעורו של ר' נתן ליברמנטש אחרי תפילת שחרית.

אם הייתי מתבקש להצביע על נקודת ציון דרמטית ששינתה את חיי, אומר לנו ר' יצחק, הרי זה אותו שיעור בשעות הבוקר המוקדמות באותו בית כנסת שבינות להררי השומרון בעיירה הצנועה עמנואל.

ר' נתן ישב כשמיניו ישובים המתפללים ובולעים בשקיקה את דבריו. הוא ביאר את אחד הסיפורים בספר "סיפורי מעשיות" כשמסוין קולחת אש. זו לא היתה אש רגשנית וסוערת אלא אש עמוקה, אש יסודית, אש עקשנית, אש של ערגה שלא פוסקת לקביה, לתכלית. זה היה נהר של אמת בושרת. ישבתי ופשוט התחשמלתי. כאילו מישהו הנחית עלי מכת אור של השק והתשרדות שלא קיימים ולא נמצאים

ר' יצחק בתיקון הכללי העולמי בעיין הקדוש

בשום מקום עלי אדמות. באותם רגעים לא היה לי כל ספק שישה אשב כי איוותיה". אלו היו הרגעים שרבינו הקדוש, אור האורות הנחל נובע מקור חכמה, תמס בידי וזיכה אותי להציץ פנימה אל היכלו.

עוד באותו החדש השתקתי את מגורי לעמנואל ומאו התחילה אצלי מסכת של חיים חדשים. בעמנואל למדתי מהו הצות ומהי שפת התבודדות, מהם שיטורים קבועים, מהו תפלה בכוח ומה כוחה וסודה של האמונה וההתקשרות לנשמתו של רבינו הקדוש. הפכתי והייתי לאיש אחר.

באותם השנים גם זכיתי ללמוד בתברותא עם הרה"ח ר' דן ביגוד שלישיא את תורות רבינו ב"ליקוטי מוה"ר"ן, למדתי כיצד ללמד בעומק העיון על פי דרכו המלולה של רבי אברהם בן רבי נחמן משולמשיין, כיצד תלכים איתם בחיים, יום יום שעה שעה, וכיצד כל החיים מקבלים תמונה אחת לגמרי עם האותיות השונות של כל תורה ותורה.

ממשיך לחפש...

ומה היום הרב יצחק?

היום אני ברוך ה' גר בעיר ביתר עלית ולומד בכולל הצות של הרב יהושע מאיר חייש שיחי, משתדל ללכת עם התורות של רבינו, לחיות איתם את החיים ולחפש בכוחם את השיית ואת רוח קדשו של רבינו הקדוש. התהלכו את השיטה שלנו בכך שכל תורה זו הסתכלות חדשה על כל החיים, ואני מנסה לראות את זה ללא הרף, ללקוח את החיים שלי בכל פעם מחדש בהתאם לאותה תורה שעמה אני הולך באותה השת.

הרגמתי במהלך השיתה כיצד אני משרש למפרע את מסע חיי לאורה של תורה זו - תורה סיו שעמה אני הולך כעת, אך גם על החיים העכשוויים אני מסתכל מבעד לאותה עדשה. אני מתחיל כל יום את היום שלי בחצות לילה עם התבודדות ומשפט. כך אני זוכה להעלות את היראה לרצת שבלב, אתר כך אני חוזר לכולל ומנסה להיכנס לתוך התורה שבנגלה בהתחדשות גמורה.

מתוך זה אפשר כבר לזכות לתפלה במסירות נפש, ומשם לתורת הנסתר, לסודות התורה של רבינו, של הליקוטי מוה"ר"ן, האם יש חיים יותר מאידים מאלו?

הי יכבו בזכות רבינו הקדוש ללמוד וללכת עם כל תורתו הקדושים בעיון, ליישם אותם בחיים, ללמוד וללמד ליישם אותם הלכה למעשה בכל זמן וזמן לפי התורה הנלמדת.

זו לא היתה אש רגשנית וסוערת אלא אש עמוקה, אש יסודית, אש עקשנית, אש של ערגה שלא פוסקת לקב"ה, לתכלית. זה היה נהר של אמת בושרת. ישבתי ופשוט התחשמלתי כאילו מישהו הנחית עלי מכת אור של חשק והתעוררות שלא קיימים ולא נמצאים בשום מקום עלי אדמות. באותם רגעים לא היה לי כל ספק ש"פה אשב כי איוותיה". אלו היו הרגעים שרבינו הקדוש, אור האורות הנחל נובע מקור חכמה, תפס בידי וזיכה אותי להציץ פנימה אל היכלו

אנא זמ למה

לעבור את הירדן • אור בהירות דרכי התשובה,
הנסללים מתוך ההתרחקות שעל ידה ההתקרבות,
לבוא להתוועד באהל הצדיק האמיתי, כי "על
ידי זה בעצמו שבאין עליו בזיונות ושפיכות
דמים עדיין על שהוא אוהז את עצמו בהצדיק
האמת. מזה בעצמו ראוי לו להבין בפירור
שעדיין יש לו תקווה גדולה ואחרית טוב ונפלא
מאוד מאחר שעל כל פנים הוא מאמין בהצדיק
האמת שהוא בתכלית נקודה עליונה" • תורה ו'

סיפור התקשרות

חודש אב תשע"ז מושב ירדן

טנדרים עמוסים פרקו בזה אחר זה מספר משפחות צעירות בפתחו של מתחם צימרים משובב עין. תמונות אלו אינם מהמראות הנדירים הפוקדים את המושב המנומנם והעיף בכל שלהי דקייטא... יש שלושה שבועות בשנה בסך הכל שבו המושב מתחדד מחדש וקול מצהלות הילדים מתגברים על קרקורי התרגולים.

ט

גם משפחתו המורחבת של יענקי מ. הכוללת את הוריו אחיו וגיטיו היטלטלה השנה ממרכז הארץ והצפינה הרחק הרחק כדי לאסוף כוחות מחדשים, לנות קמעא, ולהתחיל את זמן אלול מחדש.

יענקי מירעינו, הוא בן למשפחה חסידית חשובה, שבשנות בחרותו סלל את דרכו אל נתיב הקדושה, המוביל להיכלו המופלא של רבינו ותלמידיו. אם נחזור מעט אחורה, לא הייתה קלה הדרך, הרבה צער וקושי היו מנת חלקו של יענקי. הדרך לא הייתה קלה, היא לוותה בטענות ומריבות, בשכנועים ארוכים אל תוך הלילה, תוותר... לך בדרכם של כולם, אך יענקי לא וויתר, הוא התגבר על הכול וזכה לדלג על כל המכשולים שנצבו בפניו ולקפוץ אל מימיו הרעננים של הנחל.

עברו שנתיים ימים והוא זכה להקים בית בישראל, ולאחר חתונתו הוא יכול היה לשקוע עוד יותר בדרכו החדשה והמתחדשת. כך ברבות הימים הוא הפך להיות בשך מבשרה של חסידות ברסלב, עמהם למד ואף התפלל. מתוקף אמונתו העצומה ברבינו ועצותיו, חשב יענקי בליבו שוב ושוב, איך אפשר בלי?? איך ניתן לחיות חיים אמיתיים, חיים עם תורה ויראת שמים, בלי להיות קשור בקשרי אמיץ וחוק לאותה נשמת פלא, לאותה תורה נוראה, ולאותם עצות חיים שאין להם תחליף.

פליאה דעת ממני...

יענקי מספר:

"לא היו לי הזדמנויות רבות במהלך שנות נישואי, לשבת יחד עם גיטי ואחי שאינם חסידי ברסלב ולהכיר את הלך חיייהם מקרוב, הזדמנות זו הגיעה באותה חופשה אליה יצאה המשפחה, וזו לא הייתה כלל חוויה קלה".

אחר יום או יומיים בהם שהינו ביחד הרגשתי שמהו עמוק מציק לי, כמו אבן גדולה שיושבת על הלב ולוחצת חזק חזק... הרגשתי משהו שאני לא מסוגל להסביר למה, אבל הוא פשוט לא נותן לי לנות ולחיות בשלווה, גוש ענק שחוסם לי את הגרון, ולא נותן לי את האפשרות אפילו להסביר לעצמי מה קורה איתי.

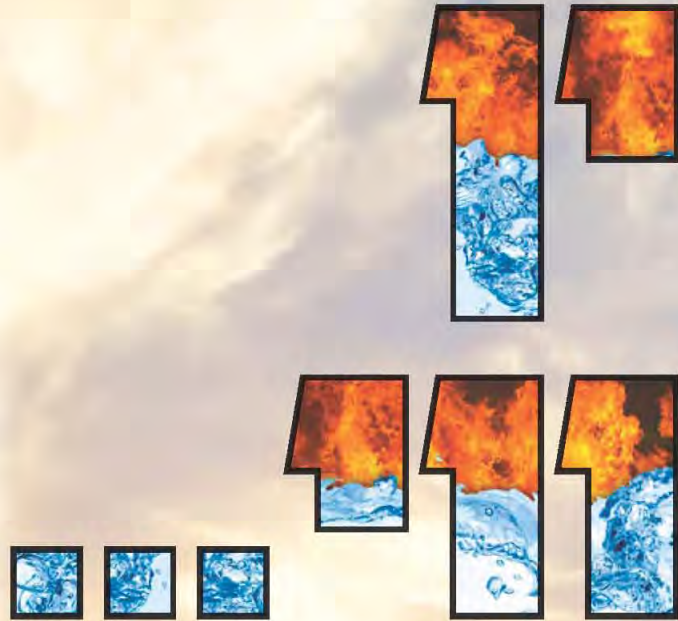
כל שעה שעוברת, אני לכאורה במקום הכי נפלא, חורשה שטובלת באינספור גוונים של ירוק, אבל כל זה ממני והלאה, בקיצור מה שאני מרגיש זה שלא טוב לי, ואני רוצה לתפוס את החפצים ולברוח... אני יושב עם עצמי, מנסה לחשוב מה קרה לי ולא מצליח לתפוס.

וכשאני מגיע למצב כזה אני מבין שאני צריך דחוף להתבודד.

באותם ימים ממש הצטרפתי ללימוד הכללי שהתחיל להתפשט בקרב אנשי שלומינו, זו הייתה הפעם הראשונה שהשתכנעתי שעלי ללכת עם תורה, לטבול בה עם כל רמ"ח אברי ושס"ה גידי, ולחפש ברצינות מה רבינו אומר לי, ליענקי כפי שהוא עכשיו מתמודד עם כל מה שקורה איתו בשנה זו וזו, בחודש זה וזה, ביום זה וזה, ברגע זה וזה.

וכאשר הבנתי שאני חייב התבודדות ארוכה, החלטתי לקחת איתי גם את תורה ו', חוברת קטנה שלקחתי לימי החופשה.

הגיע עת ערב, התפללתי מנחה ויצאתי בשקט, מחפש להיכן אפשר ללכת.

בגוון ארגמני עז, צבע שמבשר על חודש אלול הקרוב. אני עדיין מתכה לתשובה, איזה לחישה מבפנים שתסביר לי למה אני כל כך מבוזה, מי מבזה אותי, ולמה כל כך קשה לי.

חשבתי על אלול שמתקרב, על ראש השנה, ועל כל השינוי שקרה לי בשנים האחרונות. געגועים עזים, כמעט בלתי נסבלים החלו לצרוב לי בלב. פעם היה אלול, עם הרבה הרבה רצונות, ועכשיו מגיע מחדש, אלול... ראש השנה... אות... אני רוצה את זה, אבל מרגיש שזה חמקמק.

חורתי עוד פעם לשאלה, ותשובה אין. הרמתי את עיני אל השמים, הרמתי את עיני אל ה':

רבנו של עולם, אתה בוודאי, בוודאי יודע את התשובה... מי מבזה אותי ולמה אני מרגיש כל כך גרוע. רבנו של עולם... בטוח שאתה יודע! רבש"ע - - תגלה לי!

התחננתי כך אולי עשר פעמים, והשמים רק נהיו יותר כחולים, הם השחירו מרגע לרגע, ואני סבתי על עקבותי.

אנא זמין למהווי

יצאתי מהחורשה, חציתי את הכביש ושוב הייתי בשערו של הישוב. חלפתי על פניו של השומר ועדיין מחשבותיי בתונים לדיבוריי שביערי.

הישוב החשוך, הבתים המוארים, והשבילים הריקים, כל אלו נתנו לי את האפשרות להציץ אל תוכי פנימה, לנסות להסתכל אל הפצע שפער לי בלב ושלא מפסיק לדמם.

כבר עמדתי בפתח המתחם שבו הייתה משפחתי, עד לכאן שמעתי את קולו של הדיון הער בין בני המשפחה, כל האחים והגיסיים ישבו דנו וליבנו סוגיה תוך כדי שהם את סועדים את ליבם בערבו של יום. הרגשתי שאין לי שום חשק להיכנס. וכשהתבוננתי

רבנו של עולם אולי אתה יודע???

זה קרה בחלקיק של רגע. נפל לי האסימון, אני שומע ביוזון, עוברים עלי כמה ימים שאני שומע ביוזון, ואני כנראה לא מסוגל להתמודד, זה ברור לי שמה שאני מרגיש עכשיו זה ביוזון, אבל אני לא יודע ממש מה. התחלתי לחשוב... ולשתוק...

השמש כבר גוועה במערב, השמים נצבעו

הדרך של יענקי לא הייתה קלה, היא לוותה בטענות ומריבות, בשכנועים ארוכים אל תוך הלילה, תווטר... לך בדרכם של כולם, אך יענקי לא וויתר, הוא התגבר על הכול וזכה לדלג על כל המכשולים שנצבו בפניו ולקפוץ אל מימיו הרעננים של הנחל

הגעתי לשער הישוב, חציתי אותו, ומייד למול עיני התגלתה חורשת אלונים קטנטנה עם גוף הצופה לכינרת התכולה, נכנסתי לעומק החורשה, קרני השמש האחרונות הבליחו בין העצים שעליהם התנועעו קלות לקולה של הרוח, התיישבתי על סלע גדול.

פתחתי את החוברת שבכיסוי והתחלתי לקרוא, בשקט, בניגון חרישי שהודמום לי, והנעזים את תחושתי: 'כי צריך כל אדם למעט בכבוד עצמו ולהרבות בכבוד המקום, כי מי שרודף אחר הכבוד אינו זוכה לכבוד אלוקים אלא לכבוד של מלכים, שנאמר בו כבוד מלכים חקור דבר, והכול חוקרים אחריו ושואלים מי הוא זה ואיזהו שחולקים לו כבוד הזה...'

התחושה שמלאה לי את הלב, סיפרה לי בעצם שכבר יש לי תשובה לשאלה, אבל שהשאלה כואבת פי כמה... הרגשתי שאני רוצה לקרוא עוד, לשמוע עוד מה הרב"ה אומר לי, לא רציתי להפסיק, את ההתבודדות שמרתי לאחר כך.

'אבל מי שכורח מן הכבוד... אי אי אי איי... שממעט בכבוד עצמו ומרבה בכבוד המקום, אזי הוא זוכה

לכבוד אלוקים, ואז אין בני אדם חוקרים על כבודו, אם הוא ראוי אם לאו, ועליו נאמר כבוד אלוקים הסתר דבר, כי אסור להקור על הכבוד הזה...'

זואי אפשר לזכות לכבוד הזה, אלא על ידי תשובה, ועיקר התשובה כשישמע ביוזון ידום וישתוק.'

בוסו

כשישמע ביוזון - - - ידום - - - וישתוק - - -

צילום: יוסי גאלדברגר

מצליחים?

ובכלל, למה זה נראה כך... ש...מי שמקורב לרבינו אין לו את הפנים הכי נאות ומשובחות? זה לא נראה שרק בברסלב יש עובדי ה', הרי יש לא פחות גם מחוץ לברסלב....

באמרם אלי כל היום אי - - ה-??
איה אלוֹקֵיךָ?

רצייתי לצעוק!!! לשאוג עד לב השמים!!!

נהרות של דם קילחו וזרמו באין מפריע בתוך הלב, הרגשתי שדמי נשפך מהביוזון הנורא הזה, הרגשתי שכאילו גם אני וגם רבינו, כביכול, מתביישים. אני מתבייש מעצמי ורבינו מתבייש בי. ממש עמדתי והסמקתי אל תוך תוכי, כי היה נראה לי כאילו כולם

עומדים מולי ואומרים לי - טעית!

אבל אני, בפנימיות לבבי, בעומק עומק הנשמה, יודע שלא טעיתי. נכון, אני צריך תשובה, אבל לא טעיתי.

**באותם ימים ממש הצטרפתי
ללימוד הכללי שהתחיל להתפשט
בקרב אנשי שלומינו, זו הייתה
הפעם הראשונה שהשתכנעתי
שעלי ללכת עם תורה, לטבול בה
עם כל רמ"ח אברי ושס"ה גידי,
ולחפש ברצינות מה רבינו אומר
לי, ליענקי כפי שהוא עכשיו
מתמודד עם כל מה שקורה איתו
בשנה זו וזו, בחודש זה וזה, ביום
זה וזה, ברגע זה וזה**

איך? איך זה יכול להיות?

איך יכול להיות שאני כל כך פצוע וחבול, בקושי מצליח לעשות את מה שאני כל כך כוסף אליו, והם... הם שלא נלחמו, ושברו מניעות, והתקרבו אל הצדיק הכי נורא, כן

בטיבו של אי חשק זה הבנתי הכל. הבושה שלי זה מהם ומעצמי, אני פשוט מרגיש מבוזה, מבוזה.

אני יענקי - לחשתי לליבי - מרגיש נורא כל פעם שאני פוגש אותם, והסיבה היא שאני כאילו עומד מול מראה, שאומרת לי שהצעד שלך הוא לא נכון, בחרתי בחירה מוטעית.

אני התקרבתי לברסלב, לאור של רבינו, לתורה שלו, כי הרגשתי שהוא מבטיח לי, שאצלו אני ישתנה. אצלו אני יהיה צדיק, שלומד כל היום, שמתפלל בכוונה, שכל מידותי יהיו מתוקנים. שאני יגמול חסד, ולא יהיה "שלעפער"... ונכון שהתקדמתי, והשתגייתי... אבל - - -

אבל כשאני רואה את הגיסים שלי, ואת האחים שלי, אני מתבלבל. אני רואה אברכים יקרים, לומדים תורה, ערלעכר'ס, עדינים, בעלי מידות. כל מה שרצייתי ובגלל זה התקרבתי לרבינו כבר יש להם, ובלי... בלי רבינו...

באותם רגעים מבישים, בפתחו של מתחם הצימרים המואר, גמלה בליבי החלטה. נזכרתי בדברים שלמדתי בשדה, והחלטתי לשתוק, אבל לא רק לשתוק, אלא להקשיב לביזיון, לתת לו את הבמה, ולתת לו לזכך אותי. ידוע ידעתי שזו תהיה משימה קשה, אבל אם זו הדרך לתשובה, אם זו הדרך להתקרב באמת לרבינו, אני מוכן ומזומן! אנא זמין למהווי...

לשמוע, להקשיב חזק... ולשתוק

היום שלאחריו היה יום קשה.

כאילו בדווקא, נשלחו לי הביזיונות ברצף בזה אחר זה. זה התחיל עם זה שכשהתעוררתי בבוקר מוקדם כבר ראיתי שניים מגיסי רכונים על גמרות סביב השולחן ולומדים קודם התפילה.

הלכתי להתפלל כשדמותם מנקרת לי את העיניים, ניסיתי לכוון, לעצום את העיניים ולשקוע בעולמה של התפילה. עוד מילה ועוד מילה, מקשיב לדיבורים של התפילה, מתרומם ומתעלה לרומו של עולם. זו הייתה שעה של קורת רוח.

מיד בסיומה של התפילה, פניתי לצאת מבית הכנסת והנה עיני לוכדות את אחי הצעיר שקוע בתפילה שלא מעלמא הדין, הרגשתי שבכל נענוע ונענוע בתפלתו הוא אומר לי: לא! לא! לא! לא צריך לעשות מה שאתה חושב בשביל לזכות להתפלל בכוונה...

שמעתי את הביזיון, הקשבתי לו חזק... והמשכתי הלאה.

כך המשיך לו יום שלם שנמרח בעצלתיים, כאילו להכעיס הדקות התארכו, ואיתם הבושה והביזיון, לראשונה הבנתי מה פירושה של המתנה ומה כל כך קשה בה...

כל דבר שולי הפך להיות בעל תשומת לב, כל משפט שנאמר בתום דקר כמדקרות חרב בליבי...

התנחמתי בכך שבסופו של יום אחזור להתבודד, אולי שם תבוא התרופה והמזור למכאובי.

תשובה על תשובה

בסופו של אותו יום, הלכתי שוב להתבודד. חזרתי לאותה חורשה, השקפתי במבטי אל הים, וניסיתי לתור עוד הפעם אחר תשובה לשאלתי המציקה.

האם בשביל זה התקרבתי לרבינו?

בשביל לגלות שהדרך סלולה גם לאחרים? אבא, תענה לי... תסביר לי מה מתרחש פה... התחננתי כמעט ללא קול.

הרי פעם, כשהייתי בחור צעיר, רציתי את כל אותם הדברים, שאפתי לפסגות רוחניות, הייתי בטוח שאכן זה אפשרי, כי רבינו הבטיח לי, ועכשיו אני מרגיש שבפנים בפנים אני עדיין רוצה, אבל פחות מרגיש ופחות מאמין שזה מציאותי. מה אני עושה?

אני רוצה להתאמין מחדש, אני רוצה לגלות שאני יכול, אבל מרגע לרגע אני מגלה את ההיפך. כן.

הרוח הצליפה בפני, ואני נתתי לה לסתור את פאותי המסולסלות שהתבדרו והתפזרו.

עצמתי עיניים והרגשתי שאני לא מחכה לתשובה שתגיע מהשמיים כמו נבואה או בת קול. התשובה נמצאת בתוכי היא רק צריכה ווליום. החלטתי שאני נותן לה לומר את אשר היא חפצה...

יענקי, תקשיב. זו הנשמה ואני רוצה לומר לך שתדע חזק חזק, שלכזו דרגה של קרבה ואמת, לכזו דרגה של כנות וזכות אף אחד לא יכול להגיע ללא קירבה לצדיק האמת, לאמת של התורה והבריאה...

נכון, כולם אהובים וכולם ברורים, כולם יודעים את התורה, אבל לצאת ממצריים באמת לזכך ולהבדיל בין הטוב והרע ב - א - מ - ת, בשביל זה צריך הרבה הרבה שנים, הרבה הרבה גייעה, והמון ביזיונות ושפיכות דמים. אי אפשר

להיכנס לאוהל הקדושה של רבינו, ולכבוש את ארץ ישראל, לפני תהליך ארוך של זיכוך...

הרבה רצונות קדושים, הרבה מאויים רוחניים מעורבים קיימים אצל בני האדם, יש בהם רצון לכבוד אלוקי וגם קצת כבוד מלכים. הרצון להיות, האנא זמין למהווי שיש אצל כל אחד מעצם הווייתו הוא מעורב טוב ורע, מעורב בדמים עכורים שרוצים כבוד קצת חיזוני, אפילו קצת, אבל לא כבוד אלוקי.

כבוד אלוקי זה כבוד שהוא מוסתר, אין שם התגלות החוצה, ואת הכבוד הזה רבינו רוצה להסעים אותנו, אם רק נסכים. ובשביל לטעום מהכבוד הזה אנו חייבים לעבור המון הזדככויות, את אחד מאלו טעמת עכשיו בימים האחרונים.

את הכבוד האלוקי, מרגישים בפנים.

הכבוד האלוקי לא נתון לפרשנות של אנשים, ולכן אי אפשר לחוות אותו בחיצוניות, ולכן אתה וכמוך עוד הרבה, לא יכולים לקבל אישור על הגדולה הפנימית והמוסרת שלהם מהעולם בחוץ!

אבא אל תשליכני מלפניך...

הרגעים המיוחדים האלו היו נדירים בעוצמתם.

רציתי מאוד להמשיך אותם לנצח, שהם לא ייגמרו ולא יפסיקו, זו הייתה נחמה שנתנה לי לחוש שלימות פנימית כמוה לא חשתי מעודי.

המשכתי ודברתי:

ריבוננו של עולם, אלו הם רגעים של גילוי פנים, וברגעים אלו, אני מבקש ממך על להבא, הרי אני יודע שכמה שאני מייחל לזה שזה יימשך לנצח, מוכרח שזה לא יהיה כך, הרי אני חייב לעלות מדרגה לדרגה, לעשות תשובה על תשובה, וכל פעם אני הרי יצטרך לשמוע את הביזיון שלי מחדש, לשמוע את המגושמות שלי, את הריחוק שלי...

אבל בכל אופן, אל תשליכני מלפניך... תמיד

נכון, כולם אהובים וכולם ברורים, כולם יודעים את התורה, אבל לצאת ממצריים באמת לזכך ולהבדיל בין הטוב והרע ב - א - מ - ת, בשביל זה צריך הרבה הרבה שנים, הרבה הרבה גייעה, והמון ביזיונות ושפיכות דמים. אי אפשר להיכנס לאוהל הקדושה של רבינו, ולכבוש את ארץ ישראל, לפני תהליך ארוך של זיכוך...

תזכיר לי את האמת, שהיא אמת נצחית גם כשהיא לא זורחת ומאירה כמו השמש, אבל שלפחות תאיר כמו הלבנה, בתוך החושך, תזכיר לי מהו כבוד אלוקי, מול כבוד מלכים... אל תיתן לי לשכות.

הלילה כבר ירד על החורשה, הירח החיזור של סוף חודש אב בקושי האיר את השבילים החשופים, התכוננתי לחזור, אך השתהיתי עוד מספר רגעים, מנסה לתפוס עוד איזה נקודה...

השאלה הכואבת, התחושה המציקה שהייתה נחלת העבר, עמדה מול עיני שוב, הסתכלתי בה וחשבתי, מה מרגישים כמוני עוד רבים וטובים, שגם להם היא מנקרת ועוקצת?

באותם רגעים מבישים, בפתחו של מתחם הצימרים המואר, גמלה בליבי החלטה. נזכרתי בדברים שלמדתי בשדה, והחלטתי לשתוק, אבל לא רק לשתוק, אלא להקשיב לביזיון, לתת לו את הבמה, ולתת לו לזכך אותי. ידוע ידעתי שזו תהיה משימה קשה, אבל אם זו הדרך לתשובה, אם זו הדרך להתקרב באמת לרבינו, אני מוכן ומזומן!

הבנתי, שלשאלה זו קיימים מאות תשובות, כל אדם ומקומו שלו, כל אחד והתורה שאיתה הוא הולך, מביאה לו תשובה לשאלה זו. רק שאסור להרפות, לא להתיימשך מלחפש. זוהי לא נחמת שוטים, כי אם נחמה יהודית אמיתית. זוהי נחמתו של העם היהודי העומד מול כל הביזיונות וההשפלות של הגלות המייסרת. הבטחותיהם של הנביאים מלפני אלפי שנים עוד לא התממשו, אנחנו עדיין באמצעה של הדרך, עוד לפני הגאולה המיוחלת, היש ביון גדול מזה?

אבל טוב ויחיל ודומם לתשועת ה', ייתן בעפר פיהו אולי יש תקווה...

הראשונה וכו' כמו שמבואר שם. וגם צריכין להיות בקי בהלכה וכו' כנ"ל. והצדיק האמת זכה לזה בתכלית השלימות שאין שלימות אחריו, כי אפילו כשזוכה לתכלית השלימות התשובה עדיין עושה תשובה בכל פעם על השגתו הראשונה וכן נהוג כל ימיו שבכל פעם עושה תשובה על תשובה. וכל מי שאוחז עצמו בצדיק הזה, בוודאי יהיה לו אחרית טוב אמתי ונצחי אפילו אם יעבור עליו מה.

כי כמו שצריכין להיות בקי ברצוא, כמו כן צריכין להיות בקי בשוב שהוא בחינת נפיק שהוא בחינת ואציעה שאול הנך. היינו כמו שהצדיק האמת אינו מסתפק עצמו לעולם, ואפילו אם הוא בתכלית מדרגה עליונה ונבונה ועצומה ונשגבה באמת מאד מאד, אף על פי כן הוא אומר מי יודע מה יש עוד וחותר ומתייגע לעשות תשובה על תשובה עוד יותר ויותר, וכמו כן צריך האדם לידע שגם להפך שאפילו אם נדמה לאדם שהוא בדיוטא התחתונה מאד מאד עד שנדמה לו שאין למטה ממנו, אף על פי כן צריך לחתור ולבקש עדיין עדיין אולי יש תקווה, כי באמת הוא גם הוא יש לו תקווה עדיין לשוב לה' יתברך כנ"ל. על כן בהכרח שיבואו עליו שפיכות דמים וביזיונות הרבה והוא צריך לסבול אותם, וזה עיקר תיקונו, ואדרבה, על ידי זה בעצמו שבאין עליו ביזיונות ושפיכות דמים עדיין על שהוא אוהו את עצמו בהצדיק האמת, מזה בעצמו ראוי לו להבין בבירור שעדיין יש לו תקווה גדולה ואחרית טוב ונפלא מאד, מאחר שעל כל פנים הוא מאמין בהצדיק האמת שהוא בתכלית נקודה עליונה, נמצא שסובל ביזיונות ושפיכות דמים בשביל לאחוז את עצמו בנקודה העליונה, וזה עיקר תיקונו... (ליקוטי הלכות ברכת הפירות הלכה ה').

"...ובשביל זה צריכין לסבול ביזיונות ושפיכות דמים הרבה קודם שמתקרבין להצדיק האמת, ואפילו אחר שמתקרבין צריכין בכל פעם לסבול שפיכות דמים הרבה מאוד והכל הוא לטובה גדולה, כי זה עיקר תשובתו, ועל ידי זה דייקא הוא זוכה לעמוד על עמדו לבלי להתרחק מה' יתברך ומהצדיק על ידי כל מה שעובר עליו. כי עיקר התשובה הוא על ידי מה ששומע ביזיונו ושותק וסובל שפיכות דמים שעל ידי זה נעשה בחינת אדם, שזהו גם כן בחינת התקרבות להצדיק שהוא בחינת משה שהוא בחינת נקודה העליונה, והתלמיד המתקרב אליו הוא בחינת נקודה התחתונה, שזה אי אפשר לזכות כי אם על ידי שפיכות דמים וביזיונות הרבה כנ"ל. על כן צריכין לסבול ביזיונות ושפיכות דמים הרבה כשרוצין להיות מקורב להצדיק האמת. כי באמת אי אפשר לזכות לתשובה כי אם על ידי הצדיק האמת שהוא בחינת משה שהוא בקי בהלכה בקי ברצוא בקי בשוב בקי בעייל בקי בנפיק, בחינת אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך. שזהו גם כן בחינת נקודה העליונה ונקודה התחתונה, כמבואר שם בכוננות אלול, עיין שם היטב.

ועל כן כשרוצה לישאר קיים בקדושת יהדותו באמת צריך לסבול בכל פעם ביזיונות ושפיכות דמים הרבה בכל פעם מחדש. כי צריכין לעשות תשובה על תשובה בכמה בחינות כמבואר שם, כי ברוב בני אדם התשובה הראשונה לא הייתה בשלימות, על כן בוודאי צריכין לעשות כמה פעמים תשובה על תשובה עד שיזכה לעשות תשובה בשלימות ולהתוודות בלי שום פניה, כי כל אדם יכול להבין זאת בעצמו שאי אפשר לזכות לזה בפעם אחד או בשתי פעמים, והלואי שיזכה לזה באמת בכמה שנים, ואפילו מי שזוכה לעשות תשובה בשלימות הוא צריך עדיין לעשות תשובה על תשובה, דהיינו לעשות תשובה על השגתו

הַשׁוֹמֵר אֶמֶת לְעוֹלָם

ישנם רבים ש'מייבאים' ממקומותיהם הקודמים מוסכמות והשקפות מסוימות, ואף מוצאים לכך סימוכין בספרי רבינו, באין מבין שהדברים לא רק שאינם עולים בקנה אחד עם המסורת בברסלב, אלא אף סותרים ומשבשים אותה.

ואם בזמנו כבר התבטא מוהרנ"ת על אמתתו שהיא 'מלאה עפר וצרורות ובלואי הסתבות, אשר מלאות זרים להסתיר ולהעלים פנינו גזיו'. וכותב:

כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּפִי מֵה שִׁיחֲתוּ וַיִּבְקֹשׁ אַחֵר הַבְּאֵרוֹת מֵיָם טַיִם קְדוֹשִׁים, בְּיָדָאֵי מִצְאָא בְּאִמְתָּחַתֵי אִמְתָּחַת הַשְּׁנַי וְהַאֲבִיזוֹן הַנְּרָדִי מְאֹד מְאֹד מִלְּל צַד, אֲשֶׁר מְחַסֵּת זֶה אִמְתָּחַתוֹ מִלְּאֵה עֵפֶר וְצִרְרוֹת וּבְלֹאֵי הַסְּתִיבוֹת, אֲשֶׁר מִלְּאֵה זָרִים לְהַסְתִּיר וּלְהַעֲלִים פְּנֵי גִזְיוֹ. עִם כָּל זֶה, מֵיָם רַבִּים לֹא יוֹכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָעֲנָקָה, וּנְהָרוֹת לֹא לְשִׁפּוֹתָהּ, וְכָל מִינֵי חֲשָׁה וְהַסְתָּרוֹת שֶׁבְּעוֹלָם לֹא יוֹכְלוּ לְהַעֲלִים אִירוֹת מִסְמוֹנֵי אִירוֹת טַיִם כְּאֵלֶּה אֲשֶׁר כְּבָר נִתְּנָה מֵהֶם מֵה שֶׁנִּתְּנָה בְּסִפְרֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים וְזָרוֹנוֹ לְבִרְכָה. וְעִזְיוֹן עִזְיוֹן אִתָּם צְרִיכִים גִּיעוּת לְחַפּוֹר אֲצִלֵי הַשְּׁנַי וְהַאֲבִיזוֹן. וּבְיָדָאֵי תִמְצָאוּ אִם תִּתְּיָעוּ, וְאִין צְרִיכִים גִּיעוּת שְׂאֵי אֲפֹשֶׁר לְסַבְּלָם רַק בְּפִיָּה וּבְלִבָּהּ לְעִשׂוֹתוֹ.

עלים לתרופה, מכתב מיים ראש חודש כסליו תקצ"ח

על אחת כמה וכמה בימינו, בווראי מוסלת עלינו החובה לחפש ולחזור באמתתו של רבינו ותלמידיו, ולברור אוכל מתוך פסולת. לנער את העפר והצרורות ובלואי הסתבות, אשר מלאות זרים מבית ומחוץ, ולרענן לעצמנו את האמת העתיקה.

האם אנחנו חושבים לשנות את ברסלב?

איננו מתיימרים בסדרה זו 'לתקן את העולם' ולשנות את ברסלב. זה לא נראה לנו מציאותי, וזה גם לא מתפקידנו.

וכבר אמר אדמו"ר מו"ר הרב נתן וציוק"ל קְשָׁבֵר עֲלֵינוּ הַמְּתַלְקֵת מְאֹד, הַחַיִּי עֲצָמָם בְּזֶה הַסְּסוּק 'הַשׁוֹמֵר אֶמֶת לְעוֹלָם', שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֲצָמוֹ שׁוֹמֵר הָאֶמֶת לְעוֹלָם.

נתיב צדיק, פה (ועיין באריכות בכוכבי אור, חלק סיפורים נפלאים)

השם יתברך בעצמו הוא זה ששומר וישמור את האמת הצרופה, כך שאין לנו מה לדאוג...

מה שעמד לנגד עינינו, היה רק דבר אחד, וכפי שכתבנו כבר: להעלות על הכתב ולהנציח את ההרגשות הפשוטות והבסיסיות של כל חסיד ברסלב, למען יעמדו לדורות, בבחינת 'והודעתם לבניך ולבני בניך'.

ופעם אָחַד אָמַר בְּפִרוּשׁ: עִם לְבַנְיָם תּוֹדִיעוּ אֶת כָּל הַתּוֹרוֹת וְהַשִּׁיחֹת הַנִּסְפָּלוֹת וְהַנּוֹרְאוֹת וְהַמְעֻשִׂיּוֹת וְכִיּוֹצֵא בָהֶם אֲשֶׁר גָּלָה לָנוּ. וְאָמַר אִזּוֹ זֶה הַסְּסוּק בְּהַתְּלַהּבוֹת גְּדוֹל כְּנִתְלֵי אֵשׁ: 'וְהוֹדִיעְתֶּם לְבְנֵיךָ וּלְבְנֵי בְנֵיךָ'. וְאָמַר בְּזֶה הַלְשׁוֹן: 'אֲיִיעֲרִי קִינְיָרִי זָאֵלֵט אִיר מוֹדִיעַ וַיִּין וְאֵס דָּא הָאֵס זִיק גִּיטָאן'. וְאָמַר בְּרִתָּת וְיִיע בְּהַתְּלַהּבוֹת נוֹרָא: 'וְהוֹדִיעְתֶּם לְבְנֵיךָ וּלְבְנֵי בְנֵיךָ'.

שיחות הר"ן, רס

בס"ד אנו עומדים בפתחה של סדרת מאמרים תחת השם "בעקבי הצאן", כשבסדרה זו נקיף אי"ה כמה וכמה נושאים יסודיים במשנתה של ברסלב, מתוך ניסיון להעמיד את הדברים בקרן אורה; לצאת בעקבי הצאן, להתבונן בדרכי אבותינו הראשונים, ולסקל המסילה מכל מיני שיבושים ועיוותים.

מהי מטרת סדרת המאמרים?

מטרת סדרה זו היא אחת ויחידה: להעלות על הכתב ולהנציח את ההרגשות הפשוטות והבסיסיות של כל חסיד ברסלב, לגבי כל מיני סוגיות עיקריות ביהדות בכלל, ובברסלב בפרט.

כִּי בְּשִׁכְבְּר הַיָּמִים הַבָּאִים נִשְׁכַּח הַכֹּל, וְיָמֵי יוֹדֵעַ עַד כְּמָה יִתְאַרְךָ עוֹד זְמַן גְּלִיּוֹתֵינוּ. הַתְּלַבּוֹת הוֹלְכִים וְנִתְמַעֲטִים בְּכָל עַתָּה, לְכֹן הַתְּכַרְנֵנוּ לְהַעֲלוֹת גַּם זֹאת עַל הַתְּבָבָה.

כוכבי אור, אנשי מוהר"ן, פתיחה

הציבור הוותיק בברסלב, נולד וגדל עם הרגשות אלו, ואין בהם חידוש עבורם. אך גם הם ישמחו לבטח לראות את הדברים כתובים בצורה מסודרת וברורה, ועצם שינון יסודות אלו יהווה עבורם חיוק גדול. וכדבריו הידועים של הרמח"ל שכתב בראש ספרו "מסילת ישרים":

אָמַר הַמְּסַבֵּר: הַחֲבוּר הֵנָּה לֹא חִבְרָתִי לְלַמֵּד לְבְנֵי הָעָדָם אֶת אֲשֶׁר לֹא יָדָעוּ, אֲלֵא לְהַזְכִּירָם אֶת הַיְדוּעַ לָהֶם כְּבָר, וּמִפְּרָסָם אֲצִלֵּם פְּרִסוּם גְּדוֹל. כִּי לֹא תִמְצָא בְּרַב דְּבָרֵי אֲלֵא דְבָרִים שְׂרֵב בְּנֵי הָעָדָם יוֹדְעִים אוֹתָם וְלֹא מְסַתְּפָקִים בָּהֶם כָּלֵל, אֲלֵא שְׂכָפֵי רַב פְּרִסוּמָם וְכִנְגָד מֵה שֶׁאִמְתָּתָם גְּלוּיָה לְכֹל, כִּךְ הַהֲעֵלֵם מֵהֶם מְצוּי מְאֹד וְהַשְׁכָּחָה רַבָּה.

מסילת ישרים, הקדמת המחבר

במיוחד יועילו הדברים, לאלו אשר הורתם ולידתם בחסידות ברסלב הייתה בקבוצות וקהילות מסוימות, בהם רגילים לחשוב אחרת. והדברים שיופיעו כאן, יעזרו להם להאיר את עיניהם לדעת את הדרך אשר הלכו בה אבותינו מעולם.

כיצד נוצר הצורך למאמרים אלו?

ברוך ה', חסידות 'ברסלב' מתרחבת, ופורצת ימה וקדמה צפונה ונגבה, ובכל שנה ושנה נוספים 'מקורבים' חדשים, כן ריבו. ובחלוף הימים והשנים, דברים שהיו פשוטים וברורים ועברו במסורת, הולכים ונשכחים, ואפילו מתעוותים, ולפעמים, אף משתרשים בחסידותנו דברים שהם ההיפך הגמור ממה שהיה פשוט פעם לכל בר בי ברסלב דחד יומא.

אם לא תדעי לך... צאי לך בעקבי הצאן

"התבונני בדרכי הצדקים והאנשים ולכי בדרכיהם"
(ת"כ)

אין אנו תפצי ניצחון, אלא ברצוננו לחזור ולשנן את הנגלות לנו ולבנינו; לומר את הזמורות הזרות אשר חדרו בכרמנו, השיטות החדשות אשר התאזרחו בתוכנו, ולהיכנס מחדש ל"חיידר" של רבינו, ללמוד ספריו ולילך בדרכיו בתמימות ובפשיטות.

וכפי שכבר כתב רבי שמשון ברסקי זצ"ל, נכד רבינו, לפני מעל 100 שנה - בשנת תרס"ט, בתקופה בה התחילה הנהירה הגדולה בפולין לחסידות ברסלב - במכתבו לאנ"ש:

אם הוא רחוק עדין מההתעסקות בספרי רבנו ז"ל כפי ההקדחה, בודאי צריך לידע כי עדין אינו יודע כלל בפנימיות האמת, ובפירוש לבלי להגיד דעתו בתקונים ונהגות, כפי הנגל המכה הזאת אמילי בקפחה מאניש אשר עדין לא טעמו שום פראי וכבאון באור האמת, ודוים שיתנהג הלל כדקתם, והפגם הזה גודם מה שאורם.

מכל הנ"ל מוכן כי עלינו מוטל להשליך מאתנו שכל עצמנו לנמרי, ולהתחיל מתוך לבוא לבית הספר הפולל בו כל מיני תקוני הוצעת שבעולם, לכל אהד ואהד כפי ערפו ומדבגתו, הוא: למוד ספרי רבנו ז"ל.

כיצד בנויים המאמרים, ומה סגנונם?

כפי אשר תחזינה עיניכם מישרים, השתדלנו מאד לא להיכנס לפלפולים ארוכים ודיוקי לשונות, אלא לכתוב בצורה ישירה וברורה, חדה וחלקה.

אין אנו רואים תועלת בעיסוק רב מדאי בפלפולים ודיוקי לשונות, שכן אין צקנו אלא לשנן ולחדד את המסורה לנו מדור דור, כך שהציטוטים אינם באים אלא לחיזוק ולא כ"הוכחות", ומי שהמסורת אינה ברורה לו כל צרכה, לא יועילו לו ריבוי ציטוטים ודיוקים.

לכן גם, העדפנו לצטט - בעיקר - מתוך מכתביהם של אנ"ש, ושיחות שנמסרו בע"פ, אשר שם ניתן לראות ביקור בהירות את 'הלך הרוח' ששרר בין אנ"ש ביחס לכל הסוגיות דלהלן.

נסיים בתפילה, שחפץ ה' בידינו יצליח, לחדש הנושנות, לפאר מקום מקדשי, לחדש הדר וזי"י.

כי כל עסקי רבנו ז"ל בדבגריו הקדושים לא יהיה רק לתדש את התורה הטובה בקרב ובסה אשר הורישו לנו אבותינו הקדושים. פי ההתחזקות לא דבגרי ריק הוא, ואין דבגרי גדול מזה.

כוכבי אור, שיחות וסיפורים, כו

מה גם, אשר כבר הקדים להודיענו איש האלקים רבי אברהם ב"ר נחמן, שיתכן מאד שברבות העתים והזמנים יישכח מה שיישכח, והאש הגדולה של רבינו תמשיך ללהט ולבעור בצורה חבויה של ניצוצות קטנות ומועטות. ואם כן, בודאי עלינו להרוס עלי גליון את נקודות האמת אשר הורישונו אבותינו מדור דור, למען יעמדו ימים רבים, וכלשונו הוהב של רבי אברהם:

ולדעתי יש הקרח גדול להודיע כל זה, כי מי יודע פפה יתארכו עוד חס ושלום? מי הנלות, ואף על פי שצא מפיו הקדוש (בלשון זשקגאן) "מיין פייערל וועט שוין טלואין ביז משיח וועט קומען" [האש שלי תוקד עד ביאת המשיח], מרח בקל זאת לכל אהד מאנשי שלומנו להמציא לזה אתערותא דלממא בקל ופי טייו. כי כפי עצם פרוש 'טלואין' בקלוננו, יש קזה לצדד בפרוישים שונים, כי גם אם לא נשאר מהתבערה והמוקדה, רק ניצוצות קטנות ומעטות נקרא זאת בלשוננו בשם 'טלואין'.

כוכבי אור, שיחות וסיפורים, ג

מוהרנ"ת בעצמו חזה וצפה את ירידת הדורות, גם בתוככי חסידות ברסלב:

וכן ספר פעם אחת בשם רבנו ז"ל, שצא מפיו הקדוש קזה הלשון: אזא טיש וויא בייא מיר, וועט שוין ניט זיין ביז משיח וועט קומען [= קזה ישלחן] כמו אצלי כבר לא יהיה עד ביאת המשיח]. וכאשר דבר מוהרנ"ת ז"ל מקיום זה הפאמר מיום הסתלקותו והקאה, הוסיף קזה מעצמו, ואמר: אזא טיש וויא בייא מיר, וועט שוין אויך נישט זיין ביז משיח וועט קומען [= קזה ישלחן] כמו אצלי כבר גם לא יהיה עד ביאת המשיח].

ואף על פי כן הבין ותשפיל גם זה מדבגריו הקדושים, שבעל זאת יהיה נמצא מפלסת השארתו עד ביאת האוול. ואמר קזה הלשון, דא וועלין זיד שאשקען עטליכע מענטשין, אין דא וועלין זיד שאשקען עטליכע מענטשין [פה יתלשו פפה אנשים ומה יתלשו פפה אנשים]. וכלשון הקתוב בקלאכי "אז דבגרי יראי ה' איש אל רעהו" וכי.

כך שאין אנו מתיימרים במאמרינו, אלא לבוא ולקיים את חזונו של מוהרנ"ת; "להתלחש" בין התברים המקשיבים, על ניצוצות אישו הגדולה של רבינו, ולחזור ולהלהיבם בלבנו.

ולכן גם, חשוב להדגיש ולציין:

לא באנו בדבגרינו אלה להתווכח ולהתנצח, אלא לשנן לעצמנו את הידוע לנו מכבר. ומי שלא יחוש בנוח עם מה שייכתב כאן, בל יתרעם עלינו, אלא ילך בשלו ואנו בשלנו.

וכבר לימדנו רבינו, שאין שום תועלת בוויכוחים והתנצחות:

כי זה ידוע, שמדת הנצחון אינה סובלת האמת, כי אף אם יקאה לעינים דבר אמת, יקנה אותו מקמת הנצחון, וזה מבדר מאד.

ליקוטי מוהר"ן, קכב

ביטול גזירות השמד מעל דרי ארץ הקודש

לאור קריאתם וזעקתם של זקני אנשי שלומינו שליט"א: יוסיפו אמירת פרק פ"ג בתהילים ברוב עם במעמד הגדול בערב ראש השנה ■ כינוס התעוררות רבתי יתקיים באומן ביום שלישי שלפני ראש השנה ■ עצרת תפילה וזעקה תערך ביום צום גדליה במקהלות עם בציון הקדוש ■ כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ

בוודאי היו מתבטלים לגמרי" (שם).

לאור כל זאת שרבים וטובים נלכדו ברשתם, ועשרות ומאות בתורים ואברכים מכל העדות והחוגים נרדפים על ידי רשויות הצבא, ומהם רבים מאנשי שלומנו היקרים, אשר נפשם איוותה לקיים רצון צדיק ולבוא להשתתף בקיבוץ על ציונו הקדוש בימי ראש השנה, כפי שציווה בתיו, ורגליהם כבולות מחמת המציק, ואף בימים אלו יושבים בבית כלאם ועליהם גמנים כמה וכמה מחסידי ברסלב.

יצאו בימים אלו זקני אנשי שלומינו שליט"א בקריאת קודש נאמנה לכלל העולים להתעורר ולהקיץ מהשינה והתרדמה ולהתקבץ בבית ציונו הקדוש של רועה ולבם של ישראל, וביותר בזמן הנשגב של ימי הרחמים והתשובה להעתיך ולהפציר בשוועה בצעקה ובתחנונים שיסיר ויעביר ויבטל מעלינו את הגזירות הרעות הללו ויפר עצת אויבינו, וכל הרשעה כעשן תכלה כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ.

זקני אנשי שליט"א קבעו להוסיף בתפילת רבים בערב ראש השנה את פרק פ"ג בתהילים לביטול הגזירות. ולערוך עצרות התעוררות וחיוק על כך.

על קריאת קודש חתמו הרה"ח ר' יעקב מאיר שכטער שליט"א והרה"ח ר' שמואל משה קרמר שליט"א ובניו הגדולים של התסיד רבי שמואל שפירא וצוק"ל הרה"ח ר' נתן דוד שפירא שליט"א והרה"ח ר' שמעון ישראל שפירא שליט"א.

ובזכות ההתעוררות ותפילת רבים וזכות נחמתם ושמתם של ישראל הנחל נובע מקור חכמה נזכה כולנו שיתקיים במהרה "שמחה לארצך וששון לעירך" אכ"ר.

ישראל ולמשוך לבם ללימודים חיצוניים ולהלעיט נפשם ברעל ההשכלה ה' ישמרנו.

ומה רב הצער ומה רב הכאב עד לב השמים, שכל זה מתחולל בהסכמה ובשתיקה מחרית לב של חלקים נכבדים מציבור היראים, שנפלו לתרדמה ושאננות ולסמיות עיניים משוחד הכבוד הממון והשלמונים.

על כל זאת כבר צפה מראש וחזה ברוח קדשו וזעק וצווח רבינו הקדוש בחיים תינתן על הגזירות שנשמעו בימיו וגילה תורות נוראות ועצות נפלאות איך לבטלם אשר

**"והלוואי היו מצייתים
אותו להרעיש ארץ ומלואה
מקודם, לעסוק הרבה
בתפילות וצעקות להשם
יתברך כרצונו, בודאי היו
מתבטלים לגמרי"**

בוודאי הם נועדו בעיקר לימינו אלו. וראש לכל הוא התפילה והזעקה והצעקה לפני אבינו שבשמים:

"דיבר מזה הרבה שצריכין להתפחד מאד מאלו הגזירות הנשמעים רחמנא ליצלן, ושלא להתחוק אותם לדבר קל, רק צריכין להעתיך ולהתפלל ולצעוק ולהתחנן הרבה הרבה לפני השם יתברך, אולי יעתר ה' שנוכה לבטלם, כי בוודאי תפילה וצעקה מועיל תמיד" (חיי מוהר"ן ו).

וכבר העד העיד בנו תלמידו הנאמן מוהר"ג ז"ע: "והלוואי היו מצייתים אותו להרעיש ארץ ומלואה מקודם, לעסוק הרבה בתפילות וצעקות להשם יתברך כרצונו,

התעוררות עצומה שוררת בקרב כל שדרות הציבור הקדוש היראים והנאמנים להשם יתברך, העולה לפקוד את ציון רבינו הק' לחסות בצילו ולקיים רצונו לבוא אליו על ראש השנה, להתקבץ יחד לזעוק ולהעתיך על הגזירות הנוראות המרתפות על דרי ויושבי ארץ הקודש, הארץ אשר עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה.

אין זה סוד שמאז שעלה בידי פריצי בני עמנו למרוד במלכות שמים וליטול מלכות וממשלה לפני ביאת הגואל, כל מחשבתם ומגמת פניהם היא אחת להעביר את בני אל חי על דתם ולעקור מהם את האמונה הקדושה והטהורה. גזירות על גזירות חוקקו כדי להוציא לפועל את זדון לבם. אבל תמל השם יתברך על עמו ועל נחלתו ולא די שלא הפיקו את זממם עוד נהפך הדבר ורבים תינוקות שנשבו בידיהם שבו לכור מחצבתם בכוחו של אותו זקן שבזקנים דקדושה והתקרבו לאביהם שבשמים.

אבל הרשעים כים נרגש לא יוכלו השקט. ולפני כליונם ואובדנם מתעצמים בתחבולות עצומות ובאים בגזירות חדשות וקבעו מכסות ויעדים איך לצודד נפשות בכפיה ובפיתויים עצומים ולקחת את בחורי ישראל בקלון לצבאם הטמא אשר כל באיו לא ישובון רחמנא ליצלן. ואלפים ורבבות בפרט מהנחשלים והנדכאים גופלים טרף לידיהם באין סומך ועוזר. ממש תשתפכנה אבני קודש בכל כל חוצות.

ועוד זאת שלחו ידם וממונם לגעת במשיחי ה', לסמא את הבל פיהם של תינוקות של בית רבן, להכניס זמורת זר בלבם הטהור ולהתערב בחינוך צאן קודשים עוללים ויונקים, ומפורים ואצרות ממון כדי להסית ולהדיח בני ובנות

נקדם בברכה את מאות בחורי הישיבות ובני החבורות
 הבאים ועולים לציונו הקדוש של רבינו זיע"א
 ומתעלים בהיכל התורה באלפי שעות של תורה לשמה

ברכנוכם מבית ה'

ברכת התורה תלוזכם שותשאו ברכה בעמלכם ותכתבו לחיים בספרן של צדיקים

ואנו קודאים בזה בקריאה של חיבה
 לדבבות אלפי ישדאל זקנים עם נעדים, יודעי ספר יחד עם קובעי העיתים
 לבוא ולהגות בתורת ה', לשקוע בטוב הצפון לצדיקים
 ללמוד וללמד בכל ימי השעות באומן
 במקום של תורה - או של יישוב הדעת

ב'היכל התורה - אומן'

במקום תורה אשר בו אוצר המנוצר עם אלפי ספרי לימוד לתועלת הלומדים

בברכת כתיבה וחתימה טובה
"היכל התורה - אומן"

השבת נועם הנשמות

בגיל זרנן בשמחת שבת קודש נתאסף כולנו בשבת אחים זקנים עם נעדים
 בליל שב"ק אחר סעודתא דחקל תפוחין קדישין לשיר זלרנן
 להתחזק ולהתחדש בדיבורי עוז וחדוה מפי משפיעי אנ"ש שליט"א
 בקלויז הגדול בקומת הגלדיה - היכל התורה
"בליל שבת קודש שורה צמאון גדול להשם יתברך בעולם"

(שיח שרפי קודש א'-תק"ז)

אבקשה ימשיך להאיר לצעירי הצאן

אבקשה מביא את
הניחוח הישן של
אומן.
נקי מפרסום...
ומפרסומות
בעיתיים... עוסק אך ורק
להביא את דבר רביה"ק
ואנ"ש בתמימות ובפשיטות.
כזה ראה וקדש - אבקשה נכנס לכייתי
בלב רגוע ובטוח - עם אבקשה ניתן
לחנך את ילדינו למסורת אנ"ש על ברכי
התורה והיראה כראוי. ייש"כ!
(א. אברן מאנ"ש)

...מתחילה ועד סופה חוברת שלימה
שכתובה בצורה ברורה כל כך ומוכנת
היטב בכל המאמרים, הכל כתוב בשפה
קלה ופשוטה שכל א' יכול להבין, ומלאה
בכיסופים ובחיות ואור נפלא...
(הבחור א. ה. ירושלים)

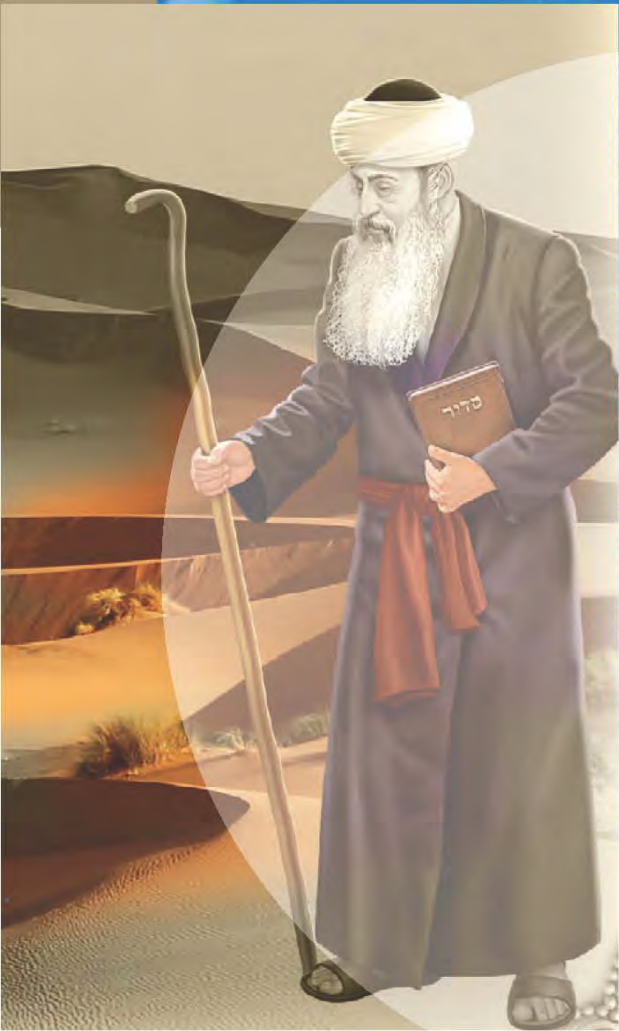
רק תניח אבן!

אבקשה ימשיך להאיר להסיד ישע אידן

זכיתי להתקרב לרבינו הק' לפני כעשור. וב"ה
זכיתי אז להתעוררות דקדושה ואור גדול ודביקות
בו ובספריו הק', אך למרבה הצער נתעתי בענין
ההתקשרות כיום לצדיק, דבר זה גרם לי בלבול
ותהיות רבות, כאשר הגיע לידי האבקשה הראשון
(ובפרט המאמר עם ר' יצחק פרידמן שיח') הנושא
הובהר שם בצורה פשוטה כ"כ מהי דרכה של
ברסלב, להיות דבוקים באורו של הרב"ה
בפשיטות אורו עיני, וממש חזר לי האור
ברבינו הק' כמו אז בזמן ההתקרבות, וכך
גם סיפרו לי כמה חברים מקורבים, תדעו
שאבקשה הינו הצלה להרבה מתקורבים
אשר מבלבלים בענין זה, ובעוד נקודות
רגישות שלדאבונינו ניטשטשו ברוח הזמן.
"אבקשה את שאהבה נפשי"
(י.ק. ברוקלין)

רק תניח אבן!

אבקשה ימשיך לשמה הגהלת

נ.ד. א' מהאברכים העוסקים
למען "אבקשה" מספר
אודות שיחה שהיתה לו
עם א' מזקני אנ"ש.
כאשר נודע לו שאנכי עוסק
ב"אבקשה" הרבה לחזקני
ולעודדני באומרו "הלוא 'אבקשה'
הוא ממש הצלה לענין של הרב'ה - כפרט
בדור הזה - אני קורא בגליון מידי חודש
בחדש, וממש חזר לי הזכרונות והטעם הטוב
מימי בחורתי, בתקופות ההדד של ר' שמואל
ור' לוי יצחק ור' גדליה ז"ל ועוד, ומעיד נאמנה
שזהו גליון נפלא המלכד ומחבר את כלליות
אנ"ש סביב העניין של הרב'ה בשלימות כל כך,
אשריכם שאתם עוסקים בדבר חשוב זה..."
ויך הרבה במילים בחשיבות הדבר.

רק תניח אבן!

אבקשה ימשיך להאיר למתקורבים ושבים

אבקשה מחזיר את הניחוח של חסידות ברסלב - מתוך
נאמנות לדרך המקורית - כפי שאני זוכר בתחילת
התקרבותי - ומעורר געגועים לאותם ימים...
חזקו ואמצו! אשריכם.
(ח.ר. מבעלי התשובה הותיקים במרכז הארץ)

בימי בחרותי טעמתי קצת מברסלב ואף נסעתי פ"א
לאומן, לאחר נישואי גברו מניעות המח והייתי
מקבל מידי פעם כל מיני עלונים של ברסלב
ומנסה להתחבר, 'אבקשה' פקח לי את
העיניים ומאז אני מקבל ברסלב אמיתי
בכלים של תמימות ופשיטות.
(ב. ברכפלד)

רק תניח אבן!

הלא יאומן קורה באומן!

הלוואה בנקאית מלאה! דירה באומן - ללא צורך בהון עצמי כלל

תפיסת עומק

- דקה מ'שיינר'
- בטחונות מלאים
- מחירים ללא מתחרים!
- הלוואה בנקאית מלאה

קרית
ברסלב עילית
הני בבית באומן

ירושלים
נחמן הלפרין

איזור הצפון
נחמן משה מירב

מרכז הארץ
יונתן רוזנבלום

אומן
ישראל פוקס

בית שמש
אברהם אייזנבאך

טלפון (רב קווי) 077-222-3935

אבקשה ימשיך להאיר

רק תניח אבן!

בית ההפצה אבקשה הולך ונבנה מכיסופם והשתוקקותם של הת-
 למידים הנאמנים אשר ליבם בוער להאיר ולהחיות את נצחיות
 אורו של אור האורות בתמימות ובפשיטות בדרך המסורה לנו מדור
 דור, **ובלבת אש קודש מניחים אבנים יקרות בבנין
 הנפלא, "בית אבקשה".**

בימי הקיבוץ באומן תוכל גם אתה להניח
 אבן של אהבה לצדיק וכך אבקשה ימשיך להאיר.
 ליצירת קשר: 058-321-0980 או להשאיר הודעה במערכת 0747-800-141

אתלי שאזמה לראות אור בדורות הדרד שאתם נוסעים עליו אל

שכל נסיעה ונסיעה
של כל אחד ואחד על
ראש השנה יהיה לה
חלק בקץ הגאולה

(מכבי אור)

מסד דירמון / ניסב חסמת

דוד צדיקים
חוויה עם נשמה

אשרינו שזכינו!